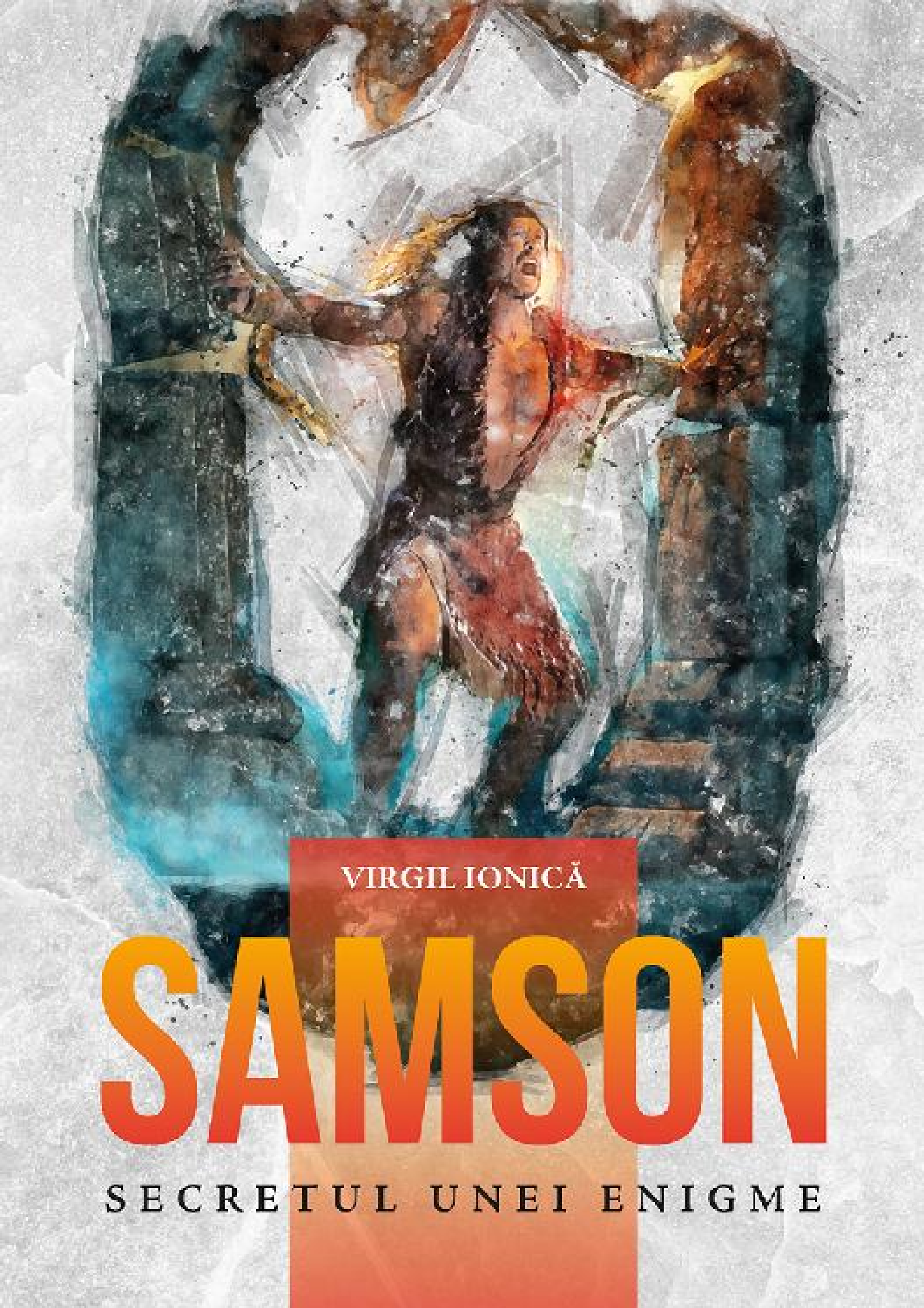

VIRGIL IONICĂ

SAMSON

SECRETUL UNEI ENIGME

Cuprins

Introducere
Libertate, trăiască libertatea!
Libertate, grea este responsabilitatea ta!
Sclavie, dulce sclavie!
Judecători fără legi
Dumnezeu caută o soluție
Justiția lui Samson
Orbul care-și pierde vederea
Decât să trăiesc cu voi, mai bine să mor cu voi
Răul nu se suprimă prin violență, ci prin facerea de bine
Samson, un simbol
Căsătoria
Prostituția
Divorțul sau Sărutul morții
Moștenirea lui Israel
Moștenirea creștinului
Păcatul împotriva Duhului Sfânt
După chipul lui Dumnezeu
Enigma lui Samson
În loc de încheiere

VIRGIL IONICĂ

SAMSON

SECRETUL UNEI ENIGME

București
2018

Corectură: Lavinia Goran
Copertă și tehnoredactare: Dragoș Gârea
ISBN 978-973-0-28189-7

Îi mulţumesc fratelui meu, Aurel Ionică,
pentru numeroasele idei şi
observaţii ce mi-au permis
scrierea acestei cărţi.

Introducere

Ce poate fi mai tare ca leul şi mai dulce ca mierea?

Samson este unul dintre cele mai enigmatice personaje ale Bibliei. Ales de Dumnezeu chiar dinainte de a se naşte, ne-am aştepta la o viaţă exemplară, care să schimbe cursul istoriei lui Israel şi să fie o sursă de inspiraţie pentru toate generaţiile următoare. Promisiunea făcută de Dumnezeu, a unei binecuvântări chiar din pântecele mamei lui, ne creează un sentiment de ataşament şi o curiozitate însoţită de nerăbdarea de a vedea realizări extraordinare, care să fie o sursă de inspiraţie pentru cititor. Pe măsură ce evenimentele se derulează, se instalează un sentiment crescând de decepţie şi de neînţelegere, încât, fără să vrei, începi să te detaşezi de personajul pe care nu poţi să-l înţelegi şi să-l urmezi, un sentiment de irosire a unui formidabil potenţial, care se termină în modul cel mai tragic.

S-a înşelat Dumnezeu când l-a ales pe Samson? Ce aştepta Dumnezeu de la el? Ce trebuia să facă Samson ca să împlinească voinţa lui Dumnezeu? Putea Dumnezeu să facă mai mult ca să-l ajute să-şi împlinească misiunea care îi era încredinţată? Care a fost greşeala sau greşelile lui Samson? Cum L-a înţeles Samson pe Dumnezeu, care a fost relaţia lui cu Cel ce l-a ales? Şi, în sfârşit, ce mesaj urmăreşte autorul textului să ne transmită prin această povestire, ce trebuie să învăţăm din experienţa lui, ce este bun pentru a adopta în viaţa noastră, ce este greşit pentru a evita?

Este numai o parte din nenumăratele întrebări care se ridică citind această povestire şi la care voi căuta un răspuns.

Povestea lui Samson este numai un episod al cărţii Judecătorii, iar această carte, un episod în

cadrul Vechiului Testament. Analiza vieţii lui Samson trebuie făcută atât în cadrul restrâns al cărţii Judecătorii, cât şi în cadrul larg al Vechiului Testament şi al Bibliei – ceea ce este extrem de complex şi laborios. Aşa că voi prezenta doar câteva idei generale privind acest context.

Robia poporului Israel nu este întâmplătoare, iar povestirile Bibliei arată că toţi cei ce au ieşit din robie nu au învăţat nimic din experienţa care i-a condus acolo, şi nu este întâmplător că Israelul trece dintr-o robie în alta: din robia egipteană în robia babiloniană, asiriană şi, mai târziu, robia romană. Robia poporului Israel are un aspect simbolic, acela al robiei faţă de păcat, faţă de care orice om este expus şi poate fi victimă. Atâta timp cât motivele intrării în robie nu sunt înţelese şi rezolvate, ieşirea din robie devine imposibilă. Este valabil atât pentru robia fizică, cât şi pentru robia spirituală a păcatului. Experienţa poporului Israel este concludentă şi e un avertisment pentru toţi cei ce doresc şi caută o relaţie autentică cu Dumnezeu.

Biblia, şi în special cartea Judecătorii, exprimă ideea că îndepărtarea de Dumnezeu antrenează asuprirea, iar apropierea de Dumnezeu duce la eliberare.

Secretul vieţii lui Samson pare să fie o enigmă ce aşteaptă să fie dezlegată nu numai de filisteni, dar mai ales de cititor. Biblia este o singură povestire în multiple episoade a unei permanente chemări în care omului i se cere să refacă chipul lui Dumnezeu în el, cel pe care l-a avut atunci când a fost creat.

1

Libertate, trăiască libertatea!

Atunci când omul refuză în mod repetat libertatea, ajunge să aleagă în mod inevitabil sclavia.

Geneza prezintă ideea că Dumnezeu doreşte o societate „plană”, în care toţi oamenii trebuie să fie egali, exprimată prin expresia „răspândiţi pe toată suprafaţa pământului”. Numai Dumnezeu trebuie să fie deasupra omului şi niciun om nu are dreptul să-I ia locul lui Dumnezeu. Relaţiile dintre oameni sunt stabilite de legi care, la rândul lor, sunt stabilite de Dumnezeu, faţă de care toţi sunt supuşi şi egali. Omul a fost creat liber şi trebuie să rămână liber, atât în faţa lui Dumnezeu, cât şi în faţa semenilor. Chiar închinarea trebuie să fie o expresie a libertăţii omului. Cum trebuie să înţelegem libertatea? Putem vorbi de limite atunci când vorbim de libertate? După Biblie, nu există libertate fără limite. Legea morală defineşte limita libertăţii: acolo unde începe libertatea semenului. Omul are un singur stăpân: Dumnezeu.

După izgonirea omului din Grădina Edenului, autorul cărţii Geneza prezintă două genealogii care formează fiecare un tip de societate. Este descendenţa lui Set, cel care îl înlocuieşte pe Abel (ucis de fratele său), care formează tipul de societate dorită de Dumnezeu, cu oameni care aleg să facă binele, să-şi păstreze chipul lui Dumnezeu pus în om de la creaţie şi care sunt răsplătiţi cu o viaţă foarte lungă. Vârstele de peste 900 de ani ale celor din genealogia lui Set exprimă faptul că legile care guvernează acest tip de societate sunt în sprijinul vieţii şi sunt recompensate ca atare.

Descendenţa lui Cain urmează un alt tip de societate, o societate ierarhizată, numită

„piramidală”, în care „şeful” are puterea, decide legile pe care supuşii să le urmeze. Chipul lui Dumnezeu nu mai este un model de urmat, ci oamenii îşi construiesc propriul chip, care îl înlocuieşte pe cel al lui Dumnezeu. Cain este cel ce promovează acest tip de societate, construieşte prima cetate, căreia i-a dat numele fiului său, Enoh. Descendenţii lui devin personaje celebre, adoraţi de public, ovaţionaţi şi luaţi ca modele de urmat. Sunt cei care inventează muzica, distracţiile şi prelucrarea metalelor. În Biblie este consemnată durata vieţii lor, pentru că legile ce guvernează societatea lor nu sunt în sprijinul vieţii; sunt menţionate crime în genealogia lor, sunt cei ce modelează metalul, materialul de bază al armelor.

Lameh şi-a luat două neveste: numele uneia era Ada, şi numele celeilalte era Ţila. Ada a născut pe Iabal: el a fost tatăl celor ce locuiesc în corturi şi păzesc vitele. Numele fratelui său era Iubal: el a fost tatăl tuturor celor ce cântă cu lăuta şi cu cavalul. Ţila, de partea ei, a născut şi ea pe Tubal-Cain, făuritorul tuturor uneltelor de aramă şi de fier. (Geneza 4:19-22)

Lameh continuă spirala violenţei iniţiată de Cain, şi această amplificare a violenţei este exprimată prin amplificarea răzbunării, de la şapte ori în cazul lui Cain, la şaptezeci de ori câte şapte în cazul lui Lameh. *Cain va fi răzbunat de şapte ori, iar Lameh, de şaptezeci de ori câte şapte.* **(**Geneza 4:24)

În societăţile marcate de violente, precum cea creată de genealogia lui Cain, foarte multe femei rămân văduve de tinere, iar descendenţii lui Set au început să le ia în căsătorie, aşa încât cele două genealogii se amestecă şi ceea ce le separa ca ideologie şi mod de viaţă se şterge din ce în ce mai mult, iar atunci când răul este amestecat cu binele, rezultatul nu va fi niciodată bun.

Fiii lui Dumnezeu au văzut că fetele oamenilor erau frumoase şi, din toate, şi-au luat de neveste

pe acelea pe care şi le-au ales. (Geneza 6:2)

Cele două genealogii se unesc **şi** urmează un singur mod de existenţă, acela iniţiat de Cain. *Uriaşii erau pe pământ în vremurile acelea* şi *chiar* şi *după ce s-au împreunat fiii lui Dumnezeu cu fetele oamenilor* şi *le-au născut ele copii; aceştia erau vitejii care au fost în vechime, oameni cu nume* (Geneza 6:4). Oamenii viteji nu şi-au căpătat renumele prin muncă, ci prin violenţă, iar un om violent şi viteaz nu putea fi descris decât ca un uriaş. Atunci când aceşti „uriaşi" au fost luaţi ca modele, şi-au format din ce în ce mai mulţi închinători, astfel încât această societate a asimilat şi genealogia lui Set, iar pământul s-a umplut de violenţă, răutate şi suferinţă.

Domnul a văzut că răutatea omului era mare pe pământ, şi că toate întocmirile gândurilor din inima lui erau îndreptate în fiecare zi numai spre rău. I-a părut rău Domnului că a făcut pe om pe pământ şi *S-a mâhnit în inima Lui. Şi Domnul a zis: „Am să şterg de pe faţa pământului pe omul pe care l-am făcut, de la om până la vite, până la târâtoare şi până la păsările cerului, căci Îmi pare rău că i-am făcut."* (Geneza 6:5-7)

Început greşit? Drum fără întoarcere? *Dumnezeu S-a uitat spre pământ şi iată că pământul era stricat, căci orice făptură îşi stricase calea pe pământ.* (Geneza 6:12)

Un alt scenariu este propus. Potopul şterge totul. Se întoarce pagina şi se ia de la început.

O singură familie a înţeles care este miezul problemei. Noe şi familia sa sunt găsiţi fără vină în faţa lui Dumnezeu. Noe înţelege ce aşteaptă Dumnezeu de la om. El va fi începutul unui societăţi funcţionale şi prospere, unde fiecare individ să-şi construiască chipul lui Dumnezeu în el, chipul după care omul a fost creat.

Iraţionalitatea răului pe care omul îl cultivă, în ciuda inteligenţei cu care a fost înzestrat, în ciuda

capacităţii de a învăţa din experienţa lui şi a altora se manifestă din nou, chiar în viaţa lui Noe.

Noe a început să fie lucrător de pământ şi *a sădit o vie. A băut vin, s-a îmbătat* şi *s-a dezgolit în mijlocul cortului său. Ham, tatăl lui Canaan, a văzut goliciunea tatălui sau* şi *a spus celor doi fraţi ai lui afară. Atunci, Sem* şi *Iafet au luat mantaua, au pus-o pe umeri, au mers de-a-ndărătelea* şi *au acoperit goliciunea tatălui lor; fiindcă feţele le erau întoarse înapoi, n-au văzut goliciunea tatălui lor. Noe s-a trezit din ameţeala vinului* şi *a aflat ce-i făcuse fiul său cel mai tânăr.* Şi *a zis:* ***„Blestemat să fie Canaan! Să fie robul robilor fraţilor lui!”*** (Geneza 9:20-25, sublinierea autorului)

Imprevizibil, surprinzător şi de neînţeles, Noe pune bazele aceleiaşi societăţi din care a fost scos şi pe care trebuia să o înlocuiască. Nici măcar beţia nu poate fi invocată ca scuză, deoarece, atunci când blestemul este pronunţat, Noe este perfect conştient, căci este după ce şi-a revenit din beţie, atunci când – spune textul – *Noe s-a trezit din ameţeala vinului.* Atunci când omul a fost înzestrat de Dumnezeu cu capacitatea de a face diferenţa dintre bine şi rău şi când i se oferă posibilitatea de alegere, este răul o fatalitate? Punctul de plecare al unei noi societăţi piramidale este din nou dat chiar de la început, şi chiar de cel ce a fost împotriva ei. De această dată este singura societate care se formează, nu mai este alta alternativă. Dar ceea ce este surprinzător este că în vârful piramidei nu este cel (sau cei) desemnat (desemnați) de Noe, ci acela ce trebuia să fie la baza piramidei. Nimrod, nepotul lui Ham, fiul blestemat să fie robul fraţilor lui, nu numai că nu este rob, ci devine un viteaz renumit care întemeiază numeroase cetăţi, printre care şi cetatea Ninive.

Desigur, atunci când se creează lupta pentru putere nu legile raţiunii stabilesc cine să fie sus, ci

acela ce are buzduganul cel mai mare sau cuţitul cel mai lung.

Cu cât societatea se dezvoltă, cu atât piramida se măreşte, cel din vârful piramidei ajunge din ce în ce mai sus, şi cu cât piramida este mai mare, cu atât tensiunile din sânul societăţii devin mai acute. Societatea piramidală, simbolizată în mod magistral de Turnul Babel, descris în Geneza 11:1-9, formează o societate nefuncţională, cu tensiuni între diferitele categorii sociale, care sunt în concurenţă şi permanentă dispută pentru ocuparea unui loc superior în ierarhie. După ideologia Bibliei, acest tip de societate este sortit eşecului şi este împotriva voinţei lui Dumnezeu.

Expresia: „I-a părut rău că a făcut pe om...", pe care autorul textului o foloseşte, exprimă regretul lui Dumnezeu, faptul că Dumnezeu recunoaşte că, cu toată ştiinţa Lui, acest lucru nu a putut să-l prevadă? Sau faptul că raţionalitatea cu care omul a fost înzestrat, care exprimă capacitatea omului de a înţelege diferenţa dintre bine şi rău şi inteligenţa pentru a înţelege de ce trebuie ales în viaţă ceea ce este bine, este folosită în scopul răului? Privind la om, Dumnezeu nu-Şi mai regăseşte chipul Său.

Dumnezeu nu are nevoie să intervină în acest tip de societate pentru a o dărâma, este mersul natural al lucrurilor. Intervenţia lui Dumnezeu este menţionată pentru a sublinia dezaprobarea Lui.

Este ceea ce se întâmplă şi în societăţile noastre moderne, unde vedetele din lumea filmului, muzicii, sportului sunt uriaşii stadioanelor, ecranelor, ziarelor etc., care fură timpul celor ce nu au ce face cu el şi care, în ciuda faptului că nu produc nimic cu valoare materială, sunt plătiţi cu sume astronomice, pentru că marea masă de oameni îi idolatrizează şi adoră ceea ce Dumnezeu detestă. În Franţa, ţară cu 3,5 milioane de şomeri, sunt nenumărate locuri de muncă în brutării, restaurante, hoteluri, pe şantiere, unele dintre ele cu posibilitatea calificării la locul de munca, dar

nimeni nu vrea aceste locuri, însă la emisiunile ce promovează viitoare vedete candidaţii stau la cozi interminabile. Şi aceasta pentru că „sudoarea frunţii", care la ieşirea din Grădina Edenului a fost dată ca o binecuvântare, în societatea modernă este privită ca un blestem.

Într-o discuţie cu un coleg şi prieten, mare amator de fotbal, el era revoltat de sumele uriaşe cu care erau plătiţi unii jucători de fotbal faţă de cei ce salvează viaţa oamenilor, ţinând cont şi de faptul că un jucător de fotbal nu a făcut niciun studiu pentru a plimba o minge pe teren, faţă de un medic care investeşte numeroşi ani din viaţă pentru a se pregăti pentru o astfel de profesie. I-am zis că „diferenţa dintre el şi tine este că tu (ca, de altfel, milioane de oameni) priveşti la ce face el, însă nimeni nu priveşte la ce faci tu. Tu îi dai din timpul tău lui, dar el nu-ţi dă din timpul lui ţie. Cu ce rămâi după două ore pe care le-ai petrecut privind un meci de fotbal (lăsând la o parte momentele de furie, când lucrurile se petrec altfel decât ai fi dorit)?" A preferat să schimbe discuţia. Trăim într-o societate care este constituită pentru a ne fura timpul şi, în cele din urmă, viaţa. Spuneam frecvent că viaţa este scurtă, dar, dacă am calcula timpul petrecut privind inutilităţile pe care le fac alţii, şi cărora le acordăm timpul nostru, ne-am descoperi uneori o viaţă trăită fără folos mai lungă decât cea trăită cu folos.

Şeful din vârful piramidei nu are nevoie să se supună legilor. De ce? Pentru că el are puterea, şi cine are puterea are şi dreptatea. Imunitatea parlamentarilor nu-l imunizează pe cel din vârful piramidei împotriva niciunui virus, ci îl pune deasupra legilor, care sunt cerute pentru cei de la baza piramidei, dar nesocotite de cei de sus. Cine are puterea nu are nevoie de legi pentru a avea dreptate. Pe insula St. Marguerite din Franţa, la intrarea în cetatea unde se află încă închisoarea în care a fost închis „Omul cu masca de fier", cel

descris de Victor Hugo, este un tun de mare calibru din epoca respectivă pe care este gravată o inscripţie cu textul: „Acesta este ultimul argument al regelui.” Poate fi contrazis un argument care este exprimat într-un mod atât de convingător?

Trebuie, oare, să vedem în aceste povestiri, precum povestea potopului şi a Turnului Babel, un Dumnezeu care, de supărare, „răstoarnă masa”, pentru că nu a prevăzut ceea ce a urmat? Dacă acţiunea din povestea potopului are un rezultat regretabil, înseamnă că Dumnezeu are acţiuni inutile sau regretabile? Este întrebarea pe care le-aş pune-o celor ce consideră că aceste povestiri au un caracter pur istoric, au scopul de a descrie cu exactitate ***ce*** s-a întâmplat. O prietenă afirma că, „dacă Biblia nu descrie toate evenimentele aşa cum s-au întâmplat ele”, atunci pentru ea „Biblia nu are nicio valoare”. Este Biblia o carte de istorie sau o carte de morală? Ce este mai important: să ştim *cum* s-a întâmplat sau să ştim *de ce* s-a întâmplat ceea ce s-a întâmplat? Şi atunci când autorul textului are de ales între *„cum”* şi *„de ce”* la ce dă el prioritate, la adevărul istoric sau la adevărul moral? În povestirea potopului, autorul ne învaţă oare că atunci când omenirea merge spre dezastru şi este pe marginea prăpastiei Dumnezeu o împinge în prăpastie şi distruge totul sau că înainte ca societatea să se autodistrugă Dumnezeu găseşte o soluţie să o salveze? Potopul povesteşte distrugerea omenirii sau salvarea ei? Este o regulă pentru mine atunci când citesc textul Bibliei aceea că adevărul istoric a fost subordonat adevărului moral şi că autorii Bibliei au privilegiat întotdeauna adevărul moral faţă de cel istoric. Morala Bibliei este una singură şi a fost înţeleasă şi exprimată cel mai bine de Isus. Dumnezeu este coerent, şi atunci când îmi dă o poruncă, cum ar fi, de exemplu, „să nu ucizi”, nu-mi va spune mai târziu că va trebui să fac contrariul. Pentru mine, este firul director pentru înţelegerea textului biblic.

Povestirile biblice lasă să se înţeleagă că omul, singura creatură raţională, se lasă atras, în modul cel mai iraţional şi inexplicabil, de violenţă şi dorinţa de dominare, care este la baza a tot ce este rău şi distructiv. Experienţa potopului arată că soluţia de eliminare a răului nu constă în distrugerea omului, ci singura soluţie este ca omul să aleagă binele. Dumnezeu nu face experienţe inutile, nu face şi regretă ceea ce face; acest mod de comportament îl caracterizează numai pe om, care oscilează între bine şi rău. Aceste expresii biblice exprimă faptul că omul nu corespunde aşteptărilor lui Dumnezeu. Noe eşuează în a crea societatea aşteptată şi dorită de Dumnezeu, Turnul Babel nu este decât „ecoul" blestemului său. Nici de această dată Dumnezeu nu avea nevoie să intervină, o societate nefuncţională, precum cea reprezentată de Turnul Babel, nu putea să aibă ca finalitate decât prăbuşirea ei. Un nou început este de luat în consideraţie: nu de distrugere a societăţii rău constituite, ci de schimbare a ei.

Domnul zisese lui Avram: „Ieşi din ţara ta, din rudenia ta şi din casa tatălui tău, şi vino în ţara pe care ţi-o voi arăta. Voi face din tine un neam mare şi te voi binecuvânta; îţi voi face un nume mare şi vei fi o binecuvântare. Voi binecuvânta pe cei ce te vor binecuvânta şi voi blestema pe cei ce te vor blestema, şi toate familiile pământului vor fi binecuvântate în tine." (Geneza 12:1-3)

Acest nou început, al treilea început, are loc prin chemarea unui om care trebuie să constituie prin urmaşii săi – promişi să fie numeroşi ca nisipul mării sau ca stelele cerului – o societate conformă voinţei lui Dumnezeu şi care să fie o alternativă la societăţile existente, o sursă de inspiraţie şi un model care se va transforma în binecuvântare pentru toate neamurile pământului: *Îţi voi înmulţi sămânţa ca stelele cerului; voi da seminţei tale toate ţinuturile acestea şi toate neamurile pământului vor fi binecuvântate în sămânţa ta, ca*

răsplată (Geneza 26:4). Viaţa patriarhilor este bogată în evenimente şi, cel mai frecvent, evenimentele au semnificaţiile lor. În ce măsură Avraam şi descendenţii lui au fost preocupaţi de formarea unei societăţi conforme planului lui Dumnezeu şi în ce măsură şi-au pus încrederea în El atunci când o încercare a venit, se vede privind rezultatul pe termen lung. Timpul arată întotdeauna dacă o acţiune a fost făcută după voia lui Dumnezeu sau nu.

De ce Dumnezeu îl scoate din Ur, una dintre cele mai dezvoltate societăţi ale vremii, şi-l trimite într-un ţinut populat de mici grupuri de oameni? Textul nu precizează, dar putem presupune că o societate puternic ierarhizată, cum a fost cea din care a ieşit şi cum era Egiptul la vremea aceea, ar fi fost mult mai dificil de transformat decât popoarele Canaanului, ce erau formate mai degrabă din clanuri familiale. Este surprinzător că, în ciuda promisiunilor făcute de Dumnezeu, ale unui viitor măreţ şi îmbelşugat, în momentul când vine o foamete Avraam se pare că uită promisiunile şi caută o soluţie în Egipt, societate similară cu cea din care îl scosese Dumnezeu. Avraam însă constată că preţul pâinii în Egipt, acolo unde era din abundenţă, era mult mai ridicat decât în Canaan, acolo unde era foamete, aşa că ia drumul întoarcerii.

Este surprinzător că această experienţă a lui Avraam nu i-a servit ca lecţie fiului său Isaac care, în situaţii similare (o penurie alimentară), găseşte salvare părăsind Canaanul şi imigrând la filisteni; şi ar fi urmat exact drumul tatălui său spre Egipt dacă Dumnezeu nu i-ar fi atras atenţia că nu trebuie să o facă. *În ţară a venit o foamete, afară de foametea dintâi, care fusese pe vremea lui Avraam. Isaac s-a dus la Abimelec, împăratul filistenilor, la Gherar. Domnul i S-a arătat şi i-a zis: „Nu te coborî în Egipt! Rămâi în ţara în care îţi voi spune”* (Geneza 26:1,2). Experienţa pe care

o are la filisteni este însă foarte asemănătoare cu cea a lui Avraam în Egipt. Şi, ca şi cum aceste două experienţe nu ar fi fost suficiente, Iacov are aceeaşi reacţie: atunci când preţul alimentelor creşte, părăseşte Canaanul şi se refugiază în Egipt. Este această societate ierarhizată o soluţie a problemelor, inclusiv a unei lipse alimentare? Prin aceste povestiri, autorul cărţii Geneza arată că societăţile ierarhizate, aşa cum era societatea Egiptului, sunt surse de probleme şi nicidecum soluţia lor. Pentru aceasta, Geneza ne invită să privim rezultatul pe termen lung, peste trei sau patru generaţii, şi constatăm că ceea ce a părut să fie o rezolvare s-a transformat într-o problemă mult mai mare, şi anume sclavia. Cu toată bogăţia Egiptului şi hambarele pline, prin abilitatea lui Iosif, care este în slujba faraonului şi serveşte interesele faraonului, locuitorii Egiptului sunt transformaţi în sclavii faraonului. Şi chiar dacă fraţii lui Iosif au fost privilegiaţi atâta timp cât Iosif a fost în viaţă, după moartea sa fraţii lui şi descendenţii lor au fost şi ei transformaţi în sclavi.

O întrebare mi se pare inevitabilă: Era oare acea foamete repetată la fiecare generaţie o ameninţare pentru Avraam şi descendenţii lui? Este suficient să ne întrebăm ce s-a întâmplat cu locuitorii Canaanului care nu au emigrat în Egipt, chiar dacă foametea îi ameninţa şi pe ei. Este evident că nu au pierit de foame, pentru că ţinutul Canaanului a fost mereu locuit de aceleaşi popoare, aşa cum s-a văzut la întoarcerea poporului Israel din sclavia egipteană. Atunci cum se face că locuitorii Canaanului, care nu-L cunoşteau pe Dumnezeu şi nu aveau asigurarea protecţiei Lui, nu au pierit de foame şi de ce pentru Avraam şi descendenţii lui, care aveau chiar făgăduinţa lui Dumnezeu că vor avea belşug, fuga spre Egipt era singura soluţie? Este oare întâmplător că atunci când omul refuză în mod repetat libertatea, ajunge să aleagă în mod inevitabil sclavia? Este sclavia o situaţie

inevitabilă, ca o groapă în asfalt pe care nu o poţi evita, sau este o alegere deliberată a răului şi, prin urmare, a robiei lui?

Cum poate o familie crea o societate egalitară, în care fiecare membru să trăiască în armonie cu ceilalţi, să se ajute şi să se sprijine când intervin dificultăţi, atunci când ceea ce caracterizează relaţiile în familia respectivă şi ceea ce se cultivă este rivalitatea? Şi ceea ce stă la baza acestei rivalităţi este un cuvânt magic, pe care-l întâlnim în toată Biblia: *moştenirea*, care este înţeleasă în mod divers şi care este motivaţia principală ce întreţine relaţia cu Dumnezeu, atât în cazul lui Israel, cât şi al creştinismului.

Rivalitatea dintre fiii lui Avraam – Ismael şi Isaac – care este generată şi accentuată de rivalitatea mamelor lor, şi ceea ce duce la separarea definitivă a celor doi fraţi este moştenirea: *Şi a zis lui Avraam: „Izgoneşte pe roaba aceasta şi pe fiul ei, căci fiul roabei acesteia nu va moşteni împreună cu fiul meu, cu Isaac”* (Geneza 21:10). După Sara, moştenirea, atât cea a părinţilor, cât şi cea promisă de Dumnezeu, nu era divizibilă şi, prin urmare, nu putea fi împărţită, aşa că Ismael trebuia să ia drumul pribegiei.

Această rivalitate şi dorinţă de dominare se transmite şi fiilor lui Isaac, deşi aveau aceeaşi mamă, iar între ei nu era diferenţă de vârstă, pentru că erau gemeni. Părinţii au avut, fără îndoială, contribuţia lor majoră, căci fiecare părinte a avut, în modul cel mai vizibil şi nedisimulat, copilul lui preferat.

Deşi Isaac prezintă binecuvântarea ca venind de la Dumnezeu, la cererea stăruitoare şi disperată a lui Esau de a-l binecuvânta şi pe el, Isaac consideră că Dumnezeu nu putea să o împartă la două persoane, mai ales că, din greşeală, Isaac l-a pus pe Iacov să stăpânească peste Esau. Ceea ce a fost făcut nu putea fi nici desfăcut, nici schimbat după Isaac. *Isaac a răspuns şi a zis lui Esau:*

„Iată, l-am făcut stăpân peste tine **şi** *i-am dat ca slujitori pe toţi fraţii lui, l-am înzestrat cu grâu* **şi** *vin din belşug: Ce mai pot face oare pentru tine, fiule?”* (Geneza 27:37). Că doi fraţi nu puteau trăi ca egali şi trebuia ca unul să stăpânească peste celălalt este greu de înţeles, însă se pare că experienţa rivalităţii dintre Ismael şi Isaac nu a dat nicio lecţie generaţiei următoare, aşa cum şi experienţa celei de-a doua generaţii – Esau şi Iacov – nu a dat nicio lecţie celei de-a treia generaţii, adică fiilor lui Iacov. Între cele două soţii ale lui Iacov este un război deschis, iar copiii fac parte din acest război pentru întâietate. Iosif, fiul preferat al tatălui său şi privilegiat în mod vizibil faţă de fraţii săi, are visuri ca fraţii săi şi chiar părinţii să se prosterne în faţa sa. Altfel spus, într-o familie unde dorinţa de a fi „întâiul născut” şi să primească moştenirea familiei era foarte puternică, atunci când cineva încearcă să nu respecte rândul, reacţia era cât se poate de energică şi chiar violentă. În cazul familiei lui Iacov, coada era destul de lungă, iar Iosif era chiar ultimul. Nu este de mirare că visele lui Iosif au stârnit reacţii atât de ostile din partea fraţilor lui. Altfel spus, Iosif are deja visul unei piramide familiale în care el să fie în vârf.

Este oare posibil ca descendenţii lui Avraam să constituie o societate care să Îl aibă pe Dumnezeu ca singurul Dumnezeu şi toţi membrii să respecte legile dictate de El pentru a trăi în pace şi armonie, când Isaac nu poate locui împreună cu fratele său, Ismael, când Iacov nu poate locui împreună cu fratele său, Esau, când fiii lui Iacov sunt gata să-şi ucidă fratele pentru că era preferatul tatălui? Dacă aşa sunt relaţiile familiale, cum ar fi atunci când locuitorii Canaanului L-ar accepta pe Dumnezeu ca singurul Dumnezeu şi ar trebui să facă o societate comună cu descendenţii lui Avraam? Nu este dificil de imaginat, şi autorul cărţii Geneza ne dă un exemplu concret. Sihem, fiul lui Hamor,

„domnitorul ţării” (Geneza 34:2), în urma unei aventuri cu Dina, fata lui Iacov, se îndrăgosteşte de această şi o cere în căsătorie. Condiţia pe care fiii lui Iacov o pun este ca toată cetatea să se circumcidă pentru a face un singur popor cu un singur Dumnezeu. Ce lecţie frumoasă de lucrare misionară: *Dar oamenii aceştia nu vor voi să locuiască împreună cu noi, ca să alcătuim un singur popor, decât dacă orice parte bărbătească dintre noi se va tăia împrejur, după cum* şi *ei înşişi sunt tăiaţi împrejur*. (Geneza 34:22)

Textul spune că tânărul este atât de îndrăgostit, încât reuşeşte, împreună cu tatăl lui, să convingă toată cetatea să se circumcidă, echivalentul botezului din timpul nostru – cu diferenţa că trebuie să fi fost destul de dezagreabil. Întrucât căsătoria a avut loc şi Dina s-a mutat la casa soţului, locuitorii se credeau în siguranţă atunci când o familie numeroasă de oameni voinici veghează la fericirea surorii proaspăt căsătorite. „Botezul” însă a fost numai o capcană, pentru că „misionarii” au profitat de intrarea convertiţilor în apa botezului pentru a-i măcelări pe toţi, fără excepţie, şi cu aceeaşi ocazie să le jefuiască toate bunurile, adică tot ce aveau în case, animalele de la câmp şi, dacă tot e jaf, jaf să fie până la capăt, aşa că au luat ca pradă şi copiii, şi nevestele celor măcelăriţi.

A treia zi, pe când sufereau ei încă, cei doi fii ai lui Iacov, Simeon şi *Levi, fraţii Dinei,* şi-*au luat fiecare sabia, s-au năpustit asupra cetăţii, care se credea în linişte,* şi *au ucis pe toţi bărbaţii. Au trecut, de asemenea, prin ascuţişul sabiei pe Hamor* şi *pe fiul său Sihem; au ridicat pe Dina din casa lui Sihem* şi *au ieşit afară. Fiii lui Iacov s-au aruncat asupra celor morţi şi au jefuit cetatea, pentru că necinstiseră pe sora lor. Le-au luat oile, boii şi măgarii, tot ce era în cetate şi ce era pe câmp; le-au luat ca pradă de război toate*

bogăţiile, copiii şi nevestele şi tot ce se găsea în case. (Geneza 34:25-29)

Este greu de imaginat o justiţie mai „echitabilă” pentru a compensa onoarea compromisă a Dinei. Autorul cărţii Geneza nu ne spune care a fost soarta Dinei: A avut ea un soţ corespunzător exigenţelor fraţilor ei? A fost ea fericită? Care a fost soarta copiilor şi a soţiilor celor omorâţi? Scriitorul cărţii Geneza nu se opreşte asupra acestor detalii, tocmai pentru că Biblia nu este nici biografie, nici roman, nici istorie, chiar dacă descrie evenimentele aşa cum s-au întâmplat, ci este o carte de morală. Ne este transmis numai ceea ce este important pentru a înţelege un mesaj pe care cititorul ar trebui să-l asimileze.

Judecata şi distrugerea cetăţii Sihem de către fiii lui Iacov trebuie analizată în paralel cu evenimentul ce descrie judecata lui Dumnezeu şi distrugerea cetăţilor Sodoma şi Gomora. Distrugerea acestor cetăţi este decisă de Dumnezeu, distrugerea cetăţii Sihem este decisă de fiii lui Iacov.

Adesea, dialogul dintre Avraam şi Dumnezeu cu privire la distrugerea cetăţilor Sodoma şi Gomora este interpretat ca fiind o tentativă lui Avraam de a-i salva pe locuitorii cetăţilor, negociind cu un Dumnezeu care lasă impresia că ar fi intransigent şi nemilos. Dialogul însă exprimă ideea că decizia lui Dumnezeu este luată în urma examinării cazului fiecărui individ în parte. Toţi locuitorii sunt găsiţi vinovaţi, cu excepţia unei singure persoane care este găsită nevinovată, aşa că Dumnezeu îi salvează pe Lot şi familia lui. În acest caz, dialogul pe care Avraam îl are cu Dumnezeu îi demonstrează cititorului judecata dreaptă a lui Dumnezeu, faptul că Dumnezeu nu-l pedepseşte pe cel nevinovat împreună cu cel vinovat. Mai mult, autorul face şi demonstraţia că judecata lui Dumnezeu este dreaptă şi corespunde realităţii, atunci când locuinţa lui Lot este atacată de toţi

locuitorii cetăţii: *Dar nu se culcaseră încă,* şi *oamenii din cetate, bărbaţii din Sodoma, tineri* şi bătrâni, au înconjurat casa; ***tot norodul*** *a alergat din toate colţurile.* (Geneza 19:4, sublinierea autorului)

În cazul cetăţii Sihem, toţi locuitorii cetăţii sunt nevinovaţi, singurul vinovat fiind fiul regelui Hamor, care însă repară greşeala în modul cel mai onorabil, căci căsătoria pe care doreşte să o facă nu este de circumstanţă, ci este o căsătorie din dragoste care presupune că Dina, viitoarea soţie, va fi iubită şi respectată. Ca şi în cazul precedent, autorul demonstrează atât nevinovăţia locuitorilor cetăţii, cât şi „reparaţia" greşelii în cazul tânărului Sihem, prin legământul pe care îl fac cu Dumnezeu prin circumcizie. Sentinţa fiilor lui Iacov este fără apel, toţi locuitorii cetăţii sunt masacraţi.

Când o cetate este în întregime vinovată şi numai un singur locuitor este nevinovat, Dumnezeu, în judecata Lui, are grijă ca acel locuitor să fie salvat, pe când, în judecata fiilor lui Iacov, când o cetate este în întregime nevinovată, cu excepţia unui singur om, care îşi regretă fapta şi face totul pentru a repara greşeala, sentinţa este „trecerea prin ascuţişul sabiei" a tuturor locuitorilor, fără excepţie. Acest tip de judecată, în opoziţie totală cu judecata lui Dumnezeu, este oare un preludiu al tratamentului ce va fi aplicat locuitorilor Canaanului de către Israel?

Chiar Iacov este îngrozit de acţiunea fiilor lui, pe care le-o reproşează chiar şi de pe patul de moarte.

Simeon şi *Levi sunt fraţi; săbiile lor sunt nişte unelte de silnicie. Nu vreau să intre sufletul meu la sfaturile lor, nu vreau să se unească duhul meu cu adunarea lor! Căci, în mânia lor, au ucis oameni* şi*, în răutatea lor, au tăiat vinele taurilor. Blestemată să fie mânia lor, pentru că a fost prea turbată, şi furia lor, căci a fost prea sălbatică! Îi*

voi împărţi în Iacov şi-i voi risipi în Israel. (Geneza 47:5-7)

Este de mirare că aceia care au fost capabili de asemenea crime au fost gata să-şi ucidă propriul frate? Trebuie remarcat că decizia fraţilor lui Iosif de a-l ucide nu este luată din cauza unei acţiuni pe care Iosif ar fi făcut-o, ci pentru intenţia de a fi mai mare peste ei, exprimată prin visele sale. Reiese cât de sensibil era acest subiect în cadrul familiei. Această judecată a fraţilor lui Iosif merită să fie pusă în paralel cu judecata lui Dumnezeu atunci când Cain are intenţia de a-l ucide pe Abel.

*Nu-i aşa? Dac*ă faci bine, vei fi bine primit, *dar, dacă faci rău,* ***păcatul pândeşte la uşă, dorinţa lui se*** ţine ***după tine, dar tu să-l stăpâneşti.*** (Geneza 4:7, sublinierea autorului)

Dumnezeu îi atrage atenţia lui Cain, care plănuise să-şi omoare fratele, că este pe un drum greşit şi că are posibilitatea şi capacitatea să-şi revizuiască intenţiile şi să nu aleagă răul. Dumnezeu face totul pentru a-l salva pe cel ce apucă pe o cale greşită. În cazul fraţilor lui Iosif, pedeapsa cu moartea a fost hotărâtă pentru bănuiala, stârnită de visele lui, că Iosif dorea să domine peste ei. Discuţia cu Iosif sau în cadrul familiei, pentru a îndrepta lucrurile, nu are loc şi nu este luată în considerare.

Ei l-au zărit de departe şi*, până să se apropie de ei, s-au sfătuit să-l omoare.* ***Veniţi acum, să-l omorâm*** şi *să-l aruncăm într-una din aceste gropi; vom spune că l-a mâncat o fiară sălbatică* şi *vom vedea ce se va alege de visele lui* (Geneza 37:18,20, sublinierea autorului). Doar printr-o întâmplare viaţa lui Iosif este cruţată şi este vândut ca sclav.

*Când a ajuns Iosif la fraţii săi***,** *aceştia* ***l-au dezbrăcat de haina lui****, de haina cea pestriţă, pe care o avea pe el* (Geneza 37:23, sublinierea autorului). Există un detaliu care are o semnificaţie şi o simbolistică destul de profunde în Biblie, acela

al hainei, pe care îl voi aborda ulterior, dar, acum, doresc să fac numai câteva observaţii. Deoarece haina este un accesoriu specific uman, este utilizată ca simbol al moralităţii, care este, de asemenea, o caracteristică specific umană. Iacov îi oferă lui Iosif o haină diferită, ceea ce stârneşte gelozia fraţilor lui. *Israel iubea pe Iosif mai mult decât pe toţi ceilalţi fii ai săi, pentru că îl născuse la bătrâneţe; şi i-a făcut o haină pestriţă*[1] (Geneza 37:3). Această haina multicoloră dată nu face referire la caracter, ci la poziţia faţă de ceilalţi. Ea are o semnificaţie similară cu „mantia babiloniană", referitoare la păcatul lui Acan. Nu întâmplător a fost dată o lege în Israel ca să fie interzisă o astfel de haină: *şi să nu porţi o haină ţesută din două feluri de fire* (Leviticul 19:19*)*, referire directă la haina lui Iosif, care a avut consecinţele ce au urmat.

E adevărat că, în general, viaţa lui Iosif este privită prin prisma reuşitei. Nu e de mirare că, trăind într-o societate unde structura piramidală este regulă şi unde nivelul social cât mai ridicat e apreciat şi de dorit, este numai natural să admirăm ascensiunea lui Iosif la funcţia de prim-ministru al Egiptului. Uităm faptul că Iosif, în ciuda funcţiei importante pe care o ocupă, rămâne un sclav toată viaţa: ceea ce schimbă este numai stăpânul. Sclav mai întâi la verii lui ismaeliţi, care l-au cumpărat pe douăzeci de sicli de argint, devine apoi sclavul lui Potifar, apoi al directorului închisorii, după care devine sclavul faraonului. Nu este niciunde menţionat că Iosif ar fi fost eliberat din sclavie. Iosif nu are libertatea unui om independent, ci deciziile pe care le ia sunt în interesul faraonului. Iosif împlineşte visurile faraonului, nu visurile sale. Trebuie remarcat faptul că Iosif a luat grâul de la egipteni în mod gratuit, prin impozit, dar, când a trebuit să-l distribuie, a făcut-o contra cost: mai întâi pe bani, apoi pe animale, apoi pe pământ şi, în cele din urmă, egiptenii şi-au vândut

libertatea faraonului. E adevărat că egiptenii au consimţit la acest târg, dar ce aveau de ales în afară de a muri de foame? Fraţii lui Iosif, deşi nu au participat la producerea recoltelor, au avut grâul gratuit şi au putut în felul acesta să-şi păstreze libertatea. Fiind în slujba faraonului, e foarte probabil că aveau sub ordinele lor sclavi egipteni. Iosif este un om foarte priceput în a-i transforma pe egipteni în sclavii faraonului şi asta este fără preţ în ochii stăpânului Egiptului. Faraon îşi păzeşte cu grijă proprietatea, astfel încât Iosif nu poate merge să-şi vadă tatăl, deşi înţelege fără îndoială câtă suferinţa i-a produs lui Iacov pierderea fiului iubit. După trecerea perioadei de foamete era numai normal să se întoarcă în ţara Canaanului, ţară făgăduită lor de Dumnezeu. Pare evident că Iosif nu avea libertatea de a părăsi Egiptul, însă fraţii lui erau liberi să o facă. Ce ţi-e şi cu dragostea aceasta frăţească în familia lui Iacov: în Canaan, fraţii lui Iosif erau gata să-l omoare, să scape de el, iar când sunt în Egipt, pentru că au pâine gratuită datorită lui, nu vor să se mai despartă de el, deşi Iacov, înaintea morţii, le reaminteşte întoarcerea în Canaan ca o necesitate. *Israel a zis lui Iosif: „Iată că în curând am să mor! Dar Dumnezeu va fi cu voi,* ***şi vă va aduce înapoi în ţara părinţilor voştri.”*** (Geneza 48:21, sublinierea autorului)

La moartea lui Iacov, Iosif nu se adresează direct faraonului, ci, prin intermediari, îi cere permisiunea de a merge să-şi înmormânteze tatăl, cu promisiunea că se va întoarce.

După ce au trecut zilele de jale, Iosif a vorbit oamenilor din casa lui Faraon şi *le-a zis:* ***„Dacă am căpătat trecere înaintea voastră, spuneţi, vă rog, lui Faraon,*** *ce vă spun eu. Tatăl meu m-a pus să jur, zicând: «Iată, în curând eu am să mor! Să mă îngropi în mormântul, pe care mi l-am săpat în* ţara *Canaan.» Aş vrea dar să mă sui acolo, ca să*

îngrop pe tatăl meu, ***şi, după aceea,*** *mă voi întoarce”.* (Geneza 50:4,5, sublinierea autorului)

Faraon îi onorează cererea, dar îşi ia măsuri de precauţie dintre cele mai sigure: copiii, vitele şi oile rămân în Egipt. În plus, îi trimite cu o escorta militară impresionantă, astfel încât jalea la înmormântarea lui Iacov a fost considerată ca fiind a egiptenilor, fără îndoială din cauza numărului mare de egipteni din escortă.

N-au lăsat în ţinutul Gosen decât pruncii, oile şi *boii. Împreună cu Iosif mai erau care* şi *călăreţi, aşa că alaiul era* fo*arte mare... Locuitorii* ţării*, canaaniţii, au fost martori la bocetul acesta din aria lui Atad* şi *au zis: „Iată un mare bocet printre egipteni!” De aceea s-a dat acestei arii numele Abel-Mitrăim* (Jalea egiptenilor)*; ea este dincolo de Iordan.* (Geneza 50:8,9,11)

Iosif nu poate părăsi Egiptul, dar le cere fraţilor săi ca, după moartea lui, să-i ia oasele şi să le ducă în ţara promisă părinţilor. Faraonul nu mai are niciun interes să păstreze oasele lui Iosif în Egipt şi, după moartea lui Iosif, oasele lui, care nu mai interesează pe nimeni, se pot întoarce în Canaan.

Iosif a zis fraţilor săi: „*Eu am să mor! Dar Dumnezeu vă va cerceta* şi vă va face să vă *suiţi din* ţara *această în ţara pe care a jurat că o va da lui Avraam, lui Isaac* şi *lui Iacov.” Iosif a pus pe fiii lui Israel să jure, zicând: „Când vă va cerceta Dumnezeu, să luaţi* şi *oasele mele de aici.” Iosif a murit în vârstă de o sută zece ani. L-au îmbălsămat,* şi *l-au pus într-un sicriu în Egipt.* (Geneza 50:24-26)

Este evident că Iosif i-a sfătuit pe fraţii lui ca după moartea sa ei să părăsească Egiptul. De ce fraţii lui nu au ascultat nici de sfatul lui Iacov, nici de cel al lui Iosif? Se pare că au prins gust pentru societatea piramidală, unde faraonul le-a dat funcţii de răspundere, şi unde ocupă posturi privilegiate în ierarhie. *Ţara Egiptului este deschisă înaintea ta; aşază pe tatăl tău* şi *pe fraţii*

tăi în cea mai bună parte a ţării. Să locuiască în ţinutul Gosen; şi *dacă găseşti printre ei oameni destoinici pune-i în fruntea turmelor mele.* (Geneza 47:6)

Nici sfatul lui Iacov, nici cel al lui Iosif şi nici promisiunile lui Dumnezeu făcute părinţilor lor nu au fost suficiente pentru ca Israel să se întoarce în Canaan, ţara libertăţii. Egiptul oferea perspective mult mai atrăgătoare, aşa că Israel îşi exercita dreptul de a alege în mod liber sclavia.

2

Libertate, grea este responsabilitatea ta!

Omul poate alege să fie imoral, dar, în faţa lui Dumnezeu, va fi întotdeauna responsabil.

Noţiunea de „libertate” este divers înţeleasă şi nenumărate situaţii particulare pot face obiect de dezbatere. Definiţia care mi se pare potrivită cu învăţătura Bibliei ar fi: libertatea este condiţia unei persoane de a alege între bine şi rău, care nu este supusă voinţei constrângătoare a unei alte persoane.

Recent, în Franţa, un eveniment a creat dezbatere privind libertatea animalelor. Lanţul cuştii unui tigru din menajeria unui circ a fost tăiat în mod intenţionat, iar tigrul a ieşit din cuşcă şi se plimba liber pe străzile Parisului. Tigrul a fost împuşcat chiar de proprietarul circului, pentru că prezenta un risc real pentru populaţie. Asociaţiile de protecţie a animalelor au manifestat pentru a se interzice folosirea animalele sălbatice în circuri, în numele libertăţii animalelor sălbatice. Un animal este liber atunci când trăieşte conform instinctelor sale de supravieţuire. Orice libertate are limitele sale, libertatea animalului sălbatic este teritorială, fie că este definită de junglă, fie de parcurile sau rezervaţiile naturale sau de zonele nelocuite de om atunci când coabitarea este imposibilă şi, în cele din urmă, de gratiile cuştilor din grădinile zoologice sau menajeria circurilor. Geneza explică prin imagini foarte simple evoluţia libertăţii omului. Obiectul central al Bibliei este morala, care nu întâmplător este aşezată în centrul Grădinii Edenului şi reprezentată de pomul cunoştinţei binelui şi răului. Atâta timp cât omul este în grădină şi nu a mâncat din pomul cunoştinţei

binelui şi răului, limitele libertăţii lui nu sunt morale, ci teritoriale, adică sunt limitele Grădinii Edenului, acolo unde Dumnezeu l-a aşezat. Omul nu are capacitatea de a face diferenţa dintre bine şi rău, căci această capacitate este în pomul din mijlocul grădinii, din care el nu a mâncat încă. În stadiul acesta, omul nu poate păcătui, căci păcatul înseamnă alegerea răului, iar această capacitate este încă în pomul din care omul nu a mâncat. A mânca din fructele pomului cunoştinţei binelui şi răului nu poate fi considerată drept păcat, pentru simplul motiv că nici Eva şi nici Adam nu puteau alege răul, căci nu aveau această capacitate. Numai după ce au mâncat din pomul respectiv aveau posibilitatea de a păcătui prin a alege răul, pe care acum îl înţelegeau.

Ştim însă că Dumnezeu nu ţine seama de vremurile de neştiinţă şi că nu poate acuza pe cineva de a fi făcut ceva rău din moment ce a fost incapabil de a face diferenţa între bine şi rău. *Dumnezeu nu ţine seama de vremurile de neştiinţă şi porunceşte acum tuturor oamenilor de pretutindeni să se pocăiască* (Faptele apostolilor 17:30). Dacă Dumnezeu nu ţine seama de vremurile de neştiinţă, cu atât mai mult nu ţine seama de vremurile de incapacitate de a face diferenţă între bine şi rău. S-a afirmat frecvent că sentimentul de goliciune şi nevoia de haină după mâncarea din pomul cunoştinţei binelui şi răului exprimă starea de păcat.

Într-o predică, un pastor prezenta starea de goliciune înainte de momentul mâncării din pomul cunoştinţei binelui şi răului ca fiind starea de neprihănire, iar ruşinea care a apărut după ce Adam şi Eva au mâncat din pom, ca fiind păcatul. Exemplul care a fost dat era: „Priviţi la un copilaş de numai un an care este nevinovat şi cum poate merge gol fără să-i fie ruşine”. Aceste explicatii pe care le-am mentionat mai sus, nu numai că nu există în textul biblic, ci chiar intră în contradicţie

cu ceea ce învaţă Biblia. Dacă aş fi avut ocazia, l-aş fi întrebat pe pastorul respectiv: Un copil pe la patru anişori, atunci când începe să-şi caute chiloţeii, o face pentru că a devenit păcătos? Şi dacă cineva ar fi intrat gol în biserică l-ar fi considerat fără păcat? Şi, de asemenea, de ce mântuiţii, în Împărăţia cerurilor, sunt prezentaţi ca purtând haină? De ce îngerii buni (despre îngerii răi nu se menţionează niciunde că ar purta haină) sunt prezentaţi ca purtând haină albă? De ce, de asemenea, chiar Dumnezeu este prezentat ca purtând haină, o haină atât de albă şi de strălucitoare, încât ochiul omului nu poate suporta strălucirea ei? Oamenii sunt mai dispuşi să adapteze textul biblic conform propriilor convingeri decât să-şi adapteze modul de viaţă conform învăţăturii Bibliei.

Haina reprezintă în Biblie un simbol al caracterului legat de moralitate şi al asemănării cu Dumnezeu, pe care omul a achiziţionat-o odată cu mâncarea din pomul cunoştinţei binelui şi răului, simbol care este foarte frecvent folosit în Biblie. Haina în Biblie este simbolul moralităţii, iar îmbrăcarea omului de către Dumnezeu simbolizează înzestrarea lui cu moralitate.

De remarcat că, din punct de vedere simbolic, haina nu poate fi decât de două feluri: albă şi murdară. Albul face referire nu la culoare, ci la curăţenie. Omul care face ce este bine va purta chipul lui Dumnezeu şi este prezentat ca purtând haină albă, iar cel ce alege să facă răul este prezentat ca purtând haină murdară. Profetul Zaharia prezintă situaţia marelui-preot Iosua îmbrăcat în haine murdare, haina murdară reprezentând o viaţă de păcat şi care, prin procesul iertării, este schimbată cu o haină curată.

Dar Iosua era îmbrăcat cu haine murdare şi totuşi stătea în picioare înaintea Îngerului. Iar Îngerul, luând cuvântul, a zis celor ce erau înaintea Lui: „Dezbrăcaţi-l de hainele murdare de

pe el!" Apoi a zis lui Iosua: „Iată că îndepărtez de la tine nelegiuirea şi te îmbrac cu haine de sărbătoare!" (Zaharia 3:3,4)

Iertarea nu-l scuteşte pe om de a duce o viaţă fără păcat, ci îl obligă la a-şi păstra haina curată: *Aşa vorbeşte Domnul oştirilor: „Dacă vei umbla pe căile Mele şi dacă vei păzi poruncile Mele, vei judeca şi Casa Mea şi vei priveghea asupra curţilor Mele şi te voi lăsa să intri împreună cu cei ce sunt aici."* (Zaharia 3:7)

Biblia mai prezintă, de asemenea, şi situaţia celui gol, cel ce nu are haină. Este situaţia lui Adam şi a Evei înainte de mâncarea din pomul cunoştinţei binelui şi răului, pentru că erau incapabili de a face diferenţa dintre bine şi rău. Dar, după ce au mâncat din pomul cunoştinţei, cei ce sunt prezentaţi goi sunt cei ce refuză să facă diferenţa dintre bine şi rău, fie că sunt în stăpânirea Diavolului (cum este cazul demonizatului din Gadara), fie că refuză în mod conştient şi voluntar, cum este cazul laodiceeanului, pentru care păcatul nu mai există, datorită faptului că problema păcatului a fost rezolvată, nu prin a nu-l mai face, ci prin jertfa ispăşitoare care plăteşte toate păcatele lumii, spovedanie, pelerinaje, indulgenţe, purgatoriu, iertarea acordată de cei ce au puterea să le ierte etc.

Te sfătuiesc să cumperi de la Mine aur curăţat prin foc, ca să te îmbogăţeşti, şi ***haine albe, ca să te îmbraci cu ele şi să nu ţi se vadă ruşinea goliciunii tale****, şi doctorie pentru ochi, ca să-ţi ungi ochii şi să vezi.* (Apocalipsa 3:18, sublinierea autorului)

Vindecarea demonizatului din Gadara reprezintă procesul îmbrăcării, prin care demonizatul îşi recapătă capacitatea de a face diferenţa dintre bine şi rău, şi este exprimată prin faptul că demonizatul era gol, iar după vindecare este prezentat ca stând îmbrăcat la picioarele lui Isus.

În parabola nunţii fiului de împărat, Isus spune că cel ce a intrat la nuntă fără haină nu numai că nu i se va da haină, ci *„va fi dat afară, unde va fi plânsul şi scrâşnirea dinţilor”. „Prietene”, i-a zis el, „cum ai intrat aici fără să ai haina de nuntă?” Omul acela a amuţit. Atunci, împăratul a zis slujitorilor săi: „Legaţi-i mâinile şi picioarele şi luaţi-l şi aruncaţi-l în întunericul de afară, acolo va fi plânsul şi scrâşnirea dinţilor.”* (Matei 22:12,13)

Amuţirea celui în cauză scoate în evidenţă ideea că nimeni nu va putea aduce ca scuză înaintea lui Dumnezeu nicio tehnică inventată pentru a justifica o viaţă în păcat.

Trebuie precizat că termeni ca: „pomul oprit” sau „păcat originar” nu se găsesc în Biblie. Termenul de „păcat” este folosit pentru prima dată în Biblie în cazul lui Cain, atunci când în mintea acestuia era deja gândul de a-şi ucide fratele. *Nu-i aşa? Dacă faci bine, vei fi bine primit, dar, dacă faci rău, **păcatul pândeşte la uşă;** dorinţa lui se ţine după tine, dar tu să-l stăpâneşti.* (Geneza 4:7, sublinierea autorului)

Odată cu mâncarea din pomul cunoştinţei binelui şi răului, libertatea omului capătă alte dimensiuni, limitele nu mai sunt teritoriale, ci morale. Noţiunea de bine şi rău, pe care numai Dumnezeu o are, devine o noţiune proprie şi omului, conform declaraţiei lui Dumnezeu: *Domnul Dumnezeu a zis: „Iată că omul a ajuns ca unul din Noi, cunoscând binele şi răul”* (Geneza 3:22). Expresia folosită aici, „cunoscând binele şi răul”, este asimilată cu „facerea răului” şi înţeleasă ca o probă că Dumnezeu recunoaşte că omul a păcătuit, ceea ce este o aberaţie, căci, în cazul acesta, Dumnezeu nu ar fi folosit această expresie pentru a-l asemăna pe om cu El Însuşi.

Cunoaşterea binelui şi răului este motivul pentru care omul nu mai poate trăi în limitele Grădinii Edenului şi este scos în afara ei. Limitele libertăţii

lui nu mai sunt cele ale Grădinii Edenului, ci sunt de natură morală. Viaţa vine de la Dumnezeu, El este autorul vieţii, noţiunea de bine pe care omul a achiziţionat-o prin mâncarea din pomul cunoştinţei binelui şi răului trebuie să-i servească drept ghid pentru a o folosi în scopul susţinerii vieţii. Tot ce este împotriva vieţii este împotriva lui Dumnezeu şi capătă noţiunea de „rău", sau „păcat".

O întrebare devine inevitabilă: Dacă moralitatea este un lucru bun, o calitate a lui Dumnezeu, de ce Dumnezeu nu a impus-o omului chiar de la creaţie şi a lăsat să fie alegerea lui? Ba mai mult, Dumnezeu chiar l-a descurajat cu argumentul cel mai convingător care ar fi putut fi, adică cu moartea. Fructul pomului cunoştinţei binelui şi răului a părut să fie „bun la gust şi plăcut la privit", însă s-a dovedit că este foarte greu de digerat. Omul descoperă că *moralitatea* vine „la pachet" cu *responsabilitatea,* alegerea nu este lipsită de consecinţe şi, dacă alegerea binelui nu trebuie justificată, motivele pentru care cineva alege răul vor trebui justificate înaintea lui Dumnezeu. De ce omul, care are toată capacitatea pentru a face diferenţa dintre bine şi rău şi care are toată capacitatea pentru a alege binele, alege totuşi răul? Omul poate fi moral şi iresponsabil în faţa justiţiei oamenilor, dar nu poate fi moral şi iresponsabil în faţa lui Dumnezeu. Omul poate alege să fie imoral, dar în faţa lui Dumnezeu nu va fi niciodată iresponsabil. Acest fapt este simbolizat în Geneza prin îngerul cu sabia învăpăiată care blochează intrarea în Grădina Edenului. Drumul de întoarcere spre amoralitate şi iresponsabilitate nu mai este posibil, şi atât timp cât omul nu se dovedeşte a fi responsabil şi a alege invariabil binele, accesul la pomul vieţii este, de asemenea, închis. Omul nu a pierdut nemurirea, aşa cum se interpretează, pentru că numai Dumnezeu are nemurirea. Accesul la pomul vieţii a fost închis nu pentru că omul a păcătuit, ci pentru că de acum înainte omul avea

posibilitatea de a păcătui, iar faptul că cel care a păcătuit putea mânca din pomul vieţii înseamnă că răul va trebui să dureze veşnic, ceea ce este inacceptabil. Accesul la pomul vieţii va fi deschis numai celor ce vor dovedi că vor alege „chipul lui Dumnezeu", prin alegerea invariabilă a binelui, şi pe care Dumnezeu îi va lua în Împărăţia Sa, aşa încât numai binele va dăinui veşnic.

Omul nu va putea niciodată să-I reproşeze lui Dumnezeu că moralitatea şi, implicit, responsabilitatea i-au fost impuse, căci alegerea a fost a omului şi a fost liberă. Aşa că cel mai frecvent omul se refugiază în „nu am ştiut", ceea ce nu poate fi justificat, sau în minciună, care este, de asemenea, o forma de iresponsabilitate care, dacă funcţionează la oameni, nu va funcţiona niciodată în faţa lui Dumnezeu.

Este alegerea Evei de a mânca din pomul cunoştinţei binelui şi răului un act lăudabil sau regretabil? Răspunsul la această întrebare este în funcţie de felul cum privim moralitatea. Pentru cei ce consideră că moralitatea este singurul mijloc prin care putem ajunge la asemănarea cu Dumnezeu şi să devenim copiii Lui, actul Evei este un act înţelept şi curajos, căci pentru a obţine asemănarea cu Dumnezeu merita înfruntată chiar şi moartea, în timp ce pentru cei ce consideră că moralitatea este o constrângere, o limitare a libertăţii, şi că omul ar fi fost mai fericit să trăiască şi să se conducă după instincte, aşa cum trăiesc toate animalele, actul Evei a fost o alegere greşită.

Alegerea dintre bine şi rău nu se putea face decât în cadrul cunoaşterii. Dacă alegerea în a face ce este bine este echivalentă cu alegerea lui Dumnezeu, alegerea răului înseamnă alegerea de a se asemăna cu Diavolul. Atunci când autorul cărţii Geneza prezintă păcatul lui Cain, trebuie remarcat că Dumnezeu nu îi dă ordin lui Cain să asculte de Dumnezeu şi să nu facă răul, ci Dumnezeu îi atrage atenţia că este în faţa unei alegeri care va

avea consecinţe grave, aceea de a alege între a face ce este bine sau a face ce este rău. Ideologia Bibliei, care stabileşte relaţia omului cu Dumnezeu, este bazată nu pe ascultare, ci pe alegere, şi este expresia libertăţii pe care Dumnezeu i-a dat-o omului.

Atunci când Cain a făcut răul, în ciuda avertismentului lui Dumnezeu, ucigându-l pe fratele lui, Abel, Dumnezeu îi cere să justifice gestul său, de ce a ales să facă răul. *Şi Dumnezeu a zis: „Ce ai făcut*?" (Geneza 4:10)

Cain nu poate să explice în mod raţional actul său, pentru că păcatul este pur şi simplu iraţional şi nu poate fi explicat. Cum se face atunci că omul, singura fiinţă raţională creată, alege să trăiască şi să acţioneze în mod iraţional? Explicaţia lui Cain este iraţională şi iresponsabilă: *Domnul a zis lui Cain: „Unde este fratele tău, Abel?" El a răspuns: „Nu ştiu. Sunt eu păzitorul fratelui meu?"* (Geneza 4:9)

Cunoştinţa binelui şi a răului poate să-i aducă omului, atunci când face binele, fie cele mai mari bucurii, pe care nicio altă creatură nu le poate avea, pentru că nicio altă creatură nu are acces la moralitate, fie să-i aducă atât suferinţe imense, cât şi moartea, atunci când alege răul şi separarea de Dumnezeu.

Atunci când cineva refuză în mod sistematic libertatea, robia devine o alternativă inevitabilă. Pare surprinzător, dar omul, odată ajuns în robie, chiar prinde gustul ei. Dacă drumul spre sclavie s-a făcut fără nicio dificultate printr-o alegere deliberată a fraţilor lui Iosif de a rămâne în Egipt şi a refuza Canaanul, exodul, sau drumul spre libertate, devine o întreprindere extrem de complicată, nu atât din cauza reţinerii faraonului, cât din cauza refuzului israeliţilor de a accepta libertatea.

Într-un roman este prezentată o situaţie în care un prinţ mustrat de conştiinţă, din cauza unor fapte

făcute în tinereţe, cu consecinţe regretabile, hotărăşte să-şi răscumpere păcatele şi să le dea pământul ţăranilor care munceau pe moşia lui ca robi. I-a chemat pe toţi şi le-a spus că, din momentul acela, ei sunt stăpânii pământului pe care-l muncesc şi nu mai au nicio obligaţie faţă de el. Se aştepta la o explozie de bucurie şi recunoştinţă, însă reacţia ţăranilor a fost exact contrarie. Plini de tristeţe, un ţăran în vârstă l-a întrebat de ce stăpânul s-a supărat atât de rău şi le aduce o asemenea nenorocire? Cine le mai spune lor când să are, ce să semene şi când să recolteze? Cum se pot descurca singuri?

Această întâmplare exprimă foarte bine confortul de a nu gândi, de a nu decide sau lua o hotărâre, de abandonare a unei calităţi specific umane, aceea de a acţiona nu ca urmare a unui instinct, ci ca urmare a unei gândiri şi hotărâri raţionale, ce prevede şi ţine cont de consecinţe.

Sclavia este o stare de dependenţă absolută a unei persoane faţă de stăpânul său care are posibilitatea de a-l folosi ca pe un bun material. Din cauza acestui statut, sclavul poate fi cumpărat şi vândut ca un obiect. Sclavul nu mai are posibilitatea alegerii, sclavul nu are decât posibilitatea de *a asculta*, adică de a executa alegerea stăpânului, fie bună, fie rea. Sclavul nu are nicio responsabilitate, ci responsabilitatea este doar a stăpânului. Aşa cum am amintit, existenţa sclavului este dependentă în totalitate de cea a stăpânului, deci stăpânul îi furnizează cele necesare existenţei: hrană, apă, haine, locuinţă etc. Altfel spus, sclavul nu are grija zilei de mâine. Sclavul nu poate să-şi aleagă cui să se închine decât în măsura în care stăpânul îi lasă această libertate.

Noţiunea „păcatului originar”, introdusă în secolul al V-lea de Augustin d’Hippone, numit şi Sfântul Augustin, de a considera „neascultarea” ca păcat, nu numai că nu este în concordanţă cu

Geneza, ci nu este nici în concordanţă cu învăţătura Bibliei, căci, după Biblie, ascultarea este cerută numai celui ce nu are capacitatea de a face diferenţa între bine şi rău (aşa cum ar fi un copil mic) sau unui om ce are capacitatea de a face diferenţa, dar nu are libertatea de a o manifesta, cum ar fi situaţia sclavului. Această ideologie „a ascultării" convine instituţiilor religioase, căci Dumnezeu nu ne vorbeşte în mod direct, iar atunci când mesajul lui Dumnezeu este transmis prin intermediar, fie preot, sau pastor, sau responsabil religios, în realitate omul ascultă de persoana respectivă şi nu de Dumnezeu.

Trebuie remarcat că „păcatul originar" nu este un păcat obişnuit, căci, spre deosebire de un păcat obişnuit, care este imputat numai celui care l-a făcut, păcatul originar se transmite din generaţie în generaţie tuturor oamenilor şi-i face responsabili de actul lui Adam şi al Evei de a fi mâncat din pomul cunoştinţei binelui şi răului. Pe de altă parte, această ideologie a „păcatului originar", al unui păcat moştenit fără a-l fi făcut, dă sentimentul neputinţei şi fatalităţii în faţa păcatului, astfel încât soluţia la problema păcatului nu-i mai aparţine individului, în a alege de a face binele sau răul, ci soluţia trebuie să vină din exterior, iar instituţiile religioase au fost în toate timpurile foarte inventive în a propune soluţii: de la cele mai penibile, cum ar fi penitenţele şi autoflagelarea, la cele mai costisitoare, cum ar fi indulgenţele, şi la cele mai ieftine, cum ar fi „mărturisirea cu gura în jertfa ispăşitoare a lui Isus". În felul acesta, individul este legat de instituţia religioasă la care a aderat, prin soluţia pe care aceasta o oferă problemei păcatului.

Dumnezeu ne-a creat fiinţe libere şi doreşte să rămânem fiinţe libere, să ne folosim capacitatea pe care o avem de a face diferenţa între bine şi rău şi să alegem binele. Dumnezeu ne cere *să-L alegem*, nu să-L ascultăm, căci de fiecare dată când alegem

binele noi Îl alegem pe Dumnezeu, şi de fiecare dată când alegem răul, îl alegem pe Diavol.

Deşi sclavia este combătută cu fermitate de Biblie, Dumnezeu exprimă în porunca a patra din Decalog obligaţia stăpânului de a-i acorda robului sau roabei sale dreptul de a-I sluji lui Dumnezeu şi se subînţelege că această obligaţie cuprinde întreaga Lege. Este menţionată şi vita, pentru că animalul nu merge niciodată singur la muncă.

Adu-ţi aminte de ziua de odihnă ca s-o sfinţeşti. Să lucrezi şase zile şi să-ţi faci lucrul tău. Dar ziua a şaptea este ziua de odihnă închinată Domnului, Dumnezeului tău: să nu faci nicio lucrare în ea, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, ***nici robul tău, nici roaba ta,*** *nici vita ta, nici străinul care este în casa ta.* (Exodul 20:8-10, sublinierea autorului)

Sclavia, conform principiilor biblice, este una dintre cele mai mari aberaţii ale societăţilor umane. Dacă Dumnezeu îi lasă fiecărui om libertatea de a alege binele sau răul, cu atât mai mult omul nu trebuie să încalce acest drept divin.

3

Sclavie, dulce sclavie!

Alegerea cunoştinţei binelui şi răului, care atrage după sine responsabilitatea, nu are drum de întoarcere.

Iosif, deşi are o situaţie foarte privilegiată în Egipt, nu poate părăsi Egiptul, dar obţine autorizaţia faraonului de a-şi aduce familia în Egipt. Fraţii lui beneficiază de un regim favorizat, atât din partea lui Iosif, prin faptul că nu au nevoie să-şi vândă nici pământul, ba chiar primesc pământ gratuit, nu au nevoie să-şi vândă nici animalele şi nici să se vândă ca sclavi faraonului pentru pâine, cât şi din partea faraonului, care îi pune în slujba lui.

„Ţara Egiptului este deschisă înaintea ta; aşază pe tatăl tău şi pe fraţii tăi în cea mai bună parte a ţării. Să locuiască în ţinutul Gosen; şi dacă găseşti printre ei oameni destoinici, pune-i în fruntea turmelor mele.” Iosif a aşezat pe tatăl sau şi pe fraţii săi şi le-a dat o moşie în ţara Egiptului, în cea mai bună parte a ţării, în ţinutul lui Ramses, cum poruncise Faraon. (Geneza 47:6,11)

Familia lui Iacov intră în piramida socială a Egiptului şi se poate spune că sunt mai aproape de vârf decât de bază. Când priveşti piramida socială de pe o poziţie înaltă, piramida pare foarte normală şi echitabilă, pentru că răsplăteşte pe fiecare după merit. Cine ar putea spune că nu merită un loc de sus în ierarhia piramidei? Este şi motivul pentru care israeliţii nu au părăsit Egiptul după moartea lui Iosif, deşi erau liberi să o facă. Însă, aşa cum este zicala, „roata se învârteşte”, spiţele care au fost sus ajung jos şi invers. După Biblie, aceasta este soarta tuturor piramidelor, oricât ar fi ele de înalte, chiar dacă ar ajunge la cer, aşa cum a fost

proiectul Turnului Babel, şi a tuturor împărăţiilor pământului, ele se vor prăbuşi la un moment dat. Numai o singură împărăţie va dura veşnic, aceea care este aşezată pe alte baze, şi cu o alta structură, care se bazează nu pe stăpânire, ci pe servire şi pe care Isus a numit-o „Împărăţia cerurilor”.

Şi cum împărăţiile pe pământul acesta sunt trecătoare, tot astfel şi timpul lui Iosif a trecut şi, spune textul biblic, are loc o schimbare de regim şi, aşa cum se întâmplă în toate societăţile piramidale, când se schimbă conducerea, cei de jos trec sus în ierarhie, iar cei de sus ajung la baza piramidei. Este cazul şi cu poporul Israel, care cunoaşte o sclavie dureroasă timp de 400 de ani. Dacă Dumnezeu l-a ales pe Israel, Israel nu pare să fie interesat să-L aleagă pe Dumnezeu, mai ales în situaţia în care este sclavul şi servitorul faraonului, şi oricum nu-l mai poate sluji pe Dumnezeu, aşa că Dumnezeu îl cheamă pe Moise pentru a fi conducătorul care îl va scoate din sclavie pe Israel. Există o paralelă izbitoare între parcursul lui Iosif, cel care i-a dus în Egipt, şi cel al lui Moise, cel care i-a scos din Egipt. Pare că viaţa lui Moise nu este decât o continuare a vieţii lui Iosif, în sens invers.

Iosif, din sclavul ajuns pe cea mai de jos treaptă a societăţii, în închisoare, acuzat de tentativă de viol asupra stăpânei sale, are o ascensiune fulgerătoare la vârful societăţii. Dacă ar fi să facem o comparaţie cu o situaţie similară a zilelor noastre, ar trebui să ne imaginăm că preşedintele Statelor Unite le face o vizită prizonierilor musulmani de la Guantanamo şi hotărăşte ca pe unul dintre ei, pe care-l găseşte mai priceput, să-l facă secretar de stat. Este puţin important dacă toate detaliile din povestire s-au întâmplat aşa cum sunt descrise, dar este evident că au fost descrise pentru a trage o învăţătură din ele.

Aceeaşi poziţie privilegiată pe care a căpătat-o Iosif la curtea faraonului, copilul unor sclavi evrei

înfiat la casa faraonului, Moise, o părăseşte pentru a deveni un simplu păstor, ceea ce fusese şi Iosif iniţial. Dacă intrarea în Egipt a fost simplă, rapidă şi fără dificultăţi, drumul invers este extrem de complicat, dificil, pare chiar imposibil. Este un aspect care are o încărcătura simbolică deosebit de importantă, ca o punere în gardă că sclavia egipteană, care simbolizează sclavia păcatului, trebuie privită cu cea mai mare seriozitate.

Mi se pare indispensabil să ne debarasăm de imaginile create de cinematografie privind povestirile biblice, care nu au avut ca scop decât crearea de spectacol, nicidecum respectarea realităţii textului biblic. Imaginile cu poporul care strigă neîncetat la Dumnezeu cerând îndurare şi libertate fără să primească răspuns timp de 430 de ani nu sunt sugerate de text.

În realitate, textul lasă să se înţeleagă că descendenţii lui Iacov, care nu fuseseră oricum prea preocupaţi să adopte închinarea la Dumnezeu, cu tot ce implica ea, au abandonat în mare măsură închinarea Dumnezeului adevărat şi s-au alipit, de voie, de nevoie, de zeii Egiptului, aşa încât Moise, deşi îl avea pe fratele său, Aaron, care putea certifica faptul că Moise nu era un impostor, are dificultăţi mari în faţa poporului pentru a-i convinge că vine din partea lui Dumnezeu. Vestea că Dumnezeul părinţilor lor se interesează de soarta lor şi plănuieşte să-i ducă în ţara promisă părinţilor lor nu stârneşte entuziasmul aşteptat. Dacă Israel s-ar fi închinat încă lui Dumnezeu, fără îndoială că faraonul ar fi fost la curent şi nu ar fi fost surprins să afle că poporul Israel avea un alt Dumnezeu decât zeii Egiptului. *Faraon a răspuns: „Cine este Domnul ca să ascult de glasul Lui şi să las pe Israel s*ă *plece? Eu nu cunosc pe Domnul şi nu voi lăsa pe Israel să plece.”* (Exodul 5:2)

Vestea eliberării nu numai că nu a fost primită cu entuziasm, ci decizia faraonului de a înrăutăţi condiţiile de muncă ale lui Israel face chiar ca

Moise şi Aaron să se îndoiască de faptul că ideea libertăţii este o idee bună, aşa că plăgile deveneau o necesitate: în primul rând să-l convingă pe Israel că Cel care este stăpânul evenimentelor este Yahwe şi că zeii Egiptului nu au nicio putere.

Când au ieşit de la Faraon, au întâlnit pe Moise şi pe Aaron, care îi aşteptau. Şi le-au zis: „Să vă vadă Domnul şi să judece! Voi ne-aţi făcut urâţi lui Faraon şi slujitorilor lui, ba încă le-aţi dat sabia în mână ca să ne omoare.” Moise s-a întors la Domnul şi a zis: „Doamne, pentru ce ai făcut un astfel de rău poporului acestuia? Pentru ce m-ai trimis?” (Exodul 5:20-22)

Ieşirea din Egipt şi momentul dobândirii libertăţii sunt reprezentate prin traversarea miraculoasă a Mării Roşii, moment ce are o simbolistică deosebit de bogată. Este o paralelă între ieşirea din Grădina Edenului şi ieşirea din ţara Egiptului, care este sugerată chiar de autorul cărţii Geneza, când numeşte ţara Egiptului „o grădină a Domnului”.

Lot şi-a ridicat ochii şi a văzut că toată Câmpia Iordanului era bine udată în întregime. Înainte de a nimici Domnul Sodoma şi Gomora, până la Ţoar*, era ca o grădină a Domnului, ca ţara Egiptului.* (Geneza 13:10)

Înainte de a mânca din pomul cunoştinţei binelui şi răului, omul este considerat amoral, în imposibilitatea de a face diferenţă între bine şi rău. În acest stadiu, omul nu poate fi făcut responsabil de un act ce poate fi cotat ca imoral. Această stare este asociată cu alte simboluri, cum ar fi atât lipsa sentimentului de goliciune sau a ruşinii, cât şi dependenţa omului de hrana furnizată de grădină, deci de Dumnezeu.

În mod similar, cei din Israel, ca sclavi în ţara Egiptului, sunt în incapacitatea de a-şi exercita libertatea de a alege între bine şi rău, căci sunt supuşi voinţei şi deciziei stăpânului. În mod similar, sclavii sunt dependenţi de hrana pe care

stăpânul le-o oferă. Noţiunea de moral şi imoral nu este preocuparea sclavului, căci preocuparea lui este ascultarea sau neascultarea.

Mâncarea din pomul cunoştinţei binelui şi răului îl transformă pe om într-o fiinţă morală, capabilă să facă diferenţa dintre bine şi rău. Această nouă dimensiune, care e moralitatea, este însoţită de capacitatea de a-şi vedea goliciunea şi nevoia de haină, pe care Dumnezeu o aprobă şi le-o împlineşte. De asemenea, sunt expulzaţi din Grădina Edenului, căci nu mai sunt dependenţi de hrana din grădină şi puşi în situaţia de a cultiva pământul pentru obţinerea hranei, iar drumul de întoarcere este blocat, astfel încât revenirea la starea iniţială de incapacitate de a diferenţia binele de rău este imposibilă. Alegerea cunoştinţei binelui şi răului, care atrage după sine responsabilitatea, nu are drum de întoarcere. *Astfel a izgonit El pe Adam; şi la răsăritul Grădinii Edenului a pus nişte heruvimi care să învârtească o sabie învăpăiată, ca să păzească drumul care duce la pomul vieţii* (Geneza 3:24). În mod similar, ieşirea din ţara Egiptului îi pune pe israeliţi în situaţia de a-şi procura singuri hrana, iar ieşirea din Egipt este marcată de trecerea în mod miraculos a Mării Roşii. În mod asemănător, drumul de întoarcere este închis, simbolizat prin închiderea Mării Roşii în urma lor, astfel încât întoarcerea spre sclavie, şi deci spre iresponsabilitate, să fie imposibilă.

Acest moment al traversării Mării Roşii este trăit ca o explozie de bucurie neţărmurită şi un adevărat imn de glorie la adresa lui Dumnezeu, la care participă şi femeile conduse de Maria, sora lui Aaron, descris în capitolul 15 din Exodul. Libertatea de a nu mai avea un stăpân este gustoasă şi plăcută la privit, aşa cum a fost fructul din pomul cunoştinţei binelui şi răului, iar imnul de mulţumire şi glorie adus lui Dumnezeu exprimă foarte bine de ce libertatea este bună la gust şi plăcută la privit.

Domnul este tăria mea şi temeiul cântărilor mele de laudă: El m-a scăpat. El este Dumnezeul meu: pe El Îl voi lăuda; El este Dumnezeul tatălui meu: pe El Îl voi preamări. Căci caii lui Faraon, carele şi călăreţii lui au intrat în mare, şi Domnul a adus peste ei apele mării; dar copiii lui Israel au mers ca pe uscat prin mijlocul mării. (Exodul 15:2,19)

Trei zile mai târziu, textul spune că apa pe care o au la dispoziţie nu are calitatea celei pe care o aveau în sclavie. *Au ajuns la Mara, dar n-au putut să bea apă din Mara, pentru că era amară. De aceea locul acela a fost numit Mara* (Amărăciune). Poporul a cârti*t împotriva lui Moise, zicând: „Ce avem să bem?”* (Exodul 15:23,24)

Libertatea a fost dulce în gură, dar a devenit amară în pântec, atunci când au constatat că stăpânul nu mai era acolo să le aducă apă de băut şi că apa furnizată de Dumnezeu nu era aşa de bună cum era apa Egiptului. Setea vine mai repede, dar câteva zile mai târziu vine şi foamea, şi episodul se repetă sub o altă variantă, când Israelul ieşit din sclavie constată că stăpânul nu mai este acolo să le furnizeze mâncarea, aşa că situaţia devine mai mult decât critică:

Copiii lui Israel le-au zis: „Cum de n-am murit loviţi de mâna Domnului în ţara Egiptului, când şedeam lângă oalele noastre cu carne, când mâncam pâine de ne săturam? Căci ne-aţi adus în pustia această ca să faceţi să moară de foame toată mulţimea aceasta.” (Exodul 16:3)

Dumnezeu i-a dat atunci lui Israel mana din cer, ce i-a servit drept hrană în pustie timp de 40 de ani. Dar, de fiecare dată când Dumnezeu le dă ceva, acest dar este comparat cu ceea ce aveau ei în Egipt, iar ceea ce aveau în Egipt era mult mai bun decât ceea ce le dădea Dumnezeu. Este felul de a exprima regretul de a fi părăsit Egiptul şi sclavia. Cât de dispus este Israel să accepte legile

date de Dumnezeu şi să renunţe la legile piramidei Egiptului se vede din cât este de dispus să accepte mana în comparaţie cu hrana lor din Egipt.

Ne aducem aminte de peştii pe care-i mâncam în Egipt şi care nu ne costau nimic, de castraveţi, de pepeni, de praji, de ceapă şi de usturoi. Acum ni s-a uscat sufletul: nu mai este nimic! Ochii noştri nu văd decât mana aceasta. (Numeri 11:5,6)

Mana dată de Dumnezeu are şi un sens simbolic, căci hrana fizică simbolizează hrana spirituală, adică învăţătura şi legile date de Dumnezeu. În discuţia lui Isus cu femeia samariteană la fântâna lui Iacov, după ce ucenicii s-au întors din cetate şi I-au dat să mănânce, Isus, văzând că locuitorii din cetate deja veneau spre El, le răspunde:

Dar El le-a zis: „Eu am de mâncat o mâncare pe care voi n-o cunoaşteţi." Ucenicii au început să-şi zică deci unii altora: „Nu cumva I-a adus cineva să mănânce?" Isus le-a zis: „Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis şi să împlinesc lucrarea Lui." (Ioan 4:32-34)

Nu întâmplător un vas cu mană a fost pus în chivot alături de tablele Legii, pentru că cele două reprezentau voinţa lui Dumnezeu pentru om. Viaţa vine de la Dumnezeu, este cea mai minunată şi miraculoasă realizare a creaţiei. Atât textul Vechiului Testament, cât şi învăţătura lui Isus în Noul Testament afirmă cât se poate de clar că legile date de Dumnezeu sunt în scopul de a proteja şi promova viaţa. Ele nu au fost date numai pentru evrei, ele nu au fost desfiinţate pe cruce, ci ele au fost date pentru orice om care doreşte să trăiască. Cine le nesocoteşte este împotriva vieţii. *Să păziţi legile şi poruncile Mele: omul care le va împlini va trăi prin ele. Eu sunt Domnul!* (Leviticul 18:5)

Atunci când un tânăr a venit la Isus să-L întrebe ce să facă pentru a moşteni viaţa veşnică, Isus i-a dat acelaşi răspuns, că nu poţi intra în viaţă fără să

păzeşti poruncile. În concepţia biblică, aşa cum este prezentată atât de Moise, cât şi de Isus, cel ce încalcă poruncile este în afara vieţii. Cu atât mai mult în viaţa veşnică nu se poate intra călcând poruncile lui Dumnezeu. *El i-a răspuns: „De ce mă întrebi: «Ce bine?» Binele este Unul singur. Dar dacă vrei să intri în viaţă, păzeşte poruncile.”* (Matei 19:17)

Textul spune că Dumnezeu le trimite prepeliţe, care reprezintă „hrana Egiptului”. Se sugerează prin această întâmplare că atât învăţătura şi practicile Egiptului, cât şi valorile lui, care sunt contrare voinţei lui Dumnezeu, duc la moarte. Această întâmplare are un puternic caracter simbolic şi didactic. Cel ce a creat viaţa a creat şi legile după care aceasta funcţionează, aşa că textul explică faptul că cine vrea să trăiască va trebui să accepte şi să facă binele definit de legile date de Dumnezeu tuturor oamenilor. Cine refuză aceste legi şi funcţionează după legile Egiptului, legile celui mai puternic, ale crimei, jafului şi ale violenţei, alege inevitabil moartea.

Pe când carnea era încă în dinţii lor, fără să fie mestecată, Domnul S-a aprins de mânie împotriva poporului; şi Domnul a lovit poporul cu o urgie foarte mare. Au pus locului aceluia numele Chibrot-Hataava (Mormintele lăcomiei)*; pentru că acolo au îngropat pe poporul apucat de poftă.* (Numeri 11:33,34)

Evenimentul este perceput ca şi cum i-ar fi pedepsit Dumnezeu, însă cauza morţii o sugerează numele dat locului respectiv, „mormintele lăcomiei”, şi consider că este puţin important. Ceea ce este important este mesajul transmis de text. Acest pasaj este exemplul favorit al vegetarienilor care fac din alimentaţie o noţiune morală, pentru a ameninţa cu pedeapsa lui Dumnezeu pe cei ce sunt consumatori de carne. Bunicul meu, care era singurul vegetarian în familie, ne făcea mereu această remarcă şi ne cita

acest pasaj atunci când ne vedea că mâncam carne. Bineînţeles că alimentaţia sănătoasă este importantă, însă textul nu de alimentaţie vorbeşte, ci de principiile de morală pe care omul le poate adopta sau le poate refuza.

Acest proces al ieşirii din Egipt are o simbolistică pe plan spiritual, în care Egiptul, ţara robiei, este asimilat cu împărăţia răului, iar hrana Egiptului este asimilată pe plan spiritual cu alegerea răului şi a păcatului care duc la moarte. Pentru cine doreşte viaţa, ieşirea din Egipt este o necesitate. Drumul de întoarcere spre iresponsabilitate este închis, şi este reprezentat de Marea Roşie, care se închide în urma poporului, căci Dumnezeu pune de partea poporului toate şansele să facă această schimbare în alegerea binelui şi deci a vieţii. Trecerea din Egipt spre Canaan se face prin deşert, locul unde omul este privat de obiceiurile Egiptului. Modul de viaţă şi valorile Egiptului sunt înlocuite cu cele date de Dumnezeu, astfel încât intrarea în Canaan să fie a unui popor schimbat, ce a adoptat cerinţele lui Dumnezeu. Canaanul este prezentat ca ţara promisă, în care să fie instituită Împărăţia lui Dumnezeu, în care legile date de Dumnezeu trebuie să fie regulă de vieţuire a tuturor locuitorilor.

Isus, deşi nu a avut păcat, a făcut în mod simbolic această traversare a deşertului, prin postul de 40 de zile în pustie, atât cât trebuia să dureze traversarea deşertului pentru poporul Israel. La ieşire din acest post, este ispitit de Satana, moment ce reprezintă intrarea în Canaan, când Isus dovedeşte că nu se lasă influenţat de tentaţiile Diavolului şi alege să facă voia Tatălui.

Libertatea pe care o oferă Egiptul este agreabilă, dar este valabilă numai pentru cel ce este stăpân. Este libertatea celui puternic, a celui ce face legile în avantajul lui, şi care-şi permite chiar luxul de a nu le respecta. Libertatea celui puternic implică

existenţa celui slab şi lipsa libertăţii lui, a celui ce stă la baza piramidei ce-i permite celui de sus să fie puternic şi să nu aibă limite la libertatea lui. Fără îndoială că această libertate şi-o dorea şi Israel, aceea a celui puternic ce va stăpâni peste popoarele Canaanului, şi cu puterea lui Dumnezeu la dispoziţia lor vor reveni în vârful piramidei, aşa cum a fost pe vremea lui Iosif, numai că Israel descoperă că libertatea pe care o oferea Dumnezeu are limite, şi acestea sunt stipulate în Legea morală pe care Moise se pregăteşte să o coboare de pe munte, scrisă pe două tăbliţe de piatră de Dumnezeu Însuşi. Dar nu numai că libertatea are limite, ci Legile se aplică tuturor oamenilor, atât la Israel, cât şi la străinul care va locui în ţară, aşa încât nu mai este posibilă stăpânirea şi nici piramida. Aşa cum spunea un scriitor francez, Jean d'Ormesson, când alegi frumuseţea şi parfumul unui trandafir, trebuie să accepţi şi spinii lui, adică libertatea este frumoasă şi rămâne libertate pentru toţi atunci când îi accepţi limitele, iar depăşirea limitelor ei are consecinţe grave nu numai asupra celui ce le depăşeşte, ci şi asupra întregii comunităţi. Israel descoperă reversul medaliei, adică faptul că libertatea este însoţită de responsabilitate. Omul este liber să aleagă să facă binele sau răul, dar, atunci când alege să facă răul, trebuie să-I dea socoteală lui Dumnezeu, aşa că Israel hotărăşte că libertatea sclaviei este de preferat faţă de cea pe care o oferă Dumnezeu, îşi fac un idol egiptean şi hotărăsc ca acesta să fie Dumnezeul lor. Nu se mai puteau întoarce în Egipt, căci drumul de întoarcere era închis, dar au preferat să ducă Egiptul cu ei în Canaan. Mesajul pe care-l transmite Israel prin fabricarea şi închinarea la viţelul de aur este ideologia conform căreia Canaanul nu trebuie cucerit cu legile lui Dumnezeu, aşa cum doreşte Moise, după instrucţiunile lui Dumnezeu, ci cu forţa taurului, chiar dacă era numai un viţel la data aceea.

Traversarea deşertului, care trebuia să se facă în 40 de zile, s-a prelungit din lipsă de rezultate şi nici cei 40 de ani nu au fost suficienţi pentru ca poporul Israel să-L adopte pe Dumnezeu ca singurul lui Dumnezeu. În momentul în care Moise trebuie să aducă Legea scrisă de Dumnezeu, poporul îşi alege un alt dumnezeu, dumnezeul pe care îl slujiseră în Egipt.

Aaron le-a răspuns: „Scoateţi cerceii de aur din urechile nevestelor, fiilor şi fiicelor voastre şi aduceţi-i la mine. Şi toţi şi-au scos cerceii de aur din urechi şi i-au adus lui Aaron. El i-a luat din mâinile lor, a bătut aurul cu dalta şi a făcut un viţel turnat. Şi ei au zis: „Israele, iată dumnezeul tău care te-a scos din ţara Egiptului!” (Exodul 32:2-4)

Ce binecuvântare le aduce Israel popoarelor idolatre ale Canaanului? Se pare că Iosua a ales metoda fiilor lui Iacov privind tratamentul cetăţii Sihem, aşa că se construieşte nu „Împărăţia cerurilor”, dorită de Dumnezeu, ci un nou Egipt, cu toate legile lui.

4

Judecători fără legi

Cine are puterea nu are nevoie de legi pentru a avea dreptate.

Cartea Judecătorii cuprinde perioada dintre cucerirea Canaanului de către Iosua şi apariţia monarhiei. În ciuda legilor primite, care permit o convieţuire paşnică şi în bună înţelegere, tot ce au fost învăţaţi în pustie de către Moise, sub îndrumarea lui Dumnezeu, a fost abandonat, decăderea morală din această perioadă nu are precedent, iar cultul lui Yahwe a fost înlocuit cu cel al zeilor Canaanului:

Copiii lui Israel au făcut atunci ce nu plăcea Domnului şi au slujit baalilor. Au părăsit pe Domnul, Dumnezeul părinţilor lor, care-i scosese din ţara Egiptului, şi au mers după alţi dumnezei, dintre dumnezeii popoarelor care-i înconjurau; s-au închinat înaintea lor şi au mâniat pe Domnul. ***Au părăsit pe Domnul, şi au slujit lui Baal şi astarteelor***. (Judecătorii 2:11-13, sublinierea autorului)

În primul capitol al cărţii Judecătorii se menţionează că o parte dintre popoarele Canaanului nu au putut fi izgonite, şi este cauza pentru care Israelul şi-a pierdut credinţa în Dumnezeu şi s-a alipit de idoli. De fiecare dată când Îl abandonau pe Dumnezeu cădeau sub dominaţia popoarelor Canaanului şi, când strigau către Domnul, Dumnezeu le trimitea un izbăvitor ce-i elibera de sub dominaţie şi, de fiecare dată când erau eliberaţi, se întorceau din nou la idolatrie. Acest ciclu se repetă în permanenţă în cartea Judecătorii, lăsând impresia că vinovate sunt popoarele care nu au fost masacrate.

Este numai normal să ne întrebam de ce Israel era atât de dispus să se alipească de idoli, în ciuda tuturor experienţelor avute cu Dumnezeu, şi de ce popoarele Canaanului nu au adoptat niciunul credinţa în Dumnezeu?

Am avut ocazia, cu ani în urmă, să vizitez Muzeul Naţional Bardo din Tunis, unde erau expuse nişte sicriaşe săpate în piatră, care, după spusele ghidului, fuseseră destinate copiilor aduşi ca jertfă zeiţei Astarteea. Fuseseră descoperite 70 000 de asemenea urne mortuare pentru copii, ceea ce dă deja o imagine despre amploarea masacrelor asupra copiilor aduşi ca jertfe. Fără îndoială că aceleaşi masacre ale copiilor au fost şi în Israel, odată ce textul biblic menţionează că cei din Israel s-au convertit la cultul lui Baal şi al Astarteei şi L-au părăsit pe Domnul.

Nu poţi să nu te întrebi: Cum de a fost posibil ca un popor care a avut atâta lumină de la Dumnezeu, căruia i-au fost date legi în scopul protejării vieţii să aleagă o asemenea barbarie, să se închine violenţei, distrugerii şi morţii? Este perioada când virtutea poporului Israel este apreciată după numărul de oameni omorâţi, iar această perioadă abundă în masacre de mare amploare.

Există două fraze care se repetă sistematic în textul cărţii Judecătorii. *Copiii lui Israel au făcut atunci ce nu plăcea Domnului.* (Judecătorii 2:11; 3:7; 3:12; 4:1; 6:1; 10:6; 13:1)

Această frază, menţionată de şapte ori în textul cărţii Judecătorii, exprimă, pe de o parte, faptul că Israel L-a abandonat pe Dumnezeu şi s-a reconvertit la idolatrie, și, pe de altă parte abandonul complet a tot ceea ce însemna lege, ordine şi morală. Societatea funcţiona după aşa-numita „lege a junglei”, sau legea celui mai puternic: *În vremea aceea, nu era împărat în Israel. Fiecare făcea ce-i plăcea.* (Judecătorii 17:6; 21:25)

Acest text subliniază că nu exista nicio autoritate în Israel, nici cea a lui Dumnezeu şi nici a oamenilor. Judecătorii din cartea cu acelaşi nume nu sunt judecători în adevăratul sens al cuvântului, ci, mai degrabă, şefi militari care sunt desemnaţi în timp de criză, criteriul fiind nu ataşamentul la principiile lui Dumnezeu, ci dexteritatea în a mânui sabia. Iefta, de exemplu, este şeful unei bande de răufăcători care trăia din jafuri şi pentru care Dumnezeu nu era decât un zeu printre alţii, şi nu întâmplător îşi aduce fiica jertfă lui Dumnezeu, în ciuda faptului că jertfele umane erau o urâciune în faţa lui Dumnezeu.

Să nu uităm motivul pentru care Avraam a fost scos din Ur şi adus în Canaan, ce tip de societate aştepta Dumnezeu de la urmaşii lui şi ce binecuvântare trebuia să fie Israel pentru popoarele Canaanului. Aşa că Dumnezeu intervine încă o dată pentru a salva Israelul, şi deci omenirea, prin chemarea unui om care este ales chiar dinaintea naşterii lui.

5

Dumnezeu caută o soluţie

Puterea care vine de la Dumnezeu se manifestă în conformitate cu Legea Lui.

Dacă nu am ţine seama de context şi aş prezenta scena în care unei femei i se prezintă un înger, care o anunţă că va rămâne însărcinată, va naşte un fiu de parte bărbătească, care va fi închinat Domnului chiar din pântecele mamei lui, pe toată durata vieţii sale, ne-am gândi mai întâi la Maria, mama lui Isus. Atât naşterea lui Samson, cât şi cea a lui Isus au loc în condiţii de criză, în care Israel era sub dominaţie străină. Este o asemănare destul de surprinzătoare între naşterea lui Samson şi cea a lui Isus, dar, bineînţeles, există şi diferenţe, care au semnificaţiile lor.

Trebuie încă o dată precizat că este indispensabil să ne debarasăm de imaginile privind viaţa lui Samson create de cinematografie, care aveau rolul de a crea spectacol şi a răspunde unei nevoi a unui public fascinat de violenţă. Constat chiar că studii pretinse ale învăţaţilor tratează viaţa lui Samson asemenea unui erou mitologic ce are puteri supranaturale, cum ar fi Heracles, Ghilgameş etc., care este în slujba unui Dumnezeu războinic, ce ar avea nevoie de ajutorul unui om pentru a rezolva problemele poporului Israel. Violenţa prezentată în Biblie nu are nimic de-a face cu voinţa lui Dumnezeu, chiar dacă uneori este prezentată ca fiind voinţa Lui. Trebuie să facem bine diferenţa între „ce spune Dumnezeu” şi „ce spune omul că spune Dumnezeu”. Nu există argument mai puternic şi în acelaşi timp mai absurd ca acela de a justifica crima ca fiind făcută pentru a împlini voinţa lui Dumnezeu. Dumnezeu

este autorul vieţii şi este singurul care are dreptul şi autoritatea de a o retrage. Bineînţeles că omul are puterea să ia viaţa altui om, aşa cum a făcut-o Cain, însă cum nu are şi autorizaţia, singura soluţie pentru a se justifica în faţa semenilor este să o prezinte ca fiind voinţa lui Dumnezeu. Cain nu a putut-o prezenta ca fiind voinţa lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu S-a exprimat clar că este împotriva unui astfel de act, dar Biblia este plină de asemenea cazuri în care crima este prezentată ca fiind porunca lui Dumnezeu.

Este posibil să considerăm că Dumnezeu este contradictoriu în aşa măsură, încât să prezinte în modul cel mai solemn şi irevocabil porunca „să nu ucizi" şi apoi să poruncească unui om exact contrariul? Ce imagine avem noi despre Dumnezeul Bibliei şi cu ce Se deosebeşte Yahwe de toţi zeii păgânilor, de zeii canaaniţilor, ai egiptenilor, ai grecilor etc., care incită oamenii la crime sau justifică crima în modul cel mai iraţional?

Mi se pare indispensabilă citirea cu atenţie a textului biblic, ţinând cont de faptul că scriitorii Bibliei au fost preocupaţi de a folosi cât mai puţine cuvinte pentru a exprima o idee, dat fiind că materialul pe care scriau, pielea de animale, era scump şi nu-şi permiteau risipa. Consider din principiu că autorii Bibliei au ales cu grijă fiecare cuvânt şi că orice detaliu a fost menţionat, deoarece era necesar pentru înţelegerea mesajului. Povestea lui Samson este un nou episod al cărţii Judecătorii, care începe cu expresia: *Copiii lui Israel au făcut iarăşi ce nu plăcea Domnului, şi Domnul i-a dat în mâinile filistenilor timp de patruzeci de ani.* (Judecătorii 13:1)

Naşterea lui Samson este anunţată de un înger al Domnului. Samson este destinat să fie nazireu pentru toată viaţă lui, iar misiunea sa este să elibereze poporul Israel de sub dominaţia filisteană. În ce mod trebuia să acţioneze Samson

nu este menţionat, dar se deduce din detaliile oferite de text. Pentru că suntem într-o perioada în care masacrele se succed la scară mare, cei ce interpretează viaţa lui Samson rămân în context şi consideră că masacrele trebuie continuate, dar de astă dată în tabăra filistenilor. Cum poţi să scapi de o dominaţie altfel decât prin uciderea celor ce domină, dar de ce trebuia să fie „nazireu" cel ce trebuia să o facă este o întrebare la care nimeni nu s-a grăbit să răspundă.

Acest termen de „nazireu" desemnează cel mai frecvent pe cel sau cea care se separă de semeni pentru a se consacra lui Dumnezeu printr-un angajament temporar sau permanent. Trebuie precizat că statutul şi termenul de „nazireu" nu sunt detaliate şi explicate clar în Biblie, aşa că pentru a le înţelege nu ne putem baza decât pe Numeri, capitolul 6, unde sunt menţionate obligaţiile nazireului:

- „Să se ferească de vin şi de băutură îmbătătoare; să nu bea nici oţet făcut din vin, nici oţet făcut din vreo băutură îmbătătoare; să nu bea nicio băutură stoarsă din struguri, şi să nu mănânce struguri proaspeţi, nici uscaţi." (vers. 3)
- „În tot timpul nazireatului, briciul să nu treacă pe capul lui." (vers. 5)
- „În tot timpul cât s-a făgăduit Domnului prin jurământ, să nu se apropie de un mort; să nu se pângărească nici la moartea tatălui sau, nici a mamei sale, nici a fratelui sau, nici a surorii sale, căci poartă pe cap închinarea Dumnezeului lui." (vers. 6, 7)
- „Dacă moare cineva de moarte năprasnică lângă el, şi capul lui închinat se face astfel necurat, să-şi radă capul în ziua curăţirii, şi anume să şi-l radă a şaptea zi" (vers. 9). După

> care trebuie să aducă o serie de jertfe de ispăşire şi să-şi înceapă din nou perioada de nazireu.

Această ultimă menţiune exprimă clar că rolul nazireului nu avea nimic de-a face cu cel al războinicului, aşa cum este considerată frecvent de comentatori misiunea lui Samson dată de Dumnezeu. Viaţa unui nazireu este incompatibilă cu violenţa, şi cu atât mai puţin cu violenţa care duce la moarte. Chiar dacă nu este provocată de el, nazireul nu avea ce căuta în locurile sau situaţiile susceptibile de a produce moarte prin violenţă.

Merită menţionat că niciuna dintre cele trei obligaţii nu merge dincolo de domeniul moralităţii, am putea spune că nazireul trebuie să evite cu orice preţ situaţii susceptibile de a încălca legile moralităţii, aşa cum este consumul de alcool şi situaţiile sau companiile favorabile violenţei. Nazireul nu era chemat în mod special la o viaţă morală, căci o viaţă conformă cu legile de morală este o obligaţie fără excepţie a oricărui om, şi fără jumătăţi de măsură, aşa cum este amintită de nenumărate ori în Biblie. *Le-am dat legile Mele şi le-am făcut cunoscute poruncile Mele pe care trebuie să le împlinească omul, ca să trăiască prin ele.* (Ezechiel 20:11)

Dacă obligaţiile nazireului privind statutul său sunt menţionate, nu este nicio menţiune precisă privind rolul lui în societate. În cazul lui Samson, misiunea este să-l elibereze pe popor de sub dominaţia filisteană. Nu ştim nimic de copilăria lui Samson, nici de educaţia primită, autorul textului nu face biografia vieţii lui Samson, ci ne prezintă numai evenimentele esenţiale pentru o lecţie de morală. Povestea lui Samson începe la vârsta maturităţii, la vârsta când este gata să întemeieze o familie, şi începe chiar cu cererea în căsătorie a unei fete filistene. Cererea lui Samson faţă de părinţi pentru a peţi fata era fără îndoială obiceiul

vremii şi locului, pe care Samson îl respecta. Părinţii lui Samson nu sunt de acord cu mireasa aleasă de el. Chiar dacă femeile nu se tăiau împrejur, faptul că era din neamul celor netăiaţi împrejur era o problemă.

Tatăl său şi mama sa i-au zis: „Nu este nicio femeie între fetele fraţilor tăi şi în tot poporul nostru, de te duci să-ţi iei nevastă de la filisteni, care sunt netăiaţi împrejur?" Şi Samson a zis tatălui său: „Ia-mi-o, căci îmi place." (Judecătorii 14:3)

Înţelegerea acestui verset pare fără importanţă, însă este esenţială pentru înţelegerea versetului următor, care este un text-cheie al povestirii. Au fost făcute frecvent comentarii privind expresia: „Ia-mi-o, căci îmi place", spunându-se că Samson nu o iubea şi că ceea ce simţea Samson pentru această filisteancă era numai o atracţie pur fizică. Deoarece se dovedeşte că mai târziu Samson are o atracţie pentru prostituatele filistence, se interpretează că dragostea lui pentru această femeie nu este altceva decât dorinţa de a avea o femeie în pat. În realitate, expresia în original este: „Ia-o pentru mine, ea este dreaptă în ochii mei", care este o replică la observaţia părinţilor care se opun căsătoriei pentru că era filisteancă şi, implicit, nu putea să aibă nimic bun. Autorul foloseşte aceeaşi expresie şi în versetul 7, tradus de Cornilescu prin „şi ea i-a plăcut" şi care în original este: „Ea este dreaptă în ochii lui Samson." În plus, în versetul următor, textul precizează că părinţii se opuneau căsătoriei pentru că nu ştiau că acest sentiment al lui Samson venea de la Domnul, ceea ce trebuia să deturneze acţiunile lui Samson în a căuta cearta cu filistenii.

Tatăl său şi mama sa nu ştiau că lucrul acesta venea de la Domnul, căci Samson căuta un prilej de ceartă din partea filistenilor. În vremea aceea, filistenii stăpâneau peste Israel." (Judecătorii 14:4)

Pentru mulţi comentatori este imposibil ca sentimentul de dragoste al lui Samson pentru o femeie filisteană să vină de la Domnul, aşa că preferă să atribuie ca sentiment ce vine de la Domnul căutarea unui prilej de ceartă cu filistenii. Este numai normal, din moment ce aşteptăm cu nerăbdare să vedem cum Samson îi masacrează pe filisteni pentru a elibera poporul Israel de sub dominaţia filisteană. Această interpretare nu este numai contrară textului, dar este în contradicţie cu ceea ce învaţă Biblia privind caracterul lui Dumnezeu; un sentiment de ură şi discordie nu vine de la Dumnezeul iubirii. Textul spune clar că părinţii lui Samson se opuneau la ce hotărâse Domnul pentru că nu ştiau că vine de la Domnul.

Afirmaţia părinţilor: *Nu este nicio femeie între fetele fraţilor tăi şi în tot poporul nostru, de te duci să-ţi iei nevastă de la filisteni, care sunt netăiaţi împrejur?* arată că sunt împotriva căsătoriei, nicidecum împotriva de a căuta cearta cu filistenii, ceea ce înseamnă că dragostea pentru femeia filisteană venea de la Domnul.

Pe de altă parte, intră în contradicţie chiar cu primul verset al capitolului 13. *Copiii lui Israel au făcut iarăşi ce nu plăcea Domnului, şi* ***Domnul i-a dat în mâinile filistenilor*** *timp de patruzeci de ani.* (Judecătorii 13:1, sublinierea autorului)

Dacă Domnul i-a dat în mâinile filistenilor ca pedeapsă a abandonării principiilor divine şi alipirii de idoli, era raţional ca Domnul să-i ceară lui Samson să acţioneze împotriva a ceea ce a hotărât şi a făcut chiar El Însuşi? Dacă problema era idolatria şi abandonarea principiilor divine de către Israel, de ce soluţia ar fi fost masacrarea filistenilor?

Samson se naşte cu o misiune, dar textul nu precizează în ce constă misiunea respectivă, cum trebuie împlinită şi cu ce mijloace. Este ceea ce trebuie să descopere Samson prin relaţia lui cu Dumnezeu şi prin relaţia cu femeia filisteană.

Desigur, tradiţional se înţelege că Dumnezeu voia sânge, şi dragostea lui Samson pentru femeia filisteană a fost folosită ca pretext ca să provoace conflicte şi apoi mii de victime. Nu era oare ocazia ca acum şi filistenii să afle despre Dumnezeul biblic şi despre o viaţă bazată pe Legea morală dată de Dumnezeu şi prin care să rezolve conflictele dintre ei, respectând aceeaşi Lege, şi nicidecum prin violenţă? Motivul pentru care filistenii îi asupreau era pentru că aveau aceeaşi mentalitate ca şi israeliţii şi toţi care cred că prin violenţă pot fi liberi, şi nu prin a adopta Legea morală. Este semnificativ faptul că Samson a fost acceptat în tabăra filistenilor fără rezerve, ceea ce lasă impresia că toate condiţiile sunt create pentru a-şi îndeplini misiunea cu succes, aceeaşi care era a fiecărui israelit, de a-L face cunoscut pe Dumnezeul biblic popoarelor Canaanului şi a se închina cu toţii singurului Dumnezeu adevărat.

Realitatea este că Samson îi urăşte pe filisteni şi caută cearta cu ei, fără îndoială şi din cauza educaţiei primite de la părinţi, iar Dumnezeu îl face să se îndrăgostească de o fată filisteană. Este un mesaj pe care nici el şi nici părinţii lui nu-l recepţionează. Aceste două sentimente contradictorii, cel de dragoste faţă de femeia filisteană, care vine de la Dumnezeu, şi cel de ură faţă de poporul din care face parte această fată, pe care-l nutreşte Samson şi care este împărtăşit şi de părinţii lui, îl vor urmări pe tot parcursul povestirii. Lupta lui Samson pe plan fizic este numai ecoul a ce se petrece pe plan sentimental şi spiritual.

Samson s-a pogorât împreună cu tatăl său şi cu mama sa la Timna. Când au ajuns la viile din Timna, iată că i-a ieşit înainte un leu tânăr mugind. Duhul Domnului a venit peste Samson, şi, fără să aibă ceva în mână, Samson a sfâşiat pe leu cum se sfâşie un ied. N-a spus tatălui sau şi mamei sale ce făcuse. (Judecătorii 14:5,6)

Este momentul în care Samson descoperă puterea, o putere extraordinară este în posesia lui. A sfâşia un leu tânăr, deci în toată puterea, aşa cum a făcut-o Samson, exprimă o putere cu totul neobişnuită. Acest mod de a exprima o forţă imensă a fost reprezentat şi în alte culturi: Heracles din mitologia greacă ucide leul din Nemeea cu mâinile goale; în mitologia romană, este Hercule. În studiile de specialitate, Samson este asemănat atât cu eroi ca Heracles, sau Hercule, cât şi cu Ghilgameş, datorită acestei realizări. Puterile extraordinare ale eroilor din vechime erau atribuite zeilor, în sensul că eroii aveau ca părinţi zeii. Lăsând la o parte aceste personaje, puterea lui Samson şi semnificaţia ei o voi aborda în capitolul ce se ocupă de enigmă. Doresc să amintesc numai că orice putere care este prezentată în Biblie ca venind de la Dumnezeu poate fi argumentată în două feluri: fie este justificată raţional, în conformitate cu Legea lui Dumnezeu, aşa cum este în cazul lui Isus, fie este prezentată ca fiind voia lui Dumnezeu, şi deci nu are nevoie să fie justificată în conformitate cu Legea Sa. În acest ultim caz, dacă îl acuzăm pe Samson că nu a utilizat puterea cum trebuie, Îl acuzăm pe Dumnezeu, adică pe Cel care i-a dat-o, pentru că Dumnezeu este suveran şi face ce vrea. Întrebarea care se pune: Este Dumnezeu consecvent cu legile pe care le dă? Nu există argument mai puternic şi, în acelaşi timp, mai absurd decât acela de a justifica crima ca fiind voinţa lui Dumnezeu. Este motivul pentru care am abordat un capitol privind „Păcatul împotriva Duhului Sfânt”.

După câtva timp, s-a dus iarăşi la Timna ca s-o ia şi s-a abătut să vadă hoitul leului. Şi iată că în trupul leului era un roi de albine şi miere. *A luat mierea în mână şi a mâncat-o pe drum; şi când a ajuns la tatăl sau şi la mama sa le-a dat şi au mâncat şi ei din ea. Dar nu le-a spus că luase mierea această din trupul leului.* (Judecătorii 14:8)

Acest detaliu este destul de surprinzător pentru cineva care cunoaşte comportamentul albinelor, şi dacă această întâmplare ar fi spusă unui apicultor care nu cunoaşte povestirea, ar spune mai degrabă că este imposibil aşa ceva. Tatăl meu a fost apicultor, am crescut cu aproximativ 100 de stupi în curte şi am şi eu câţiva stupi, aşa că ştiu, cât de cât, care este comportamentul albinelor. Albinele sunt atrase de mirosul florilor şi detestă mirosurile urâte, în special cele de cadavru. Stupul este un loc foarte curat prin grija albinelor, orice albină moartă este scoasă din stup. Dacă un şoricel ar intra în stup, albinele l-ar omorî, şi pentru că nu ar putea să-l scoată afară, l-ar înveli în ceară pentru a proteja stupul. Mierea nu se poate produce într-un cadavru, deci autorul vrea să spună cu totul altceva folosind această ilustraţie.

Un alt element care pare surprinzător este că atunci când Samson a omorât leul în drumul spre Timna era împreună cu tatăl şi mama lui. După ce a omorât leul, textul adaugă că „nu a spus tatălui şi mamei sale ce făcuse”.

Problema este aici nu de a pune la îndoială ce spune textul biblic, ci de a înţelege ce vrea să spună autorul prin această întâmplare. De altfel, toate realizările lui Samson sunt neobişnuite, întrebarea este însă nu *cum* a fost posibil, ci *de ce* s-au întâmplat aşa cum sunt descrise? Este evident că nu este o eroare, ci autorul îşi pregăteşte cu minuţiozitate elementele necesare construirii enigmei, care sunt punctul culminant şi concluzia acestei povestiri. Pentru autor, învăţătura pe care vrea s-o transmită prin aceste povestiri este mai importantă decât detalii privind modul în care a avut loc întâmplarea.

Este surprinzător că Samson, prin obligaţiile pe care le are ca nazireu şi care-i amintesc în permanenţă misiunea lui încredinţată de Dumnezeu, nu-I cere niciodată sfat lui Dumnezeu. Samson încalcă toate obligaţiile pe care le are ca

nazireu. El nu avea voie să se apropie de cadavrul leului, cu atât mai puţin să mănânce mierea din cadavru, care era necurată. Dar nu îi respectă nici pe cei ce vor să respecte obligaţiile lor faţă de Dumnezeu. Textul spune că a luat şi le-a dat şi părinţilor lui să mănânce, fără să le spună proveniența mierii. Fără îndoială, Samson ştia că părinţii lui nu ar fi mâncat-o dacă ştiau de unde provine. Dumnezeu l-a ales pe Samson, dar Samson nu L-a ales pe Dumnezeu.

6

Justiţia lui Samson

Spirala răului este generată de: „Ceea ce vă fac vouă oamenii faceţi-le şi voi la fel.”

Manoah, tatăl lui Samson, le face o vizită tinerilor căsătoriţi şi ni se spune că Samson organizează o petrecere de şapte zile, la care invită treizeci de prieteni filisteni, aşa cum era obiceiul tinerilor. Se lasă să se înţeleagă că Samson îşi invită tovarăşii pentru a se bucura împreună cu el şi familia soţiei şi cu tatăl său. Lui Samson îi vine ideea de a le propune un pariu celor treizeci de prieteni filisteni. Miza era treizeci de cămăşi şi treizeci de haine de schimb. De ce treizeci de haine de schimb şi tot atâtea cămăşi? Este simplu de înţeles că Samson vrea să-şi umilească invitaţii şi să-i trimită acasă goi.

„Spune-ne ghicitoarea ta s-o auzim.” Şi el le-a zis: „Din cel ce mănâncă a ieşit ce se mănâncă, şi din cel tare a ieşit dulceaţă.” (Judecătorii 14:13 u.p.,14)

Aceasta pare să fie numai o glumă pentru a-şi umple timpul celor şapte zile de petrecere, însă atmosfera se înveninează din ce în ce mai mult pe măsură ce timpul trece şi timpul de gândire se termină, iar petrecerea care trebuia să se desfăşoare în bună înţelegere şi bucurie se transformă în confruntare şi ameninţare cu moartea. Ghicitoarea lui Samson nu putea fi ghicită şi el ştia foarte bine acest lucru, pentru că se baza pe elemente care erau cunoscute numai de el. Adică nimeni nu ştia că el omorâse leul, pentru că nu spusese nimănui, nici măcar părinţilor lui, care fuseseră în compania sa. Pe de altă parte, afirmaţia este falsă, căci din cel ce mănâncă a ieşit

ceea ce nu se mănâncă, pentru că mierea respectivă era necurată, deci nu era comestibilă. Dar această ghicitoare are un sens mult mai profund, asupra căruia voi reveni.

Atmosfera degenerează în aşa măsură, încât tovarăşii lui Samson o ameninţă pe soţia lui că o vor arde împreună cu casa tatălui ei, căci acest pariu este perceput ca un jaf deghizat, aşa cum îi reproşează tovarăşii lui Samson soţiei sale. Că ameninţarea trebuia luată în serios este dovada că mai târziu a fost chiar împlinită. Faptul că soţia lui a divulgat răspunsul este considerat de majoritatea comentatorilor ca un act de trădare. Ţinând cont de situaţia la care s-a ajuns şi de consecinţele care au urmat, gestul soţiei a fost un act de înţelepciune, căci era de preferat să se pună capăt acestei dispute, care, de fapt, nici nu trebuia să aibă loc. Pe bună dreptate soţia sa îi reproşează că dragostea lui faţă de ea este în discordanţă cu comportamentul său faţă de poporul ei, pentru care nu are decât ura. De fapt, evenimentul respectiv pune în evidenţă lupta interioară pe care o duce Samson, între două sentimente care-l stăpânesc şi sunt în permanentă contradicţie: dragostea faţă de femeia filisteană, ce a devenit soţia lui, sentiment care vine de la Dumnezeu, şi ura pe care Samson o are faţă de poporul din care aceasta face parte, şi care are îşi originea, după toate evidenţele, în educaţia dată lui de părinţi. Şi ceea ce se dovedeşte mai puternic şi ceea ce învinge este întotdeauna ura. De ce nu a considerat el că pariul a fost trucat şi deci invalidat? Toată lumea ar fi plecat acasă fără nicio pagubă. Pentru Samson, confruntarea cu filistenii era primordială.

Plin de mânie că nu şi-a putut umili tovarăşii, Samson, pentru a fi corect în a-şi plăti datoria şi după cum se obişnuia că „fiecare făcea ce-i plăcea”, hotărăşte ca hainele să le ia de la alţii. Şi cum jaful care era deja la ordinea zilei în poporul lui nu era destul, preferă să-i omoare pe cei 30 de

oameni înainte de a-i dezbrăca. De astă dată, Samson încalcă nu numai obligaţiile de nazireu, ci chiar Legea dată de Dumnezeu, după care orice om trebuie să se conducă, Lege care cuprind şi porunca: *Să nu ucizi.*

Duhul Domnului a venit peste el şi s-a pogorât la Ascalon. Acolo a ucis treizeci de oameni, le-a luat hainele şi a dat hainele de schimb celor ce dezlegaseră ghicitoarea. Era aprins de mânie şi s-a suit la casa tatălui său. (Judecătorii 14:19)

Se comentează frecvent în mod cu totul nejustificat că această acţiune este un act de pedepsire a filistenilor pentru că au trişat. Nu întâmplător autorul precizează unde s-a dus Samson pentru a-şi procura cele treizeci de schimburi de haine. Ascalon nu era în teritoriul filistean, ci era teritoriu aparţinând lui Iuda, cetate cucerită imediat după moartea lui Iosua, cu mai bine de 150 de ani înainte de naşterea lui Samson, după cum se menţionează la începutul cărţii Judecătorii, aşa că cei omorâţi pentru a li se lua hainele au fost în mod evident israeliţi, mai exact, iudei. *Iuda a mai pus mâna pe Gaza şi pe ţinutul ei, pe Ascalon şi pe ţinutul lui, şi pe Ecron şi pe ţinutul lui.* (Judecătorii 1:18)

Samson şi-a părăsit soţia; foarte probabil că despărţirea nu a fost în cei mai cordiali termeni, având în vedere furia care l-a cuprins după pierderea pariului, aşa că, după o bucată de vreme, Samson îşi reaminteşte că are o soţie iubitoare şi se întoarce la ea cu un cadou, însă află că soţia lui fusese dată altuia, unui prieten de-al lui. Totuşi tatăl ei nu pare supărat, căci îi propune să-i dea pe sora ei de soţie. De astă dată, Samson consideră că are un motiv suficient de serios pentru a le face rău filistenilor.

Samson a plecat. A prins trei sute de vulpi şi a luat nişte făclii, apoi a legat vulpile coadă de coadă şi a pus câte o făclie între cele două cozi, la mijloc. A aprins făcliile, a dat drumul vulpilor în

grânele filistenilor şi a aprins astfel atât stogurile de snopi, cât şi grâul care era în picioare, ba încă şi grădinile de măslini. (Judecătorii 15:4,5)

Iese din nou în evidenţă judecata iraţională a lui Samson. După Samson, dacă un filistean a făcut ceva rău, toţi filistenii sunt răi. Dacă este vinovat tatăl de faptul că soţia lui a fost dată altuia, trebuie să plătească tot poporul pentru fapta unei singure persoane. Se pare că istoria se repetă. Absurditatea lui Samson este pusă în evidenţă şi prin felul în care el a acţionat pentru a da foc grânelor şi grădinilor filistenilor. Orice animal cu blană se fereşte de foc. A lega foc de coada unei vulpi este un mod simplu şi foarte eficient pentru a răspândi focul, căci animalul fuge în realitate de foc şi-l împrăştie involuntar în urma lui. Ceea ce este surprinzător este că el a legat câte două vulpi coadă la coadă şi a pus focul la mijloc. Când eram mic şi am citit această povestire pentru prima dată, detaliul acesta era pentru mine un mister. Este evident că vulpile, fugind să se depărteze de foc, vor trage fiecare în direcţia opusă, şi acţiunea fiecăreia este anulată de cealaltă. Acest mod iraţional de a face o acţiune exprimă, de fapt, iraţionalitatea actului în sine. Pe de altă parte, chiar israeliţii îi arată că actul lui este complet iraţional, căci, dacă filistenii vor duce lipsă de grâu, cine-i va împiedica să-l ia cu forţa de la Israel, din moment ce sunt în poziţie de dominare. Ca răzbunare, filistenii au ars-o pe fosta lui soţie şi pe tatăl ei, deşi aceştia nu erau responsabili de ceea ce făcea Samson.

Încă o dată se arată iraţionalitatea răului care îl loveşte pe cel nevinovat. Pentru ca Samson să-şi plătească datoria omoară treizeci de oameni din propriul popor, care nu erau implicaţi în niciun fel în disputele lui cu filistenii, iar pentru ca filistenii să se răzbune, omoară o familie din propriul popor.

Cine intră în slujba violenţei şi a răului intră într-o spirală fără sfârşit. Filistenii îl vor pe

Samson pentru un motiv foarte precis, iar Samson îi vrea pe filisteni pentru acelaşi motiv: *Bărbaţii din Iuda au zis: „Pentru ce v-aţi suit împotriva noastră?" Ei au răspuns: „Ne-am suit să legăm pe Samson, ca* ***să-i facem aşa cum ne-a făcut el nouă.***" (Judecătorii 15:10, sublinierea autorului)

Când 3 000 de bărbaţi din Iuda vin să-i ceară socoteală lui Samson de ce a făcut ceea ce a făcut, el a adus acelaşi argument. Spirala violenţei are această regulă, „să le fac aşa cum mi-au făcut şi ei mie", şi dacă se poate chiar cu un surplus. *El le-a răspuns: „****Le-am făcut aşa cum mi-au făcut şi ei mie****."* (Judecătorii 15:11, sublinierea autorului)

Altfel spus, legea răului pare destul de asemănătoare cu cea a binelui: ceea ce vă fac vouă oamenii, faceţi-le şi voi la fel. Stranie parafrazare a spiritului Legii morale enunţată de Isus: „Ceea ce *voiţi* să vă facă vouă oamenii faceţi-le şi voi la fel." Între „a face" şi „a voi să ţi se facă" este o mică diferenţă, dar care desparte o prăpastie imensă.

Ceea ce face Samson îi deranjează nu numai pe filisteni, ci chiar şi pe israeliţi, căci ei sunt cei care-l predau în mâinile filistenilor. Numai că Samson, datorită puterii de care dispune, rupe legăturile şi omoară o mie de filisteni cu o falcă de măgar.

După această realizare, se pare că Samson nu se mai preocupă de filisteni, ci de filistence, numai că filistenii nu l-au uitat. Petrece o noapte cu o prostituată, iar filistenii închid porţile cetăţii, în speranţa că-l vor captura în cursul dimineţii. Numai că Samson, cu forţa lui neobişnuită, smulge porţile cetăţii şi le duce pe vârful muntelui. Este o demonstraţie a faptului că Samson nu poate fi făcut prizonier, aşa că filistenii schimbă strategia.

7

Orbul care-şi pierde vederea

Cei ce nu văd lumina lui Isus sunt numiţi orbi, chiar dacă văd lumina soarelui.

Relaţia lui Samson cu Dalila este episodul preferat al studiourilor cinematografice, un episod ce oferă dragoste, suspans şi dramă, adică toate ingredientele pentru a realiza un mare spectacol. Din nefericire, toate comentariile pe care am avut ocazia să le citesc sau să le ascult sunt influenţate de cinematografie. Samson este considerat un personaj cu o forţă extraordinară, dar cu o minte redusă, pentru că îi divulgă Dalilei secretul puterii sale. Uneori este comparat chiar cu ciclopul Polifem, care, de asemenea, este orbit prin şiretenia lui Ulise.

Încă o dată cred că trebuie să ne eliberăm de imaginile create de cinematografie şi să ne concentrăm atenţia asupra textului biblic. Îmi amintesc că atunci când eram încă mic şi citeam acest pasaj mă minunam că Samson nu înţelegea că scopul Dalilei era să-l facă să-şi piardă puterea. Nu numai că-i cerea secretul, ci îi demonstra care era intenţia ei. Întrebarea Dalilei este foarte precisă: *Dalila a zis lui Samson: „Spune-mi, te rog,* ***de unde-ţi vine puterea ta cea mare*** şi cu ce ar trebui să fii legat ca să fii biruit*.”* (Judecătorii 16:6, sublinierea autorului)

Este surprinzător că această scenă se repetă de patru ori şi că răspunsurile lui Samson lasă să se înţeleagă că el nu realizează care sunt intenţiile Dalilei. Această scenă, repetată în aşa fel încât şi un copil să înţeleagă ce se petrece, dezvăluie nu prostia lui Samson, care în mod normal ar fi trebuit să înţeleagă care este planul Dalilei, ci exprimă de

fapt *orbirea*, căci orbirea caracterizează cel mai bine relaţia lui cu Dumnezeu.

Se consideră că puterea stătea în părul lui, pentru că, atunci când i-a fost tăiat părul, Samson şi-a pierdut puterea. Totuşi textul biblic o spune aproape de fiecare dată când Samson foloseşte puterea că „Duhul Domnului a venit peste el”.

Atunci Duhul Domnului a venit peste el. *Funiile pe care le avea la braţe s-au făcut ca nişte fire de in ars în foc şi legăturile i-au căzut de pe mâini*. (Judecătorii 15:14, sublinierea autorului)

Samson are o putere excepţională, dar ceea ce surprinde în conversaţia sa cu Dalila este că Samson nu revendică puterea ca venind de la Dumnezeu. Dacă ar fi fost aşa, era numai normal să-i răspundă Dalilei: „Puterea mea vine de la Dumnezeu”, şi ce ar mai fi putut face Dalila sau filistenii împotriva lui? Autorul pune în gura lui Samson răspunsul care corespunde tipului de relaţie pe care el o are cu Dumnezeu. Dacă ar trebui să rezum esenţa poveştii lui Samson într-o singură frază, aş apune: Ce ar fi dacă, în loc ca omul să se supună voinţei lui Dumnezeu, Dumnezeu s-ar supune voinţei omului? Adică nu omul ar trebui să facă ceea ce doreşte Dumnezeu, ci Dumnezeu să facă ceea ce doreşte omul. Ideea nu este deloc absurdă, căci Biblia este plină de exemple în care relaţia omului cu Dumnezeu este bazată pe această logică.

Samson are o misiune dată de Dumnezeu, deci el face ceea ce considera că ar face Dumnezeu în locul lui. Dumnezeu îi dă puterea, iar el face treaba în locul lui Dumnezeu. În relaţia lui Samson cu Dumnezeu sunt două probleme:

În primul rând, obligaţiile lui Samson faţă de Dumnezeu sunt reduse la strictul necesar, adică ceea ce îngerul i-a cerut mamei lui, care, în cele din urmă, s-au redus la a nu-şi tăia părul. Noţiunile de morală şi Legile puse în chivot, prin care oricine „trebuia să trăiască prin ele”, nu existau

pentru Samson. El trăieşte după singura lege care era la data aceea în Israel: „fiecare făcea ce-i plăcea”.

În al doilea rând, relaţia lui Samson cu Dumnezeu aş descrie-o ca un contract între două părţi: Tu îmi dai puterea, iar eu fac ceea ce consider că trebuie făcut cu ea.

Trebuie remarcat faptul că Samson nu-L întreabă niciodată pe Dumnezeu ce trebuie să facă cu puterea care i-a fost dată. Mai mult chiar, mesajul pe care Dumnezeu i-l transmite prin dragostea faţă de femeia care i-a devenit soţie, în a-l deturna de la demersurile lui de a provoca un conflict cu filistenii, nu a avut niciun efect. Expresia: „Samson caută pretext de ceartă cu filistenii” ne face să ne întrebăm care era adevărata relaţie dintre israeliţi şi filisteni.

Trebuie menţionat că situaţia poporului Israel faţă de filisteni nu are nimic de-a face cu situaţia din Egipt, pe când israeliţii erau sclavii egiptenilor. Textul lasă să se înţeleagă că aservirea israeliților faţă de filisteni era înainte de toate spirituală, căci ei au abandonat toate regulile de morală date de Dumnezeu şi au adoptat modul de viaţă al filistenilor, inclusiv modul lor de închinare. Dacă filistenii îi asupreau pe israeliți, nu era acesta un argument suficient pentru ca Samson să intervină, fără să mai caute „un pretext”? În realitate, israeliţii trăiau în bună înţelegere cu filistenii, problema pe care o exprimă autorul în numele lui Dumnezeu era că ei adoptaseră modul de viaţă şi închinarea la idolii filistenilor, în loc ca filistenii să Îl adopte pe Dumnezeul lui Israel. Misiunea lui Israel era de a fi un exemplu atât pentru filisteni, cât şi pentru toate popoarele Canaanului, ca toate popoarele să se întoarcă la Dumnezeu. Nici filistenii şi nici israeliţii nu doreau o schimbare, aşa cum reiese din faptul că sunt oamenii din Iuda cei care-l leagă pe Samson şi-l predau filistenilor, fără ca ei să ştie că Samson ar putea să se

elibereze. Samson se poate căsători liber cu o femeie filisteană, sunt părinţii lui care se opun, dar părinţii fetei nu au nicio obiecţie. După ce şi-a abandonat soţia, tatăl fostei lui soţii este dispus să i-o dea în căsătorie pe fata mai mică. Samson trăieşte mai mult în teritoriu filistean, şi dacă intră în conflict cu filistenii nu este pentru că este israelit, ci din cauza conflictelor pe care le iniţiază şi le provoacă.

Este de remarcat faptul că Samson nu-L reprezintă pe Dumnezeu în niciun moment în faţa filistenilor. Citind povestirea, avem impresia că filistenii nu ştiu că Samson are un Dumnezeu. Dacă frecvent în Biblie confruntările dintre două popoare sunt prezentate drept confruntările dintre dumnezeii lor, aici sentimentul este că Samson are chiar o preocupare majoră să nu le facă cunoscută filistenilor existenţa Dumnezeului lui Israel. Este ca şi cum ar divulga secretul bombei atomice inamicului. În confruntările din Vechiul Testament, câştigarea bătăliei era datorită zeului celui mai puternic. Era punctul de vedere atât al israeliților, cât şi al popoarelor cu care se confruntau, aşa că era inimaginabil pentru israeliţi să îi determine pe canaaniţi să renunţe la zeii lor şi să adopte închinarea la Dumnezeu.

Slujitorii împăratului Siriei i-au zis: „Dumnezeul lor este un Dumnezeu al munţilor, de aceea au fost mai tari decât noi. Dar ia să ne luptăm cu ei în câmpie şi se va vedea dacă nu vom fi mai tari decât ei." (1 Împăraţi 20:23)

Pe de altă parte, în confruntarea dintre Samson şi filisteni se prezintă în mod simbolic confruntarea dintre israeliţi şi filisteni, care, în realitate, reprezintă nu numai două feluri de închinare, ci şi două feluri de viaţă. Realitatea este că nici modul de închinare, nici modul de viaţă nu diferă de la un popor la altul, pentru că ambele au fost copiate de israeliţi de la filisteni, şi nu invers. Este ceea ce exprimă expresia „dominarea

filistenilor asupra lui Israel". Învingerea lui Samson este percepută de filisteni ca o victorie a zeului lor faţă de Samson, şi nicidecum faţă de Dumnezeul lui Israel, de care se presupune că nici nu aveau cunoştinţă, căci Samson nu L-a evocat cu nicio ocazie în faţa lor, după cum reiese din text: *Şi când l-a văzut poporul, au lăudat pe dumnezeul lor, zicând: „Dumnezeul nostru a dat în mâinile noastre pe vrăjmaşul nostru, pe acela care ne pustia ţara, şi ne înmulţea morţii."* (Judecătorii 16:24)

O întrebare este legitimă: Dacă puterea nu a stat în părul lui netuns, de ce puterea l-a părăsit atunci când i s-a tăiat părul? Există multe simboluri în ceea ce este şi ceea ce face Samson, asupra cărora voi reveni ulterior. Doresc numai să amintesc că tăierea părului reprezenta renunţarea la violenţă şi „lăsarea la vatră", tendinţa de a reveni la dragostea şi căsătoria pierdute şi a începe o viaţă de familie, deoarece şi el vede că viaţa de luptător nu-i aduce nicio satisfacţie. Căsătoria nu se face cu oricine, căci Dalila nu este „femeia dreaptă", aşa cum fusese soţia lui de care Dumnezeu făcuse să se îndrăgostească, ci este prostituata care lucrează pentru cel care o plăteşte mai mult.

Răul poate fi părăsit, dar consecinţele lui te urmează, de aceea Biblia învaţă că singura soluţie pentru a elimina răul este aceea de a nu-l face.

Exista un paralelism evident între Samson, cu tot ce reprezintă el, şi Isus, chiar dacă cei doi sunt la extreme. Atunci când un bolnav se adresa lui Isus pentru vindecare, Isus îl întreba dacă el crede că îl poate vindeca, şi-i răspundea: „Facă-se după credinţa ta."

După ce a intrat în casă, orbii au venit la El. Şi Isus le-a zis: „Credeţi că pot face lucrul acesta?" *„Da, Doamne", I-au răspuns ei. Atunci S-a atins de ochii lor şi a zis: „Facă-vi-se după credinţa voastră!"* (Matei 9:28,29)

Este şi răspunsul pe care-l primeşte Samson privind puterea care i-a fost dată. Dacă tu crezi că în asta constă puterea ta, facă-ţi-se după credinţa ta. Pierzând puterea, Samson cade în mâna filistenilor, care i-au scos ochii. *Filistenii l-au apucat şi i-au scos ochii; l-au pogorât la Gaza şi l-au legat cu nişte lanţuri de aramă. El învârtea la râşniţă în temniţă.* (Judecătorii 16:21)

Pedeapsa pe care i-o aplică filistenii nu este întâmplătoare, aş zice chiar că este previzibilă atunci când înţelegem mesajul povestirii. Pierderea vederii mi se pare un mare handicap. Este întrebarea pe care în activitatea mea profesională am auzit-o cel mai frecvent: „Domnule doctor, am să rămân orb? Eu am nevoie de ochii mei...", şi se enumeră argumente fie familiale, fie profesionale pentru care vederea este indispensabilă persoanei respective. Întrebarea mea este: „Cine nu are nevoie de vedere?" Şi totuşi Biblia prezintă situaţii nenumărate în care oamenii preferă să-şi acopere ochii să nu vadă, chiar dacă li se atrage atenţia că vederea este o binecuvântare inestimabilă şi îi dă vieţii o calitate nebănuită. Este situaţia lui Samson, în care autorul povestirii îl prezintă pe Samson ca fiind orb înainte de a fi orbit de filisteni şi că orbirea nu este decât o consecinţă a refuzului de a vedea ceea ce Dumnezeu aştepta de la el. Este procesul invers al vindecării orbului din naştere de către Isus, care şi-a căpătat vederea în mod progresiv, printr-un proces al vindecării fizice care are loc în paralel cu vindecarea orbirii spirituale.

„Cât sunt în lume, sunt Lumina lumii." După ce a zis aceste vorbe, a scuipat pe pământ şi a făcut tină din scuipat. Apoi a uns ochii orbului cu tina aceasta şi i-a zis: „Du-te de te spală în scăldătoarea Siloamului" (care, tălmăcit, înseamnă: Trimis*) El s-a dus, s-a spălat şi s-a întors văzând bine."* (Ioan 9:5-7)

Isus Se declară „Lumina lumii". Orbul care L-a întâlnit pe Isus şi-a căpătat vederea fizică în

momentul în care s-a spălat la ochi în scăldătoarea Siloamului, însă nu a văzut adevărata „Lumină”, care este Isus, aşa că, pentru autor, acest orb nu este vindecat încă. Când este întrebat cine l-a vindecat, orbul a auzit numele celui care l-a vindecat, dar nu l-a văzut şi nu ştia cine era în mod exact Cel ce l-a vindecat.

El a răspuns: „Omul acela, căruia I se zice Isus, a făcut tină, mi-a uns ochii, şi mi-a zis: «Du-te la scăldătoarea Siloamului şi spală-te.» M-am dus, m-am spălat, şi mi-am căpătat vederea.” (Ioan 9:11)

Orbul ajunge să fie interogat de farisei şi întrebarea lor este cu ce putere a fost făcută această minune. Există două variante care sunt prezentate: nimeni nu poate face o asemenea minune dacă nu vine de la Dumnezeu, iar a doua că nu poate veni de la Dumnezeu, pentru că minunea a fost făcută în ziua Sabatului. Din această dispută care are loc între farisei şi la care orbul asistă, orbul deja are o idee despre Cel ce l-a vindecat, iar atunci când i se cere părerea el demonstrează că începe să întrezărească lumina. *Iarăşi au întrebat pe orb: „Tu ce zici despre El, în privinţa faptului că ţi-a deschis ochii?” „Este un proroc”, le-a răspuns el.* (Ioan 9:17)

Convocat încă o dată de farisei pentru a fi interogat, orbul îi confruntă cu propriile lor incoerenţe.

„Aici este mirarea”, le-a răspuns omul acela, „că voi nu ştiţi de unde este, şi totuşi El mi-a deschis ochii. Ştim că Dumnezeu n-ascultă pe păcătoşi, ci, dacă este cineva temător de Dumnezeu şi face voia Lui, pe acela îl ascultă. De când este lumea, nu s-a auzit să fi deschis cineva ochii unui orb din naştere. Dacă omul acesta n-ar veni de la Dumnezeu, n-ar putea face nimic.” „Tu eşti născut cu totul în păcat”, i-au răspuns ei, „şi vrei să ne înveţi pe noi?” Şi l-au dat afară. (Ioan 9:30-34)

Orbul nu este încă pe deplin vindecat, dar este în curs de vindecare. Voi reda textul biblic care descrie vindecarea spirituală fără de care vindecarea fizică nu putea avea loc.

Isus a auzit că l-au dat afară şi, când l-a găsit, i-a zis: „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?” El a răspuns: „Şi cine este, Doamne, ca să cred în El?” „L-ai şi văzut”, i-a zis Isus, „şi cel care vorbeşte cu tine, Acela este.” „Cred, Doamne”, I-a zis el, şi I s-a închinat. (Ioan 9,35-38)

Adevărata „Lumină”, după autorul textului, numai acum orbul o vede şi este cu adevărat vindecat. Biblia însă îi numeşte pe cei ce nu văd lumina reprezentată de Isus drept orbi, chiar dacă văd lumina soarelui.

Apoi Isus a zis: „Eu am venit în lumea aceasta pentru judecată: ca cei ce nu văd, să vadă, şi cei ce văd, să ajungă orbi.” Unii din fariseii care erau lângă el, când au auzit aceste vorbe, I-au zis: „Doar n-om fi şi noi orbi!” „Dacă aţi fi orbi”, le-a răspuns Isus, „n-aţi avea păcat, dar acum ziceţi: «Vedem.» Tocmai de aceea, păcatul vostru rămâne.” (Ioan 9:39-41)

8

Decât să trăiesc cu voi, mai bine să mor cu voi

Puterea lui Dumnezeu nu poate fi folosită pentru a face răul.

Samson, în întunericul temniţei şi al minţii lui, învârte la râşniţă, în timp ce filistenii savurează victoria şi se pregătesc să aducă o mare jertfă zeului lor, Dagon. Samson este expus mulţimii, lipsit de puterea care-l făcea de temut. Ceea ce ieri îi umplea de groază pe filisteni azi este prilej de distracţie şi bucurie. Concluzia cititorului nu poate fi decât că Dumnezeul pe care Samson L-a substituit şi a evitat cu mare grijă să-L facă cunoscut filistenilor a fost învins de Dagon, zeul filistenilor. Acest lucru este făcut cunoscut în toată ţara filistenilor, atât conducătorii, cât şi poporul au venit în templul zeului lor pentru a sărbători evenimentul şi a-l ridiculiza pe Samson.

Lupta oamenilor este prezentată ca fiind lupta dumnezeilor, iar oamenii slujesc zeul care este mai puternic. Din nefericire, Israel a intrat în acelaşi joc al celui mai puternic, pe care îl joacă toate popoarele fără Dumnezeu. Acest joc al morţii este dus de Samson până la capăt.

Samson cere de la Dumnezeu puterea pentru o ultimă oară, să se răzbune pentru ce i-au făcut filistenii.

Samson a zis: „Să mor împreună cu filistenii!” S-a plecat cu toată puterea şi casa a căzut peste domnitori şi peste tot poporul care era acolo. Cei pe care i-a prăpădit la moartea lui au fost mai mulţi decât cei pe care-i omorâse în timpul vieţii. (Judecătorii 16:30)

Trist epilog în care singurul bilanţ este numărul de morţi. Puterea folosită în mod distructiv se

întoarce împotriva celui ce o foloseşte. Este semnificativ faptul că nu filistenii l-au ucis pe Samson, ci propria putere. Să nu uităm că la începutul povestirii se precizează că Samson a fost cel care a căutat pretext de ceartă cu filistenii, iar la sfârşitul povestirii Samson se prezintă ca victimă a ceea ce i-au făcut filistenii. În felul acesta, el îşi justifică această ultimă acţiune.

Să aruncăm încă o privire asupra vieţii lui Samson. Două perspective se deschid înaintea lui chiar la începutul vieţii şi activităţii sale, exprimate în textul de mai jos, a cărui înţelegere este indispensabilă pentru dezlegarea enigmei acestei povestiri:

Tatăl său şi mama sa i-au zis: „Nu este nicio femeie între fetele fraţilor tăi şi în tot poporul nostru, de te duci să-ţi iei nevastă de la filisteni, care sunt netăiaţi împrejur?" şi Samson a zis tatălui sau: „Ia-mi-o, căci îmi place." Tatăl său şi mama sa nu ştiau că lucrul acesta venea de la Domnul, căci Samson căuta un prilej de ceartă din partea filistenilor. În vremea aceea, filistenii stăpâneau peste Israel. (Judecătorii 14:3,4)

- Fie o viaţă de familie alături de o femeie „dreaptă", alături de un socru şi un popor care-l accepta fără rezervă, în care Samson să-L facă cunoscut acestui popor păgân şi idolatru pe Dumnezeul creator, Dumnezeul iubirii, autorul legilor care să sprijine viaţa şi buna înţelegere între oameni.

- Fie o viaţă de confruntare în care cel mai puternic să domine, în care toate mijloacele, cinstite sau necinstite, sunt bune pentru a stăpâni peste cel slab. Din nefericire, Samson adoptă această variantă şi nimic nu-l deturnează de la calea lui greşită.

Trebuie remarcat că toate acţiunile lui Samson au fost distructive: a omorât un leu, a omorât 30 de israeliţi pentru a le lua hainele, a omorât 1 000 de filisteni cu o falcă de măgar, a smuls porţile cetăţii

filistenilor şi le-a transportat pe vârful muntelui şi, în sfârşit, a distrus Templul lui Dagon, omorând din nou câteva mii de oameni cu acea ocazie. Acestea sunt acţiunile cu care se identifică Samson ca făcute cu puterea lui Dumnezeu. Chiar dacă distrugerea Templului lui Dagon poate fi calificată drept o acţiune pozitivă, în realitate ea nu a schimbat în nimic situaţia, căci un templu fizic distrus este întotdeauna reconstruit atunci când el este prezent în mintea şi în inima oamenilor. Templul lui Dagon trebuia înainte de toate distrus din mintea oamenilor, iar cel fizic s-ar fi dărâmat de la sine.

„Iubesc moartea aşa cum voi iubiţi viaţa", a fost răspunsul unui terorist al cărui nume nu merită să-l citez, dat poliţiştilor care i-au încercuit locuinţa şi i-au cerut să arunce armele şi să se predea. După mai multe crime făcute în numele şi prin puterea dumnezeului căruia i se închina, a mai cerut încă o dată puterea să moară cu „necredincioşii".

Lumea este plină de predicatori ai morţii, care profită de confuzia din mintea oamenilor pentru a-i înrola în slujba Diavolului. Ce iraţionalitate poate fi mai mare decât aceea a unui om care luptă pentru a face cât mai multe victime, pentru că dumnezeul lui i-a promis că îi va da viaţă? Într-o lume unde puterea este regulă iraţionalitatea devine de asemenea regulă.

Dacă ar fi să descriu sfârşitul vieţii lui Samson într-un mod adaptat evenimentelor zilelor noastre, aş zice că Samson a fost arestat de filisteni, iar filistenii nu şi-au dat seama că avea o centură de explozibil asupra lui, aşa că în timpul procesului Samson a declanşat mecanismul centurii şi a luat în moarte împreună cu el atât pe toţi cei ce voiau să-l judece, cât şi pe cei ce asistau la judecată.

Cine i-a dat centura de explozibil sau, mai precis, puterea? A lupta împotriva vieţii înseamnă a lupta împotriva lui Dumnezeu. Pune Dumnezeu

puterea Lui la dispoziţia unui om pentru a face acţiunea Diavolului?

O pacientă îmi povestea că urma să facă o vizită în Israel şi era nerăbdătoare să meargă pe urmele Mântuitorului, aşa că i-am spus că s-ar putea să fie dezamăgită, pentru că făcusem această călătorie și avusesem aceeaşi nerăbdare, dar am fost dezamăgit, deoarece urmele Mântuitorului nu mai există prin locurile unde a trăit şi învăţat. Se declara o catolică nepracticantă, copiii i-a educat fără religie, lăsându-le libertatea să-şi aleagă propria religie mai târziu. Aşa că, educaţi într-o ţară declarată laică, toţi copiii ei au ales să fie atei. O nepoată a ei, care ajungea la vârsta majoratului, a fost crescută de părinţii ei fără o educaţie religioasă, în numele aşa-zisei libertăţi de a-şi alege singură religia. În perioada când Franţa era zguduită de numeroase atentate în numele lui Allah, copiii doamnei, părinţii fetei, au aflat cu stupefacţie că fata lor a devenit o musulmancă practicantă. Părinţii ei, șocați de o asemenea veste, o întreabă cum a fost posibil ca ei, de origine franceză din timpuri imemorabile şi de religie catolică, deci creştină, să adopte o religie în numele căreia se fac asemenea orori?

Răspunsul ei a fost că creştinii au făcut acelaşi lucru în Evul Mediu şi că nu au decât să aştepte câteva sute de ani şi va evolua şi religia musulmană.

Problema este că societatea occidentală a abandonat valorile creştinismului, care au creat grandoarea ei şi, după cum spunea Isus într-una dintre parabole, o casă lăsată goală şi măturată este ocupată de o ideologie demonică. Ateismul nu este o soluţie a problemelor societăţii, ci este premisa agravării lor. Nu cumva creştinismul, promovând un Dumnezeu al violenţei, este responsabil în mare parte de faptul că societatea a abandonat ceea ce au promovat Isus şi, ulterior, ucenicii Lui?

Duhul necurat, când a ieşit dintr-un om, umblă prin locuri fără apă, căutând odihnă, şi n-o găseşte. Atunci zice: „Mă voi întoarce în casa mea, de unde am ieşit." Şi, când vine în ea, o găseşte goală, măturată şi împodobită. Atunci se duce şi ia cu el alte şapte duhuri mai rele decât el: intră în casa, locuiesc acolo şi starea din urmă a omului acestuia ajunge mai rea decât cea dintâi. Tocmai aşa se va întâmpla şi cu acest neam viclean. (Matei 12:43-45*)*

Am menţionat că există un paralelism între personajul Samson şi Isus, şi este interesant de remarcat cine spune Isus ca este atunci când I se cere să Se identifice. Pe când Ioan Botezătorul era în temniţă, i-a trimis pe ucenicii lui la Isus să-L întrebe dacă este El Acela sau trebuie să aştepte pe altul. Isus nu răspunde prin „da" sau „nu", ci prin acţiunile pe care El le face, şi care sunt diametral opuse celor ale lui Samson. *Drept răspuns, Isus le-a zis: „Duceţi-vă de spuneţi lui Ioan ce auziţi şi ce vedeţi: orbii îşi capătă vederea, şchiopii umblă, leproşii sunt curăţiţi, surzii aud, morţii învie şi săracilor li se propovăduieşte Evanghelia."* (Matei 11:4,5)

Isus, ca şi Samson, are puterea lui Dumnezeu. Diferenţa este că Samson foloseşte puterea după voia lui, împotriva vieţii, pe când Isus foloseşte puterea pentru a face voia lui Dumnezeu, în sprijinul vieţii, aşa cum o declară în nenumărate rânduri: *Căci M-am pogorât din cer ca să fac nu voia Mea, ci voia Celui ce M-a trimis.* (Ioan 6:38)

Ceea ce este surprinzător este că Isus a fost răstignit chiar pentru aceste acţiuni care au fost în sprijinul vieţii: vindecarea bolnavilor, scoaterea demonilor şi învierile făcute fără diferenţiere între evrei şi străini. Dacă Isus ar fi venit să folosească puterea prin a-i omorî pe cei ce dominau peste Israel, adică pe romani, ar fi fost nu numai acceptat, ci pus chiar împărat peste Israel. Este foarte semnificativ faptul că, atunci când Pilat a

propus mulţimii să elibereze un prizonier şi să aleagă între Isus şi Baraba, poporul l-a ales pe Baraba, care era un răufăcător sau, altfel spus, un simbol al lui Samson. Mesia aşteptat de Israel semăna mai mult cu Samson decât cu Isus.

Este moartea lui Isus asemănătoare cu moartea lui Samson? Auzim frecvent expresia: „Isus a venit să moară pentru păcatele noastre.” A fost scopul existenţei lui Isus moartea? Este moartea lui Isus o sinucidere?

Moartea lui Isus este diferită de moartea lui Samson, aşa cum viaţa lui Isus a fost diferită de cea a lui Samson. Isus a venit să ne dea înainte de toate un model de viaţă, pe care toţi oamenii să-l urmeze pentru a avea viaţă.

9

Răul nu se suprimă prin violenţă, ci prin facerea de bine

Nu există putere în această lume fără a te închina Diavolului, afară de puterea de a servi.

S-a afirmat frecvent că popoarele Canaanului au fost destinate exterminării totale chiar de Dumnezeu, căci decăderea era atât de mare, încât populaţia nu mai putea fi recuperată, şi că El i-a dat sarcina poporului Israel să-i măcelărească fără excepţie, aşa încât să creeze un vid care să fie ocupat de Israel, care să formeze o societate ideală, o societate-model pentru omenire şi care să Îi slujească numai lui Dumnezeu. Situaţia din timpul lui Samson era aşa din cauză că poporul Israel a lăsat în viaţă o parte din populaţia Canaanului, care i-a convertit la idolatrie. Misiunea lui Samson ar fi fost să sfârşească ceea ce nu a fost făcut.

Ca să înţelegem ce aştepta Dumnezeu de la Samson trebuie să ne punem în contextul Bibliei, căci, aşa cum am precizat deja, Dumnezeu este coerent şi constant în ceea ce aşteaptă din partea omului. Adepţilor acestui mod de înţelegere a Bibliei, că Dumnezeu ar fi cerut masacrarea popoarelor Canaanului, le voi aduce aminte un text al profetului Amos, care, atunci când este citit, este „ascultat cu degetele în urechi”:

„Nu sunteţi voi oare pentru Mine ca şi copiii etiopienilor, copii ai lui Israel?” zice Domnul. „N-am scos Eu pe Israel din ţara Egiptului, ca şi pe filisteni din Caftor şi pe sirieni din Chir? Iată, Domnul Dumnezeu are ochii pironiţi peste împărăţia aceasta vinovată, ca s-o nimicesc de pe faţă pământului; totuşi nu voi nimici de tot casa lui Iacov”, zice Domnul. „Căci iată, voi porunci şi

voi vântura casa lui Israel între toate neamurile, cum se vântură cu ciurul, fără să cadă un singur bob la pământ! Toţi păcătoşii poporului Meu vor muri de sabie, cei ce zic: «Nu ne va ajunge nenorocirea şi nu va veni peste noi.»” (Amos 9:7-10)

Dacă poporul Israel Îl numeşte pe Dumnezeu „Dumnezeul lui Israel”, Dumnezeu, în schimb, Se declară Dumnezeul tuturor popoarelor şi Se preocupă de soarta fiecărui popor. După spusele lui Amos, Dumnezeu le reproşează înainte de toate celor din poporul Israel că, în ciuda experienţelor şi minunilor trăite cu Dumnezeu, ei abandonează legile date de Dumnezeu şi se dedau la idolatrie. Întrucât Dumnezeu Se preocupă în egală măsură de soarta filistenilor şi a sirienilor, aşa cum Se preocupă de soarta israeliţilor, înseamnă că misiunea poporului Israel este mai degrabă de a-i salva decât de a-i nimici.

S-a afirmat, de asemenea, că, întrucât aceste popoare îşi aduceau copiii jertfa, deci „prăjiţi” la foc, era de preferat că aceşti copii să moară de sabie decât în focul sacrificiului. Este un mod cât se poate de ciudat de a vedea lucrurile. De ce trebuie să alegi între două rele şi să-ţi linişteşti conştiinţa cu faptul că ai ales răul cel mai mic, când poţi să alegi ce este bine? Dacă toţi copiii canaaniţilor ar fi fost jertfiţi idolilor, aceste popoare ar fi dispărut demult. Această aşa-zisă logică mi se par ridicolă pentru a susţine o opinie, când învăţătura Bibliei susţine exact contrariul.

Israel nu a fost niciodată interesat să-L facă cunoscut pe Dumnezeu popoarelor Canaanului, căci, din punctul lor de vedere, nu aveau niciun interes ca toate celelalte popoare să adopte cultul lui Yahve.

Povestea lui Samson este situaţia fiecărui om fascinat de putere. Fie că este politică, religioasă sau economică, în toate situaţiile puterea de a domina este distructivă atât pentru cei o suportă,

cât şi pentru cel ce o exercită. Omul care doreşte puterea este pe drumul morţii. Chiar în jurul lui Isus, printre ucenicii Săi, care erau cei mai la curent cu învăţătura Lui şi trebuiau să înţeleagă cel mai bine valorile Lui, se stârneşte discuţia care să fie cel mai mare, cel mai puternic sau cel mai sus dintre ei. Isus le-a explicat că există un singur mod de a fi mare şi puternic, acela de a fi cel mai mic şi cel mai jos, adică de a servi. *Atunci, Isus a şezut jos, a chemat pe cei doisprezece şi le-a zis: „Dacă vrea cineva să fie cel dintâi, trebuie să fie cel mai de pe urmă din toţi şi slujitorul tuturor!”* (Marcu 9:35)

Trist deznodământ pentru cei ce lăsaseră totul, în speranţa că, până la urmă, vor avea mai mult. Am numi-o azi investiţie în pierdere. Cei 70 de ucenici, pe care Isus i-a avut la un moment dat, când au realizat ce înseamnă „a face voia lui Dumnezeu” au rupt contractul fără preaviz şi au dispărut în lumea care oferă putere şi un loc mai sus în piramida tuturor celor ce se închină lui Satana.

Cu ocazia ispitirii lui Isus, după postul din pustie, Satana Îi propune, în una din ispitele lui, ceea ce-i propune de fapt fiecărui om: să-i dea atât puterea de a stăpâni peste această lume, cât şi bogăţiile ei, cu condiţia de a i se închina lui.

Diavolul L-a suit pe un munte înalt, I-a arătat într-o clipă, toate împărăţiile pământului, şi I-a zis: „Ţie Îţi voi da toată stăpânirea şi slava acestor împărăţii; căci mie îmi este dată, şi o dau oricui voiesc. Dacă dar Te vei închina înaintea mea, toată va fi a Ta.” Drept răspuns, Isus i-a zis: „Înapoia Mea, Satano! Este scris: Să te închini Domnului, Dumnezeului tău, şi numai Lui să-I slujeşti.” (Luca 4:5-8)

Poate să pară şocant, dar nu există putere în această lume fără a te închina Diavolului, afară de puterea de a servi. Societatea piramidală este invenţia lui, ierarhia este invenţia lui, sclavia este

invenţia lui, dorinţa de a te ridica deasupra semenului este invenţia lui şi toţi cei ce intră în această ideologie devin servitorii Diavolului. Este surprinzător că şi cei ce consideră că sunt în slujba lui Dumnezeu adoptă frecvent ideologia lui, aceea de a elimina răul prin putere şi, în cele din urmă, pe cel ce face răul. Aşa au luat naştere Inchiziţia şi toate persecuţiile religioase sau ideologice, în ideea că, eliminându-i pe cei ce fac răul, răul dispare, numai că răul este deja în cei ce acţionează în acest fel şi, acţionând în acest fel, ei nu fac decât să-l propage.

Chiar puterea de a ierta a fost deturnată de puterea de dominare.

Am asistat la o slujbă religioasă într-o mănăstire ortodoxă în Franţa. Preotul, un om deosebit de plăcut, cu care m-am împrietenit mai târziu, a ridicat mâinile la sfârşitul slujbei şi a declarat: „Prin puterile care mi-au fost conferite vă iert tuturor păcatele.” Am fost surprins să aflu că păcatele îmi sunt iertate fără să cer iertare, fără să repar ce am greşit şi poate chiar fără să o doresc.

Am avut ocazia să discut cu el trei subiecte pe care le-am stabilit mai dinainte, printre care şi cel a iertării. Am prezentat un caz ipotetic al unei persoane ce a rostit o blasfemie împotriva lui Dumnezeu, care nu şi-a cerut iertare şi nu şi-a regretat actul respectiv. A primit el iertarea prin faptul că a fost prezent în sală în momentul slujbei? Preotul a fost oarecum încurcat şi a recunoscut, cu jumătate de gură, că persoana respectivă trebuie să-I ceară iertarea lui Dumnezeu. Problema este că, dacă individul pleacă cu sentimentul că păcatul a fost deja iertat, de ce şi-ar mai cere iertare? Nu rămâne el cu un păcat neiertat? Atunci, preotul a spus că el are puterea de a ierta orice păcat, putere ce le-a fost dată de Isus ucenicilor şi care a fost transmisă de-a lungul generaţiilor preoţilor Bisericii Ortodoxe, conform textului: *După aceste vorbe, a suflat peste*

ei şi le-a zis: „Luaţi Duh Sfânt! Celor ce le veţi ierta păcatele, vor fi iertate; şi celor ce le veţi ţine, vor fi ţinute." (Ioan 20:22-23)

Discuţia noastră a fost cordială, aşa că nu am insistat să-i atrag atenţia că şi Simon Magul ar fi putut avea acea putere, cu condiţia să găsească un preot sensibil la argumentele lui. Şi chiar dacă ar fi fost transmisă lui Simon Magul, ar fi avut-o el? Se debarasează Dumnezeu de responsabilitatea Sa de a-i judeca pe oameni, pentru a acorda prerogativele Sale oamenilor, să le folosească după bunul lor plac? Dintre toate formele de putere, aceasta a adus cele mai mari pagube creştinismului, căci, pe de o parte, a deresponsabilizat oamenii în faţa păcatului, și, pe de alta, a aservit credinţa unor dogme şi interese omeneşti, lăsând relaţia cu Dumnezeu pe un plan secundar. În această situaţie, credinţa este înainte de toate în instituţia religioasă, şi dependentă de ea, şi nu în Dumnezeu, căci instituţia este cea care acordă iertarea. Instituirea indulgenţelor a fost o formă cât se poate de grosolană de utilizare a acestei puteri, dar nici bisericile protestante sau neoprotestante nu sunt scutite de tendinţa de a ţine oamenii legaţi de doctrina bisericii, utilizând textul: *Ceea ce veţi lega pe pământ va fi legat în cer şi ce va fi dezlegat pe pământ va fi dezlegat în cer* (Matei 18:18), făcând să se înţeleagă că părăsirea dogmei bisericii şi excluderea din biserică sunt echivalente cu excluderea din cărţile din ceruri. Rolul bisericii este, înainte de toate, de a-l dirija pe om spre Dumnezeu, şi nicidecum de a lua locul Său.

Dacă ţinem seama de contextul acestei afirmaţii, evanghelistul spune că un păcat făcut aduce un prejudiciu ce trebuie reparat. Atunci când cei doi nu ajung să se pună de acord ca incidentul să fie închis, biserica trebuie să intervină, pentru ca orice revendicare să fie rezonabilă, şi asupra acestui aspect bisericii i se recunoaşte autoritatea.

Aspectul moral al păcatului, în orice situaţie, rămâne însă a fi iertat de Dumnezeu.

În drumul spre Ierusalim, trecând printr-un sat samaritean, Isus a cerut găzduire, dar samaritenii nu L-au primit.

Ucenicii Săi, Iacov şi Ioan, când au văzut lucrul acesta, au zis: „Doamne, vrei să poruncim să se pogoare foc din cer şi să-i mistuie, cum a făcut Ilie?” Isus S-a întors spre ei, i-a certat şi le-a zis: „Nu ştiţi de ce duh sunteţi însufleţiţi! Căci Fiul omului a venit nu ca să piardă sufletele oamenilor, ci să le mântuiască.” Şi au plecat într-alt sat. (Luca 9:54-56)

A înţeles oare Isus greşit Vechiul Testament când a făcut astfel de afirmaţii? Sau este modul nostru de a-l citi superficial, iar înţelegerea Vechiului Testament este conformă caracterului nostru şi modului nostru de gândire?

Biblia arată că singura posibilitate de a elimina răul este aceea de a face binele, iar omul are la dispoziţie atât cunoştinţa, cât şi posibilitatea de a alege şi a face ce este bine. În creaţia lui Dumnezeu, omul este singura creatură care are această şansă: de a alege viaţa prin a face ce este bine, adică asemănarea cu Dumnezeu. Dacă animalele ar avea grai să ni se adreseze, la ziua judecăţii ele ar putea să ne acuze, zicând: „Cum a fost posibil ca voi să aveţi posibilitatea de a alege să construiţi în voi chipul Creatorului prin facerea de bine şi aţi ales chipul Diavolului şi al morţii, făcând ce este rău?”

10

Samson, un simbol

Puterea lui Samson, dată de Dumnezeu, reprezintă puterea dată lui Israel pentru a face ce este bine.

Există o întrebare care presupun că stă pe buzele cititorului chiar de la începutul lecturii. Samson, folosind puterea aşa cum a folosit-o, a făcut ceea ce Dumnezeu aştepta de la el?

În toate comentariile pe care le-am citit sau ascultat nu este pus niciodată la îndoială că omorându-i pe filisteni Samson nu ar fi făcut voia lui Dumnezeu. Ba dimpotrivă, greşeala lui a fost că a aruncat falca de măgar din mână. Argumentul pare cât se poate de solid, căci textul spune că „Duhul Domnului a venit peste Samson…" de fiecare dată când Samson foloseşte puterea. Aceasta inclusiv atunci când Samson i-a omorât pe cei 30 de israeliţi pentru simplul motiv că avea nevoie de hainele lor, oameni a căror singură vină era că s-au găsit în calea lui Samson.

Această explicaţie dă naştere la multe întrebări şi, în acelaşi timp, creează multe contradicţii printre cei ce susţin că Samson a făcut voia lui Dumnezeu omorându-i pe filisteni. Cum este posibil ca sub influenţa Duhului lui Dumnezeu Samson să devină criminal şi în acelaşi timp să nu încalce porunca lui Dumnezeu care spune în mod clar şi fără echivoc: „Să nu ucizi"? Dacă decizia de a ucide este a lui Samson, iar Dumnezeu îi lasă libertatea de a decide cine să trăiască şi cine nu, dar îi dă puterea, nu este Dumnezeu părtaş şi complice la crimele lui Samson?

Dacă decizia de a ucide este a lui Dumnezeu, iar El decide cine să trăiască şi cine nu, ceea ce oricum nu reiese din text, de ce ar avea nevoie

Dumnezeu de Samson pentru a executa judecata Lui?

Acest mod de înţelegere nu numai că nu corespunde textului biblic, ci intră în contradicţie cu tot ceea ce învaţă Biblia privind aşteptările lui Dumnezeu din partea omului. Pe de altă parte, înţelegerea conform căreia Dumnezeu lasă la latitudinea omului decizia de a hotărî cine are dreptul la viaţă şi cine nu deschide poarta tuturor abuzurilor şi masacrelor.

De ce nu ar exista şi alţi samsoni chiar în zilele noastre, care să aibă autorizaţia şi puterea de la Dumnezeu să epureze lumea de tot ce consideră că este rău? Este suficient însă să privim în jurul nostru ca să vedem că aceşti samsoni chiar există, şi fie că folosesc puterea centurilor cu explozibil sau a bombelor ghidate laser, ei o fac în numele lui Dumnezeu, pentru eliminarea răului. Este explicaţia preferată a tuturor şefilor, a celor ce sunt sau care doresc să ajungă în vârful piramidei şi să-şi exercite puterea sub autoritatea lui Dumnezeu. Biblia învaţă că Dumnezeu nu are nimic de-a face cu crimele oamenilor, aşa cum nu a avut de-a face nici cu crima lui Cain, nici cu cele ale lui Samson.

Unul dintre elementele-cheie ale acestei povestiri, care trebuie clarificat, este: Cine i-a dat puterea lui Samson şi de ce? Dacă înţelegem în sens literal textul, care spune că „Duhul Domnului a venit peste Samson” de fiecare dată când Samson a avut nevoie de putere, şi întrucât este evident că tot ce a făcut Samson cu puterea a fost rău, este numai normal să ne întrebăm: Nu este răspunzător Dumnezeu de toate faptele lui Samson?

Dacă Dumnezeu avea intenţia să-i ucidă pe filisteni, de ce nu a făcut-o El Însuşi? De ce avea nevoie să-i dea puterea unui om care să facă o mulţime de crime, când El Însuşi a dat o poruncă cum nu se poate mai clară, aceea de a nu ucide?

Trebuie să ţinem seama că povestirea lui Samson nu este o biografie care încearcă să descrie

cu scrupulozitate evenimentele aşa cum s-au întâmplat. Textul lasă să se înţeleagă că povestirea este scrisă mult mai târziu, iar expresia: „… pe când încă nu era rege în Israel", care este folosită de mai multe ori, exprimă ideea că a fost scrisă pe timpul regilor. Pe de altă parte, aşa cum am mai afirmat deja, scopul scriitorilor Bibliei este de a transmite o învăţătură morală, iar povestirea trebuie privită ca atare. Chiar dacă povestea lui Samson are la bază un personaj real şi evenimente reale, preocuparea autorului este de a prezenta o învăţătură morală, din care cititorul să înveţe pentru a-şi îmbunătăţii relaţia lui cu Dumnezeu. De aceea este indispensabil să facem diferenţa între elementele istorice ce au stat la baza acestei povestiri şi cele ce au fost adăugate ca simbol pentru a prezenta o învăţătură morală. Elementele istorice sunt puţin importante, pentru că Samson nu reprezintă un model de urmat. Ceea ce este important sunt toate elementele simbolice folosite de autor pentru a transmite un mesaj şi o învăţătură care să fie folositoare cititorului. De aceea, povestirea lui Samson are cel puţin două aspecte care merită să fie analizate:

1. Aspectul istoric al povestirii, care este o demonstraţie despre ce rezultate are puterea în mâna omului. Samson este, fără îndoială, un personaj real, care a luptat împotriva filistenilor, un om cu o forţă deosebită, care a fost admirată în rândul poporului Israel, dar care a produs groaza în rândurile filistenilor. Samson a crescut cu ura faţă de filisteni şi fără îndoială că în tinereţe s-a antrenat pentru a fi un luptător de excepţie în misiunea pe care a avut-o, conform înţelegerii lui. Puterea lui fizică era propria putere şi nu venea de la Dumnezeu, cu atât mai mult, cu cât ceea ce aştepta Dumnezeu de la el era cu totul opus faţă de ceea ce el făcea.

2. Aspectul simbolic al personajului Samson. Un simbol este ***ceva*** care reprezintă în mod indirect

altceva. Pentru a înţelege expresia: „Duhul Domnului a venit peste Samson" este indispensabil să înţelegem acest aspect simbolic al povestirii.

Puterea pe care o foloseşte Samson nu s-a dovedit niciodată insuficientă pentru a rezolva ceea ce Samson şi-a propus. Textul lasă să se înţeleagă că era nelimitată. Samson şi-a dat seama de aceasta chiar atunci când a omorât leul cu mâinile goale, aşa cum ar fi omorât un ieduţ. Este numai normal să ne întrebam de ce Samson nu a folosit puterea niciodată în scop constructiv, benefic, ca de exemplu să facă bine unui om amărât. De ce nu I-a cerut lui Dumnezeu să i se dea înapoi vederea şi a cerut să i se dea înapoi puterea?

Samson se adresează de două ori lui Dumnezeu: O dată când cere din nou puterea, după ce i-a crescut părul şi, de asemenea, atunci când, după ce i-a omorât pe cei o mie de filisteni cu o falcă de măgar, fiindu-i foarte sete, are nevoie de apă şi i-o cere lui Dumnezeu, iar Dumnezeu îi scoate apă din stâncă.

Fiindu-i foarte sete, a strigat către Domnul şi a zis: „Tu ai îngăduit, prin mâna robului Tău, această mare izbăvire, şi acum să mor de sete şi să cad în mâinile celor netăiaţi împrejur?" Dumnezeu a despicat crăpătura stâncii din Lehi şi a ieşit apă din ea. Samson a băut, duhul i s-a întremat şi s-a înviorat. De aceea s-a numit izvorul acela En-Hacore (Izvorul celui ce strigă)*; el este şi astăzi la Lehi.* (Judecătorii 15:18,19)

Este imposibil ca acest eveniment, care pare rupt de evenimentele povestirii, să nu ne amintească despre un alt episod care exprimă relaţia lui Israel cu Dumnezeu, după ieşirea din Egipt.

*Atunci, poporul a căutat ceartă cu Moise. Ei au zis: „Dă-ne ap*ă *să bem!*" Moise le-a răspuns: „*Pentru ce căutaţi ceartă cu mine? Pentru ce*

ispitiţi pe Domnul?" Poporul stătea acolo, chinuit de sete, şi cârtea împotriva lui Moise. El zicea: „Pentru ce ne-ai scos din Egipt, ca să ne faci să murim de sete aici cu copiii şi turmele noastre?" Moise a strigat către Domnul şi a zis: „Ce să fac cu poporul acesta? Încă puţin şi au să mă ucidă cu pietre." Domnul a zis lui Moise: „Treci înaintea poporului şi ia cu tine vreo câţiva din bătrânii lui Israel, ia-ţi în mână şi toiagul cu care ai lovit râul şi porneşte! Iată, Eu voi sta înaintea ta pe stânca Horebului; vei lovi stânca şi va ţâşni apă din ea, şi poporul va bea." Moise a făcut aşa, în faţa bătrânilor lui Israel. El a numit locul acela Masa şi Meriba (Ispită şi ceartă)*, căci copiii lui Israel se certaseră şi ispitiseră pe Domnul, zicând: „Este oare Domnul în mijlocul nostru sau nu este?"* (Exodul 17:2-7)

Există un paralelism izbitor între istoria poporului Israel şi istoria lui Samson, aşa încât istoria lui Samson pare un rezumat al istoriei poporului Israel. Dacă analizăm aspectul simbolic al acestei povestiri, constatăm că Dumnezeu i-a dat lui Samson o putere nelimitată cu care ar fi putut schimba lumea, dar el nu numai că nu a folosit-o cu înţelepciune, ci a folosit-o în mod distructiv atât pentru cei din jur, cât şi pentru el însuşi. Când Dumnezeu îi dă unui om înţelepciunea şi capacitatea de a înţelege diferenţa dintre bine şi rău, este Dumnezeu responsabil atunci când înţelepciunea respectivă este folosită pentru a construi arme, bombe atomice şi substanţe toxice de distrugere în masă? Când Dumnezeu îi dă lumină unui popor, pentru a face cunoscută existenţa unui Dumnezeu ale cărui legi le permit oamenilor să trăiască în pace şi bună înţelegere, şi când acest popor pune această lumină „sub obroc", este oare responsabil Dumnezeu?

Felul în care evoluează povestirea lui Samson şi relaţia lui cu Dumnezeu reflectă în mod perfect felul în care evoluează relaţia lui Israel cu

Dumnezeu. Istoria lui Samson, relaţia lui cu Dumnezeu şi felul cum s-a raportat la putere, toate acestea pot fi povestea vieţii fiecăruia dintre noi şi cred că fiecare merită să-şi analizeze viaţa prin prisma învăţăturii ce reiese din experienţa lui Samson.

Relaţia lui Samson cu femeile are, de asemenea, un aspect simbolic, căci ea exprimă evoluţia relaţiei poporului Israel cu Dumnezeu. Din acest punct de vedere sunt trei etape în viaţa lui Samson asupra cărora merită să aruncăm o privire:

- căsătoria cu femeia filisteană,
- prostituţia, reprezentată de relaţia cu prostituata,
- divorţul, reprezentat de relaţia cu Dalila.

11

Căsătoria

Căsătoria nu este un contract între două părţi, ci o uniune într-un singur corp.

După cum Samson este ales pentru o misiune specială şi desemnat ca „nazireu”, să trăiască după principii de viaţă deosebite pentru a întoarce inima poporului Israel spre Dumnezeu, tot astfel şi Israel a fost desemnat ca „popor al lui Dumnezeu”, a trăi după legi date de Dumnezeu pentru a întoarce inima popoarelor Canaanului spre Dumnezeu.

Aşa cum Samson este chemat, ales şi binecuvântat chiar înainte de naşterea lui pentru a întoarce inima poporului Israel spre Dumnezeu, într-o perioada când religia lui Israel devenise închinarea la idoli, tot astfel poporul Israel a fost ales şi binecuvântat, chiar înainte de naşterea lui, ca descendenţă a lui Avraam, pentru a întoarce inima popoarelor idolatre ale Canaanului spre Dumnezeu.

După cum Samson este ales într-un moment de criză extremă şi Dumnezeu foloseşte mijloace excepţionale pe care le pune la dispoziţia lui, tot astfel Avraam este ales după eşecul societăţii piramidale a Turnului Babel pentru a crea societatea lipsită de violenţă aşa cum o doreşte Dumnezeu.

Căsătoria lui Samson este foarte scurtă, căci îşi abandonează soţia la scurt timp, la fel cum Avraam şi descendenţii lui consideră că în ţara promisă, Canaanul, nu „curge lapte şi miere”, aşa cum a fost promisiunea, şi caută laptele şi mierea în Egipt. Dumnezeu intervine şi-i întoarce în Canaan atât pe Avraam, cât şi pe Isaac din ţara filistenilor, însă la

a treia şi a patra generaţie, adică generaţia lui Iacov şi a fiilor lui, Dumnezeu le respectă alegerea. Egiptul reprezintă ţara idolatriei, răului, opusul a ceea ce Dumnezeu doreşte să construiască şi, fără îndoială, la această alegere face aluzie porunca a doua a Decalogului: „Căci Eu, Domnul, Dumnezeul tău, sunt un Dumnezeu gelos, care pedepsesc nelegiuirea părinţilor în copii până la al treilea şi la al patrulea neam al celor ce Mă urăsc."

După numai „trei sau patru generaţii", Israel Îl abandonează pe Dumnezeu şi Canaanul promis în schimbul Egiptului, cu zeii lui şi modelul societăţii piramidale a Turnului Babel, opusul a ceea ce aştepta de la Israel.

Dumnezeu declara în Geneza că „nu este bine ca omul să fie singur", şi aşa cum bărbatul are nevoie de femeie şi femeia are nevoie de bărbat, tot astfel omul are nevoie de Dumnezeu. Nu intru în dezbaterile societăţilor moderne, ce par să-şi fi pierdut reperele, dacă bărbatul este într-adevăr bărbat şi dacă femeia este cu adevărat femeie. După Biblie, un cuplu este uniunea între un bărbat şi o femeie, astfel încât să formeze „un singur trup".

Dacă relaţia celor doi în căsătorie corespunde expresiei „să fie una", relaţia omului cu Dumnezeu trebuie să aibă acelaşi sens, adică „să fie una" şi, după învăţătura Bibliei, a fi una cu Dumnezeu înseamnă a avea chipul Său, care se obţine prin facerea în mod exclusiv a binelui. Frecvent însă, căsătoria este constituită sub forma unui contract între două părţi, iar drepturile şi obligaţiile trebuie să fie cât mai echilibrate ca să poată fi un contract durabil. Atunci când drepturile primează faţă de obligaţii, iar calculul contabil stabileşte că unul aduce mai mult decât celălalt, contractul începe să scârţâie şi căsătoria merge spre ruperea contractului. Este un mod de gândire al unor oameni în relaţiile cu ceilalţi şi, din nefericire,

frecvent şi în relaţia cu Dumnezeu. Credinţa ia frecvent forma unui contract între om şi Dumnezeu, în care omul are anumite obligaţii faţă de Dumnezeu, iar Dumnezeu are şi El obligaţiile Lui faţă de om. Obligaţiile omului depind în mare măsură de doctrina bisericii la care acesta aderă: să se spovedească, să creadă în jertfa mântuitoare a lui Isus, să dea zecime, să facă acte de binefacere, pelerinaje etc., iar Dumnezeu să asigure în viaţa aceasta sănătate, rezolvarea problemelor, să îl ferească pe credincios de nenorociri şi, în cele din urmă, şi cel mai important, să îi ofere viaţa veşnică. Dacă nu ar mai exista aceste promisiuni, inclusiv viaţa veşnică, câţi creştini ar mai fi interesaţi de relaţia cu Dumnezeu?

Când eram student, circula frecvent ca argument al credinţei în Dumnezeu „pariul lui Pascal”. Este vorba de un argument filozofic pus la punct de Blaise Pascal, matematician, filozof şi fizician francez din secolul al XVII-lea, care încerca să dovedească faptul că o persoană raţională are tot interesul, şi este chiar profitabil, să creadă în Dumnezeu decât să nu creadă. Noi nu putem determina prin raţiune dacă Dumnezeu există sau nu. După Pascal, nu există decât două posibilităţi: fie Dumnezeu există, fie nu există. A refuza pariul înseamnă a suspenda raţiunea şi a cădea în agnosticism. Pascal consideră că cei ce mizează pe prima variantă, că Dumnezeu există, sunt mult mai câştigaţi decât cei ce pariază pe varianta că Dumnezeu nu există. Important e să ştii ce rişti să pierzi şi ce poţi să câştigi.

Dacă Dumnezeu nu există, cel ce a optat pentru varianta că El există pierde foarte puţin, adică nişte constrângeri religioase şi, deci, o viaţă de care nu te bucuri pe deplin.

Dacă Dumnezeu există însă, cel ce a optat pentru această variantă va câştiga viaţa veşnică, cu bucuriile paradisului, pe când cei ce au optat

pentru faptul că Dumnezeu nu există vor fi închişi în iad, cu suferinţele veşnice.

Deci omul are tot interesul să creadă în Dumnezeu.

Acest târg îl propun majoritatea bisericilor şi este chiar o adevărată competiţie între biserici pentru a face oferta cea mai avantajoasă, a restrânge cât mai puţin libertatea omului: între indulgenţe, pomeni, spovedanie şi sângele lui Isus ca detergent universal pentru păcatele omului, posibilitatea de a alege ceva ce să corespundă exigenţelor personale nu lipseşte. Cine refuză un astfel de târg când cerul este atât de ieftin?

Cursa în reducerea obligaţiilor nu este nici nouă, nici originală, căci este specifică mentalităţii omeneşti. Pentru Samson, obligaţiile lui se reduceau la a nu-şi tăia părul, iar asemănarea cu Dumnezeu consta în a avea puterea Lui. Dar exista performanţe chiar mai mari, în care obligaţiile sunt transformate în drepturi. În cazul lui Israel, promisiunea unei moşteniri devine un drept şi vai de cel ce se pune în calea obţinerii acelui drept.

Acest raţionament al pariului lui Pascal, care nu este altceva decât redarea în cuvinte a mentalităţii oamenilor, pare logic, atractiv şi profitabil, însă îi lipsește ceva pentru a fi valid, nu are semnătura lui Dumnezeu.

Ceea ce propune Pascal, iar majoritatea bisericilor nu o ştiu, este că acest raţionament şi acest mod de a trăi te face să le pierzi pe amândouă, atât viaţa aceasta, cât şi cea veşnică. Este mentalitatea care l-a dus pe Samson la prostituată, şi pe Israel în robie.

12

Prostituţia

Când căsătoria este un contract, îmbunătăţirea lui se face prin prostituţie.

Dumnezeu îi trimite lui Samson dragostea faţă de o femeie filisteană tocmai pentru a-i schimba sentimentul de ură cu care Samson a crescut şi s-a hrănit (foarte probabil şi prin educaţia părinţilor). O dragoste pe care părinţii lui o consideră nedemnă de fiul lor, căci, conform textului, nu ştiau că vine de la Domnul, şi care putea să fie o ocazie prin care cunoştinţa şi închinarea faţă de Dumnezeu să le fie făcute cunoscute filistenilor. Este aceeaşi ocazie pe care au avut-o şi fiii lui Iacov cu ocazia căsătoriei Dinei cu Sihem, fiul lui Hamor. Numai că Samson, ca şi fiii lui Iacov, au preferat masacrul decât să slujească toţi aceluiaşi Dumnezeu.

Aşa cum puterea lui Samson este prezentată ca fiind irezistibilă, deoarece venea de la Dumnezeu, tot astfel şi poporului Israel i s-a dat o putere care venea de la Dumnezeu şi care putea distruge orice barieră dintre popoare. Această putere a fost pusă în chivot, era reprezentată de Legea care promova viaţa, buna înţelegere între oameni şi credinţa în Dumnezeu, forţa care trebuia să schimbe mentalitatea tuturor popoarelor idolatre, care nu ştiau să rezolve diferendele decât prin violenţă.

Era nevoie de patruzeci de zile, adică exact timpul necesar traversării deşertului dintre Marea Roşie şi Canaan, pentru ca Israel să înveţe care este voia lui Dumnezeu şi ce aştepta Dumnezeu de la el. Puteau spune israeliţii că nu cunoşteau voia lui Dumnezeu, când aceste legi au fost rostite şi reamintite timp de patruzeci de ani? În plus, la

fiecare şapte ani aceste legi erau recitite absolut tuturor: bărbaţilor, femeilor, copiilor, bătrânilor, inclusiv străinilor care locuiau în Israel, pentru „ca să împlinească şi să păzească cuvintele acestei legi”.

Moise a scris legea aceasta şi a încredinţat-o preoţilor, fiii lui Levi, care duceau chivotul legământului Domnului şi tuturor bătrânilor lui Israel. Moise le-a dat porunca aceasta: „La fiecare şapte ani, pe vremea anului iertării, la Sărbătoarea Corturilor, când tot Israelul va veni să se înfăţişeze înaintea Domnului, Dumnezeului tău, în locul pe care-l va alege El, să citeşti legea aceasta înaintea întregului Israel, în auzul lor. Să strângi poporul, bărbaţii, femeile, copiii şi străinul care va fi în cetăţile tale, ca să audă şi să înveţe să se teamă de Domnul, Dumnezeul vostru, să păzească şi să împlinească toate cuvintele legii acesteia. Pentru ca şi copiii lor, care n-o vor cunoaşte, s-o audă şi să înveţe să se teamă de Domnul, Dumnezeul vostru, în tot timpul cât veţi trăi în ţara pe care o veţi lua în stăpânire, după ce veţi trece Iordanul.” (Deuteronomul 31:9-13)

După 40 de zile de traversare a deşertului şi instruire privind legile ce reglementează relaţia omului cu Dumnezeu şi cu semenii, israeliții ajung la hotarele Canaanului şi, în ciuda experienţelor avute cu Dumnezeu, ceea ce le oferă Dumnezeu este considerat ca o catastrofă, încât hotărăsc să-şi aleagă alte căpetenii care să-i ducă din nou în Egipt.

„Pentru ce ne duce Domnul în ţara această, în care vom cădea ucişi de sabie, iar nevestele noastre şi copilaşii noştri vor fi de jaf? Nu este oare mai bine să ne întoarcem în Egipt?” Şi au zis unul altuia: „Să ne alegem o căpetenie şi să ne întoarcem în Egipt.” (Numeri 14:3,4)

Această infidelitate a poporului Israel faţă de Dumnezeu, de a accepta numai ce îi convine şi ceea ce nu corespunde aşteptărilor lor este refuzat,

autorii Bibliei o numesc prostituţie. Pentru a exprima situaţia în care este pus Dumnezeu în relaţia cu Israel, profetul Osea se căsătoreşte cu o prostituată care avea copii în urma prostituţiei. *Întâia dată când a vorbit Domnul către Osea, Domnul a zis lui Osea: „Du-te şi ia-ţi o nevastă curvă şi copii din curvie, căci ţara a săvârşit o mare curvie, părăsind pe Domnul!”* (Osea 1:2)

Osea, care aici reprezintă situaţia în care se găsea Dumnezeu, trebuia să se considere căsătorit, numai că soţia lui nu îi era soţie. Acest tip de relaţie într-un singur sens nu poate să dureze. Osea este dispus să o accepte ca soţie cu condiţia ca prostituata să renunţe la infidelităţile ei.

Aşa cum relaţia lui Samson cu prostituata este scurtă, o relaţie în care nu există „ziua de mâine”, Dumnezeu previne că relaţia cu poporul Israel în acest fel nu poate dura la nesfârşit.

Dacă Dumnezeu i-a scos pe israeliţi din Egipt, şi ei nu au avut nevoie nici să lupte şi nici să omoare vreun egiptean, nu putea oare Dumnezeu să-i facă să intre în Canaan fără să fie nevoie să lupte sau să masacreze popoarele ce erau în calea lor? Putea Dumnezeu să le dea legi chiar înainte de intrarea în Canaan prin care să interzică omorul, furtul, minciuna, adulterul şi poftirea a ceea ce aparţine altuia şi la intrarea în Canaan să le ordone să facă exact invers? Putem să ne imaginăm că Dumnezeu a incitat la masacrele făcute de Samson sau la cele făcute de Israel în Canaan? Cred că aceasta depinde de imaginea pe care ne-am făcut-o despre Dumnezeu.

Din nou Israel preferă sclavia Egiptului decât libertatea pe care o oferă Dumnezeu. Punerea în practică a ceea ce au fost învăţaţi în pustie nu-i interesează, se pare că generaţia care a cunoscut sclavia nu vrea să se debaraseze de ea, se aşteaptă o nouă generaţie crescută şi educată în pustie, în prezenţa lui Dumnezeu. Doar Iosua şi Caleb rămân în viaţă ca martori vii ai trecerii Mării Roşii şi ai

dării Legii prin Moise, ei sunt singurii care cunosc societatea piramidală a Egiptului şi pe care au trăit-o la baza piramidei, iar după 40 de ani sunt din nou la hotarele Canaanului. Legea dată de Dumnezeu prin Moise trebuie să le ***dea izbândă şi înţelepciune.***

„Întăreşte-te numai şi îmbărbătează-te lucrând cu credincioşie după toată Legea pe care ţi-a dat-o robul Meu Moise; nu te abate de la ea nici la dreapta nici la stânga, ca să izbuteşti în tot ce vei face. Cartea aceasta a legii să nu se depărteze de gura ta; cugetă asupra ei zi şi noapte, ***căutând să faci tot ce este scris în ea, căci atunci vei izbândi în toate lucrările tale şi atunci vei lucra cu înţelepciune."*** (Iosua 1:7,8, sublinierea autorului)

Înainte ca Moise să moară, Dumnezeu îl previne că Israel nu va respecta legile şi va încălca legământul făcut cu Dumnezeu. De aceea, Dumnezeu îi dă sfat lui Moise să facă o cântare pe care toţi copiii lui Israel să înveţe să o cânte, în care versurile exprimă atât promisiunile lui Dumnezeu, cât şi avertismentele în cazul ruperii legământului făcut cu El. Este modul în care nimeni nu se poate dezvinovăţi că nu a ştiut ce aşteaptă Domnul de la el.

Domnul a zis lui Moise: „Iată, tu vei adormi împreună cu părinţii tăi. Şi poporul acesta se va scula şi va curvi după dumnezeii străini ai ţării în care intră. Pe Mine Mă va părăsi şi va călca legământul Meu pe care l-am încheiat cu el. În ziua aceea, Mă voi aprinde de mânie împotriva lui. Îi voi părăsi şi-Mi voi ascunde faţa de ei. El va fi prăpădit şi-l vor ajunge o mulţime de rele şi necazuri, şi atunci va zice: „Oare nu m-au ajuns aceste rele din pricină că Dumnezeul meu nu este în mijlocul meu?" şi Eu îmi voi ascunde faţa în ziua aceea, din pricina tot răului pe care-l va face, întorcându-se spre alţi dumnezei." (Deuteronomul 31:16-18)

Moise are viziunea unei societăţi care să funcţioneze după legi ce să evite orice conflict în care toţi oamenii să poată trăi în armonie şi bună înţelegere. Numai închinarea la acelaşi Dumnezeu şi respectarea Legii Lui poate face ca această societate să fie viabilă. Este şi motivul pentru care insistă asupra faptului că de respectarea Legii depinde „viaţa voastră”.

Căci nu este un lucru fără însemnătate pentru voi; este viaţa voastră, şi prin aceasta vă veţi lungi zilele în ţara pe care o veţi lua în stăpânire, după ce veţi trece Iordanul. (Deuteronomul 32:47)

13

Divorţul sau Sărutul morţii

Când legile tac, armele vorbesc
după bunul plac al fiecăruia.

Samson încalcă toate legile date de Dumnezeu şi tot ceea ce Dumnezeu i-a cerut ca angajament, rămâne numai regula de a nu-şi tăia părul care nu era încălcată. Este momentul în care o întâlneşte pe Dalila şi când renunţă la ultima regulă care îl mai lega de Dumnezeu. Dalila reprezintă răul care îi vrea distrugerea şi moartea, de care s-a alipit şi de care nu se mai poate despărţi. Dalila este o altă religie cu un alt dumnezeu, care este în slujba răului.

Moise a fost chemat la odihnă şi un alt om puternic şi curajos a luat conducerea lui Israel pentru a organiza şi conduce intrarea în Canaan. Iosua este singurul alături de Caleb dintre cei care vor intra în Canaan, care au trăit experienţa trecerii prin Marea Roşie şi darea Legii pe muntele Sinai. A fost chiar cel ce l-a aşteptat pe Moise la poalele muntelui. Cum va folosi Iosua puterea lui Dumnezeu pentru ocuparea Canaanului?

Intrarea în Canaan este însoţită de două evenimente, care au un puternic caracter simbolic, care se produc în mod miraculos şi care reprezintă puterea lui Dumnezeu care-i însoţeşte şi le garantează izbânda. Această putere se găsea în chivot, chivotul trebuia purtat înaintea lor, trebuia să fie „cartea lor de vizită” şi contractul ce trebuia făcut cu popoarele Canaanului, căci cu ceea ce era în chivot Dumnezeu le garanta biruinţa.

Trecerea Iordanului este primul moment în care – sub conducerea lui Iosua, cu chivotul în frunte, la atingerea apei Iordanului de către cei ce purtau chivotul, câte un bărbat din fiecare seminţie –

apele Iordanului se despică aşa cum s-a despicat Marea Roşie. Fiecare seminţie are câte un martor ce a făcut parte din eveniment, aşa încât tot Israelul are dovadă de puterea lui Dumnezeu care-i însoţeşte.

„Iată, chivotul legământului Domnului întregului pământ va trece înaintea voastră în Iordan. Acum, luaţi doisprezece bărbaţi din seminţiile lui Israel, câte un bărbat de fiecare seminţie. Şi de îndată ce preoţii care duc chivotul Domnului, Dumnezeului întregului pământ, vor pune talpa piciorului în apele Iordanului, apele Iordanului se vor despica în două, şi anume ape care se pogoară din sus, se vor opri grămadă." Poporul a ieşit din corturi, ca să treacă Iordanul, şi preoţii care duceau chivotul legământului au pornit înaintea poporului. Când preoţii, care duceau chivotul, au ajuns la Iordan şi când li s-au muiat picioarele în marginea apei – căci Iordanul se varsă peste toate malurile lui în tot timpul secerişului – apele care se pogoară din sus s-au oprit şi s-au înălţat grămadă, la o foarte mare depărtare de lângă cetatea Adam, care este lângă Ţartan, iar cele ce se pogorau spre marea câmpiei, care este Marea Sărată, s-au scurs de tot. Poporul a trecut în faţa Ierihonului. (Iosua 3:11-16)

Al doilea eveniment este reprezentat de prăbuşirea zidurilor Ierihonului atunci când sunt înconjurate de cei şapte preoţi ce purtau chivotul. Aceste două miracole care au loc atât sub ochii israeliţilor, cât şi ai canaaniţilor exprimă ideea că nicio barieră, fie ea naturală, cum este cazul Iordanului, fie o barieră umană, cum sunt zidurile Ierihonului, nu rezistă puterii pe care Dumnezeu a dat-o prin cele două table ale Legii scrise „cu degetul Lui" şi care se găseau în chivot.

Atât Samson, cât şi Iosua au la dispoziţie puterea şi instrucţiunile, aşa că ei nu pot spune că nu ştiau ce aştepta Dumnezeu de la ei. Folosirea

puterii este de datoria şi responsabilitatea fiecăruia, este şi cazul lui Iosua, cum a fost şi cazul lui Samson. Iosua a trimis două iscoade pentru a vedea care este moralul canaaniţilor, care erau la curent cu minunile pe care le făcuse Dumnezeu şi, după declaraţiile prostituatei Rahav, toţi locuitorii ţării tremurau înaintea lui Israel.

Zidurile cetăţii, care erau de necucerit, au căzut printr-un miracol. Elementul-cheie în căderea zidurilor este chivotul. Ceea ce urmează este decizia omului.

Poporul a scos strigăte şi preoţii au sunat din trâmbiţe. Când a auzit poporul sunetul trâmbiţei, a strigat tare şi zidul s-a prăbuşit; poporul s-a suit în cetate, fiecare drept înainte. Au pus mâna pe cetate şi au nimicit-o cu desăvârşire, trecând prin ascuţişul sabiei tot ce era în cetate, bărbaţi şi femei, copii şi bătrâni, până la boi, oi şi măgari. (Iosua 6:20,21)

Dacă cu 40 de ani mai înainte, ajunşi la hotarele Canaanului, ideea că nevestele şi copilaşii ar putea fi „de jaf" şi să cadă ucişi de sabie era o oroare şi i-a făcut pe israeliţi să ia drumul întoarcerii, de astă dată a masacra femeile şi copiii nu le mai pune nicio problemă, cu condiţia ca să nu fie copiii şi nevestele lor. Este dificil de imaginat o asemenea cruzime, cu atât mai mult cu cât era în numele Dumnezeului iubirii. Tot ce era viaţă a fost nimicit, cei ce puteau fi un pericol, dar şi cei ce nu reprezentau absolut niciun pericol, cum erau copiii, femeile şi bătrânii. Care este punctul de vedere al lui Dumnezeu pentru acest eveniment? Dacă credem că Isus „a fost trimis" de Dumnezeu, credem că El a spus punctul de vedere al lui Dumnezeu.

Şi a luat un copilaş şi l-a aşezat în mijlocul lor, apoi l-a luat în braţe şi le-a zis: „*Oricine primeşte pe unul din aceşti copilaşi, în Numele Meu, Mă primeşte pe Mine, şi oricine Mă primeşte pe Mine,*

nu Mă primeşte pe Mine, ci pe Cel ce M-a trimis pe Mine." (Marcu 9:36,37)

Să nu uităm că Biblia este inspirată de Dumnezeu, dar este scrisă de oameni, iar oamenii au descris evenimentele nu pentru a fi urmate, ci pentru a învăţa din ele. A suspendat oare Dumnezeu Legea care era în chivot şi nu mai trebuia respectată? De ce o mai purtau cu ei dacă nu mai era valabilă? Porunca: „Să nu ucizi" avea scopul să protejeze idolii sau pe oameni? Porunca lui Iosua arată în ce măsură a fost ea inspirată de Dumnezeu: *Tot argintul şi tot aurul, toate lucrurile de aramă şi de fier să fie închinate Domnului şi să intre în vistieria Domnului.* (Iosua 6:19)

Bineînţeles, Dumnezeu trebuia să aibă şi El partea lui din prada de război, aşa că aurul, argintul şi arama care au fost în toate timpurile materialele preferate folosite pentru fabricarea idolilor şi foarte probabil că materialele în cauză erau chiar idolii canaaniţilor, sunt închinate Domnului şi intră în proprietatea lui Dumnezeu. Cine avea nevoie de aurul şi argintul obţinute din jefuirea Canaanului şi de ce trebuiau închinate Domnului? Ideea de a-L folosi pe Dumnezeu ca panou publicitar pentru obţinerea de fonduri nu este o idee originală a bisericilor moderne, ci s-a folosit în toate timpurile. De ce bisericile nu au onestitatea şi respectul faţă de Dumnezeu în a le prezenta membrilor acest aspect financiar în mod deschis şi responsabil, şi trebuie înjosit Dumnezeu, coborându-L la masa de joc a oamenilor?

Conform ordinului lui Iosua, ceea ce punea probleme în Canaan nu era existenţa idolilor, ci a oamenilor, aşa că oamenii trebuiau eliminaţi, iar idolii, păstraţi în vistieria Domnului. E adevărat că pare mai simplu să tai capetele oamenilor decât să le schimbi mentalitatea, dar, dacă aceasta era şi soluţia lui Dumnezeu, răspunsul l-a dat Samson şi-l va da, de asemenea, timpul în cazul poporului Israel.

Era, într-adevăr, indispensabil masacrul tuturor locuitorilor Ierihonului? Chiar nu puteau fi ei convertiţi la închinarea lui Dumnezeu şi respectarea Legii Lui? Cum se face că prostituata Rahav, cu toţi cei ce erau în casa ei, au fost salvaţi şi integraţi în poporul Israel şi nu este menţionat niciunde că vreunul din casa ei a incitat poporul Israel la idolatrie, iar copiii care la vârsta când trebuiau educaţi de adulţi nu puteau fi salvaţi? Rahav le descrie spionilor israeliţi opinia locuitorilor Ierihonului şi ceea ce cred ei despre Dumnezeul lui Israel, care a secat apele Mării Roşii, şi că Dumnezeul lui Israel este Dumnezeu sus, în ceruri, şi jos, pe pământ.

Şi le-a zis: „Ştiu că Domnul v-a dat ţara aceasta, căci ne-a apucat groaza de voi, şi toţi locuitorii ţării tremură înaintea voastră. Fiindcă am auzit cum, la ieşirea voastră din Egipt, Domnul a secat înaintea voastră apele Mării Roşii, şi am auzit ce aţi făcut celor doi împăraţi ai amoriţilor dincolo de Iordan, lui Sihon şi Og, pe care i-aţi nimicit cu desăvârşire. De când am auzit lucrul acesta, ni s-a tăiat inima şi toţi ne-am pierdut nădejdea înaintea voastră, căci Domnul, Dumnezeul vostru, este Dumnezeu sus, în ceruri, şi jos, pe pământ." (Iosua 2:9-11)

Rahav afirmă că ea şi locuitorii Ierihonului recunosc faptul că Dumnezeu este singurul Dumnezeu. Problema este că poporul care-L reprezintă nu le lasă nicio şansă popoarelor Canaanului de a-I sluji Dumnezeului adevărat. Rahav şi cei din casa ei sunt lăsaţi în viaţă şi integraţi în poporul Israel, nu pentru că L-ar fi adoptat pe Dumnezeul lui Israel ci, după cum textul afirmă, pentru că Rahav i-a ajutat pe cei doi spioni trimişi de Iosua.

Iosua a lăsat cu viaţă pe curva Rahav, casa tatălui ei şi pe toţi ai ei; ea a locuit în mijlocul lui Israel până în ziua de azi, ***pentru că ascunsese***

solii *pe care-i trimisese Iosua să iscodească Ierihonul*. (Iosua 6:25, sublinierea autorului)

Ţinând cont de faptul că la data aceea densitatea populaţiei era foarte mică, era oare imposibil ca Israel să ocupe zone nelocuite şi să locuiască în pace cu canaaniţii? Este situaţia când seminţia lui Efraim vine cu cererea la Iosua pentru a le da un teritoriu mai mare şi el le face o propunere care n-a fost apreciată de Efraim: *Iosua le-a zis: „Dacă sunteţi un popor mare la număr, suiţi-vă în pădure şi tăiaţi-o, ca să vă faceţi loc în ţara fereziţilor şi a refaimiţilor, fiindcă muntele lui Efraim este prea strâmt pentru voi”* (Iosua 17:15). Bineînţeles că exista şi această opţiune, dar aceasta însemna să defrişeze terenurile libere şi necesita muncă şi timp, pe când jefuirea canaaniţilor era mai profitabilă.

Nu întotdeauna canaaniţii au căutat confruntarea, ba chiar uneori au recurs la o oarecare şiretenie pentru a-i obliga pe israeliți să trăiască în bună înţelegere.

Şi bătrânii noştri şi toţi locuitorii din ţara noastră ne-au zis: „Luaţi cu voi merinde pentru călătorie, duceţi-vă înaintea lor şi spuneţi-le: „Noi suntem robii voştri; acum deci faceţi legământ cu noi. Iată pâinea noastră: era caldă când am luat-o ca merinde de acasă, în ziua când am plecat să venim la voi, şi acum s-a uscat şi s-a mucegăit. Burdufurile acestea de vin, când le-am umplut, erau noi de tot şi iată-le s-au rupt; hainele şi încălţămintea noastră s-au învechit de lungimea prea mare a drumului.” Bărbaţii lui Israel au luat din merindele lor şi n-au întrebat pe Domnul. Iosua a făcut pace cu ei şi a încheiat un legământ prin care trebuia să-i lase cu viaţă, şi căpeteniile adunării le-au jurat lucrul acesta. (Iosua 9:11-15)

La numai trei zile de la încheierea legământului, israeliţii află că gabaoniţii erau vecinii lor. Se menţionează că Iosua nu L-a întrebat pe Domnul şi se subînţelege că s-a ajuns la un legământ,

deoarece nu L-a întrebat pe Domnul. Nu este specificat cum Îl întrebau ei pe Domnul, pe ce cale primeau răspunsul şi cum era interpretat. Este menţionat că împărţirea teritoriului a fost făcută prin tragere la sorţi şi aceasta era interpretată ca fiind hotărârea Domnului. Îi vorbea Domnul direct lui Iosua sau printr-un intermediar? Nu ştim. Ceea ce ştim este că Dumnezeu le dăduse toate instrucţiunile pe care le purtau în chivot şi toate răspunsurile de care aveau nevoie erau acolo. *Voi să vă sfinţiţi şi să fiţi sfinţi, căci Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru. Să păziţi legile Mele şi să le împliniţi. Eu sunt Domnul, care vă sfinţesc.* (Leviticul 20:7,8)

După unele dispute între popor şi căpeteniile care încheiaseră legământul se hotărăşte ca gabaoniţii să fie lăsaţi în viaţă, dar să fie făcuţi sclavi. Adevărata lor vină este că au cerut să fie lăsaţi în viaţă. *Acum sunteţi blestemaţi şi nu veţi înceta să fiţi în robie, să tăiaţi lemne şi să scoateţi apă pentru casa Dumnezeului meu.* (Iosua 9:23)

Pentru că au încălcat porunca: *Să nu minţi* (Exodul 20:17) şi nu au spus clar că sunt vecinii lor, gabaoniţii sunt acum blestemaţi şi făcuţi robi, însă lăsaţi în viaţă *ca să n-aducem peste noi mânia Domnului, din pricina jurământului pe care li l-am făcut* (Iosua 9:20). Iosua îşi aminteşte şi aplică aici legile pe care le dăduse Dumnezeu prin Moise poporului Israel, pe care gabaoniţii trebuiau să le respecte chiar dacă nu le cunoşteau. *„Blestemat să fie cine nu va împlini cuvintele legii acesteia şi cine nu le va face!” şi tot poporul să răspundă: „Amin!”* (Deuteronomul 27:26)

Este evident că dacă gabaoniţii nu ar fi minţit ar fi fost binecuvântaţi şi omorâţi ca oameni liberi în numele aceleiaşi Legi care spunea: *Să nu ucizi.* (Exodul 20:13)

Cucerirea Canaanului, aşa cum a înţeles-o Iosua, este terminată. Este ora bilanţului pentru evaluarea moştenirii pe care Dumnezeu le-o promisese. Ţara

Canaanului, cu toţi locuitorii ei, a fost dată în mâinile israeliţilor. Ei selecţionează între ceea ce are valoare pentru ei, şi care trebuie păstrat, şi ceea ce este nefolositor şi care trebuie distrus. Oamenii nu aveau nicio valoare, bunurile pe care ei le obţinuseră prin muncă însă fac parte din *moştenire* şi le revin de drept, inclusiv hainele recuperate de la morţi. Cum ar fi putut curge laptele şi mierea, dacă trebuiau să-şi crească singuri vitele şi să-şi producă singuri cele necesare vieţii?

Când i-a trimis Iosua la corturile lor, i-a binecuvântat şi le-a zis: „Voi vă întoarceţi la corturile voastre cu mari bogăţii, cu foarte multe turme şi cu o mare mulţime de argint, de aur, de aramă, de fier şi de îmbrăcăminte. Împărţiţi cu fraţii voştri prada luată de la vrăjmaşii voştri." (Iosua 22:8)

Nu este întâmplător că cucerirea Canaanului se încheie la Sihem, acolo unde fiii lui Iacov şi-au luat *moştenirea* şi unde Iosua convoacă poporul Israel pentru a-i aminti că Dumnezeu Şi-a împlinit promisiunea şi că el are, de asemenea, obligaţia de a-şi onora promisiunile făcute lui Dumnezeu, de a respecta Legea dată prin Moise. Legea, care fusese „pusă între paranteze" pe toată perioada cuceririi Canaanului, este scoasă din nou de la naftalină şi pusă în faţa poporului. Istoria se repetă la o alta scară: dacă familia lui Iacov ia moştenirea unei cetăţi, iar masacrul este numai al bărbaţilor, Israelul ia moştenirea unei ţări, iar masacrul include şi femei, şi copii.

Aveţi grijă numai să păziţi şi să împliniţi poruncile şi legile pe care vi le-a dat Moise, robul Domnului: să iubiţi pe Domnul, Dumnezeul vostru, să umblaţi în toate căile Lui, să ţineţi poruncile Lui, să vă alipiţi de El şi să-I slujiţi din toată inima voastră şi din tot sufletul vostru. (Iosua 22:5)

Este probabil să fi existat chiar printre israeliţi oameni care au fost şocaţi de crimele făcute, de a nu acorda milă nici chiar copiilor. Bineînţeles că la

aceste obiecţii trebuia adus argumentul ca fiind voinţa Domnului, chiar dacă această voinţă era diametral opusă cu cea menţionată în pustie la darea Legii.

Nu ştim cum Îl întreba Iosua pe Domnul, prin cine şi pe ce cale avea răspuns, dar este numai normal să ne punem întrebarea dacă porunca de a ucide venea de la Domnul, chiar atunci când canaaniţii erau dispuşi să-L accepte pe Dumnezeu ca Dumnezeul lor. Dacă ţinem seama de declaraţiile lui Rahav şi de iniţiativa gabaoniţilor, devine clar că cea mai mare parte a acestor popoare erau îngrozite şi nu erau dispuse să-i înfrunte pe israeliţi, dacă li se oferea o soluţie pentru a fi lăsate în viaţă. Ideea nimicirii cu desăvârşire a popoarelor Canaanului este deja o condiţie prealabilă stabilită de Iosua, şi chiar o favoare pe care Dumnezeu le-o face.

Căci Domnul a îngăduit ca popoarele acelea să-şi împietrească inima şi să lupte împotriva lui Israel, pentru ca Israel să le nimicească cu desăvârşire, fără să aibă milă de ele, şi să le nimicească, după cum poruncise lui Moise Domnul. (Iosua 11:20)

Este evident că a fost voinţa lui Iosua să nimicească cu desăvârşire popoarele Canaanului, iar atunci când gabaoniţii au recurs la un vicleşug pentru a face pace cu israeliții, Iosua regretă că Dumnezeu nu a fost întrebat, să le facă cunoscut că şi gabaoniţii au inima împietrită şi să fie nimiciţi fără milă. Această voinţă a lui Dumnezeu de a împietri inima popoarelor, şi care nu are nimic de-a face cu împietrirea inimii faraonului, este contrară cu ideea prezentată în cartea lui Iona, în care Dumnezeu i Se descoperă lui Iona ca un Dumnezeu al tuturor popoarelor, care îi dă o şansă fiecărui popor care vrea să renunţe la rău. Dumnezeu este neschimbător şi este numai normal să ne întrebăm, atunci când două atitudini sunt contrare, care este voinţa veritabilă a lui

Dumnezeu şi care este voinţa omului, exprimată în numele lui Dumnezeu?

Să presupunem că îmi propun să jefuiesc casa vecinului şi, ca un bun creştin, voi cere ajutorul lui Dumnezeu. Pot să-I pun chiar întrebarea dacă este bine să o fac, mai ales că am argumente cu care să-mi susţin motivaţia. Dacă acţiunea mea este o reuşită nu este numai normal să consider că Dumnezeu a aprobat cererea mea şi a răspuns pozitiv la rugăciunea mea? Putem admite că rugăciunea mea a fost ascultată? Era nevoie de o astfel de rugăciune când ştiu bine că ceea ce vreau să fac este contrar voinţei lui Dumnezeu? Are nevoie Dumnezeu să răspundă la o astfel de rugăciune?

Isus S-a exprimat suficient de clar asupra situaţiilor în care voinţa omului este prezentată ca voinţa Domnului, fie că Dumnezeu a fost înţeles greşit, fie că a fost prezentat greşit.

Aţi auzit că s-a zis: „Să iubeşti pe aproapele tău şi să urăşti pe vrăjmaşul tău. Dar Eu vă spun: iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce va blestemă, faceţi bine celor ce vă urăsc şi rugaţi-vă pentru cei ce vă asupresc şi vă prigonesc, ca să fiţi fii ai Tatălui vostru care este în ceruri, căci El face să răsară soarele Său peste cei răi şi peste cei buni şi dă ploaie peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi." (Matei 5:43-45)

Cine L-a înţeles şi prezentat mai bine pe Dumnezeu decât Fiul Său? Dacă Isus spune că ce s-a zis nu corespunde cu voinţa lui Dumnezeu, mai este nevoie să ne întrebam dacă toate aceste crime au fost ordonate de Dumnezeu? Pe ce criteriu ar trebui să evaluăm dacă anunţul profetului, făcut în numele lui Dumnezeu, vine de la Dumnezeu sau nu?

Biblia afirmă existenţa unui Dumnezeu care este dincolo de puterea de percepţie a omului, a unui Dumnezeu care este imposibil de văzut şi de cunoscut. Ceea ce ne revelează Biblia cu privire la

Dumnezeu este voinţa Lui cu privire la om, ce aşteaptă Dumnezeu de la fiecare dintre noi. Biblia este scrisă de oameni, şi chiar dacă oamenii care au scris textul Bibliei au fost inspiraţi de Dumnezeu, această inspiraţie este trecută prin filtrul şi capacitatea de percepţie a autorului. Din moment ce există şi declaraţii spuse în numele lui Dumnezeu, şi care în mod evident nu sunt inspirate de Dumnezeu, este numai normal să ne întrebăm: Cum să facem diferenţa între cele false şi cele adevărate?

Biblia ne prezintă un singur pasaj unde este afirmat că textul este scris „cu degetul lui Dumnezeu" pe două table de piatră, ceea ce sugerează nu numai că nu au suportat nicio interferenţă umană, ci şi că nu pot fi modificate sau corectate.

Când a isprăvit Domnul de vorbit cu Moise pe muntele Sinai, i-a dat cele două table ale mărturiei, table de piatră, ***scrise cu degetul lui Dumnezeu***. (Exodul 31:18, sublinierea autorului)

Dacă admitem că Dumnezeu este coerent şi consecvent în deciziile Sale, Legea Celor Zece Porunci, dată de Dumnezeu, cu care Dumnezeu Se identifică, pentru că exprimă voinţa Lui faţă de om, poate fi elementul de referinţă cu care trebuie să fie în conformitate orice altă declaraţie care este dată în numele lui Dumnezeu. De ce să nu confruntăm „ceea ce spune un profet că Dumnezeu a zis" cu „ceea ce Dumnezeu a scris"?

În 2 Cronici, capitolul 18, ni se prezintă o situaţie în care Ahab, împărat peste Israel, îl invită la el pe Iosafat, împărat peste Iuda, şi-i propune să-l însoţească într-o campanie militară împotriva Galaadului. Cum se obişnuia, se cere acordul lui Dumnezeu, iar Ahab orchestrase mult prea bine ceremonia întrebării Domnului, încât 400 de profeţi îl asigură că va avea victorie. Fără îndoială că această punere în scenă îi pare suspectă lui Iosafat, căci întreabă dacă nu mai este un alt profet

pentru a-l întreba. Bineînţeles că ar mai fi unul, dar Ahab îl asigură pe Iosafat că acel profet nu profetizează nimic bun, adică nimic din ce ar vrea el să profetizeze. Se înţelege cât de mult Ahab dorea să ştie voia lui Dumnezeu, şi că, în realitate, avea nevoie numai să-şi justifice actele în faţa poporului ca fiind în numele Domnului.

La insistenţa lui Iosafat, prorocul Mica este chemat să-şi exprime mesajul lui, iar mesagerul care a fost trimis să-l aducă îi sugerează ceea ce este corect politic, adică de a se pune de acord cu ceilalţi proroci. Când Ahab îl somează să dea versiunea lui, Mica îi prezintă lui Ahab o alegorie cu un duh de minciună care i-a amăgit pe prorocii lui Ahab.

Şi acum, iată că Domnul a pus un duh de minciună în gura prorocilor tăi care sunt de faţă. Dar Domnul a vorbit rău împotriva ta. (2 Cronici 18:22)

Realitatea este că prorocii respectivi erau în slujba lui Ahab şi nu în slujba Domnului, chiar dacă răspunsul îl dădeau în numele Domnului. Pentru prorocia lui, Mica a fost pus în închisoare cu regim de detenţie destinat deţinuţilor politici. Bineînţeles că Ahab nu a ţinut cont de prorocia lui Mica şi, cu toate că este prevenit că nu se va întoarce în viaţă, Ahab merge la luptă deghizat în haine de soldat, pentru a nu fi reperat de inamic, şi este rănit mortal de un arcaş care a tras o săgeată la întâmplare.

Biblia nu ne spune cum Îl întrebau aceşti proroci pe Dumnezeu, cum primeau răspunsul şi cum interpretau ei ceea ce considerau că primeau de la Dumnezeu, dar este evident că avem nevoie de un minim spirit de discernământ când citim Biblia ca să evaluam în ce măsură mesajul primit corespunde cu voinţa lui Dumnezeu, exprimată prin poruncile date pe muntele Sinai. Faptul că evenimentele s-au împlinit aşa cum s-a sperat să se

împlinească nu înseamnă neapărat că aceasta a fost şi voinţa lui Dumnezeu.

Când împăratul îi cere profetului să Îl întrebe pe Dumnezeu, o face ca să se supună voinţei lui Dumnezeu sau să ceară aprobarea şi ajutorul lui Dumnezeu în acţiunile pe care a plănuit să le întreprindă? Ne supunem noi voinţei lui Dumnezeu sau Dumnezeu să Se supună voinţei noastre?

Răspunsul la această întrebare este în funcţie de tipul de relaţie pe care-l avem cu Dumnezeu, dacă obiectivul vieţii este să construim în noi chipul Lui sau împlinim unele cerinţe pentru a obţine Canaanul promis, pământesc sau ceresc.

Acest tip de relaţie cu Dumnezeu, pe care am numit-o sub formă de contract, a existat în toate timpurile, inclusiv în vechiul Israel. E adevărat că în Vechiul Testament dorinţa vieţii veşnice nu este exprimată, ci numai răsplata cu o viaţă lungă, frecvent exprimată prin expresia „sătul de zile". Dar motivaţia relaţiei cu Dumnezeu a lui Israel este *moştenirea*, care pentru poporul Israel reprezintă ţara Canaanului, cu laptele şi mierea care curg acolo.

În ce măsură modul de a cuceri Canaanul cu sabia şi nu cu tablele Legii corespunde voinţei lui Dumnezeu, este suficient să privim rezultatul în timp.

După Iosua începe o serie de 12 judecători care se încheie cu Samson. Faptul că perioada de dominaţie a filistenilor este de 40 de ani, iar Samson este judecător în Israel numai 20 de ani, simbolizează faptul că Samson nu şi-a îndeplinit misiunea. Care este societatea începută de Iosua şi pe care o lasă Samson în urma lui, autorul textului o descrie cu destul de multe amănunte.

Ceea ce surprinde este nu numai că numeroasele crime şi masacre făcute fără niciun discernământ sunt făcute la ordinul lui Dumnezeu, ci se consideră că, întrucât nu au dus la capăt

exterminarea totală a popoarelor Canaanului, Israel a încălcat porunca lui Dumnezeu. Idolatria în care a căzut Israel este din cauza canaaniţilor lăsaţi în viaţă, care i-au atras şi pe israeliţi către idolatrie.

Încheierea cărţii Judecătorii dă o explicaţie cât se poate de clară acestei probleme.

Nu întâmplător, autorul cărţii, după istoria ultimului judecător al lui Israel, Samson, încheie cartea cu povestea unui israelit din Efraim, numit Mica. El îi furase mamei lui o sumă de 1100 de sicli de argint. Pentru că mama lui îl blestemase pe cel ce-i furase argintul, Mica i-a dat înapoi, aşa că mama lui a schimbat blestemul în binecuvântare, iar argintul l-a închinat Domnului şi l-a înapoiat fiului, după ce a făcut din el un chip cioplit şi un chip turnat. Se menţionează frecvent că lăsarea în viaţă a unora dintre popoarele Canaanului a fost cauza atragerii poporului Israel spre idolatrie.

După cum este povestit în text, nimeni nu îi incită pe Mica şi pe mama lui la idolatrie, niciun canaanit care a scăpat masacrului, ci este o decizie a lor, în flagrantă contradicţie cu porunca dată lui Israel de către Dumnezeu prin Moise, iar închinarea la Dumnezeu trebuia să servească drept exemplu popoarelor Canaanului pentru a abandona idolatria.

*„Blestemat să fie omul care va face **un chip cioplit sau un chip turnat**, căci este o urâciune înaintea Domnului, un lucru ieşit din mâini de meşter, şi care-l va pune într-un loc ascuns!” şi tot poporul să răspundă: „Amin!”* (Deuteronomul 27:15*,* sublinierea autorului)

Faptul că mama lui Mica a comandat la argintar atât un chip cioplit, cât şi un chip turnat face aluzie în mod precis la textul care enunţă această interdicţie. Mica a pus idolii „într-o casă a lui Dumnezeu”, a făcut un efod şi l-a sfinţit pe unul dintre fiii săi ca preot al casei. Unui tânăr levit care caută un loc de adăpost trecând prin casa lui Mica i se propune să fie preotul casei în schimbul unui

salariu. Având un preot levit, care era acreditat în a-L servi pe Dumnezeu, pentru că era moştenirea ce o primise ca levit, Mica spera să aibă binecuvântarea lui Dumnezeu. *De aceea Levi n-are nici parte de moşie, nici moştenire cu fraţii lui, Domnul este moştenirea lui, cum i-a spus Domnul, Dumnezeul tău.* (Deuteronomul 10:9)

Binecuvântarea i-a venit sub forma a cinci „oameni viteji", din aceeaşi seminţie cu Samson, care plecaseră să iscodească ţara în vederea găsirii unei moşteniri. În drumul lor au trecut prin ţinutul lui Efraim şi pe la casa lui Mica, unde l-au întâlnit pe tânărul levit, angajat preot în casa lui Mica, şi i-au cerut să Îl întrebe pe Dumnezeu dacă va fi fructuoasă călătoria lor. Levitul a avut un răspuns care, în afara faptului că a fost imediat, a fost şi favorabil, adică răspunsul de care aveau nevoie cei cinci viteji. Având asigurarea că Dumnezeu este cu ei, au ajuns la o localitate numită Lais, care era în afara teritoriului tras la sorţi de către Iosua când a fost împărţit Canaanul între triburile lui Israel.

Trebuie amintit faptul că seminţia lui Dan primise partea ei de moştenire, aşa cum este menţionat în cartea lui Iosua, iar Laisul nu făcea parte din această moştenire.

A şaptea parte a căzut prin sorţi seminţiei fiilor lui Dan, după familiile lor. Hotarul moştenirii lor era Ţorea, Eştaol, Ir-Şemeş, Şaalabin, Aialon, Iitla, Elon, Timnata, Ecron, Elteche, Ghibeton, Baalat, Iehud, Bene-Berac, Gat-Rimon, Me-Iarcon şi Racon, cu hotarul care este faţă în faţă cu Iafo. Ţinutul fiilor lui Dan se întindea şi în afară de acestea. Fiii lui Dan s-au suit şi s-au luptat împotriva lui Leşem; au pus mâna pe el şi l-au trecut prin ascuţişul sabiei; au pus stăpânire pe el, s-au aşezat în el şi l-au numit Dan, după numele tatălui lor, Dan. (Iosua 19:40-47)

Pe de altă parte, Dumnezeu dăduse prin Moise o lege privind respectarea hotarelor care a fost în toate timpurile sursă de conflicte şi pretextul

majorităţii războaielor. *„Blestemat să fie cel ce va muta hotarele aproapelui său!” şi tot poporul să răspundă: „Amin!”* (Deuteronomul 27:17)

Într-o lume a masacrelor, incertitudinii, războiului şi jafurilor, descrierea unei localităţi în care oamenii trăiesc în pace şi linişte, liberi şi în bunăstare dă sentimentul cititorului că este locul unde să te opreşti şi să trăieşti acolo.

Cei cinci oameni au plecat şi au ajuns în Lais. Au văzut poporul de acolo trăind la adăpost, în felul sidoniţilor, liniştit şi fără grija, în ţară nu era nimeni care să le facă cel mai mic neajuns, stăpânind peste ei; erau departe de sidoniţi şi n-aveau nicio legătură cu alţi oameni. [...] „Când veţi intra în ea, veţi da peste un popor care stă fără frică. Ţara este mare şi Dumnezeu a dat-o în mâinile voastre; este un loc unde nu lipseşte nimic din tot ce este pe pământ.” (Judecătorii 18:7,10)

Cei cinci viteji daniţi au fost găzduiţi, foarte probabil, de locuitorii cetăţii şi se pare că s-au simţit foarte bine acolo, deoarece nu era nimeni care să le facă nici cel mai mic neajuns, pentru că locuitorii Laisului nu ştiau ce este violenţa. Ce loc putea fi mai potrivit pentru nişte viteji decât o cetate care trăieşte în pace şi fără violenţă? Iscoadele daniţilor îi întruchipează mai degrabă pe Iosua şi Caleb decât pe cele zece iscoade care au „înmuiat inima poporului”, mai ales că tânărul levit le-a acordat sprijinul lui Dumnezeu şi asigurarea că Dumnezeu a dat ţara în mâinile lor, chiar dacă era în afara hotarelor stabilite. Şase sute de oameni înarmaţi din seminţia lui Dan au plecat spre noua lor moştenire şi în drumul lor au trecut şi pe la casa lui Mica, acolo unde fuseseră găzduiţi şi primiseră asigurarea ajutorului lui Dumnezeu prin tânărul levit. Moştenirea nu era numai un teritoriu în care puteau să se stabilească, să muncească şi să-şi producă cele necesare vieţii, căci aşa ceva aveau şi era din belşug, dar adevărata moştenire pe care o doreau era tot ce puteau jefui şi lua fără

„sudoarea frunţii”, produse cu sudoarea frunţii altora. Aşa că au intrat în casa lui Mica, au luat efodul, terafimii, idolii şi la manifestarea de surprindere a levitului au răspuns cu un argument cum nu putea fi mai convingător: Preferi să fii preot la o biserica mică sau la una mare? Alegerea nu era dificilă, căci calculul era simplu: biserica mică implică câştig mic, biserica mare implică câştig mare. Levitul s-a bucurat că a fost promovat, a uitat de omul care îl considerase ca şi copilul lui, Mica, şi a plecat cu daniţii spre un orizont mai luminos şi un loc mai înalt în ierarhie. Mica, întorcându-se acasă, constatând că i s-a întors rău pentru bine şi că a fost jefuit de cei pe care i-a găzduit, îşi adună vecinii şi pleacă în urmărirea lor. Jaful era atât de natural, încât daniţii sunt chiar surprinşi când constată că sunt urmăriţi de Mica şi de vecinii lui şi-i cer să le explice gestul. În loc să fie recunoscător că numai l-au jefuit şi l-au lăsat în viaţă, daniţii îl fac să înţeleagă că trebuie să accepte generozitatea lor. Locuitorii Laisului nu au avut parte de altă generozitate decât aceea a ascuţişului sabiei, căci ei nu erau violenţi şi nimeni nu le-a venit în ajutor.

Daniţii au schimbat numele cetăţii Lais în Dan, după numele părintelui lor. Trebuie amintit că Dan a fost născut de Bilha, roaba Rahelei, care i-a fost dăruită lui Iacov pentru a avea copii cu ea. Numele „Dan” înseamnă „judecător” şi a fost pus de Rahela, pentru că ea a zis: *Mi-a făcut Dumnezeu dreptate, mi-a auzit glasul şi mi-a dăruit un fiu* (Geneza 30:6). Daniţilor, care sunt descendenţii judecătorului Samson, li s-a făcut şi lor dreptate faţă de cetatea Lais, şi era numai normal să-i dea un nume potrivit. Au avut parte şi de preoţi de prestigiu, căci chiar nepoţii lui Moise au fost preoţii chipului cioplit făcut de Mica, şi care a devenit dumnezeul daniţilor.

Au înălţat pentru ei chipul cioplit; şi Ionatan, fiul lui Gherşom, fiul lui Moise, el şi fiii lui au fost

preoţii seminţiei daniţilor până pe vremea robirii ţării. Au aşezat pentru ei chipul cioplit pe care-l făcuse Mica, în tot timpul cât a fost casa lui Dumnezeu la Silo. (Judecătorii 18:30,31)

După toate evidenţele, canaaniţii nu au niciun amestec în alegerea israeliţilor de a le sluji idolilor, chiar dacă au servit ca „ţapi ispăşitori", după cum dumnezeul daniţilor nu a fost luat de la canaaniţi, ci a fost furat de la Efraim, din casa lui Mica, este acest dumnezeu care a vorbit prin levit şi i-a asigurat pe cei cinci viteji daniţi că vor avea succes în călătoria lor. Este, de asemenea, acest dumnezeu care i-a asigurat că ascuţişul sabiei este mai productiv decât sudoarea frunţii şi pot avea de toate fără să muncească atunci când te închini unui dumnezeu care-ţi oferă toate bogăţiile lumii, în schimbul închinării înaintea lui. Iar când efraimiţii au fost pedepsiţi, nu au fost pedepsiţi pentru idolatrie, ci pentru că nu pronunţau corect cuvântul „Şibolet", aşa că nu poţi să nu te întrebi: Dacă aşa era în ţară, unde era un judecător, cum ar fi fost dacă nu era judecător?

Aşa cum am menţionat, după cucerirea Canaanului, Iosua îi reaminteşte poporului că legile primite prin Moise, pe care le-au încălcat cucerind ţara, trebuie respectate (Iosua 22:5), numai că, după ce ai învăţat un popor că masacrele femeilor şi copiilor sunt cerute de Dumnezeu, poţi să schimbi mentalitatea de la o zi la alta şi să convingi poporul că legile trebuie respectate, când nici cei 40 în pustie nu au fost suficienţi pentru o asemenea schimbare? Este oare de mirare că Israelul, care a înlocuit popoarele Canaanului, a ajuns la o decădere morală care a întrecut-o cu mult chiar pe cea a popoarelor care au fost masacrate de el? Aceasta este legea răului: după ce distruge totul în jurul lui se întoarce împotriva celui ce-l face. Este şi ceea ce ne învaţă experienţa lui Samson. Autorul cărţii Judecătorii ne dă un alt exemplu concret, care nu este decât o continuitate

a ceea ce s-a început pe vremea lui Iosua şi s-a perpetuat pe vremea judecătorilor.

Este povestea unui levit care locuia în Efraim şi a cărui concubină, părăsindu-l, s-a întors la casa părinţilor ei în Betleem. Levitul a venit să-şi recupereze concubina, însă tatăl fetei face tot posibilul să amâne plecarea, căci este evident că fata avea motive foarte întemeiate să nu-l urmeze. După cinci zile, tatăl fetei nu mai poate să-l reţină, levitul îşi ia concubina şi pleacă. Ajunşi spre seară în dreptul Iebusului[2], sluga care-l însoţea îi sugerează să înnopteze în cetatea iebusiţilor, numai că levitul consideră că este prea riscant să înnopteze într-o cetate străină, care nu Îl cunoştea pe Dumnezeu.

Stăpânul său i-a răspuns: „Nu putem să intrăm într-o cetate străină, unde nu sunt copii de-ai lui Israel, ci să mergem până la Ghibea.” A mai zis slugii sale: „Haidem, să ne apropiem de unul din locurile acestea, Ghibea sau Rama, şi să rămânem acolo peste noapte.”(Judecătorii 19:12,13)

Ajunşi la Ghibea, în teritoriu israelit, s-a oprit în piaţa cetăţii pentru a petrece noaptea, însă un bătrân ce trecea pe acolo l-a invitat să petreacă noaptea în casa lui. Pe când erau ei în casă, oamenii din cetate au înconjurat casa, au bătut la uşă şi au strigat:

„Scoate pe omul acela care a intrat la tine, ca să ne împreunăm cu el.” Stăpânul casei a ieşit la ei şi le-a zis: „Nu, fraţilor, vă rog să nu faceţi un lucru aşa de rău, fiindcă omul acesta a intrat în casa mea, nu săvârşiţi mişelia această. Iată că am o fată fecioară şi omul acesta are o ţiitoare; vi le voi aduce afară, necinstiţi-le şi faceţi-le ce vă va plăcea. Dar nu săvârşiţi cu omul acesta o faptă aşa de nelegiuită.” (Judecătorii 19:22-24)

Dacă nu am ştii contextul, am fi convinşi că întâmplarea se petrece în Sodoma, iar dialogul este între Lot şi locuitorii Sodomei. Chiar şi expresiile folosite sunt identice. Nici nu putea fi mai evident

că autorul ne trimite la acest episod al judecăţii lui Dumnezeu şi distrugerii cetăţilor Sodoma şi Gomora, din cauza nelegiuirii lor. Sodomiţii însă au acest comportament faţă de străini, dar în cazul de faţă israeliţii se comportă ca sodomiţii faţă de propriii concetăţeni. Numai că, de această dată, nu au mai fost îngerii care să o salveze pe concubina acestui levit, pentru că erau în teritoriu israelit, unde oamenii trebuiau să se închine lui Dumnezeu şi să urmeze norme de moralitate care să le permită oamenilor să se simtă în siguranţă, aşa că asemenea nelegiuiri nici nu puteau fi imaginate în Israel. Textul spune că levitul, după ce şi-a scos concubina afară ca pradă acestor nelegiuiţi, a încuiat uşa în urma ei şi a dormit liniştit. Înţelegem că, cu ultimele forţe, această nefericită femeie a încercat să intre în casă, dar nimeni nu i-a deschis uşa. Spre dimineaţă, levitul a ieşit din casă şi, fără să se preocupe de soarta acestei femei, care era căzută pe pragul casei, şi-a pregătit cele de drum şi, în cele din urmă, fără să se intereseze dacă suferă şi o poate ajuta, i se adresează: „Scoală-te şi hai să mergem”, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, şi, pentru că nu a primit răspuns, și-a dat seama că era moartă. Mai este oare nevoie să ne punem întrebarea de ce se întorsese la părinţii ei şi de ce „nu i-a fost credincioasă” levitului? Această nefericită nu a avut parte de o căsnicie, căci nici ca sclavă nu ar fi fost tratată cu atâta desconsideraţie, dar nici cel puţin de un mormânt, căci levitul a tăiat-o în douăsprezece bucăţi şi a trimis-o în tot ţinutul lui Israel, ceea ce a produs un adevărat şoc în ţară. Este de remarcat că, atunci când a explicat gestul lui, nu a făcut nicio aluzie că el a scos-o afară pe ţiitoarea lui, pradă criminalilor, şi nici în ce măsură s-a preocupat de soarta ei.

Atunci, levitul, bărbatul femeii care fusese ucisă, a luat cuvântul şi a zis: „Ajunsesem împreună cu ţiitoarea mea la Ghibeea lui Beniamin, ca să rămânem peste noapte acolo.

Locuitorii[3] *din Ghibeea s-au sculat împotriva mea şi au înconjurat noaptea casa în care eram. Aveau de gând să mă omoare; au siluit pe ţiitoarea mea până când a murit."* (Judecătorii 20:4,5)

Nu ştim numele levitului în cauză, aşa cum nu ştim nici numele levitului din casa lui Mica, acela care s-a angajat să le slujească idolilor, căci textul nu vizează o anumită persoana, ci, înainte de toate, o categorie a populaţiei, cea care avea răspunderea de a-i reaminti poporului legile date de Dumnezeu. Desigur că fiecare individ este responsabil înaintea lui Dumnezeu de tot ce face, însă primii responsabili de această decădere, ce o depăşeşte chiar şi pe cea a popoarelor care nu au auzit de existenţa lui Dumnezeu, sunt leviţii, care primiseră ca moştenire în Israel slujba în serviciul lui Dumnezeu şi în educarea poporului.

Toți cei din popor s-a reunit pentru a eradica răul din Israel şi le-au cerut locuitorilor cetăţii să-i scoată pe cei vinovaţi pentru a fi pedepsiţi. Se pare că cei vinovaţi erau chiar conducătorii cetăţii, pentru că nu numai că refuză, ci reuşesc să ridice tot ţinutul lui Beniamin pentru a opune rezistenţă fraţilor lor. Cei 700 de bărbaţi din Ghibea erau stângaci şi sunt numiţi luptători de elită, care puteau lovi cu o piatră un fir de păr fără să greşească. Săbiile care au fost folosite la cucerirea Canaanului nu numai că nu au fost abandonate, ci trebuiau folosite, iar vitejii aveau din nou nevoie de fapte de vitejie. Cei 700 de viteji din Ghibea au primit ajutorul a 26 000 de beniamiţi care trebuiau să înfrunte 400 000 de israeliţi. Dacă până atunci israeliții chemau numele Domnului pentru a le da biruinţa în faţa popoarelor idolatre ale Canaanului, de astă dată trebuie să le dea biruinţă împotriva propriilor fraţi. Israel a întrebat pe Domnul care dintre seminţii să înceapă lupta, iar răspunsul a fost: Iuda. Israeliții au fost învinși şi au murit 80 000 de oameni din rândurile lor.

Israeliţii au plâns înaintea Domnului şi au întrebat dacă să se mai suie a doua zi din nou la luptă, iar Domnul le-a zis din nou: „Suiţi-vă împotriva lor”, şi iar au fost învinşi şi au pierit 18 000 de oameni din rândurile lor.

Nu ştim dacă beniamiţii I-au cerut ajutorul Domnului, foarte probabil că da, şi fără îndoială că răspunsul a fost favorabil şi pentru ei, altfel nu ar fi participat la luptă.

De astă dată, poporul Israel plânge, posteşte înaintea Domnului şi aduce jertfe ca ardere-de-tot şi mulţumire, probabil pentru cei 100 000 de morţi, şi, la întrebarea dacă să se mai suie, Israel primeşte din nou, răspuns pozitiv. De astă dată însă, Israel foloseşte tactica pe care o folosise Iosua împotriva cetăţii Ai, faţă de care pierduse prima bătălie. A ascuns o parte din oameni în apropierea cetăţii şi, după începerea bătăliei, soldaţii lui Israel s-au retras, simulând o înfrângere, atrăgându-i pe beniamiţi departe de cetate, ce a fost lăsată pradă israeliţilor ascunşi în împrejurimi. În afară de cei 25 000 de beniamiţi ucişi, israeliţii au dat foc tuturor cetăţilor din calea lor şi au ucis tot ce avea viaţă în calea lor.

Bărbaţii lui Israel s-au întors la fiii lui Beniamin şi i-au trecut prin ascuţişul sabiei, de la oamenii din cetăţi până la dobitoace şi tot ce au găsit. Au pus, de asemenea, foc tuturor cetăţilor pe care le-au găsit în cale. (Judecătorii 20:48)

Nu este dificil de înţeles că Dumnezeu nu avea niciun amestec cu acest război şi că răspunsurile de încurajare la război şi promisiunile de victorie nu veneau nicidecum de la Dumnezeu. Rezultatul a fost un număr impresionant de morţi de ambele părţi, seminţia lui Beniamin a fost distrusă aproape în întregime, de cei vinovaţi, pentru care s-a pornit acest război, nici nu se mai aminteşte şi, după ce s-au jeluit cum să-şi repare prostia, s-au întors fiecare la moştenirea lui. *Şi, în acelaşi timp, copiii lui Israel au plecat de acolo fiecare în seminţia lui*

şi în familia lui şi s-a întors fiecare în moştenirea lui. Pe vremea aceea, nu era împărat în Israel, fiecare făcea ce-i plăcea. (Judecătorii 21:24,25)

De ce s-a întâmplat aşa? Cel ce alege răul alege drumul ce duce invariabil la moarte. Masacrele care au avut loc în Israel au fost o consecinţă firească a răului care pusese stăpânire pe întregul popor, aşa că Dumnezeu nici nu are nevoie să intervină, nici cel puţin să-l pedepsească, pentru că răul îşi îndeplineşte misiunea lui.

Filozoful roman Marcus Tullius Cicero spunea: „Când armele vorbesc, legile tac.” Autorul cărţii Judecătorii prezintă aceeaşi idee cu peste 1 000 de ani înainte, sub o formă asemănătoare, ca o concluzie în ultima frază a cărţii: când legile tac, armele vorbesc după plăcerea fiecăruia.

14

Moştenirea lui Israel

Bilanţul puterii se măsoară întotdeauna prin numărul de morţi.

Moştenirea este o noţiune care a ocupat în toate timpurile un loc deosebit de important în relaţia cu Dumnezeu, în felul în care a fost înţeleasă sau prezentată. *Carnea şi inima pot să mi se prăpădească, fiindcă Dumnezeu va fi pururi stânca inimii mele şi partea mea de moştenire.* (Psalmii 73:26)

Moştenirea este o valoare materială, culturală, religioasă etc., care este transmisă descendenţilor din generaţie în generaţie. Ceea ce ne interesează sunt promisiunile pe care le face Dumnezeu şi care se transmit din generaţie în generaţie ca o moştenire. Această noţiune, care este citată foarte des în Vechiul Testament, ocupă un loc de predilecţie în relaţia lui Israel cu Dumnezeu. În Noul Testament, moştenirea lăsată creştinului, chiar dacă este în parte dematerializată, rămâne, de asemenea, elementul esenţial care face să funcţioneze relaţia cu Dumnezeu.

Trebuie menţionat că în Vechiul Testament viaţa veşnică nu este prezentată ca o preocupare principală a poporului Israel, deşi ea este sugerată, pe de-o parte, prin ridicarea la cer a lui Ilie, în timpul vieţii lui, şi învierea lui Moise şi luarea lui la cer, pe de altă parte, psalmiştii prezintă o relaţie atât de strânsă cu Dumnezeu, încât aceasta merge dincolo de moarte.

Căci nu vei lăsa sufletul meu în Locuinţa morţilor, nu vei îngădui ca preaiubitul tău să vadă putrezirea. Îmi vei arăta cărarea vieţii; înaintea

feţei Tale sunt bucurii nespuse şi desfătări veşnice, la dreapta Ta. (Psalmii 16:10,11)

Preocuparea principală a lui Israel este, în realitate, „ţara în care curge lapte şi miere”, care este promisiunea ce întreţine şi justifică relaţia cu Dumnezeu.

Care este adevărata moştenire şi care trebuie să fie locul ei în relaţia cu Dumnezeu? În ce măsură trebuie să condiţioneze ea relaţia noastră cu Dumnezeu? Isus a exprimat în mod magistral acest aspect al relaţiei cu Dumnezeu prin prisma moştenirii în pilda fiului risipitor (Luca 15:11-32). Titlurile nu fac parte din textul biblic, au fost adăugate mai târziu şi nu întotdeauna exprimă în mod adecvat ideea din pasajul care urmează. În cazul de faţă, titlul potrivit, din punctul meu de vedere, ar fi fost: „Pilda celor doi fii care nu-şi înţeleg moştenirea.”

Tatăl a stabilit reguli care trebuie respectate, căci ele creează bunăstarea, iar cei doi fii beneficiază de această bunăstare atât timp cât respectă regulile casei. Se subînţelege din text că ceea ce pune probleme pentru cei doi fii sunt regulile casei stabilite de tatăl, după expresia fiului celui mare care se plânge că „niciodată nu ţi-am călcat porunca”.

Fiul cel mic nu mai acceptă regulile casei, aşa că îşi cere partea de moştenire şi se depărtează cât se poate de mult de tatăl lui. În această ţară foarte îndepărtată unde se stabileşte îşi creează propriile reguli, conforme cu modul în care înţelege el viaţa. Ce i-a dat tata se topeşte ca zăpada la soare şi, pentru a reda cât mai bine decăderea, parabola îl prezintă ajuns în compania porcilor, iar când foamea îl chinuia, îşi zice că mâncărica era mult mai bună la tata, aşa că se întoarce la o mâncărică mai bună. În cele din urmă, regulile stabilite de tata, chiar dacă nu sunt bune, cel puţin îţi permit să trăieşti decent, aşa că preferă să devină rob în casa tatălui său. *Mă voi scula, mă voi duce la tatăl meu*

şi-i voi zice: „Tată, am păcătuit împotriva Cerului şi împotriva ta şi nu mai sunt vrednic să mă chem fiul tău; fă-mă ca pe unul din argaţii tăi." (Luca 15:18,19)

Argatul se supune regulilor nu pentru că sunt bune, ci pentru că sunt impuse de stăpân. El nu este convins că regulile tatălui sunt bune, dar, cel puţin, îl fac să mănânce bine, aşa că le acceptă.

Fiul cel mare respectă regulile stabilite de tata, chiar dacă nu este de acord cu ele. Fiul cel mare nu a adoptat nici el regulile stabilite de tatăl, iar când tatăl nu va mai fi va face şi el regulile lui, care vor fi, foarte probabil, apropiate de cele ale fratelui său, dar el ascultă de tatăl ca un rob, aşa cum o afirmă chiar el. Pe de altă parte, întoarcerea fiului celui mic este prematură, deoarece el încă nu a intrat în posesia părţii lui de moştenire, căci tatăl este încă în viaţă, aşa că fiul cel mic consumă din partea lui.

Dar el, drept răspuns, a zis tatălui său: „Iată, eu îţi slujesc ca un rob de atâţia ani şi niciodată nu ţi-am călcat porunca, şi mie niciodată nu mi-ai dat măcar un ied să mă înveselesc cu prietenii mei, iar când a venit acest fiu al tău, care ţi-a mâncat averea cu femeile desfrânate, i-ai tăiat viţelul cel îngrăşat." (Luca 15:29,30)

Tatăl este identificat în parabolă cu regulile pe care le stabileşte pentru fericirea fiilor lui şi tot ce întreprinde este pentru bunăstarea lor, dar constată nu numai că fiul cel mic nu vrea să mai stea cu el, ci şi că fiul cel mare, deşi a rămas, în realitate nu este cu el.

Dar el, drept răspuns, a zis tatălui său: „Iată, eu îţi slujesc ca un rob de atâţia ani şi niciodată nu ţi-am călcat porunca, şi mie niciodată nu mi-ai dat măcar un ied să mă înveselesc cu prietenii mei." (Luca 15:29)

Comportamentul fiilor este o surpriză pentru tatăl, căci el descoperă că fiii iubesc nu ce este tatăl, ci ce are tatăl. Înţeleasă în felul acesta,

moştenirea, adică numai ce are tata, dar fără tata, nu numai că nu aduce fericire şi bunăstare, ci este un factor de conflict şi probleme. Această parabolă exprimă, pe de-o parte, relaţia lui Israel cu Dumnezeu, dar şi a majorităţii creştinilor. Ce stă la baza relaţiei lui Israel cu Dumnezeu, şi implicit a creştinilor, este iubirea de Dumnezeu, şi toate regulile pe care aceasta le implică, sau moştenirea promisă şi, deci, Dumnezeu trebuie abandonat de îndată ce moştenirea este la îndemâna noastră? Dumnezeu este important pentru *ce ne oferă* sau pentru *ce este* El? Este o întrebare pe care fiecare creştin trebuie să şi-o pună şi să-şi analizeze relaţia lui cu Dumnezeu.

Chemarea lui Avraam este însoţită de două promisiuni: o descendenţă numeroasă, ca stelele cerului, şi o ţară unde „curge lapte şi miere”. Ţara Canaanului, pe care Avraam o primeşte ca moştenire, reprezintă casa tatălui din parabolă, unde relaţia cu Dumnezeu trebuia să stabilească regulile, unde toţi să trăiască în armonie şi bună înţelegere.

Avraam crede în promisiunile lui Dumnezeu, problema este că acestea întârzie să vină, iar când moştenirea nu pare să-i aducă „laptele şi mierea” promise, părăseşte Canaanul, sau casa tatălui, pentru o ţară unde traiul este mai îmbelşugat. Avraam face mai degrabă experienţa fiului celui mic şi constată că regulile din noua ţară nu numai că nu-i aduc fericirea, ci îi iau şi ce are, aşa că Tatăl îl aduce din nou în ţara promisă.

Pentru Sara, moştenirea în cauză este reprezentată de totalitatea bunurilor materiale acumulate în decursul vieţii şi ea consideră că acestea nu trebuie împărţite cu fiul unei sclave, chiar dacă fiul respectiv era şi fiul lui Avraam. Sara găseşte numai normal ca Ismael, în vârstă de numai 16 ani, să fie gonit de acasă împreună cu mama lui, cu mâinile goale. Sara are mentalitatea mai degrabă a fiului celui mare, care ţine cu tărie

la tot ce are tatăl, şi nici discuţie ca Isaac să împartă ceva cu fratele său.

Pentru că moştenirea primită de Isaac nu a fost împărţită, de ce moştenirea pe care el a primit-o ar fi împărţită între cei doi fii, Esau şi Iacov, mai ales că cei doi părinţi au opinii diferite în ceea ce îl priveşte pe cel ce trebuia să o primească? Moştenirea pe care Isaac a primit-o prin grija mamei lui se pare că s-a topit şi ea ca zăpada la soare, căci de turmele şi păstorii pe care îi aveau părinţii lui nu se mai vorbeşte în viaţa lui Isaac. Cât despre copii, Esau era vânător, iar Iacov o ajuta la bucătărie pe mama lui, aşa că tot ce poate lăsa Isaac ca moştenire erau „roua cerului şi grăsimea pământului" pe care le dădea Dumnezeu.

Să-ţi dea Dumnezeu roua din cer şi grăsimea pământului, grâu şi vin din belşug! Să-ţi fie supuse noroade, şi neamuri să se închine înaintea ta! Să fii stăpânul fraţilor tăi, şi fiii mamei tale să se închine înaintea ta! Blestemat să fie oricine te va blestema şi binecuvântat să fie oricine te va binecuvânta. (Geneza 27:28,29)

Când Esau l-a implorat pe tatăl său să-l binecuvânteze şi pe el, Isaac i-a explicat că tot ce avea i-a dat lui Iacov şi că pentru el nu mai era nimic.

Isaac a răspuns şi a zis lui Esau: „Iată, l-am făcut stăpân peste tine şi i-am dat ca slujitori pe toţi fraţii lui, l-am înzestrat cu grâu şi vin din belşug, ce mai pot face oare pentru tine, fiule?" Esau a zis tatălui său: „N-ai decât această singură binecuvântare, tată? Binecuvântă-mă şi pe mine, tată!" Şi Esau a ridicat glasul şi a plâns. (Geneza 27:37,38)

Ca şi când n-ar fi fost de ajuns că i s-a luat ce era al lui, Isaac îl anunţă că, de fapt, lui îi revine blestemul de a fi sărac şi de a fi slujitorul fratelui său. Binecuvântarea lui Esau este sabia pe care o va folosi împotriva fratelui lui.

Tatăl său, Isaac, a răspuns şi i-a zis: „Iată! Locuinţa ta va fi lipsită de grăsimea pământului şi de roua cerului de sus. Vei trăi din sabia ta şi vei sluji fratelui tău, dar, când te vei răscula, vei scutura jugul lui de pe gâtul tău!” (Geneza 27:39,40)

Nu numai că binecuvântarea lui Isaac nu s-a împlinit, căci Esau nu a dus lipsă nici de grăsimea pământului, nici de roua cerului, ci Iacov s-a prosternat în faţa lui Esau fără ca acesta să o ceară sau să o găsească necesară. În cele din urmă, lipsa vederii lui Isaac exprimă lipsa înţelepciunii cu care s-a purtat cu fiii lui şi singura moştenire pe care le-a lăsat-o fiilor a fost dezbinarea şi imposibilitatea de a trăi împreună.

Iacov nu mai are bunuri materiale de oferit fiilor lui, căci este chiar el străin în Egipt, iar Canaanul moştenit l-a abandonat, aşa că va împărţi binecuvântări ca moştenire. În realitate, el le reproşează unora dintre ei de ce nu merită binecuvântări. Lui Iosif îi dă, în mod simbolic, parte dublă, căci îi înfiază pe cei doi fii ai lui Iosif, Manase şi Efraim.

Barierele care au fost între fiii lui Iacov au rămas pentru totdeauna. Nici chiar după 400 de ani de sclavie în Egipt descendenţii fiilor lui Iacov nu au reuşit să înlăture aceste bariere şi să formeze un singur popor, ci au continuat să existe ca 12 triburi, fiecare cu binecuvântările şi interesele lui, care de nenumărate ori au intrat în conflict, care a generat războaie dintre cele mai distructive. Poporul Israel nu este reprezentat ca descendentul unui singur tată, ci descendentul a 12 fraţi, ce aveau fiecare o moştenire diferită lăsată de Iacov. Nu este întâmplător că Samson a mers să-şi procure haine la iudei şi nu la daniţi şi, de asemenea, nu este întâmplător că iudeii sunt cei care-l livrează filistenilor şi nu daniţii sau un alt trib.

Acest individualism, sau spirit de trib, a creat imaginea unui Dumnezeu care aparţine lui Israel,

şi nu al unui popor ce Îi aparţine lui Dumnezeu. Dacă Dumnezeu Îi aparţine lui Israel, El nu poate fi Dumnezeul tuturor popoarelor. Experienţa lui Iona este foarte grăitoare, când descoperă că Dumnezeu Se declară Dumnezeul tuturor popoarelor şi este preocupat de soarta locuitorilor din Ninive aşa cum este preocupat de Israel. Este oare de mirare că Iosua a ales eliminarea popoarelor Canaanului şi nu integrarea lor, pentru a împărtăşi acelaşi Dumnezeu?

Cu ocazia ieşirii din Egipt, Dumnezeu reaminteşte moştenirea făcută lui Avraam, pe care nepotul şi strănepoţii lui au abandonat-o, că acea moştenire o va reda copiilor lui Israel – „ţara unde curge lapte şi miere" (Exodul 3:8). Deşi ideea de a părăsi Egiptul nu pare deloc atractivă pentru poporul Israel, aceea de a primi o moştenire – promisiunea „ţării unde curge lapte şi miere", unde să ai totul de-a gata, fără sudoarea frunţii – este convingătoare. În drumul prin pustie spre ţara promisă, imaginându-şi viaţa îmbelşugată fără muncă, află la muntele Sinai, într-un cadru de o deosebită solemnitate, că, de fapt, viaţa pe care Dumnezeu le-o cere în ţara promisă trebuie guvernată de legi ce definesc moralitatea, fără de care „laptele şi mierea" nu pot să curgă. Ajunşi la porţile ţării promise, cele 12 iscoade aduc ca probă o coardă de viţă cu un strugure nemaivăzut, că în ţară, într-adevăr, „curge laptele şi mierea", dar că este rezultatul muncii unor oameni harnici şi voinici şi care ar putea fi adepţii poruncii: „Să nu îţi însuşeşti ce îi aparţine altuia", aşa că au început să se văicărească şi să se întrebe: Ce ne facem dacă ei sunt ataşaţi poruncii a opta pe care ne-a dat-o nouă Dumnezeu prin Moise? Cum vom lua moştenirea? Iosua şi Caleb aveau deja o idee pe care au încercat-o cei curajoşi, în ciuda avertismentului că nu era după voia lui Dumnezeu, aşa că după înfrângere s-au întors din nou în pustie pentru 40 de ani de instructaj.

Cei 40 de ani nu au folosit la nimic, căci, reveniţi la hotarele Canaanului, au luat de la capăt ceea ce începuseră, adică să intre în posesia moştenirii, care pentru ei erau numai „laptele şi mierea”, aşa cum reiese cât se poate de clar din cartea lui Iosua. *Copiii lui Israel au păstrat pentru ei toată prada cetăţilor acelora şi vitele, dar au trecut prin ascuţişul sabiei pe toţi oamenii, până i-au nimicit, fără să lase ceva din ce are suflare de viaţă.* (Iosua 11:14)

Dacă este să ne raportăm la parabola fiului risipitor, care se ocupă de problema moştenirii, în cazul copiilor lui Israel cei doi fii s-au întors acasă şi-au zis că moştenirea este suficient de mare încât să le ajungă până la sfârşitul zilelor, aşa că au tras la sorţi împărţirea ei şi, pentru că nu puteau să intre în posesia întregii moşteniri decât după moartea tatălui, şi-au ucis tatăl şi au declarat că a murit de moarte naturală. De unde am scos uciderea tatălui?

Cei ce aveau „laptele şi mierea” au fost ucişi „fără să lase ceva din ce are suflare de viaţă”. E adevărat că, în pildă, tatăl Îl reprezintă pe Dumnezeu, dar chiar şi faţă de Dumnezeu au avut aceeaşi atitudine, după cum afirmă chiar Iosua:

Iosua a împlinit poruncile date de Domnul robului Său Moise şi de Moise lui Iosua; ***n-a lăsat nimic neîmplinit din tot ce poruncise lui Moise Domnul****.* (Iosua 11:15*,* sublinierea autorului)

Chiar nimic nu a lăsat neîmplinit Iosua? Ce s-a întâmplat cu poruncile date de Dumnezeu şi la care Iosua a fost martor ocular, căci chiar el l-a aşteptat pe Moise la poalele muntelui Sinai. Porunci despre care Dumnezeu a zis ca să trăiască prin ele, căci de ele depinde viaţa lor? E adevărat că au fost păstrate, dar nicidecum în litera şi spiritul lor, ci într-o cutie numită chivot, de care nu se mai vorbeşte în cartea lui Iosua.

Le-a zis: „Puneţi-vă la inimă toate cuvintele pe care vă jur astăzi să le porunciţi copiilor voştri, ca

să păzească şi să împlinească toate cuvintele Legii acesteia. Căci nu este un lucru fără însemnătate pentru voi; ***este viaţa voastră****, şi prin aceasta vă veţi lungi zilele în ţara pe care o veţi lua în stăpânire, după ce veţi trece Iordanul*." (Deuteronomul 32:46,47*,* sublinierea autorului)

Aşa cum averea fiului risipitor, trăind în afara legilor din casa tatălui său, s-a terminat ca şi când n-ar fi fost, tot astfel şi laptele, şi mierea luate de la popoarele Canaanului s-au terminat şi, când au început să ducă lipsă, au început să se măcelărească între ei. Cartea Judecătorii ne prezintă un episod foarte explicit.

Iefta, fiul lui Galaad, a fost pentru tatăl lui ceea ce a fost Ismael pentru Avraam şi, cum moştenirea a fost în vechiul Israel valoarea ce dădea sens şi scop vieţii, Iefta a fost alungat de fraţii lui pentru că fusese făcut cu o altă femeie, şi deci nu trebuia să aibă parte la moştenirea lăsată de tatăl său. Iefta s-a instalat în ţara Tob şi şi-a făcut o bandă de oameni fără căpătâi, care îşi făceau moştenire din jafuri.

Când fiii lui Amon au declarat război lui Israel, iar Galaadul era primul ameninţat, bătrânii Galaadului fac apel la Iefta, care era deja expert în masacre, şi-i propun să fie căpetenia Galaadului, pentru a organiza şi conduce lupta împotriva fiilor lui Amon. Fiii lui Amon au suferit o mare înfrângere, aşa că nu numai că nu au recuperat ţara pe care o revendicau, ci au pierdut şi douăzeci de cetăţi. Din nefericire, după cum era obiceiul, locuitorii au făcut cunoştinţă cu ascuţişul sabiei, iar bunurile materiale s-au adăugat la moştenirea învingătorilor. Deşi acest ultim detaliu nu este menţionat, este însă sugerat de ceea ce a urmat.

Efraimiţii, care erau sub aceeaşi ameninţare ca şi Galaadul în faţa fiilor lui Amon, în loc să-i mulţumească, se întorc acum împotriva lui Iefta.

Bărbaţii lui Efraim s-au strâns, au pornit spre miazănoapte şi au zis lui Iefta: „Pentru ce te-ai

dus să baţi pe fiii lui Amon, fără să ne fi chemat şi pe noi să mergem cu tine? Vrem să-ţi dăm foc casei şi să te ardem împreună cu ea." Iefta le-a răspuns: „Eu şi poporul meu am avut mari certuri cu fiii lui Amon şi, când v-am chemat, nu m-aţi scăpat din mâinile lor. Văzând că nu-mi vii în ajutor, mi-am pus viaţa în joc şi am pornit împotriva fiilor lui Amon. Domnul i-a dat în mâinile mele. Pentru ce vă suiţi dar azi împotriva mea ca să-mi faceţi război?" (Judecătorii 12:1-3)

Este evident că prada de război luată de Iefta, pe care o poftea şi Efraim, era motivul acestei confruntări. Iefta a ieşit biruitor împotriva lui Efraim şi, ca şi cum nu ar fi fost îndeajuns, bărbaţii Galaadului au pus stăpânire pe vadurile Iordanului şi de fiecare dată când cineva voia să treacă îl supuneau testului pronunţării cuvântului „Şibolet" şi, dacă pronunţia nu corespundea exigenţei lor, cel în cauză făcea cunoştinţă cu ascuţişul sabiei. Ţara era sub conducerea şi judecata lui Iefta, el a fost judecător 10 ani în Israel. Puţin, dacă îl comparăm cu Samson, mult prea mult dacă ţinem cont de cei 42 000 de bărbaţi din Efraim care au murit în vremea sa la vadurile Iordanului. Bilanţul puterii se măsoară întotdeauna prin numărul de morţi. Condamnarea la moarte, sub judecata lui Iefta, era nu pentru ceea ce făcea cineva, ci pentru ce era cineva, a felului de a pronunţa un cuvânt, a patrimoniului genetic ce-l purta, ceea ce este definit astăzi ca genocid.

Dacă ar fi să dăm o continuare a parabolei lui Isus în versiunea vechiului Israel, cei doi fii, după ce şi-au împărţit averea şi şi-au ucis tatăl, au făcut război între ei, căci fiecare voia partea celuilalt. De fapt, aceasta este dinamica răului: după ce distruge în jur pe buni şi răi se întoarce împotriva celor ce-l promovează. *Când se calcă în picioare toţi prinşii de război ai unei ţări, când se calcă dreptatea omenească în faţa Celui Preaînalt, când este*

nedreptăţit un om în pricina lui, nu vede Domnul? (Plângerile lui Ieremia 3:34-36)

Bineînţeles că Domnul vede, ceea ce e surprinzător este că oamenii nu văd, pentru că fascinaţia puterii îi face pe oameni orbi.

Adevărata moştenire din parabola lui Isus este Tatăl sau chipul Tatălui pe care fiii trebuie să şi-l construiască în ei, iar toate cele colaterale vor veni în mod natural, ca o consecinţă firească a facerii de bine. Această eroare de apreciere o găsim şi în cazul fiilor lui Israel. Adevărata moştenire în ţara promisă nu erau bunurile popoarelor Canaanului, pe care canaaniţii le obţinuseră prin munca lor, ci adevărata moştenire era Dumnezeu Însuşi, cu legile date prin care îşi puteau reconstrui chipul lui Dumnezeu, pus în om chiar de la Creaţie. Este ceea ce exprimă profetul Ieremia în plângerile sale, care declară ceea ce înţelege el prin adevărata moştenire şi regretă că Israel, într-o lipsă totală de discernământ, s-a aruncat orbeşte asupra valorilor materiale, considerându-le ca moştenire, în loc să-L moştenească pe Cel ce este sursa a tot ce există: *„**Domnul este partea mea de moştenire**”, zice sufletul meu, de aceea nădăjduiesc în El.* (Plângerile lui Ieremia 3:24, sublinierea autorului)

15

Moştenirea creştinului

Adevărul pentru care nu merită să mori nu merită să-l trăieşti.

La Domnul Isus a venit un tânăr cu această întrebare: „Ce să fac să moştenesc viaţa veşnică?”

Tocmai când era gata să pornească la drum, a alergat la El un om, care a îngenuncheat înaintea Lui şi L-a întrebat: „Bunule Învăţător, ce să fac ca să moştenesc viaţa veşnică?” (Marcu 10:17)

În învăţătura lui Isus, ţara unde curge lapte şi miere nu mai este Canaanul, ci apare noţiunea de „Împărăţia cerurilor”, unde cei ce o vor locui vor avea viaţă veşnică. În dialogul foarte scurt care a urmat, Isus îl trimite pe interlocutorul lui la tipul de relaţie pe care acesta o are cu Dumnezeu, aceea pe care o aveau, de altfel, şi ucenicii la data aceea, şi pe care o avem cea mai mare parte dintre noi, o relaţie care este sub forma unui contract, în care fiecare parte are obligaţiile ei de îndeplinit. Dacă termenul de „Împărăţia cerurilor” este o noţiune destul de vagă în Biblie şi lasă loc imaginaţiei, care merge până la cetatea cu străzile de aur, viaţa veşnică pare ceva mai concret şi este asimilată cu „tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte”. Tânărul cunoaşte oferta, dar vrea să ştie dacă îndeplineşte condiţiile cerute.

Trebuie remarcat că Isus nu consideră inutilă ţinerea Legii morale, ci consideră poruncile chiar indispensabile, însă ceea ce-i răspunde Isus este că obiectivul vieţii este unul mult mai înalt, care nu se opreşte la păzirea lor. Când Isus îi explică ceea ce-i lipseşte, în realitate Isus face un portret al chipului Său, care reflectă în mod perfect chipul Tatălui, chipul pe care trebuie să-l aibă orice om pentru a spera la viaţă veşnică.

Isus S-a uitat ţintă la el, l-a iubit şi i-a zis: „Îţi lipseşte un lucru: du-te de vinde tot ce ai, dă la săraci şi vei avea o comoară în cer. Apoi vino, ia-ţi crucea şi urmează-Mă." (Marcu 10:21)

Este interesant că evanghelistul Marcu foloseşte aici expresia „ia-ţi crucea şi urmează-Mă". Crucea devine un simbol numai după moartea lui Isus. Cel mai probabil este că evanghelistul Marcu a sintetizat toată discuţia lui Isus cu tânărul prin acest simbol al crucii pentru a fi concis. Chiar dacă Isus a folosit această expresie, ea arată că discuţia cu tânărul a fost mult mai detaliată, aşa încât nu este dubiu că tânărul a înţeles foarte bine la ce se referea Isus folosind această expresie.

Tânărul funcţionează după modelul „pariului lui Pascal". Problema este că în cazul lui calculul este diferit. Dacă în pariul lui Pascal riscul este să pierzi foarte puţin, dar să câştigi totul, în cazul tânărului riscul este să pierzi „tot ce ai" pentru a avea tot ce este promis să ai. Tânărul are acelaşi tip de relaţie cu Dumnezeu ca şi ucenicii la data aceea, numai că ceea ce pune el în joc este mult mai mult decât ce pun ucenicii. Pentru ucenici calculul funcţionează foarte bine, aşa cum Petru ţine să amintească: *Petru a început să-I zică: „Iată că noi am lăsat totul şi Te-am urmat"* (Marcu 10:28). Petru lăsase barca lui de pescuit şi năvodul, adică tot ce avea din punct de vedere material, şi vrea să se asigure că târgul este în avantajul lui. Isus nu vrea să-i dezamăgească, dar mai târziu nu numai Petru, ci chiar toţi ucenicii îşi vor lăsa şi vieţile pentru apărarea chipului lui Isus în ei.

Apoi a început să spună norodului pilda aceasta: „Un om a sădit o vie, a arendat-o unor vieri şi a plecat într-o altă ţară, pentru o vreme îndelungată. La vremea roadelor, a trimis la vieri un rob, ca să-i dea partea lui din rodul viei. Vierii l-au bătut şi l-au trimis înapoi cu mâinile goale. A mai trimis un alt rob; ei l-au bătut şi pe acela, l-au batjocorit şi l-au trimis înapoi cu mâinile goale. A

mai trimis un al treilea rob; ei l-au rănit şi pe acela şi l-au scos afară. Stăpânul viei a zis: «Ce să fac? Am să trimit pe fiul meu preaiubit, poate că îl vor primi cu cinste.» Dar vierii, când l-au văzut, s-au sfătuit între ei şi au zis: «Iată moştenitorul; veniţi să-l ucidem, ca moştenirea să fie a noastră.» Şi l-au scos afară din vie şi l-au omorât. Acum, ce le va face stăpânul viei? Va veni, va pierde pe vierii aceia, şi via o va da altora." (Luca 20:8-16)

Această pildă face referire directă la moştenirea lui Israel a ţării Canaanului, pe care Israel trebuia s-o cultive spiritual pentru stăpânul viei, care Îl reprezintă aici pe Dumnezeu, iar Isus le reproşează nu numai că nu s-au ocupat de vie, ci i-au împiedicat şi omorât şi pe cei ce voiau să o facă şi vor încheia cu moartea fiului stăpânului, care Îl reprezintă pe Isus. Adevărata moştenire pentru Israel nu era via în care lucrau, ci Stăpânul pentru care lucrau, şi ceea ce le demonstrează Isus în această parabolă este ce ei erau pe punctul de a trece pe lângă adevărata moştenire, şi această moştenire va fi dată altora.

Creştinii consideră că, odată cu moartea lui Isus, moştenitorii de drept au fost dezmoşteniţi, iar moştenirea a fost dată altora, adică creştinilor. Via din parabolă este Împărăţia cerurilor cu viaţa veşnică, iar ceea ce le dă acest drept creştinilor este chiar moartea pe cruce a lui Isus. Dar ce moştenesc în realitate creştinii?

Am auzit folosindu-se frecvent şi stereotipic în majoritatea cultelor creştine expresia: „Prin moartea Lui, El a plătit păcatele noastre", sau „El a plătit preţul păcatului". Aceste afirmaţii nasc multe întrebări: Cui a plătit Isus preţul păcatului? Şi, dacă El a fost fără păcat, de ce a trebuit să plătească El? Ştiu, a plătit păcatul meu sau, mai precis, păcatele mele, care meritau moartea. A făcut Dumnezeu din Isus un *souffre douleur*[4]? Putem aplica acest tratament nedrept, pe care oamenii îl practică şi uneori îl denunţă, chiar în

dreptul lui Dumnezeu? Şi, în cele din urmă, păcatul poate fi plătit?

O mică parte din activitatea mea este constituită de consultaţii la două închisori; rolul meu este să mă ocup de probleme oculare, dar, când timpul îmi permite şi pacientul este dispus, discutăm şi despre motivul sau motivele detenţiei. Întâlnesc frecvent români care sunt surprinşi şi mulţumiţi că pot fi înţeleşi în limba lor. Sunt momente emoţionante şi le-am recomandat întotdeauna pastorilor să se ocupe de aceşti oameni debusolaţi şi trataţi ca rebuturi ale societăţii, pe care nimeni nu vrea să-i asculte, să-i înţeleagă şi să-i ajute. Nu sunt acolo să le fac morală, societatea îi pedepseşte, rolul meu este să-i ajut. Reacţiile sunt foarte diferite: unii se simt nedreptăţiţi, alţii sunt indiferenţi, alţii o percep ca o tragedie insuportabilă şi plâng ca nişte copii.

Am auzit frecvent expresia: „Mi-am ispăşit pedeapsa, mi-am plătit datoria.” În sinea mea îmi zic: „Serios? L-ai înviat pe cel pe care l-ai omorât? Ai reparat toate suferinţele pe care le-ai pricinuit?” Isus i-a dat un sfat lui Petru, care are valoare universală: „Cine scoate sabia, de sabie va pieri.” Altfel spus, cine produce suferinţă va avea parte de suferinţă. Este şi ideea pe care încerc să o fac înţeleasă deţinuţilor.

Detenţia este plata pe care societatea o evaluează echivalentă păcatului. Întotdeauna oamenii au încercat să dea un preţ păcatului, ceva convertit în valori materiale: ai păcătuit, scoţi carnetul de cecuri şi plăteşti. Papalitatea clasificase păcatele şi calculase chiar preţul exact pentru fiecare păcat, nu numai pentru cele făcute, ci şi pentru cele programate să fie făcute, aşa că plata se putea face în avans. Este ceea ce l-a scandalizat pe Luther. Ortodocşii au inventat spovedania şi îi sunt foarte credincioşi, conform proverbului: „Hoţul spovedit e negustor cinstit.” Probabil că asta explică şi ataşamentul politicienilor români la

religia ortodoxă, la „Doamne ajută!” în politică şi la multiplicarea locurilor de spovedanie în România. Trei biserici într-un sat şi un singur dispensar – arată că este mai mult de spovedit decât de vindecat. Talibanii sunt mai radicali: păcătoşilor le taie gâtul. Creştinii au rezolvat problema cu Isus ca *souffre-douleur*. Dar se ridică o problemă!

Cu ceva timp în urmă, a venit la biserica din Nice un pastor evreu, care, într-un elan de patriotism, ridică întrebarea dacă „trebuie să-i condamnăm pe cei ce L-au condamnat pe Isus. În realitate, noi ar trebui să le fim recunoscători celor ce L-au ucis pe Isus, căci altfel cum am mai putea noi să fim mântuiţi?” Sunteţi de acord cu afirmaţia lui? Dacă nimeni nu L-ar fi ucis pe Isus, aţi fi dispuşi să-L omorâţi pentru a împlini jertfa prin care să fiţi mântuiţi?

Nu am avut ocazia să discut cu el, dar i-aş fi spus că eu aş fi preferat ca Isus să trăiască, să aibă timp să scrie El Evanghelia, Evanghelia după Isus, care ar fi fost fără ambiguităţi, fără neclarităţi, aşa cum reuşea să îi facă pe toţi oamenii simpli să înţeleagă mesajul Lui. Este clar că ucenicii nu L-au înţeles în timpul vieţii, căci au fost preocupaţi mai mult de poziţia pe care o vor avea când Isus va lua puterea în stat. L-au înţeles mai târziu, după ce Isus nu a mai fost printre ei. Nu ar mai fi fost neînţelegeri cu privire la ziua de odihnă, la vorbirea în limbi, la păzirea poruncilor, har, neprihănire, icoane, cultul morţilor, Fecioarei, sfinţilor, moaştelor, pelerinaje, purgatoriu etc.

Afirmaţia pe care a făcut-o acest pastor, „noi ar trebui să mulţumim poporului evreu că L-a răstignit pe Isus – altfel cum am mai fi putut noi să fim mântuiţi”, este *imorală*, dar ea este corectă şi conformă ideologiei creştine care are la baza doctrina/crezul că moartea lui Isus era o necesitate. Doctrina creştină este fondată pe învăţătura lui Isus, iar învăţătura lui Isus nu are nimic imoral,

acest lucru îl recunosc până şi ateii. Deci, dacă ajungem la o asemenea incoerenţă, înseamnă că este o problemă în înţelegerea jertfei, sau sacrificiului, lui Isus şi, implicit, în ceea ce priveşte moştenirea pe care a lăsat-o Isus creştinismului.

Sunt de acord că există multe paralele care se pot face între jertfele din vechime şi condamnarea şi uciderea lui Isus, dar nu reiese niciunde că evreii în vechime aduceau jertfe ca un simbol al morţii lui Isus, ci, mai degrabă, jertfele de ispăşire din vechime erau asimilate cu o amendă sau o taxă suplimentară (la zecime, daruri de mulţumire etc.) aplicată ca sancţiune a păcatului. Era chiar modulată în funcţie de starea materială a individului – un miel sau porumbel –, aşa cum acum impozitul este azi calculat la venit.

Sistemul pare să fie şi practic (seminţia lui Levi, care avea rolul să instruiască moral poporul, nu a primit moştenire în Israel, deci era numai normal să trăiască din impozite), dar şi pedagogic – când treci pe roşu eşti sancţionat. Acest sistem este eficient, dar are limitele lui.

Este evident că israeliţii au considerat că prin jertfă ei plătesc preţul păcatului. Mă refer nu numai la consecinţele materiale, ci şi la aspectul moral. Se ajunsese în Vechiul Israel la o situaţie absolut similară cu cea a indulgenţelor instituite de Vatican, ceea ce Isaia a denunţat cu deosebită energie:

„Ce-Mi trebuie Mie mulţimea jertfelor voastre?” zice Domnul. „Sunt sătul de arderile-de-tot ale berbecilor şi de grăsimea viţeilor; nu-Mi place sângele taurilor, oilor şi ţapilor. Când veniţi să vă înfăţişaţi înaintea Mea, cine vă cere astfel de lucruri, ca să-Mi spurcaţi curţile? Când vă întindeţi mâinile, îmi întorc ochii de la voi, şi oricât de mult v-aţi ruga, n-ascult, căci mâinile vă sunt pline de sânge!

Spălaţi-vă deci şi curăţaţi-vă! Luaţi dinaintea ochilor Mei faptele rele pe care le-aţi făcut! Încetaţi să mai faceţi răul! Învăţaţi-vă să faceţi binele, căutaţi dreptatea, ocrotiţi pe cel asuprit, faceţi dreptate orfanului, apăraţi pe văduvă!” (Isaia 1:11,12;15-17)

Cum poate fi exprimat mai clar decât exprimă profetul Isaia faptul că jertfa, chiar dacă este numită de ispăşire, nu ispăşeşte nimic, ci este ocazia unde omul trebuie să înţeleagă gravitatea faptei, să o părăsească şi să-I ceară iertare lui Dumnezeu. Jertfa nu plăteşte preţul păcatului, căci nu îl vindecă pe cel rănit şi nu îl readuce la viaţă pe cel omorât. Faţă de păcat nu există decât o singură soluţie, aceea pe care o prezintă şi profetul Isaia: „Încetaţi să mai faceţi răul!”

Pe de altă parte, trebuie remarcat că leviţii nu şi-au îndeplinit rolul de educatori ai poporului şi au făcut din sistemul jertfelor o sursă de venit suplimentară: cu cât se păcătuia mai mult, cu atât masa era mai bogată, aşa că Vaticanul nu a inventat mare lucru cu indulgenţele. Sistemul jertfelor, care trebuia să ducă la înlăturarea păcatului, a fost deturnat în a avea un efect opus.

Tatăl meu avea o vorbă: „Când Satana nu te poate împiedica, îţi dă un brânci în faţă.” Se pare că creştinismul a făcut acelaşi lucru cu sacrificiul lui Isus.

Moartea lui Isus este asimilată cu jertfa desăvârşită, care plăteşte toate păcatele tuturor oamenilor, şi cele din trecut, dar şi cele viitoare (condiţia este să crezi în jertfa ispăşitoare). Iar „cecul” este atât de mare, încât, oricât ar mai ţine lumea şi oricât ar mai păcătui, este suficient ca să plătească toate aceste păcate. Nu este nici moral – altcineva să fie pedepsit pentru prostiile mele – şi nici pedagogic, căci ce mai împiedică pe cineva să mai ţină seama că există o lege care, încălcată, generează păcat sau sancţiune?

În felul acesta, păcatul nu numai că este dematerializat, ci este şi complet depenalizat. Nu mai este nici plată, dar nu mai este nici vină. Ideologia „harului ieftin”, cum este numită de obicei, şi care este din ce în ce mai prezentă în bisericile neoprotestante, este numai logică şi, în condiţiile acestea, Legea morală devine un nonsens. Cei ce consideră că trebuie să respecte Legea morală pe bună dreptate sunt acuzaţi că stau cu fundul în două luntri.

Toţi cei ce au contribuit la moartea lui Isus au făcut un păcat. Dacă nimeni nu ar fi fost dispus să-L ucidă pe Isus pentru noi nu ar mai fi existat posibilitatea mântuirii. Deci omul nu poate fi salvat decât prin acest păcat, căci fără acest păcat nu există posibilitatea mântuirii. Ajungem la un paradox: dacă nu facem păcatul de a-L omorî pe Isus nu putem fi iertaţi de păcate şi mântuiţi. Aceasta este doctrina mântuirii prin jertfa ispăşitoare a lui Isus.

Dumnezeu nu are incoerenţe şi nu înţeleg cum Dumnezeu ar putea face apel la păcat pentru a rezolva problema păcatului.

Omorârea animalului avea un rol pedagogic, pentru a exprima consecinţele păcatului. Trebuie remarcat că în vechiul Israel aducerea unei jertfe nu genera păcat, căci porunca: „Să nu ucizi” face referire la om, şi nu la animal. Din acest motiv sacrificiile umane erau interzise şi considerate o abominaţie înaintea lui Dumnezeu, căci omul nu putea cere iertare pentru păcat printr-un act care produce păcat el însuşi. Din acest punct de vedere, sacrificiul lui Isus nu poate fi asimilat cu jertfele din vechime, căci omorârea unei persoane (în cazul de faţă a lui Isus) este calificată în modul cel mai categoric ca o crimă, adică un act interzis de lege.

Dar ceea ce mi se pare cel mai greu de înţeles în această logică este că această crimă a fost plănuită chiar de Dumnezeu Tatăl. Că cei ce L-au omorât

pe Isus au făcut un păcat, Biblia o afirmă fără să lase loc interpretării. În pilda vierilor nedemni (Matei 21:33-46), Isus nu aduce nicio laudă pentru criminali şi nici nu face aluzie la o necesitate a crimei, ci spune textul că „îi va executa fără milă pe acei mizerabili". Aceeaşi atitudine a avut-o şi faţă de Iuda, cel ce l-a vândut, când a afirmat: *Negreşit, Fiul omului Se duce, după cum este scris despre El. Dar vai de omul acela prin care este vândut Fiul omului!* ***Mai bine ar fi fost pentru el să nu se fi născut!*** (Matei 26:24, sublinierea autorului). Trebuie remarcat, de asemenea, că Isus S-a rugat pentru iertarea soldaţilor romani care L-au răstignit, căci ei *nu ştiau ce fac*, dar nu s-a rugat pentru iertarea fariseilor şi a celor ce L-au dat în mâinile lui Pilat, căci ei ştiau ce fac.

Nu cumva doctrina creştină face un reducţionism atunci când prezintă moartea lui Isus ca pe o necesitate?

Evanghelistul Ioan asociază în modul cel mai concis „Adevărul" cu „Viaţa" când spune: *Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine* (Ioan 14:6). Isus Se identifică cu adevărul care duce la viaţă. Jertfa lui Isus în scop ispăşitor ne duce din nou la un nonsens. Ucidem adevărul pentru a avea viaţă? Ne este oare îngăduit să Îi atribuim lui Dumnezeu caracteristici care în Biblie sunt menţionate în mod clar ca aparţinând Diavolului? Cine este responsabil de moartea lui Isus, Dumnezeu sau Diavolul? Cei ce sunt responsabili de moartea lui Isus, marele-preot, fariseii şi autoritatea romană, au fost inspiraţi şi au făcut voia Duhului Sfânt sau a Diavolului? Putem admite că Dumnezeu avea nevoie de o crimă făcută asupra Fiului Său pentru a ne acorda iertarea? Dacă Isaia prezintă ideea că Dumnezeu este dezgustat de jertfele ispăşitoare prin faptul că sunt considerate ca o soluţie a păcatului, nu cumva ni se va reproşa că am denaturat sacrificiul Fiului Său cu ideea care lasă curs liber păcatului, prin

caracterul ei ispăşitor? Ducând comparaţia între sacrificiul lui Isus şi jertfa ispăşitoare din Vechiul Testament atât de departe, nu ne facem noi vinovaţi de păcatul împotriva Duhului Sfânt, punând acţiunea Diavolului pe seama lui Dumnezeu?

Moartea lui Isus este un sacrificiu, dar sacrificiu este pentru a apăra adevărul, căci Isus a fost pus în situaţia fie de a renunţa la adevăr pentru a-Și salva viaţa, fie de a apăra adevărul cu preţul vieţii Lui, ceea ce bineînţeles a ales. În Ghetsimani, Isus nu are decât două opţiuni: să renunţe sau să accepte sacrificiul. Rugăciunea către Tatăl este cererea unei a treia opţiuni, care însă nu există.

Este adus uneori argumentul că „sămânţa care nu moare nu aduce rod”, dar această expresie nu face referire la jertfa ispăşitoare, ci la adevărul Lui, care nu ar fi ajuns la noi dacă Isus ar fi renunţat la el şi nu l-ar fi apărat cu preţul vieţii. Un adevăr pe care nu-l aperi cu preţul vieţii nu merită să-l trăieşti. Moartea Lui are un rol salvator, în sensul că a apărat adevărul cu preţul vieţii, fără de care noi nu putem avea viaţă.

Isus S-a sacrificat pentru noi, El a murit din cauza păcatului omului, dar cum pot eu să minimalizez acest adevăr pentru care El a murit, tocmai ca să ne fie transmis, ca să trăim prin el, şi să zic că, din moment ce El a murit pentru adevăr, eu nu mai am nevoie să trăiesc acest adevăr? Dacă nu mai era nimic de apărat pentru că Isus a împlinit totul, este oare întâmplător că *toţi* ucenicii au trebuit să apere cu viaţa acest adevăr? Dacă sacrificiul lui Isus era *ispăşitor* şi, deci, suficient pentru a rezolva problema păcatului, ce rost ar mai fi avut miile de martiri care au urmat în perioada persecuţiilor? În perioada comunismului au fost mulţi care au suferit persecuţii din partea autorităţilor, pentru că îşi apărau principiile, în timp ce alţii, care erau plătiţi să le apere, au făcut pact cu Securitatea şi s-au transformat în vânzători

– este oare pentru că au înţeles mai bine „jertfa ispăşitoare care acoperă toate păcatele”?

Isus dă o singură soluţie păcatului, şi anume aceea de a nu-l face: *Ei I-au răspuns: „Noi suntem sământa lui Avraam şi n-am fost niciodată robii nimănui”, cum zici Tu: „Veţi fi slobozi!”? „Adevărat, adevărat vă spun”, le-a răspuns Isus, „că oricine trăieşte în păcat este rob al păcatului”* (Ioan 8:33,34). Slobod nu înseamnă a fi liber de a păcătui, ci dimpotrivă, a nu mai păcătui.

Pilda talanţilor (Matei 25:14-30), prezentată de Isus, exprimă modul în care se va face judecata. Nimeni nu este perfect şi nu poate fi perfect în faţa lui Dumnezeu, este şi motivul pentru care Dumnezeu este un Dumnezeu îndurător şi iertător. Dar nu înseamnă că, dacă nu putem obţine perfecţiunea lui Isus, Dumnezeu nu aşteaptă de la noi perfecţiunea pe care noi suntem capabili să o trăim. În pilda talanţilor, Dumnezeu îi cere fiecăruia un standard în funcţie de cât i-a fost dat. Prezentată în câteva cuvinte, pilda talanţilor presupune o regulă care nu este exprimată în mod expres, dar care este înţeleasă şi acceptată de toţi cei din parabolă: *aceea că talanţii trebuie puşi la schimbător*. De aceea, stăpânul nu le spune ce să facă cu ei, pentru că toţi ştiu ce au de făcut cu talanţii. Regula din parabolă simbolizează Legea morală sau „adevărul” pe care Isus îl face cunoscut şi exprimat prin cuvintele:

Isus i-a răspuns: „«Să iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, şi cu tot cugetul tău.» Aceasta este cea dintâi, şi cea mai mare poruncă. Iar a doua, asemenea ei, este: «Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi.»” (Matei 22:37-39)

Trebuie remarcat faptul că Stăpânul nu le promite nimic lucrătorilor pentru credincioşia lor, nu face niciun contract cu ei, ci datoria lor este să fie credincioşi Stăpânului chiar dacă nu va fi o recompensă la revenirea Lui. La plecare, Stăpânul

le dă ceva, fiecăruia după capacitatea lui. Acest ceva este Adevărul, pentru care Isus a murit şi care trebuie fructificat în viaţa fiecăruia. Nimeni nu rămâne fără să primească cel puţin un talant.

Primul primeşte recompensă pentru cinci talanţi, căci ceilalţi cinci fuseseră ai stăpânului, al doilea pentru doi talanţi câştigaţi. Cel ce a primit un singur talant a considerat că este suficient să-i înapoieze Stăpânului ceea ce i s-a încredinţat, adică era suficient că Isus a trăit Adevărul, de ce ar trebui să-l mai trăim şi noi, când mântuirea este în exclusivitate prin „jertfa ispăşitoare a lui Isus ce acoperă toate păcatele lumii”? La judecată, omul vine cu *talanţii câştigaţi*, nu cu Isus ca *soufre-douleur*. Recompensa este unică, pentru mult sau puţin, dar nu există recompensă pentru nimic.

Primii doi lucrători aplică regula, ultimul o refuză. Stăpânul nu-i reproşează că l-a insultat, că l-a tratat aspru şi nedrept, ci că nu a respectat regula. De altfel, stăpânul îl face să înţeleagă că robul necredincios este iraţional, prin faptul că argumentele lui ar fi trebuit să-l oblige să respecte regula. Şi aceasta este şi caracteristica păcatului: conform învăţăturii Bibliei, păcatul este iraţional. Parabola prezintă faptul că nu există abatere sau conturnare a regulii şi că nimeni nu vine la judecată cu jertfa ispăşitoare a lui Isus. Sunt convins că Isus a ştiut mai bine decât oricine cum va avea loc judecata.

Moartea lui Isus a scos în evidenţă adevărata faţă a păcatului. Păcatul îl atinge nu numai pe cel care îl face, ci şi pe cel nevinovat. Păcatul este distructiv şi autodistructiv. După învăţătura Bibliei, o lume în păcat e sortită pieirii, chiar dacă Dumnezeu nu ar interveni.

Goana după viaţa veşnică riscă să ne aducă în situaţia de a confunda simbolul cu realitatea, să ne mulţumim cu sacrificiul lui Isus şi să uităm că acest sacrificiu ne obligă la o viaţă asemănătoare vieţii Lui. Acest sacrificiu ne salvează viaţa prin

faptul că ne-a arătat cum trebuie să trăim, şi nicidecum că nu mai trebuie să trăim ca El.

Cel ce acceptă sacrificiul lui Isus trebuie „să-şi ia crucea şi să-L urmeze pe Isus", este ceea ce i-a explicat Isus tânărului bogat. Pentru ca vierii să locuiască şi să lucreze în via Stăpânului, care simbolizează Împărăţia cerurilor, nu au nevoie să Îl omoare pe Fiul Stăpânului, ci să trăiască şi să lucreze conform voinţei Stăpânului. Este învăţătura şi moştenirea pe care Isus ne-a lăsat-o.

În parabola fiului risipitor, Isus nu se reprezintă în mod individual, aşa cum este în „pilda vierilor nedemni", ci este una cu Tatăl. În această parabolă, creştinul se poate identifica în egală măsură atât cu fiul cel mic, cât şi cu cel mare, dar cu o mică diferenţă: nici unul, nici altul nu pleacă de acasă, dar amândoi cheltuiesc averea în desfrâu, deoarece tatăl este iubitor, harul lui este nelimitat, iar jertfa lui acoperă toate păcatele. Legea a fost dată pentru evrei, harul, pentru creştini. Isus a ţinut Legea pentru noi, aşa că pe noi ne-a eliberat de Lege şi ne-a dat harul, ca toţi cei ce cred în harul şi jertfa Sa să fie mântuiţi. Nu auziţi frecvent acest discurs? Este discursul care place cel mai mult celor ce vor un contract avantajos cu Dumnezeu: acela de a risca cât mai puţin, a duce viaţa cum îţi place şi, în plus, să ai şi Împărăţia cerurilor. Cu 15 ani în urmă, un cântăreţ de muzică uşoară din Franţa, Michel Polnareff, a lansat un şlagăr intitulat „On ira tous au paradis" (Vom merge toţi în paradis). Ce reţetă mai eficientă pentru a fi aplaudat decât aceea de a le spune oamenilor ceea ce vor să audă. Redau mai jos cine, potrivit melodiei, va merge în paradis, bineînţeles chiar şi cel ce cântă: „Binecuvântaţi sau blestemaţi, toate maicile şi toţi hoţii, toate oile şi toţi bandiţii, cu sfinţii şi asasinii, femeile lumii şi prostituatele, că crezi în Dumnezeu sau nu crezi, că faci binele sau faci răul, vom fi invitaţi la petrecere cu creştinii şi

păgânii, chiar cu câinii şi rechinii; vom fi toţi în paradis."

Bineînţeles că niciun om preocupat de mântuire nu ia în serios aceste cuvinte, dar ele exprimă această tendinţă de a şterge cât mai mult barierele între bine şi rău, în numele unei vieţi libere. Isus însă nu face absolut niciun compromis privind diferenţa între bine şi rău:

Nu oricine-Mi zice: „Doamne, Doamne!" va intra în Împărăţia cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu care este în ceruri. Mulţi îmi vor zice în ziua aceea: „Doamne, Doamne! N-am prorocit noi în Numele Tău? N-am scos noi draci în Numele Tău? Şi n-am făcut noi multe minuni în Numele Tău?" Atunci le voi spune curat: „Niciodată nu v-am cunoscut, depărtaţi-vă de la Mine voi toţi care lucraţi fărădelege." (Matei 7:21-23)

Isus nu Se referă aici la bandiţi, prostituate, câini sau rechini, ci la cei ce au lucrat şi s-au preocupat chiar de mântuirea altora. Fiecare creştin ce este interesat de moştenire trebuie să-şi analizeze viaţa şi pe ce bază este stabilită relaţia lui cu Dumnezeu, căci ocazia, ca şi viaţa, este unică.

Priveşte la chipul lui Isus, nu la cel reprezentat în icoane sau statui, ci la cel reprezentat în Evanghelii, şi întreabă-te dacă chipul tău seamănă cu chipul Lui, şi vei şti dacă ai ales adevărata moştenire.

16

Păcatul împotriva Duhului Sfânt

Dumnezeu nu ia în stăpânire pe nimeni, aşteaptă să fie ales în mod liber, numai Diavolul acceptă şi doreşte să pună stăpânire pe voinţa omului.

Oricine va vorbi împotriva Fiului omului va fi iertat, dar oricine va vorbi împotriva Duhului Sfânt nu va fi iertat nici în veacul acesta, nici în cel viitor. (Matei 12:32)

Adevărat vă spun că toate păcatele şi toate hulele pe care le vor rosti oamenii li se vor ierta, dar oricine va huli împotriva Duhului Sfânt nu va căpăta iertare în veac, ci este vinovat de un păcat veşnic. (Marcu 3:28,29)

Şi oricui va vorbi împotriva Fiului omului i se va ierta, dar oricui va huli împotriva Duhului Sfânt nu i se va ierta. (Luca 12:10)

Ştim din cele prezentate în Evanghelii că pentru orice păcat, oricât de grav ar fi, atunci când cel ce l-a făcut îl regretă şi Îi cere iertare lui Dumnezeu, Dumnezeu este suficient de bun şi îndurător, încât să acorde iertarea. Este frecvent dat ca exemplu tâlharul de pe crucea de la dreapta lui Isus, care, pentru că şi-a cerut iertare în ultimele clipe ale vieţii lui, a primit asigurarea vieţii veşnice din partea lui Isus.

Această afirmaţie privind păcatul împotriva Duhului Sfânt, pe care Isus o face şi care este menţionată în evangheliile sinoptice, atrage atenţia asupra faptului că există o situaţie cu totul particulară când iertarea nu este posibilă. Cel ce se găseşte în situaţia respectivă nu are nicio ieşire, condamnarea este deja veşnică. Unei persoane

preocupate de ideea mântuirii şi a vieţii veşnice i se face pielea de găină la gândul că ar fi în această situaţie. Este lesne de înţeles că aceasta este zona în care Diavolul preferă să-l ducă pe om.

Am crescut într-o familie creştină, cu educaţia că cel care păcătuieşte va sfârşi în iazul cu foc. Nici părinţii şi nici pastorii pe care i-am avut în biserica de la ţară în care am crescut şi am fost educat nu-l citiseră pe Pascal, dar aveau acelaşi mod de gândire şi prezentau aceeaşi bază a relaţiei cu Dumnezeu, care era contractul (sau, folosind termenul lui Pascal, pariul) pe viaţa veşnică pentru a evita iazul cu foc.

Pe când eram student în Bucureşti, venirea la biserică a unui pastor din Statele Unite era un eveniment deosebit, iar predica lui o ascultam cu mare interes. Pe vremea comunismului, când orice contact cu exteriorul ţării era absent, era ocazia de a afla încotro merge lumea şi noi odată cu ea, chiar dacă eram la coada ei. Acest pastor cu funcţie importantă a vorbit despre cărţile din ceruri unde sunt înregistrate toate faptele noastre, cum fiecare om are un înger raportor care ne urmăreşte şi înregistrează tot ce facem, ce vorbim şi ce gândim şi ca argument a arătat o Biblie înregistrată pe o peliculă fotografică de dimensiunea unui timbru, care putea fi citită la microscop. Eram foarte pasionat de fotografie, developam singur negativele şi hârtia fotografică şi ştiam că nu puteai mări foarte mult o peliculă fotografică fără să-şi piardă complet definiţia.

Peste 1 100 de pagini scrise pe dimensiunea unui timbru la data aceea m-a lăsat perplex. Ideea care era transmisă era că, dacă omul poate înregistra o cantitate atât de mare de informaţii într-un spaţiu atât de mic, cu cât mai mult este capabil Dumnezeu să o facă, aşa că să nu ne facem iluzia că ceva ar putea scapă neînregistrat. Desigur, această comparaţie pare ridicolă azi, în era informaticii. Într-un stat sub dictatură, unde ochiul

Securităţii era prezent peste tot, pentru a înregistra tot ce faci şi ce vorbeşti, se adăuga o altă supraveghere, mult mai implacabilă, care înregistrează, în plus, şi tot ce gândeşti. În naivitatea mea, mi-am zis că, dacă tot sunt înregistrate de Dumnezeu, de ce să nu îmi înregistrez eu însumi orice presupusă greşeală? Aşa că mi-am făcut o agendă în care, la sfârşitul zilei, făceam un bilanţ şi-mi notam în mod codat tot ce putea fi considerat reproşabil. Un coleg de cameră care a observat că notez tot felul de steluţe, cruciuliţe şi semne bizare în agendă s-a arătat foarte curios. Mie mi s-a părut destul de ridicol să-i dezvălui asemenea iniţiativă, care, oricum, nu a durat mult. Era lista cu păcate, pentru care trebuia să mă rog în fiecare seară pentru a fi iertate. Nu că nu aş fi avut păcate, dar ceea ce notam ca păcat era cu adevărat ridicol. Cursa în vânătoarea aceea ce pare rău poate merge foarte departe, mai ales că erau în biserică câţiva ce promovau un anumit standard de sfinţenie, ce mergea până la lungimea părului, atunci când ieşea din cadrul tunsorii nemţeşti. Cel mai frecvent în Bucureşti se circula pe scara autobuzului, agăţat cu o mână de bară şi cu vârful unui picior pe scara autobuzului, aşa că era imposibil să mai cauţi bilet în buzunar şi să-l compostezi. Problema pe care unii din biserică o puneau era că ai călătorit fără să plăteşti, deci ai furat statul de preţul biletului, aşa că era numai normal ca după ce ai coborât să scoţi un bilet din buzunar şi să-l rupi. Recunosc că, cu toată naivitatea mea, nu am ajuns la acest nivel de sfinţenie, dar, oricum, dacă aş fi făcut un bilanţ între biletele economisite pe scara autobuzului şi toate penalizările de salariu pe care le-am avut pentru că nu împărtăşeam ideologia Partidului Comunist aş fi fost cu mult în minus.

În acest context de „vânătoare a păcatelor”, mi-am pus şi eu problema păcatului împotriva Duhului Sfânt, aşa cum şi-au pus-o şi alţii. Dacă ai

făcut acest păcat, cu sau fără voie, ce rost mai are să te chinui să-ţi notezi păcatele şi să te rogi pentru ele dacă pariul sau contractul pe care-l ai cu Dumnezeu nu mai este valabil? Pastorul a ţinut o predică cu acest subiect, pe care am ascultat-o cu un deosebit interes şi pe care mi-o amintesc şi azi, după mai bine de 40 de ani. În rezumat, definiţia a fost „refuzul repetat de a primi Duhul Sfânt", aşa încât Duhul Sfânt te părăseşte şi mântuirea devine imposibilă.

Răspunsul m-a satisfăcut numai parţial, căci pentru un spirit cartezian ca al meu termenul „repetat" nu spunea mare lucru, căci îmi stătea pe limbă să întreb, aşa cum Petru l-a întrebat pe Isus: „De câte ori?" Desigur că Petru făcea referire la iertare, ori acelaşi răspuns în cazul păcatului împotriva Duhului Sfânt este lipsit de sens, aşa încât, până la urmă, te întrebi dacă acest păcat există. Şi totuşi Isus a fost foarte categoric când a vorbit de aşa ceva. Mi se pare indispensabil să analizăm contextul în care Isus a făcut o asemenea afirmaţie. Atât în evanghelia după Marcu, cât şi în cea după Matei se povesteşte că Isus făcea multe vindecări, oamenii se îmbulzeau pentru a avea acces la El, iar vindecările vizau demonizaţi.

Ce este un demonizat în sensul folosit în evanghelii este o altă problemă destul de spinoasă. Ca şi vindecările lui Isus, este un subiect major şi necesită un studiu şi o analiză mult mai ample. Am ascultat o dezbatere în care colegi medici încercau să asimileze termenul biblic de „demonizat" cu diagnostice medicale folosite de medicina modernă. Din punctul meu de vedere, asimilarea cu o patologie medicală este o greşeală, căci demonizatul nu este un om bolnav fizic sau mintal, ci un bolnav spiritual. Demonizatul este prezentat ca fiind cel care a pierdut sau refuzat, în mod voluntar şi conştient, capacitatea de a face diferenţă între bine şi rău. Ideologia Diavolului este aceea că nu există diferenţă între bine şi rău,

iar individul care o acceptă nu are nevoie să fie îngrădit cu graniţele moralităţii. Demonizatul adoptă ideologia Diavolului şi se pune în slujba ei. Trebuie să facem bine diferenţa între amestecul noţiunii de bine şi rău, cum este în cazul demonizatului, şi alegerea voluntară şi conştientă de a face răul a celui ce trăieşte în păcat. Creştinul sau ateul care a decis să facă ceva rău nu este un demonizat, după cum nici criminalul care a decis să ucidă. Demonizatul nu mai are control şi putere de decizie asupra acţiunilor lui, ci demonul, viciul, patima, alcoolul, drogurile sau o altă persoană rău intenţionată, care a pus stăpânire pe mintea lui, decid acţiunile lui.

Cu ocazia Zilei Naţionale a Franţei, pe 14 iulie 2016, la Nice, un musulman a închiriat un camion de mare tonaj şi a intrat în mod voluntar în mulţimea care asistase la focul de artificii, omorând 86 de persoane şi rănind alte 458 de persoane. Printre cei morţi au fost şi musulmani care se închinau aceluiaşi dumnezeu în numele căruia a fost făcut atentatul. Făcuse jurământ de supunere Statului Islamic, nu mai era el cel care decidea pentru acţiunile lui. Demonii care au pus stăpânire pe mintea lui au revendicat atentatul două zile mai târziu.

Am făcut ocazional consultaţii la închisoare şi-mi amintesc de un deţinut înalt şi solid, care m-a rugat să-l examinez să văd dacă nu are leziuni oculare. L-am întrebat ce s-a întâmplat şi, după cum arăta era clar că avusese „un meci cu un gardian”. Bătuse un gardian şi mai mulţi gardieni i-au sărit în ajutor colegului lor, iar el şi-a primit partea. De acolo erau echimozele de pe faţă. M-au surprins indiferenţa şi oarecum satisfacţia cu care povestea, fără să realizeze că actul respectiv avea consecinţe grave, căci i se prelungea detenţia. L-am întrebat dacă a câştigat meciul şi, ca şi cum ar fi fost evident, mi-a răspuns: „Bineînţeles că l-am câştigat.” Am avut timp la dispoziţie şi am stat mai

mult de vorbă cu el, privind situaţia lui. Avea în jur de 30 de ani, era căsătorit, avea un băiat de 10 ani şi petrecuse jumătate din viaţă în închisoare pentru acte de violenţă, o violenţă pe care nu o putea stăpâni. După fiecare meci câştigat era „recompensat" cu închisoarea. Soţia şi băiatul îl vizitau în mod regulat, dar, pentru că de fiecare dată băiatul plângea când îl vedea şi-i reproşa că nu este şi el acasă cu familia, i-a zis soţiei să vină singură, să nu mai aducă copilul la închisoare, făcându-l să sufere.

L-am făcut să înţeleagă care este interesul lui, că violenţa este duşmanul lui, care-l ţine separat de copil şi de familie, şi că are tot interesul să o stăpânească şi să nu se lase dominat de ea. „Îţi dai seama câtă nevoie are băiatul de tine, la vârsta lui, şi tu eşti departe de el? Nu-ţi dai seama cât de repede trece timpul, dar să ştii că am avut şi eu vârsta ta şi, când privesc în urmă, am impresia că a fost ca ieri. Crezi că este un câştig să-ţi petreci în închisoare cei mai frumoşi ani şi crezi că ai să te mai întâlneşti cu ei?"

I s-au umezit ochii, mi-a dat dreptate, am avut sentimentul că demonul violenţei l-a părăsit. Pentru cât timp? Nu ştiu, pentru că nu l-am mai întâlnit.

Isus a avut, la un moment dat, 70 de ucenici şi le-a dat fiecăruia puterea să vindece bolile şi, după câteva zile, s-au întors plini de bucurie şi au venit să Îi spună lui Isus: „Doamne, până şi demonii ne sunt supuşi." *Cei şaptezeci s-au întors plini de bucurie şi au zis: „Doamne, chiar şi dracii ne sunt supuşi în Numele Tău."* (Luca 10:17)

Noi suntem foarte atraşi şi fascinaţi de aspectul fizic al vindecării, pentru că suntem concentraţi pe aspectele materiale ale vieţii. Isus însă a dat întotdeauna prioritate aspectelor spirituale ale vieţii, şi în cazul vindecării este vizată în primul rând vindecarea spirituală şi restabilirea relaţiei celui în cauză cu Dumnezeu. Această posibilitate

de a-i dirija pe oameni spre ceea ce este bine o are fiecare dintre noi, iar cel ce alege să facă ceea ce este bine va fi recompensat. *Cine dispreţuieşte pe aproapele său face un păcat, dar ferice de cine are milă de cei nenorociţi.* (Proverbele 14:21)

Dumnezeu l-a creat pe om liber şi doreşte ca omul să-L aleagă în mod liber. Dacă Dumnezeu ar fi dorit ca omul să asculte orbeşte de El, nu ar fi pus pomul cunoştinţei binelui şi răului în mijlocul grădinii şi în niciun caz nu ar fi lăsat accesul liber la pom. Dumnezeu nu acceptă niciodată să ia în stăpânire pe cineva şi să-l folosească ca pe un robot, şi aceasta explică de ce Samson şi noi toţi suntem singurii responsabili de acţiunile noastre.

Ne imaginăm că profeţii şi scriitorii Bibliei, când au scris mesajul, au „căzut în transă" şi Dumnezeu le dirija gândurile fără ca ei să aibă controlul asupra minţii lor sau asupra cuvintelor pe care le scriau, dar nici pe profeţi Dumnezeu nu-i foloseşte ca pe nişte roboţi şi sunt situaţii când profeţii acceptă cu greu să prezinte mesajul, tocmai pentru că au controlul asupra deciziei lor. Mai mult, Dumnezeu nu acceptă nici ca Diavolul să ia în stăpânire pe cineva fără consimţământul lui.

Este motivul pentru care Isus chiar interzice depunerea de jurăminte, deoarece prin jurământ omul declară că renunţă la raţionalitatea şi la libertatea sa şi acceptă orbeşte tot ceea ce decide cel faţă de care persoana respectivă a depus jurământul. Dumnezeu l-a înzestrat pe om cu libertatea de a gândi şi de a alege, aşa încât nimeni, nici chiar Diavolul, nu poate să i-o ia cu forţa, decât dacă omul acceptă să renunţe la ea de bunăvoie, iar când face lucrul acesta se pune în situaţia de a nu mai avea drum de întoarcere. Ca să te pocăieşti şi să renunţi la ce este rău trebuie să foloseşti capacitatea de a gândi şi libertatea de a stabili ce este bine şi ce este rău, dar, după ce ai

renunţat la ea, nu mai ai nicio bază pe care să-ţi corectezi viaţa.

Noul Testament nu priveşte demonizarea ca pe o boală, de aceea se foloseşte şi termenul de „posedare", care exprimă foarte bine faptul că individul respectiv nu mai este propriul sau stăpân. Duhul Sfânt, de asemenea, nu ia în stăpânire pe nimeni, în sensul că persoana respectivă nu mai are posibilitatea de a face răul. Cei ce se consideră posedaţi de Duhul Sfânt trebuie să-şi examineze bine situaţia, căci posedarea nu o face decât Diavolul. Bineînţeles că este un întreg proces prin care o persoană se lasă în stăpânirea Diavolului şi, cel mai frecvent, se începe cu o oarecare curiozitate în ce priveşte supranaturalul.

Într-un grup în care era şi un pastor, cu o anumită ocazie, cineva povestea o întâmplare destul de misterioasă. Voia să cumpere o casă care nu mai era locuită şi era de vânzare, a fost să o viziteze şi a auzit un zgomot care venea din una dintre camere. Când a intrat în camera respectivă, era o bicicletă de apartament care mergea, deşi nimeni nu era în cameră. A încercat să-i oprească pedalele şi a fost imposibil. S-a speriat, a părăsit casa şi nu a mai vrut să o cumpere, căci a aflat că fusese locuită de spiritişti. Pastorul însă a zis că ar vrea să aibă o astfel de experienţă. L-am întrebat: Cu ce l-ar putea ajuta? Nu a răspuns, pentru că nu era nevoie. Trebuie oare să îl cunoşti pe Diavol pentru a crede că Dumnezeu există? Pe Diavol nu ai nevoie să-l cunoşti şi cu el nu poţi fi niciodată prieten, iar atunci când crezi că te-ai împrietenit cu el, în realitate nu mai exişti.

În cazul demonizatului din Gadara (Marcu 5:1-19), această lipsă de control este exprimată prin faptul că demonizatul locuia în morminte, era gol, ţipa şi se tăia cu pietre, nimeni nu-l putea linişti, nici dacă era pus în lanţuri. Omul nu mai avea niciun control asupra vieţii lui.

Vindecarea spirituală nu se poate face decât cu acordul bolnavului în cauză, ceea ce explică de ce Isus îi punea întrebarea: „Vrei să te faci sănătos?” În cazul demonizatului, individul nu mai putea să-şi exprime voinţa şi demonul era cel care exprima refuzul: *Ce am eu a face cu Tine, Isuse, Fiul Dumnezeului celui Preaînalt? Te jur în Numele lui Dumnezeu, să nu mă chinuieşti!* (Marcu 5:7). Evident, demonizatul voia să fie vindecat, dar el nu mai putea să exprime ce voia, ci ceea ce spunea el era ceea ce spuneau demonii, căci gura lui acum exprima voinţa demonilor, care înţelegeau că Isus venise ca „să-i piardă”.

Prin vindecarea unui demonizat, Isus îi dădea o noua şansă individului de a-şi reface relaţia cu Dumnezeu. Vindecarea pe care Isus i-a dat-o l-a transformat într-un om liniştit, paşnic, care stătea la picioarele lui Isus şi asculta, era îmbrăcat şi întreg la minte, devenind un om responsabil. Nu este întâmplător că demonii cer să intre în animale şi este aleasă o turmă de porci, ceea ce exprimă în mod foarte sugestiv degradarea la care ajunge cel luat în stăpânire şi arată că omul demonizat şi-a pierdut complet umanitatea. Din acelaşi motiv Isus i-a sfătuit pe ucenici: *Să nu aruncaţi mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce în picioare şi să se întoarcă să vă sfâşie* (Matei 7:6). Înecarea porcilor exprimă acţiunea demonilor, care îl duc pe cel luat în stăpânire la moarte.

De ce s-au înspăimântat locuitorii din Gadara şi de ce nu s-au bucurat, când au aflat ce s-a întâmplat? Este evident că demonii aranjează afacerile „crescătorilor de porci”, ale celor ce vând demonii de tutun, de droguri, de alcool, ai violenţei şi a tot ce este murdar şi degradant, adică a tot ce pune stăpânire pe voinţa omului şi-l transformă în sclavul unui viciu, şi de aceea L-au rugat pe Isus să plece de la ei.

Această lipsă de control a demonizatului este exprimată în Evanghelia după Matei (Matei 12:22) ca fiind orb şi mut, adică demonizatul, prin orbirea pe care o avea, nu putea nici să discearnă ce este bun sau rău, nici să exprime, prin muţenie, ceea ce voia el, iar omul a fost vindecat, aşa încât cel ce fusese mut şi orb vorbea şi vedea. Din punct de vedere fizic, un om orb este imposibil să supravieţuiască fără ajutor, iar un om mut este în imposibilitatea de a cere ajutor şi de a exprima ce are nevoie. Un om orb şi mut nu poate trăi singur, este sortit pieirii, căci nu poate nici să se ajute singur şi nici să fie ajutat.

Este semnificativ faptul că, de fiecare dată, vindecarea unui demonizat, în loc să trezească bucurie în rândul autorităţilor, creează revoltă sau o reacţie violentă. Dacă în cazul vindecării din Gadara locuitorii se mulţumesc numai cu invitaţia care pleca de la ei, în Evanghelia după Matei fariseii au incitat populaţia la revoltă, acuzându-L pe Isus că este în slujba Diavolului, iar în Evanghelia după Marcu este menţionat că fariseii reuşesc să atragă de partea lor în această acuzaţie chiar familia lui Isus, care-L acuzau că „şi-a ieşit din minţi”. Redau mai jos textul integral al episodului, conform Evangheliei după Marcu:

Au venit în casă şi s-a adunat din nou norodul, aşa că nu puteau nici măcar să prânzească. Rudele lui Isus, când au auzit cele ce se petreceau, au venit să pună mâna pe El. Căci ziceau: „Şi-a ieşit din minţi.” Şi cărturarii care se coborâseră din Ierusalim ziceau: „Este stăpânit de Beelzebul, scoate dracii cu ajutorul domnului dracilor.” Isus i-a chemat la El şi le-a zis în pilde: „Cum poate Satana să scoată afară pe Satana? Dacă o împărăţie este dezbinată împotriva ei înseşi, împărăţia aceea nu poate dăinui. Şi dacă o casă este dezbinată împotriva ei înseşi, casa aceea nu poate dăinui. Tot astfel, dacă Satana se răscoală împotriva lui însuşi este dezbinat şi nu poate

dăinui, ci s-a isprăvit cu el. Nimeni nu poate să intre în casa unui om tare şi să-i jefuiască gospodăria decât dacă a legat mai întâi pe omul acela tare; numai atunci îi va jefui casa. Adevărat vă spun că toate păcatele şi toate hulele pe care le vor rosti oamenii li se vor ierta, dar oricine va huli împotriva Duhului Sfânt nu va căpăta iertare în veac, ci este vinovat de un păcat veşnic." Aceasta pentru că ei ziceau: „Are un duh necurat." Atunci au venit mama şi fraţii Lui şi, stând afară, au trimis să-L cheme. Mulţimea şedea în jurul Lui, când I-au spus: „Iată că mama Ta şi fraţii Tăi sunt afară şi Te caută." El a răspuns: Cine sunt mama Mea şi fraţii Mei?" Apoi, aruncându-şi privirile peste cei ce şedeau împrejurul Lui: „Iată", a zis El, „mama Mea şi fraţii Mei! Căci oricine face voia lui Dumnezeu acela îmi este frate, soră şi mamă." (Marcu 3:20-35)

Vindecarea unui demonizat însemna scoaterea de sub controlul Diavolului. Omul devenea stăpân din punct de vedere moral pe deciziile lui. Nu însemna că individul nu mai putea păcătui, ci că avea din nou posibilitatea alegerii între bine şi rău. Cine erau cei responsabili de starea în care ajunseseră aceşti demonizaţi, textul nu o spune în mod explicit, dar fără îndoială că, în afară de individul care s-a lăsat antrenat pe calea răului fără să-şi folosească propria-i raţiune, cei revoltaţi aveau partea lor de responsabilitate şi interes. Lăsând la o parte acest aspect al vindecării, ceea ce merită atenţia este acuzaţia care Îi este adusă lui Isus, aceea de a lucra sub stăpânirea şi cu puterea lui Satana. Este evident că acţiunea lui Isus le tulbura apele fariseilor şi cărturarilor, iar aceşti demonizaţi nu erau oameni care şi-ar fi pierdut minţile, ci serveau probabil inconştient interesele celor revoltaţi, căci vindecările erau în detrimentul celor revoltaţi.

În ciuda faptului că Isus le arată iraţionalitatea gândirii lor, că acuzaţia este lipsită de orice

fundament logic, fariseii continuă să-şi susţină acuzaţia lor. Acuzaţia fariseilor şi a cărturarilor nu era din cauza unei neînţelegeri a situaţiei, căci înţelegeau foarte bine că ceea ce făcea Isus era voinţa lui Dumnezeu şi nu putea fi făcut fără puterea Lui, însă, pentru a-şi apăra interesele, nu ezitau să pună, în mod cu totul conştient, acţiunea lui Dumnezeu pe seama Diavolului şi, implicit, interesele lor, ca fiind voinţa lui Dumnezeu.

A atribui în mod conştient caracteristicile lui Dumnezeu Diavolului şi caracteristicile Diavolului lui Dumnezeu este o desfiinţare a oricărei diferenţe între Dumnezeu şi Diavol. Iertarea prevede, înainte de toate, o recunoaştere a unei greşeli, regretul de a fi ales ceea ce este rău şi voinţa de a renunţa la rău şi a face binele. Cum poate cineva aştepta iertare când, în mod voluntar şi conştient, binele este înlocuit cu răul şi răul cu bine? *„Dar oricine va huli împotriva Duhului Sfânt nu va căpăta iertare în veac, ci este vinovat de un păcat veşnic.” Aceasta pentru că ei ziceau: „Are un duh necurat.”*

Dacă Duhul Sfânt este un duh necurat, ce diferenţă este între Dumnezeu şi Diavol? Cel ce adoptă o astfel de poziţie se pune în postura imposibilităţii de a fi iertat.

Evanghelistul Marcu dă un detaliu ce pune în discuţie în mod serios dogma Bisericii Catolice privind *Imaculata concepţie*[5], căci menţionează chiar că mama şi fraţii Lui se lasă influenţaţi de farisei în a-L considera pe Isus că „Și-a ieşit din minţi”.

Rudele lui Isus, când au auzit cele ce se petreceau, au venit să pună mâna pe El. Căci ziceau: „Şi-a ieşit din minţi.” (Marcu 3:21)

„Oricine va vorbi împotriva Fiului omului va fi iertat”, spune Isus, foarte probabil făcând referire la cei din familia Lui, care, în mod regretabil, s-au lăsat influenţaţi de farisei şi s-au dat de partea lor. Este şi motivul pentru care, atunci când mama şi

fraţii Lui cer să-L vadă, Isus refuză, şi prin aceasta le reproşează că nu fac voia Tatălui, căci arată spre ucenici şi pe ei îi recunoaşte drept „mamă şi fraţi”.

Sensul cuvântului „păcat veşnic” nu face referire la durata veşnică, ci la imposibilitate veşnică, aşa cum expresia „şaptezeci de ori câte şapte” nu face referire la o cifra limită, ci la absenţa unei limite.

Păcatul împotriva Duhului Sfânt este o realitate cu care ne confruntăm fiecare dintre noi mai des decât ne imaginăm şi vizează înainte de toate onestitatea noastră privind relaţia pe care o avem cu Dumnezeu. A pune în seama lui Dumnezeu caracteristici care sunt menţionate în mod clar ca aparţinându-i Diavolului, sau acţiuni ale Diavolului în seama lui Dumnezeu, a pune un interes personal în numele lui Dumnezeu şi care aduce prejudiciu imaginii lui Dumnezeu, a folosi metodele Diavolului în numele lui Dumnezeu ne pune în imposibilitatea de a obţine iertarea.

17

După chipul lui Dumnezeu

Diavolul are putere asupra tuturor celor ce se tem de moarte, dar nu are nicio putere asupra vieţii, căci Dumnezeu este singurul stăpân şi proprietar.

Biblia ne prezintă existenţa unui Dumnezeu creator al vieţii şi a tot ce există, înţelept, drept şi iubitor, al cărui chip l-a pus în om chiar de la Creaţie şi tot ce aşteaptă din partea noastră este să reflectăm chipul Său. Faţă de oamenii din timpul Vechiului Testament, avem un avantaj considerabil prin faptul că chipul desăvârşit pe care Dumnezeu îl aşteaptă de la fiecare dintre noi a fost arătat în Isus Hristos. Prima poruncă exprimă existenţa acestui Dumnezeu unic. A doua poruncă face referire la chipul lui Dumnezeu, al unui Dumnezeu care este nevăzut şi la care omul nu are acces în mod direct. Orice imagine făcută a unui Dumnezeu necunoscut este falsă şi este o nelegiuire, aşa cum o exprimă textul poruncii:

Să nu-ţi faci chip cioplit, nici vreo înfăţişare a lucrurilor care sunt sus în ceruri sau jos pe pământ sau în apele mai de jos decât pământul. Să nu te închini înaintea lor şi să nu le slujeşti, căci Eu, Domnul, Dumnezeul tău, sunt un Dumnezeu gelos, care pedepsesc nelegiuirea părinţilor în copii până la al treilea şi la al patrulea neam al celor ce Mă urăsc. (Exodul 20:4,5)

În primul rând, chipul cioplit nu are nimic de-a face cu realitatea, este o falsificare a realităţii.

În al doilea rând, chipul lui Dumnezeu nu poate fi reprodus decât în om, în caracterul omului, şi este capacitatea de a face diferenţă între bine şi rău, pe care omul a căpătat-o înfruntând moartea

prin actul mâncării din pomul cunoştinţei binelui şi răului, dar şi decizia de a face numai binele.

Nu există moştenire mai mare pe care Dumnezeu o putea lăsa omului decât capacitatea ca fiecare să poată purta chipul lui Dumnezeu.

Am vizitat frecvent Statele Unite ale Americii şi de fiecare dată am avut un traseu bine organizat de fratele meu. Dar ceea ce a fost de fiecare dată mai preţios şi interesant au fost discuţiile şi schimbul de idei pe care l-am avut împreună privind înţelegerea Bibliei, căutarea elementelor care să dea un adevărat sens al vieţii şi relaţiei cu Dumnezeu.

Una dintre vizitele care mi-a lăsat amintiri deosebite a fost în Parcul Yosemite, unde aşteptam să văd pentru prima dată un arbore sequoia, cel mai mare copac din lume. Am lăsat maşina într-o parcare şi am continuat pe jos, pe un drum de ţară neasfaltat, aproximativ o jumătate de oră, timp în care am schimbat tot felul de idei, oprindu-ne din când în când lângă un copac secular, întrebându-mă dacă este într-adevăr un sequoia. Ce este viaţa noastră de câteva zeci de ani faţă de existenţa unui copac milenar? Dacă viaţa vine de la Dumnezeu şi avem credinţă în El, de ce ne este frică de moarte?

Nu va temeţi de cei ce ucid trupul, dar care nu pot ucide sufletul, ci temeţi-vă mai degrabă de Cel ce poate să piardă şi sufletul şi trupul în gheenă. (Matei 10:28)

Este fără îndoială Diavolul care ne ţine captivi cu teama de moarte. Această dorinţă obsesivă de viaţă veşnică ne face în realitate fricoşi de moarte, iar Diavolul ne ţine prizonieri cu frica de moarte. Nimeni nu trăieşte propria-i moarte, ci cei ce o trăiesc şi suferă sunt cei ce rămân. Moştenirea nu constă în a căpăta viaţă veşnică într-o împărăţie cu străzi de aur, aşa cum este vândută imaginea de unele biserici, care sfătuiesc să dispreţuieşti aurul în lumea aceasta pentru a-l avea în Împărăţia cerurilor, ci în a construi un chip care să reflecte

chipul lui Dumnezeu. Străzile de aur reprezintă, mai degrabă, răsturnarea valorilor acestei lumi, pentru care oamenii sunt dispuşi să se măcelărească între ei, valori ce vor fi călcate în picioare în Împărăţia cerurilor.

„Doamne", I-a zis Filip, „arată-ne pe Tatăl şi ne este de ajuns." Isus i-a zis: „De atâta vreme sunt cu voi şi nu M-ai cunoscut, Filipe? Cine M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl. Cum zici tu, dar: «Arată-ne pe Tatăl»?" (Ioan 14:8,9)

Am crescut cu ideea că cel ce crede în Dumnezeu trebuie să sufere, că alături de Isus intri în şcoala suferinţei, aşa cum spartanii îşi impuneau suferinţe pentru a se obişnui cu ele. Îmi amintesc de un bun prieten, care nu mai este printre noi, care atunci când l-am întrebat ce mai face mi-a răspuns: „Foarte bine", însă a continuat: „Îmi dau seama că atunci când fac bine, în realitate nu fac bine." Făcea referire la relaţia lui cu Dumnezeu, care considera că era normală numai atunci când avea probleme. Ideea de a avea ca obiectiv şi privilegiu chipul lui Dumnezeu a fost pentru mine ca o revelaţie, un gând care a apărut la capătul drumului unde se contura un arbore ieşit din preistorie sau din lumea giganţilor, asemenea lumii giganţilor din povestea *Călătoriile lui Guliver* , de Jonathan Swift. Această noţiune a „chipului lui Dumnezeu", ca obiectiv şi ţintă a vieţii noastre, a ajuns în acelaşi moment şi în acelaşi timp cu apariţia acestui copac sequoia, ce întrece orice imaginaţie, ce se găsea la capătul drumului nostru şi care dădea impresia că este centrul pădurii, aşa cum conceptul „Chipului lui Dumnezeu" este centrul învăţăturii Bibliei.

Mântuirea, viaţa veşnică şi teama de moarte, care făceau parte din cotidianul existenţei şi care constituiau preocuparea primordială în relaţia cu Dumnezeu, au dispărut şi pot să spun că nu mă mai preocupă absolut deloc. Nu vreau să zic că nu mă interesează mântuirea sau viaţa veşnică, dar

toate aceste aspecte le-am lăsat în totalitate în seama lui Dumnezeu. Cum va fi Împărăţia cerurilor şi în ce va consta viaţa veşnică nu ştiu şi nici nu mă preocupă, ceea ce cred este că Dumnezeu a pregătit mai mult decât mi-aş putea imagina. Şi chiar dacă nu ar fi nimic după, a avea chipul lui Dumnezeu în viaţă asta este cea mai mare recompensă aceea de a fi în armonie cu valorile pe care le învăţa Isus, cu semenii şi cu sinele.

Când va veni Fiul omului în slava Sa, cu toţi sfinţii îngeri, va şedea pe scaunul de domnie al slavei Sale. Toate neamurile vor fi adunate înaintea Lui. El îi va despărţi pe unii de alţii cum desparte păstorul oile de capre şi va pune oile la dreapta, iar caprele la stânga Lui. (Matei 25:31-33)

Este o altă ilustraţie pe care Isus o prezintă privind felul cum se va face judecata şi în care se foloseşte de imaginea unui păstor ce desparte oile de capre. Bineînţeles că păstorul îşi cunoaşte toate animalele din turmă şi separarea oilor de capre după aspectul sau „chipul" lor fizic se face fără nicio ezitare. Tot astfel Isus prezintă separarea oamenilor după „chipul" lor: cei ce au trăit în conformitate cu voia lui Dumnezeu vor purta chipul lui Dumnezeu şi vor fi trecuţi la dreapta, iar cei ce au ales răul vor purta chipul Diavolului şi vor fi trecuţi la stânga.

Există unele afirmaţii ale apostolului Pavel care au creat multă confuzie şi, scoase din context, sunt în contradicţie cu afirmaţiile lui Isus. *Dar Dumnezeu, care este bogat în îndurare, pentru dragostea cea mare cu care ne-a iubit, măcar că eram morţi în greşelile noastre, ne-a adus la viaţă împreună cu Hristos* ***(prin har sunteţi mântuiţi)****. El ne-a înviat împreună şi ne-a pus să şedem împreună în locurile cereşti, în Hristos Isus, ca să arate, în veacurile viitoare, nemărginita bogăţie a harului Său, în bunătatea Lui faţă de noi în*

Hristos Isus. Căci prin har aţi fost mântuiţi, prin credinţă. Şi aceasta nu vine de la voi, ci este darul lui Dumnezeu. ***Nu prin fapte, ca să nu se laude nimeni****.* (Efeseni 2:4-9, sublinierea autorului)

Este un text care a fost foarte mult dezbătut şi adus ca argument în favoarea ideii că nu trebuie să ne complicăm viaţa cu legi şi constrângeri, când mântuirea este acordată prin har. E adevărat că avem o tendinţă de a căuta texte care, chiar scoase din contextul lor, să corespundă vieţii şi obişnuinţelor noastre, aşa încât să schimbăm cât mai puţin în modul nostru de a trăi şi, dacă se poate, chiar nimic. Voi reveni asupra acestor afirmaţii.

În ilustraţia păstorului care desparte oile de capre este prezentat nu numai criteriul după care se face separarea, dar se şi argumentează de ce alegerea corespunde criteriului. *Căci am fost flămând, şi Mi-aţi dat de mâncat; Mi-a fost sete, şi Mi-aţi dat de băut; am fost străin, şi M-aţi primit; am fost gol, şi M-aţi îmbrăcat; am fost bolnav, şi aţi venit să Mă vedeţi; am fost în temniţă, şi aţi venit pe la Mine.* (Matei 25:35,36)

Există şi cei ce mizează pe faptul că, la judecată, Dumnezeu este bogat în îndurare şi va acorda harul Lui tuturor, numai că acestora li se va răspunde: *Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic care a fost pregătit Diavolului şi îngerilor lui!* ***Căci*** *adevărat vă spun că, ori de câte ori* ***n-aţi făcut aceste lucruri*** *unuia dintre aceşti foarte neînsemnaţi fraţi ai Mei, Mie nu Mi le-aţi făcut*. (Matei 25:41-45, sublinierea autorului)

Celor ce au chipul lui Dumnezeu şi lucrează în sprijinul vieţii în conformitate cu Legea lui Dumnezeu li se va acorda viaţă, celor ce sunt indiferenţi la problemele vieţii semenilor lor le este pregătită aceeaşi soartă cu cea a Diavolului şi îngerilor lui.

A fost Isus fericit pe acest pământ? Mi-am pus frecvent întrebarea şi de multe ori mi-au venit în

minte suferinţele Sale, pe de-o parte, de a nu fi înţeles de semenii Săi, pe de altă parte faptul că a fost ucis în chinuri inimaginabile. În ciuda acestor suferinţe cred că nu a fost nimeni pe pământ atât de fericit ca El, căci nimeni nu a avut o relaţie atât de strânsă cu Dumnezeu şi nimeni nu a purtat un chip care să se asemene atât de mult cu chipul lui Dumnezeu.

A fost viaţa lui Isus scurtă? Bineînţeles că a fost ucis mult prea devreme şi faptul că nu I s-a permis să scrie El Evanghelia este o pierdere imensă pentru omenire şi, deci, pentru noi. Dar viaţa lui scurtă în timp a fost, fără îndoială, mai bogată decât viaţa lungă a lui Metusalah. Evanghelistul Ioan identifică viaţa veşnică cu cunoaşterea de Dumnezeu: *Şi viaţa veşnică este aceasta: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, şi pe Isus Hristos pe care L-ai trimis Tu* (Ioan 17:3). Chiar dacă Isus a avut o viaţă scurtă ca durată în timp, relaţia lui atât de strânsă cu Tatăl i-a dat o viaţă de o intensitate şi profunzime echivalentă cu veşnicia. Diavolul are putere asupra morţii şi asupra tuturor celor ce se tem de moarte, dar nu are nicio putere asupra vieţii, căci Dumnezeu este singurul stăpân şi proprietar.

18

Enigma lui Samson

Cei ce generează spirala violenţei vor fi distruşi de ea.

O ţară cucerită cu violenţă nu poate fi apărată decât cu violenţă. Este moştenirea pe care a lăsat-o Iosua lui Israel şi, implicit, lui Samson şi generaţiilor viitoare, până în zilele de azi.

Trebuie remarcat că Samson nu primeşte misiunea direct de la Dumnezeu, ci misiunea lui îi este transmisă de părinţi. M-am întrebat frecvent, analizând viaţa lui Samson, ce influenţă au avut părinţii lui asupra evenimentelor şi vieţii lui? Inevitabil, gândul mă duce la propria experienţă şi la momentele decisive ale vieţii, în care părinţii au fost alături cu sfaturi, dar şi cu sprijinul lor în deciziile pe care le-am luat. Dorinţa de a deveni medic a fost înainte de toate dorinţa părinţilor. Au avut aceeaşi dorinţă pentru cei patru copii pe care i-au avut. Dacă ei nu şi-ar fi exprimat dorinţa, probabil aş fi ales o profesie într-un domeniu tehnic, ca şi fratele meu. În primul an de activitate, povara de a fi creștin a fost atât de mare, încât am vrut să renunţ la profesia de medic. Am avut primele trei salarii reduse, pentru că în comuna unde am fost repartizat nu fusese realizat planul la recoltarea de sânge cu un an înainte. Am bătut la toate porţile să spun că eu eram student în perioada respectivă şi că nu puteam fi făcut responsabil de această perioadă, dar fără rezultat. Pretextul „planului de sânge” nu a fost decât primul dintr-o serie interminabilă, din care îmi permit să prezint un singur episod.

Am avut repartiţia într-o comună din Moldova, într-o zona cu peisaje de vis, când timpul era frumos, şi cu noroaie inimaginabile, când începeau

ploile. Nu era farmacie în comuna în care lucram, ci două puncte farmaceutice în dispensar, ţinute fiecare de câte o infirmieră, un punct farmaceutic cu medicamentele gratuite pentru copii, gravide şi bolnavii cronici şi un altul cu medicamente cu plată. Dispensarul avea şi o casă de naşteri unde se asigura o permanenţă prin gărzi de noapte făcute de moaşe. Pentru medicamentele destinate gratuităţii erau alocate sume ce reprezentau salariul meu pe 10 ani. S-a organizat un sistem de deturnare a medicamentelor, care funcţiona fără îndoială de mult timp. În timpul gărzilor de noapte apăreau în mod fictiv zeci de urgenţe de copii bolnavi, iar infirmierele înregistrau medicamente date la grămadă, care, bineînţeles, erau transferate la punctul farmaceutic cu plată. În felul acesta, în numai două zile, medicamentele de la gratuităţi, prevăzute să fie suficiente pentru o lună întreagă, erau epuizate, iar pacienţii trebuiau să le cumpere de la punctul farmaceutic cu plată, unde nu lipseau niciodată. Toţi cei ce protestau erau dirijaţi spre mine să dau explicaţii, pentru că eram responsabilul unităţii medicale. Toate demersurile de a îndrepta lucrurile au fost fără rezultat, dar la scurt timp am primit o inspecţie de mai bine de 10 persoane, în frunte cu o secretară de partid de la judeţ, primarul comunei, reprezentanţi de la Direcţia Sanitară şi de la spitalului pe lângă care eram afiliaţi. Primul reproş cu care a început secretara de partid a fost că lucrez fără să afişez un program. Am deschis uşa pe care intraseră, să le arăt programul afişat, care cu mai puţin de două ore în urmă era pe uşă şi care dispăruse ca prin minune între timp. A ajuns şi la subiectul principal, ce exemplu dau eu populaţiei, care află că merg să cânt cu pocăiţii în biserică?

Consumul de băuturi alcoolice în comuna respectivă era o adevărată problemă. O statistică făcută la primărie, privind încasările pe cap de locuitor la bufet şi alimentară, arăta o consumaţie

de 60 de ori mai mare la băuturile alcoolice faţă de alimente într-o comună în care femeile beau alcool la masă cu bărbaţii şi unde era obiceiul să se dea alcool şi sugarilor, „ca să doarmă”. Am început să-i explic de ce exemplu avea nevoie populaţia, dar m-a oprit în mod brutal cu un limbaj de birjar, catalogându-mă drept obraznic, pentru că încercasem să răspund la o întrebare la care ea nu aştepta răspuns.

Concluzia a fost că trebuie să-mi bag minţile în cap şi că penalizarea care a urmat era un act de clemenţă. Am rămas cu un sentiment împărţit între revoltă şi greaţă, căci, în naivitatea mea, nu îmi putusem imagina că întâlneai corupţia la toate nivelurile şi că dădusem cu piciorul într-un cuib de viespi. Am ajuns atât de dezgustat de medicină, încât mi-am pus serios problema schimbării profesiei. Nu am renunţat datorită părinţilor, care m-au convins că nu pot da cu piciorul unei cariere pentru care muncisem atâţia ani, aşa că au plătit acolo unde trebuie, am obţinut un transfer şi comuna respectivă a rămas fără medic.

Sentimentul neputinţei şi nedreptăţii te face uneori să-ţi pui întrebarea: De ce nu intervine Dumnezeu? Mi-a trecut prin minte chiar şi gândul că, dacă Dumnezeu mi-ar fi dat mie puterea necesară, eu aş fi făcut ordine chiar cu o falcă de măgar, lovind pe cine trebuia să lovesc cu ea. Acum, că sângele cald al tinereţii s-a mai răcit, îmi dau seama că dacă Dumnezeu nu mi-a dat puterea a fost, înainte de toate, ca să mă protejeze pe mine.

Povestea lui Samson este, înainte de toate, o lecţie de viaţă constituită din elemente petrecute în mod real şi elemente ipotetice, cum este acela că puterea venea de la Dumnezeu. Bineînţeles că toţi cei ce deţin puterea au nevoie de acreditarea lui Dumnezeu şi, în cele mai multe cazuri, ea este revendicată, dar în povestirea lui Samson, ca şi în povestea Potopului, scriitorul explică de fapt nu ceea ce face Dumnezeu, ci ceea ce nu face, iar

întâmplările care au loc demonstrează de ce Dumnezeu nu dă puterea Lui unui om să facă ce vrea cu ea.

Desigur, nu putem suprapune vieţile oamenilor, şi cu atât mai puţin viaţa mea, cu cea a lui Samson, dar viaţa lui Samson este plină de contradicţii, uneori duse la extrem, şi dacă aceste contradicţii sunt prezentate este ca ele să transmită un mesaj. Momentul căsătoriei şi enigma din timpul petrecerii este elementul central care deţine cheia în jurul căreia evenimentele se derulează, este „comoara ascunsă" a acestei povestiri. După reacţia pe care părinţii au avut-o cu ocazia căsătoriei lui Samson reiese că el a fost educat cu sentimente de ostilitate faţă de filisteni. Puterea lui nu stătea în părul său, aşa cum este menţionat în majoritatea comentariilor, ci părul lui era un simbol al unei alegeri, aceea pe care părinţii lui i-au transmis-o ca venind de la Dumnezeu. Dacă îngerul Domnului i-a transmis efectiv mamei instrucţiunea să nu-şi tundă părul, îngerul nu a spus nimic asupra felului în care să trateze el cu filistenii, că misiunea lui era să-i masacreze pe filisteni.

Pe de altă parte, Dumnezeu îi trimite această dragoste pentru femeia filisteană şi este evident că Samson este îndrăgostit de ea, iar dorinţa de a întemeia un cămin este numai naturală. În ce măsură părinţii lui Samson au adoptat-o pe nora lor filisteancă nu ştim, dar este puţin probabil ca sentimentele lor să se fi schimbat.

De ce Samson are ideea acestei enigme care va învenina atmosfera şi ambianţa petrecerii nu se precizează, însă textul precizează, şi probabil nu întâmplător, că tatăl lui este prezent la petrecere, la care mai erau invitaţi şi prietenii lui Samson, care erau filisteni. Foarte probabil că tatăl lui Samson nu era în largul lui şi nu se bucura prea tare de petrecere.

De ce pariul a fost pe 30 de schimburi de haine? Aşa cum am amintit, scopul lui Samson era să-şi umilească invitaţii şi să-i trimită goi acasă. Gestul dezbrăcării însă are şi un aspect simbolic. După cum am amintit, haina în Biblie este simbolul moralităţii, iar îmbrăcarea omului de Dumnezeu simbolizează înzestrarea lui cu moralitate. Pe de altă parte, rolul poporului Israel era să redea o moralitate popoarelor Canaanului, o moralitate conformă Legii lui Dumnezeu, aşa încât toţi să adopte închinarea adevăratului Dumnezeu. Altfel spus, rolul poporului Israel era „să îmbrace" popoarele Canaanului, aşa cum Adam şi Eva au fost îmbrăcaţi de Dumnezeu. Rezultatul a fost exact contrariul, căci Israel nu numai că nu a transmis cunoştinţa de Dumnezeu celorlalte popoare, ci ei înşişi au abandonat „haina" dată de Dumnezeu. Nu întâmplător haina în Vechiul Testament nu putea fi luată ca zălog. *Să nu te atingi de dreptul străinului şi al orfanului şi* ***să nu iei zălog haina văduvei*** (Deuteronomul 24:17, sublinierea autorului). Dezbrăcarea, în Biblie, este prezentată fie ca o alegere personală, fie ca una impusă (aşa cum este sclavia), fie şi ca una, şi ca alta, aşa cum este în cazul demonizatului. Rezultatul pariului lui Samson a fost, în cele din urmă, dezbrăcarea a 30 de israeliţi.

Enigma lui Samson pune faţă în faţă două sentimente antagonice, cu care Samson trebuie să trăiască, să lupte şi între care trebuie să aleagă: ura faţă de filisteni, simbolizată în cadrul petrecerii de tatăl lui, şi dragostea faţă de o femeie filisteană, ce devenise soţia lui. Întrebarea pe care Samson şi-o pune în acele momente este: Ce fac eu aici, trăiesc şi mă bucur cu filistenii sau mă lupt cu filistenii? Soluţia este ghicitoarea.

Este, de asemenea, evident că autorul textului pregăteşte cu grijă toate elementele enigmei.

Din cel ce mănâncă a ieşit ce se mănâncă, şi din cel tare a ieşit dulceaţă.

Samson nu pune o întrebare, dar, fără îndoială, le cere filistenilor să ghicească la ce se gândeşte el. Aşa cum s-a afirmat: „Din cel ce mănâncă nu iese ceea ce se mănâncă", deoarece, pe de-o parte, nu vei găsi niciodată miere într-un cadavru, pe de altă parte, chiar dacă vei găsi, acea miere nu este comestibilă conform regulilor din Vechiul Testament, dar adevărata enigma este de fapt răspunsul filistenilor, care, de fapt, este o întrebare pe care autorul o pune cititorului şi se aşteaptă ca, la sfârşitul povestirii, fiecare să răspundă acestei întrebări:

Ce este mai dulce decât mierea şi ce este mai tare decât leul?

Răspunsul lui Samson la întrebarea filistenilor este în viaţa lui. Este semnificativ faptul că în toate acţiunile lui Samson, cu toată puterea lui, nu este nici măcar o singură acţiune care poate fi calificată drept pozitivă, adică să fi făcut un singur bine unei persoane. Puterea lui Samson este mai tare decât leul, iar dulceaţa victoriei mai dulce decât mierea. Puterea care generează violenţă, aşa cum o experimentează Samson, crezând că rezolvă o problemă, este numai un miraj care i-a amăgit pe toţi oamenii puternici ai lumii acesteia în toate timpurile şi care, după toate nenorocirile pe care le-a făcut în jur, în cele din urmă s-a întors împotriva celui care a generat-o şi acela a fost, la rândul lui, distrus de ea.

După toate confruntările violente, cineva revendică victoria. Victoria este, în general, considerată că fiind de partea celor ce au avut cel mai mic număr de morţi, dar, chiar şi aşa, întrebându-le pe familiile din tabăra victorioasă, care îşi îngroapă morţii, care este câştigul, vei vedea, de fapt, numai lacrimi de durere în ambele tabere.

Problema este că răul, odată făcut, are consecinţe care te pot urmări toată viaţa. Este şi situaţia lui Samson. După ce şi-a abandonat soţia

în furia lui şi i-a omorât pe cei 30 de israeliţi nevinovaţi pentru a le lua hainele, îşi imaginează că se poate întoarce la soţia lui şi să înceapă totul de la capăt, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Violenţa nu este bună pentru nimeni, nici pentru cel ce o suportă, nici pentru cel ce o generează. Odată generată, violenţa intră într-o spirală, asemenea unei tornade care distruge totul în calea ei: atât pe cei vinovaţi, cât şi pe cei nevinovaţi (cum este cazul soţiei lui).

Timpul nu poate fi dat înapoi şi cu atât mai puţin răul şi consecinţele lui. Samson ajunge să trăiască într-o peşteră, în afara societăţii oamenilor, unde probabil meditează la viaţa sa şi la realizările lui, care l-au adus în locul unde era. Nici chiar poporul lui nu voia să ştie de el, căci ei sunt cei care l-au dat în mâinile filistenilor. Este evident că Samson, cu toate victoriile lui, este nefericit.

Relaţia cu Dalila pare pentru Samson o reluare a vieţii de la capăt, numai că răul făcut te urmează oriunde te-ai duce, se ţine scai de tine toată viaţa. Este şi cazul lui Cain: după ce şi-a ucis fratele a realizat că de acum va fi un fugar pe pământ şi nici porunca lui Dumnezeu, ca nimeni să nu se atingă de el, nu l-a scutit de consecinţele crimei lui.

Deşi Dalila este cum nu se poate mai explicită în ceea ce priveşte intenţia ei, Samson nu este atât de prost, încât să nu înţeleagă. Tăierea părului pe care o acceptă atunci când îi divulgă secretul este gestul soldatului care este lăsat la vatră şi încearcă să o rupă cu violenţa în care a trăit mai înainte. Somnul pe genunchii Dalilei exprimă le *repos du guerrier*[6]. Tăierea părului reprezintă ruperea de viaţa anterioară şi un nou început. Problema este că nimeni nu se poate debarasa de trecut, filistenii sunt acolo şi nu l-au uitat pentru tot răul pe care l-a făcut şi spirala violenţei începută de el este continuată de filisteni.

Şi Hitler ar fi vrut să oprească războiul atunci când a constatat că pierderile de partea sa

deveneau din ce în ce mai importante, numai că violenţa declanşată de el acum era continuată de adversarii lui.

Nu este întâmplător faptul că Samson nu a fost omorât de filisteni, ci de propria putere. În mod simbolic, este ceea ce se întâmplă cu toţi eroii care au generat violenţă: Ahile, Paris, Agamemnon, Ulise, Alexandru Macedon, Hitler, Napoleon etc. Toţi aceştia au considerat că puterea, violenţa, este mai tare decât leul şi mai dulce decât mierea, dar au făcut experienţa în detrimentul lor. Puterea lui Samson n-a fost niciodată insuficientă atunci când şi-a propus să facă ceva cu ea, greşeala a fost că puterea a fost folosită în mod greşit.

Ce este mai dulce decât mierea şi ce este mai tare decât leul?

În scrisoarea sa către comunitatea din Corint, Pavel dă un răspuns la această enigmă ce este extras din învăţătura lui Isus, iar răspunsul lui exprimat sub forma unui poem, numit „poem al dragostei", este considerat o capodoperă a scrierilor sale. Puterea lui Samson, care poate smulge porţile cetăţii, omorî un leu, omorî mii de filisteni sau muta şi munţii, fără dragoste nu valorează nimic.

Chiar dacă aş vorbi în limbi omeneşti şi îngereşti şi n-aş avea dragoste, sunt o aramă sunătoare sau un chimval zăngănitor. Şi chiar dacă aş avea darul prorociei şi aş cunoaşte toate tainele şi toată ştiinţa; chiar dacă aş avea toată credinţa, aşa încât să mut şi munţii, şi n-aş avea dragoste, nu sunt nimic. (1 Corinteni 13:1,2)

Nu putem să nu remarcam şi faptul că în scrisoarea adresată evreilor, atunci când face un inventar al oamenilor care au exprimat o credinţă puternică, printre aceştia sunt enumeraţi şi Samson şi Iefta, a căror violenţă îi plasează la polul opus dragostei ce este elogiată în scrisoarea adresată celor din Corint.

Şi ce voi mai zice? Căci nu mi-ar ajunge vremea, dacă aş vrea să vorbesc de Ghedeon, de Barac, de Samson, de Iefta, de David, de Samuel şi de proroci! Prin credinţă au cucerit ei împărăţii, au făcut dreptate, au căpătat făgăduinţe, au astupat gurile leilor. (Evrei 11:32,33)

Au făcut Samson cu falca de măgar şi Iefta cu legea „Şibolet" dreptate? Avem nevoie, fără îndoială, de o doza minimă de discernământ atunci când citim Biblia şi, în special, scrierile lui Pavel. Aş remarca, înainte de toate, că Pavel nu a scris nicio evanghelie ce prezintă un adevăr care este adresat tuturor oamenilor, ci a scris nişte scrisori adresate unor comunităţi care veneau din culturi diferite, cu obiceiuri şi credinţe diferite, elemente care aveau fără îndoială un impact în interpretarea învăţăturii lui Isus. O scrisoare scrisă pentru a fi adresată lui Gheorghe nu poate fi trimisă Marioarei şi nici invers. Este ceea ce facem noi cu scrisorile lui Pavel pe care le trimitem în toată lumea, aşa cum trimitem evangheliile. Nu înseamnă că scrierile lui nu au valoare pentru noi, dar trebuie analizate din perspectiva destinatarului iniţial.

Nu este întâmplător că elogiul pe care-l aduce lui Samson este adresat evreilor şi nu celor din Corint sau din Roma. De la început creştinii au avut o atitudine ostilă faţă de evrei, reproşându-le că L-au ucis pe Isus, iar Pavel încearcă o apropiere între cele două comunităţi.

Este evident că Pavel îi mângâie pe evrei „în sensul părului", atunci când, în această linie lungă a eroilor, începând cu Adam şi Abel, îi citează şi pe Samson, şi pe Iefta pentru a ajunge la Isus, care este sfârşitul acestui lanţ al eroilor credinţei şi, în acelaşi timp, împlinirea făgăduinţei promise. Pavel face acest paralelism între jerfele din vechime şi sacrificiul lui Isus, pentru a demonstra că Isus nu a adus o nouă religie, ci este continuarea a ceea ce a existat. Elementele de paralelism sunt evidente,

dar ele nu pot fi duse la extrem fără a denatura învăţătura lui Isus.

Pavel are o manieră cât se poate de originală de a-şi prezenta argumentele pentru a-i câştiga pe oameni la Hristos, căci, după cum spune chiar el, uneori se declară iudeu pentru a-i câştiga pe iudei, alteori se declară sub Lege pentru a-i câştiga pe cei ce sunt sub Lege şi alteori se declară fără Lege pentru a-i câştiga pe cei ce sunt fără Lege.

Cu iudeii m-am făcut ca un iudeu, ca să câştig pe iudei; cu cei ce sunt sub Lege m-am făcut ca şi când aş fi fost sub Lege (măcar că nu sunt sub Lege), ca să câştig pe cei ce sunt sub Lege; cu cei ce sunt fără Lege m-am făcut ca şi cum aş fi fost fără Lege (măcar că nu sunt fără o Lege a lui Dumnezeu, ci sunt sub Legea lui Hristos), ca să câştig pe cei fără lege. Am fost slab cu cei slabi, ca să câştig pe cei slabi. M-am făcut tuturor totul, ca, oricum, să mântuiesc pe unii din ei. (1 Corinteni 9:20-22)

Argumentul lui este simplu: dacă eu, iudeu, cred ca şi voi, care sunteţi sub Lege, şi voi puteţi crede în Hristos aşa cum cred şi eu. Celor din Roma le spune: dacă eu cred ca şi voi, care nu sunteţi sub Lege (Legea morală), tot astfel şi voi puteţi crede în Hristos aşa cum cred şi eu. Este lăudabil zelul lui pentru evanghelizare, însă presupun că iniţial Pavel nu a realizat că ambiguitatea lui va crea confuzie atunci când scrisorile sale vor fi considerate ca „literă de Evanghelie” şi nu ca „literă de epistolă”, şi se pare că această confuzie s-a manifestat chiar în timpul vieţii lui, atunci când oamenii, ca şi astăzi de altfel, căutau drumul cel mai simplu şi confortabil de a intra în posesia moştenirii. Iată ce le spune celor din Roma, celor care „nu erau sub Lege”:

Pentru că noi credem că omul este socotit neprihănit ***prin credinţă, fără faptele Legii*** (Romani 3:28). *Căci prin* ***credinţa din inimă se capătă neprihănirea, şi prin mărturisirea cu gura***

se ajunge la mântuire (Romani 10:10, sublinierea autorului). Această afirmaţie este în opoziţie cu afirmaţiile lui Isus privind judecata, unde omul este confruntat cu faptele sale bune sau rele. Este şi motivul pentru care Iacov, în epistola sa, contrazice în modul cel mai energic această afirmaţie a lui Pavel şi-i tratează drept „nesocotiţi" pe cei ce adoptă o astfel de înţelegere: *Fraţii mei,* ***ce-i foloseşte cuiva să spună*** (să mărturisească cu gura - n.a.) că *are credinţă, dacă n-are fapte? Poate oare credinţa aceasta să-l mântuiască? Tot aşa şi credinţa: dacă n-are fapte, este moartă în ea însăşi. Dar va zice cineva: „Tu ai credinţa, şi eu am faptele. Arată-mi credinţa ta fără fapte, şi eu îţi voi arăta credinţa mea din faptele mele." Vrei dar să înţelegi,* ***om nesocotit, că credinţa fără fapte este zadarnică?*** (Iacov 2:14,17,18,20, sublinierea autorului)

Trebuie precizat că Pavel a avut o procedură de evanghelizare care se foloseşte şi astăzi: aceea de a nu prezenta de la început restricţiile credinţei în Dumnezeu, cum ar fi consumul alcoolului, extravaganţa în îmbrăcăminte, portul bijuteriilor, dăruirea zecimii etc. Nimănui nu-i place să-i impui alte restricţii faţă de cele pe care i le impune deja societatea. Aşa că este mai eficient să prezinţi mai întâi Împărăţia cerurilor, cu străzile de aur şi viaţa veşnică, şi mai târziu cel în cauză va înţelege că şi restricţiile sunt indispensabile. Acest mod de a prezenta lucrurile seamănă cu contractele scrise cu litere minuscule pe zeci de pagini, ce ar trebui citite cu lupa, şi care se bazează mai degrabă pe naivitatea şi superficialitatea oamenilor decât pe responsabilitatea lor, căci ce te faci dacă cel în cauză preferă să rămână numai la „străzile de aur şi viaţa veşnică" sau, ca să folosesc expresia lui Pavel, să rămână la biberonul cu lapte? *Şi oricine nu se hrăneşte decât cu lapte nu este obişnuit cu cuvântul despre neprihănire, căci este un prunc. Dar hrana tare este pentru oamenii mari, pentru*

aceia a căror judecata s-a deprins, prin întrebuinţare, să deosebească binele şi răul (Evrei 5:13,14). Trebuie recunoscut că acest mod de a converti pe cineva îl leagă pe convertit mai mult de biserică decât de Dumnezeu. Cum se explică, de fapt, că majoritatea creştinilor rămân în biserica în care au cunoscut credinţa, când bisericile au principii doctrinare destul de diferite, bazate pe aceeaşi Biblie?

Isus însă nu a lăsat loc niciunei ambiguităţi şi nu a folosit în nicio ocazie jumătăţile de măsură. Nu este întâmplător că diferenţele doctrinare ale bisericilor protestante se bazează frecvent pe scrierile lui Pavel şi nu pe evanghelii.

Dintr-un anumit punct de vedere, Samson a fost un erou al credinţei, al credinţei greşite că violenţa poate rezolva problemele dintre oameni. Învăţătura lui Isus este că cei ce generează spirala violenţei vor fi distruşi de ea. Samson nu face excepţie de la regulă. Nu întâmplător Isus i-a atras atenţia lui Petru, atunci când îşi pregătise o sabie cu care să-L apere pe Isus, că cine scoate sabia va pieri de ea. *Atunci, Isus i-a zis: „Pune-ţi sabia la locul ei, căci toţi cei ce scot sabia de sabie vor pieri."* (Matei 26:52)

Este imposibil să nu remarcăm o paralelă destul de surprinzătoare între naşterea lui Samson şi cea a lui Isus: atât naşterea anunţată de un înger mamei lor, care nu avea copii, cât şi binecuvântarea promisă pruncului, chiar din pântecele mamei lor. Atât Samson, cât şi Isus deţin o putere extraordinară, care este reprezentată ca fiind fără limite. *Isus S-a apropiat de ei, a vorbit cu ei şi le-a zis: „Toată puterea Mi-a fost dată în cer şi pe pământ."* (Matei 28:18)

Acest paralelism între cei doi se opreşte aici, căci atât vieţile celor doi, cât şi felul cum au utilizat puterea primită îi plasează la doi poli opuşi. Isus foloseşte puterea pentru a rezolva problemele oamenilor şi a-i ajuta în necazurile lor.

Atunci când Ioan Botezătorul îi trimite pe ucenicii săi să vadă dacă Isus este Mesia, Isus se identifică cu felul în care El foloseşte puterea ce i-a fost dată: *Chiar în clipa aceea, Isus a vindecat pe mulţi de boli, de chinuri, de duhuri rele şi multor orbi le-a dăruit vederea. Şi, drept răspuns, le-a zis: „Duceţi-vă de spuneţi lui Ioan ce aţi văzut şi auzit: orbii văd, şchiopii umblă, leproşii sunt curăţaţi, surzii aud, morţii învie şi săracilor li se propovăduieşte Evanghelia."* (Luca 7:21,22)

Isus nu numai că nu a declanşat niciodată un ciclu al violenţei, ci are o soluţie atunci când escaladarea violenţei îl atinge şi pe cel nevinovat. Nu numai că nu trebuie răspuns violenţei prin violenţă, ci Isus dă un sfat care pare nejustificat şi a intrigat pe mulţi de-a lungul timpului. *Dar Eu vă spun: să nu vă împotriviţi celui ce vă face rău. Ci, oricui te loveşte peste obrazul drept, întoarce-i şi pe celălalt* (Matei 5:39). Cine intră în ciclul violenţei se pune sub puterea Diavolului, iar violenţa nu a adus niciodată ceva bun.

De ce oamenii iubesc violenţa şi cred că ea rezolvă toate problemele este greu de înţeles. Dacă Isus Şi-ar fi manifestat puterea aşa cum a făcut-o Samson, ar fi fost cu siguranţă ovaţionat şi pus împărat. Atunci când Pilat i-a prezentat în faţa mulţimii pe Samson, în persoana lui Baraba, şi pe Isus, mulţimea l-a ales pe Samson.

În Vechiul Testament, violenţa este la ordinea zilei, şi nu pentru că a vrut-o Dumnezeu, ci pentru că este voinţa omului, care a considerat că îşi rezolvă problemele prin violenţă. Frecvent oamenii au pretins că Dumnezeu a fost la originea acestor iniţiative. Care este răspunsul lui Isus la enigma lui Samson?

Ce este mai dulce decât mierea şi ce este mai tare decât leul?

Nimeni nu a înţeles Vechiul Testament şi voinţa lui Dumnezeu mai bine decât Isus şi, de aceea, El a corijat ceea ce a fost înţeles greşit sau exprimat

greşit. *Aţi auzit că s-a zis: „Să iubeşti pe aproapele tău şi să urăşti pe vrăjmaşul tău.” Dar Eu vă spun: iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă, faceţi bine celor ce vă urăsc şi rugaţi-vă pentru cei ce vă asupresc şi vă prigonesc, ca să fiţi fii ai Tatălui vostru care este în ceruri; căci El face să răsară soarele Său peste cei răi şi peste cei buni şi dă ploaie peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi.* (Matei 5:43-45)

Pentru a da propriul răspuns la această enigmă este nevoie ca fiecare să privească în adâncul sufletului său şi să-şi analizeze care este scopul propriei existenţe. În înţelegerea mea, a avea chipul lui Dumnezeu nu numai că este mai tare ca leul şi mai dulce ca mierea, ci este mai tare ca moartea şi duce spre viaţă veşnică în Împărăţia cerurilor.

19

În loc de încheiere

Cuvintele nespuse ce trebuiau spuse sunt mult mai dureroase decât cele spuse ce nu trebuiau spuse.

De ce am scris această carte? Este o întrebare pe care oricine şi-ar putea-o pune. Nu sunt nici pastor, nici preot, nici popă, nu am avut nicio funcţie în biserică, oricât de mică, nu sunt nici cel puţin scriitor, adică să-mi câştig existenţa din această activitate, nu am nicio doctrină de apărat şi nu am alta de propus.

Ceea ce m-a determinat a fost un eveniment ce mi-a trezit o bună parte din amintirile copilăriei. Am crescut într-un sat pe valea Dunării, într-o simplitate care astăzi este greu de imaginat, fără curent electric şi tot ce vine cu acesta, cu mâncare gătită în vatră, iluminat cu lampa de petrol, la şcoală cu călimara şi toc cu peniţă şi mersul desculţ cea mai mare parte a anului. Am avut un prieten de aceeaşi vârstă cu mine, cu care am fost coleg şi de şcoală, şi de joacă şi am fost amândoi premianţii clasei într-o perioadă în care nu jumătatea clasei lua premiul I. În clasa a III-a, învăţătoarea a desemnat un grup de cinci elevi care să fie făcuţi pionieri, noi fiind printre primii aleşi. Trebuia ca fiecare să facă un angajament scris numit „Angajamentul pionierului”, din care nu-mi amintesc decât începutul: „Eu, tânăr pionier...”

Tatăl meu era destul de înzestrat în ceea ce priveşte desenul şi această pasiune am moştenit-o de la el chiar de mic. M-am aplecat cu toată energia şi cu tot entuziasmul la scrierea textului şi la desenarea unui chenar în culori cu flori şi tot felul de ornamente, supravegheat de tatăl meu,

care nu putea sta indiferent la entuziasmul ce-l aveam. Cu o zi înaintea ceremoniei care se făcea în faţa întregii scoli, am prezentat „Angajamentele” scrise cu textul ce ne fusese dat şi de departe făcusem angajamentul cel mai frumos, pe care-l admirau toţi colegii. Învăţătoarea a făcut un anunţ care m-a făcut să izbucnesc în lacrimi: şcoala nu are decât patru cravate, aşa că nu pot fi făcuţi decât patru pionieri, iar cravata care lipsea era exact cea destinată mie. De ce să lipsească cravata mea şi nu a altuia, care avea rezultate la învăţătură mai slabe decât ale mele? Fănel a sărit în ajutorul meu: „Am eu o cravată nouă acasă, pe care mi-a dat-o unchiul meu, aşa că puteţi să-l faceţi şi pe Virgil pionier.” Unchiul lui Fănel era învăţător la aceeaşi şcoală, dar la o alta clasă, şi-i făcuse plăcerea să-i dea o cravată să şi-o pună acasă înainte de vreme. Învăţătoarea nu a vrut să accepte pe motivul că acea cravata nu este bună şi, deci, nu se poate. Eram prea mic să înţeleg motivele, căci pentru un copil de 9 ani titlul de „pionier” era un merit la învăţătură, aşa că tatăl meu a mers la învăţătoare şi i-a spus că este regretabil şi nejustificat un asemenea comportament faţă de un copil. De ce mă propusese, ca după aceea să mă refuze? Probabil să marcheze cât se poate de evident că societatea comunistă în care trăiam nu avea nevoie de oameni cu credinţa în Dumnezeu nedisimulată. Nu am făcut niciodată caz sau să afişez în mod ostentativ credinţa mea, dar nici nu am ascuns-o niciodată. Cei ce păstrau credinţa în Dumnezeu nu treceau neobservaţi într-o societate ce se voia ateistă. Partidul Comunist şi cei ce aderau la ideologia marxist-leninistă, care era ateistă şi în opoziţie totală cu ideile creştinismului, nu se dădeau în lături de la nimic pentru ai umili şi stigmatiza pe cei ce aveau „concepţii mistice”, considerate o frână în dezvoltarea societăţii comuniste. Eram pentru comunişti ceea ce erau

filistenii pentru poporul Israel: două ideologii ce nu puteau trăi nici împreună, dar nici în vecinătate.

Partidul acorda mare importanţă educaţiei copiilor, care erau viitorul ţării, iar religia era o frână în dezvoltarea societăţii comuniste. La o vârstă fragedă, copiii nu sunt în măsură să aleagă o ideologie de viaţă, ci ascultă de părinţi, iar presiunea făcută de sistemul comunist asupra copiilor era în mod indirect făcută şi asupra părinţilor, şi nu era uşor pentru părinţi să-şi vadă copiii persecutaţi de la o vârstă foarte fragedă. Mulţi ani mai târziu, o soră de-a mea, care devenise medic în comuna unde am învăţat, întâlnindu-se cu un fost învăţător ce era acum la pensie, a cerut veşti despre fratele meu, căci fusese învăţătorul lui. Fratele meu a avut o creştere relativ tardivă, căci în primele clase ale şcolii generale era cel mai mic din clasă, dar era şi premiantul clasei. Veneau frecvent inspectori la şcoală şi de fiecare dată se interesau de cazuri de elevi cu „idei retrograde", ocazie cu care eram scoşi în faţa, arătaţi cu degetul şi umiliţi în faţa colegilor, iar deseori bătuţi.

Acest învăţător a ţinut neapărat să povestească o întâmplare. Când un inspector a venit la şcoală, pe fratele meu l-a scos în faţa şi, pentru „ideile retrograde", a început să-l bată în faţa clasei până când inspectorului i s-a făcut milă şi a trebuit să-l oprească pe învăţător, „să lase copilul în pace". O povestea cu părere de rău, un fel de *mea culpa* pentru un exces de zel pe care nu i-l ceruse nimeni.

Trebuie spus că eu şi Fănel proveneam din familii cu ideologii diferite, căci eu am crescut în familie creştină, iar el, în familie de atei. Copiii însă nu-şi condiţionează sentimentele după considerente ideologice, şi o prietenie trece dincolo de aceste considerente, ceea ce explică de ce Fănel a fost dispus să aducă cravata lui de acasă ca să mi-o dea mie. Este şi motivul pentru care

Isus apreciază gândirea şi atitudinea copiilor, de la care adulţii trebuie să înveţe.

Vizita tatălui meu la învăţătoare nu a schimbat nimic, dar, cel puţin, am fost prevenit de felul cum va fi viitorul meu în societatea comunistă, căci întâmplarea n-a fost decât începutul unei lungi serii de nedreptăţi făcute din considerente ideologice.

Am dat examen la liceul cu cea mai bună reputaţie din Craiova şi, din nou, eu şi Fănel am fost colegi de clasă. Am ales amândoi să dăm examen la Medicină şi, din nou, am devenit colegi la Bucureşti. Am locuit la cămin în aceeaşi cameră; el mergea la Bucureşti mai devreme şi se ocupa de rezervarea camerei la căminul studenţesc pentru a locui împreună. În anul III de facultate, Fănel a devenit membru al Partidului Comunist. A fost o adevărată surpriză pentru mine şi nu mi-am exprimat-o niciodată faţă de el. Acum îmi dau seama că era, de fapt, ideologia pe care o cunoscuse în familie şi singura pe care o propunea societatea comunistă. Partidul a avut întotdeauna repulsie faţă de ceea ce eu reprezentam şi nu se jena să o manifeste în toate felurile, aşa că faţă de ideologia comunistă am împărtăşit acelaşi sentiment. Trebuie recunoscut că a fi fost membru de partid în epoca aceea era tentant, căci oferea avantaje considerabile. Fănel însă nu avea nevoie de asemenea avantaje, pentru că era un om cu capacităţi deosebite şi tot ce a obţinut a fost prin merit.

Nu l-am asociat în niciun moment pe Fănel cu un comunist, pentru că modul lui de a fi şi de a se comporta se asemăna mai mult cu cel al unui creştin adevărat. Este şi motivul pentru care acest subiect nu a fost niciodată discutat între noi. Îmi imaginez că, pentru acelaşi motiv, nici el nu m-a întrebat niciodată de ce cred eu în Dumnezeu şi mă agăţ de o asemenea ideologie care îţi aduce atâtea inconveniente. Prietenia noastră nu avea nimic în

comun cu ideologia şi presupun că şi pentru el, cum a fost şi pentru mine, mai degrabă din motive de respect unul pentru celălalt nu am abordat acest subiect. Nu am avut niciodată nimic a ne reproşa unul altuia, nu a existat niciodată dispută sau contradicţii între noi şi consider că în mod cu totul involuntar nu am abordat niciodată aspecte ideologice pentru a ne păstra prietenia nealterată. Prietenia noastră era demonstraţia nu numai că puteam trăi pe aceeaşi planetă sau în aceeaşi ţară, ci puteam trăi chiar în aceeaşi cameră şi să fim şi prieteni.

Fumatul în cameră a fost o adevărată tortură pentru mine şi făcusem chiar o rinită alergică la tutun. Cu o anumită ocazie, când un coleg fuma în cameră pentru a mia oară şi pentru a mia oară l-am rugat să nu mai fumeze, Fănel, care era nefumător, dar nu era deranjat de fumul de ţigare, îmi zice: „Virgil, ceea ce găsesc eu aberant este că toată învăţătura Bibliei se rezumă la interdicţii „să nu", care nu fac decât să-ţi pună bariere şi nu are nimic pozitiv". Făcea aluzie fără îndoială la Cele Zece Porunci, care sunt exprimate în acest fel. Am presupus că-şi imagina că nu fumez pentru că Biblia învaţă „să nu", şi nu pentru că aş fi considerat că este dăunător şi dezagreabil.

Răspunsul meu a fost că poruncile, exprimate printr-o negaţie, exprimă limitele libertăţii individului, acolo unde începe libertatea altuia, dar Isus le-a exprimat în mod pozitiv într-o singură poruncă: „Să iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău şi cu tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuţi". „Da, într-adevăr, asta este exprimată pozitiv", a recunoscut el şi discuţia noastră s-a oprit aici. Nu mi s-a părut deloc interesat în a continua discuţia, mai ales o discuţie în contradictoriu care nu te duce la niciun rezultat, nu are niciun sens. Ne-am continuat viaţa ca mai înainte, prieteni, fiecare cu ideologia lui.

Anii au trecut, ne-am ales specializări diferite, eu, oftalmologia, el, ortopedia, iar în urma repartiţiilor, asupra cărora nu aveai prea mare control într-un sistem unde toată lumea era la dispoziţia statului, nu ştiu cum se face că ne-am întâlnit amândoi angajaţi ai Spitalului Judeţean Ploieşti. Directorul Direcţiei Sanitare însă a pornit o adevărată campanie împotriva mea şi a unui alt coleg şi prieten creștin, încât am primit rând pe rând tot felul de avertismente, inclusiv „mustrare scrisă cu avertisment", care era ultimul avertisment înaintea desfacerii contractului de muncă.

Numai cei ce au trăit şi lucrat în timpul comunismului înţeleg ce consecinţe avea desfacerea contractului de muncă, în special pentru un medic, căci pierderea locului de muncă însemna de fapt pierderea profesiei, iar neprofesarea o anumită perioadă de timp anula diploma. Directorul Direcţiei Sanitare m-a convocat la o şedinţă care a avut loc la Spitalul Judeţean unde, printre altele, s-a prezentat şi cazul meu cu titlu informativ.

În sală era şi prietenul meu, Fănel, şi după şedinţă am mers împreună într-un birou unde am mai stat de vorbă. Am fost atât de abătut şi îngrijorat, încât nici nu-mi mai amintesc ce am discutat, dar în niciun caz nu am discutat ce mă motivează spre o asemenea decizie. Nu era nevoie; ştia că era o decizie gândită şi respecta punctul meu de vedere. Prezenţa lui în acele momente a fost reconfortantă, deoarece, atunci când eşti arătat cu degetul şi acuzat, majoritatea celor ce te cunosc şi par să-ţi fie prieteni se desolidarizează şi dispar din câmpul vizual.

Într-un sistem politic construit pentru a dura o mie de ani, am luat decizia să-mi părăsesc familia şi prietenii şi fără nicio resursă şi perspectivă în altă parte în afară de aceea de a dormi în stradă, am plecat din ţară cu gândul de a nu mă mai

întoarce niciodată. A părăsi ţara în perioada aceea, fără nicio resursă, însemna un salt în necunoscut, fără posibilitate de întoarcere şi numai disperarea şi o doza de inconştienţă te puteau motiva să o faci.

Schimbările politice din România le-am trăit la televizor. A fost atât de incredibil, încât mi-au trebuit patru ani să îndrăznesc să vin în vizită în România. Am trecut şi pe la Ploieşti, pe la prietenul meu, Fănel, pe care l-am găsit tot la Spitalul Judeţean. Am aflat că o schimbare incredibilă a avut loc între timp, dar nu pe plan politic şi nici în practica medicală. „După cum vezi, la noi nu s-a schimbat nimic", mi-a zis el, arătându-mi pe birou un plocon pe care îl primise de la un pacient. „Medicina funcţionează la fel ca înainte." Schimbarea incredibilă era că Fănel devenise creştin, adoptase credinţa în Dumnezeu. Cum a fost convertirea lui?

După schimbările politice din România a plecat cu soţia în Statele Unite ale Americii, unde a fost ajutat să-și găsească de lucru de o familie de creştini. Contactul şi relaţia cu aceşti oameni deosebiţi au schimbat viaţa lui. Echivalarea diplomelor medicale în Statele Unite este destul de complicată şi când ajungi la o anumita vârstă este dificil să începi totul de la zero, aşa că, după un timp, a preferat să se întoarcă în ţară.

La întoarcerea în România, devenită acum ţară democratică, şeful secţiei în care lucrase nu a mai acceptat să-l angajeze ca medic, dar i-a propus să-l angajeze ca infirmier, fără îndoială pentru a-l umili, aşa că acolo unde fusese apreciat ca unul dintre cei mai buni medici lucra ca infirmier. Situaţia nu a durat mult, căci între timp postul de şef de secţie s-a scos la concurs, iar concursul a fost câştigat de cel mai competent, adică chiar de Fănel, aşa că acum el a devenit şeful de secţie. Toată lumea se aştepta şi-i sugerau ca pe fostul şef să-l dea afară şi nu ştiu câţi oameni ar fi rezistat

tentaţiei de răzbunare, adică să aplice principiul răului exprimat de relaţia lui Samson cu filistenii: „Le voi face ceea ce mi-au făcut şi ei mie.” Fănel însă a folosit principiul lui Isus: „Ceea ce voiţi să vă facă vouă oamenii, faceţi-le şi voi la fel”, aşa că nu numai că nu l-a dat afară, ci i-a lăsat chiar biroul pe care-l ocupase ca şef de secţie. Un om generos, care trăia deasupra invidiilor şi răutăţilor oamenilor mici, a fost un suflet de creştin înainte de a deveni.

Mi-a făcut o confidenţă care m-a pus serios pe gânduri: „Virgil, ceea ce îţi reproşez este că tu nu mi-ai vorbit niciodată de Dumnezeu.” Uitase, fără îndoială, de discuţia noastră destul de scurtă din studenţie, care mi-a lăsat impresia că Dumnezeu nu-l interesează. Fără îndoială, cuvintele nu au acelaşi impact asupra persoanelor: mica noastră discuţie pentru mine a fost ca o atitudine decisivă în timp care, probabil, pentru el, nu a fost decât o întrebare pusă la întâmplare. Nu l-am întrebat dacă-şi mai aduce aminte că a propus să aducă cravata lui de pionier de acasă ca să mă facă şi pe mine pionier, dar probabil că nu şi-ar fi adus aminte, așa cum nu mi-aş fi adus nici eu aminte de alte situaţii pe care el ar fi putut să mi le reamintească. Suntem în mod involuntar selectivi în reţinerea evenimentelor şi cuvintelor. Timpul era scurt pentru depănarea amintirilor, aşa că i-am făcut o invitaţie.

—Fănel, vino în vizită cu familia pe la mine, şi vom avea timp să discutăm, i-am zis Mi-ar face mare plăcere.

—Virgil, eşti numai la început! Instalează-te bine şi voi veni.

M-am gândit frecvent că trebuie să ne organizăm să avem timpul de a ne întâlni şi discuta, de a împărtăşi puncte de vedere într-un scop comun şi constructiv, fără poziţii partizane sau sectare, şi nimeni nu era mai potrivit decât un prieten din cea mai fragedă copilărie, de care viaţa

ne-a separat şi apropriat atunci când nu ne-am aşteptat. Relaţia cu Dumnezeu a fost întotdeauna o preocupare pentru mine şi acum, că amândoi aveam o preocupare comună, era numai normal ca schimbul de idei să fie constructiv pentru amândoi.

Celor apropriaţi de vârsta mea nu este nevoie să le spun cât de repede trece timpul şi că uneori fără să ne dăm seama intrăm într-un circuit al vieţii care ne fură şi ne trezim că ajungem chiar la vârsta pensiei, iar ceea ce a fost întotdeauna normal pentru alţii şi inimaginabil pentru mine însumi devine o realitate. Am fost recent în Bucureşti, să-mi fac dosarul de pensie, la un prieten din copilărie cu care am păstrat mereu contactul. Mi-am zis că numai penalizările şi reducerile de salariu nejustificate pe care le-am avut în cursul carierei în România să mi se restituie prin pensie şi justifică demersurile. Trebuia să scot şi o evidenţă a gărzilor făcute la Spitalul Judeţean Ploieşti, care se pare că erau luate în considerare pentru pensie, şi i-am zis prietenului, care m-a ajutat în constituirea dosarului, că trebuie neapărat să găsesc numărul de telefon al lui Fănel şi să reiau legătura cu el. Timpul a fost scurt şi calculat între două avioane, am reuşit rezolvarea problemelor datorită relaţiilor prietenului meu din Bucureşti. Nimic nu ne linişteşte mai bine conştiinţa decât gândurile bune.

La numai o săptămână de zile de la întoarcerea mea în Franţa, prietenul de la Bucureşti mă sună: „Virgil, am o veste proastă pentru tine. Fănel a murit. L-au înmormântat ieri. Dacă îi dădeai telefon când ai fost la mine, ai fi putut vorbi cu el.” Mi s-au înmuiat picioarele, am crezut că nu aud bine, că este vorba de altcineva, dar înţelesesem bine. Am telefonat familiei mele să-l contacteze pe unchiul lui Fănel, care fusese învăţător la şcoală şi care acum era la pensie, să-l întrebe dacă este adevărat şi să-mi dea numărul de telefon al soţiei lui pentru a-i transmite condoleanţe. Este incredibil cât de uşor poţi găsi un număr de telefon

atunci când îţi iei timp să o faci şi nu laşi pe mâine.

Pe soţia lui am întâlnit-o, din câte îmi amintesc, o singură dată, pentru că cel mai frecvent mă văzusem cu Fănel la spital. M-am pregătit să-i dau explicaţii, cine sunt şi de ce îmi permit să o sun, însă nu a fost necesar, căci atunci când i-am spus numele ştia şi cine sunt şi unde m-am născut şi unde am lucrat şi ce am lucrat. Nu mi-am putut imagina nicio clipă că ceva va interveni şi va pune o barieră între noi atât de impenetrabilă cum este cea a morţii. De ce o moarte prematură când pentru mine nimic nu o anunţa? Trăim uneori într-o bulă, izolaţi de elementele esenţiale existenţei şi un eveniment de felul acesta ne trezeşte ca dintr-un vis şi ne întrebăm: „Unde am fost şi ce am făcut în cei mai bine de douăzeci de ani, câţi au trecut de la invitaţia mea?” Discuţia noastră nu va mai avea loc niciodată, şi chiar dacă, prin mila Sa, Dumnezeu ne va face parte de Împărăţia Sa, discuţia nu ar mai avea niciun rost. Cum să discuţi care este Adevărul când vei fi în prezenţa Adevărului? Ar fi simplu să dau vina pe Diavol, dar sunt nevoit să recunosc că este pur şi simplu neglijenţa mea, pentru că cel mai frecvent lucrurile esenţiale le lăsăm la urmă, ca şi cum am fi stăpânii timpului.

Bineînţeles că trebuie să gândim bine atunci când deschidem gura; cuvintele pot răni şi produc suferinţe, însă sunt situaţii în care cuvintele nespuse ce trebuiau spuse sunt mult mai dureroase decât cele spuse ce nu trebuiau spuse.

Cred în existenţa lui Dumnezeu pentru că nu pot să-mi imaginez lumea altfel. Cred că Dumnezeu a avut un plan şi un scop în Creaţie şi că omul este o parte esenţială a acestui plan.

Când eram tânăr, eram preocupat de dovezi pentru existenţa lui Dumnezeu. Cred că nevoia de Dumnezeu este înscrisă în profunzimea existenţei noastre aşa cum un copil ce nu şi-a cunoscut

părinţii simte nevoia de a face demersuri pentru a-i descoperi. Această nevoie de Dumnezeu este o trăsătură specific umană şi este şi unul dintre motivele pentru care teoria evoluţiei nu prezintă interes pentru mine. Atunci când voi vedea o maimuţă care şi-a făcut un idol să se închine înaintea lui, teoria evoluţiei poate fi luată în considerare. Îi mulţumesc lui Dumnezeu că nu mi-a dat acele dovezi pe care le căutam atunci, căci acum nu aş mai fi avut posibilitatea alegerii de a crede sau a nu crede în Dumnezeu.

Studiind viaţa lui Samson este imposibil să nu mă întreb dacă are ceva în comun cu viaţă mea ca muritor de rând. Este indiscutabil că educaţia părinţilor joacă un rol important. Pentru a sublinia importanţa educaţiei unui copil, Jean-Jacques Rousseau spunea: „Daţi-mi un copil să-l educ catolic şi va rămâne toată viaţa catolic." Jean-Jacques Rousseau nu a avut copii. Cartea lui, *Emil sau despre educaţie*, probabil ar fi fost diferită dacă ar fi avut experienţa educaţiei propriului copil.

Este adevărat că educaţia este deosebit de importantă, dar nu creează o fatalitate pentru copil. Copiii urmează frecvent ideologia părinţilor până la o anumită vârstă când, deveniţi maturi, fiecare îşi reanalizează şi îşi reorientează crezul. Unii copii educaţi creştini devin atei, alţii, educaţi atei, devin creştini. Fiecare este liber şi responsabil de felul cum se raportează la aspectele esenţiale ale vieţii.

Biblia foloseşte, în istoria poporului Israel, traversarea deşertului ca simbol al întâlnirii cu Dumnezeu în care omul ia cunoştinţă de aşteptările Lui de la el şi când ia decizia de a le urma sau de a le refuza şi de a se închina viţelului de aur. Acest parcurs simbolic este urmat de fiecare dintre noi, fie că este creştin sau ateu. Există un moment în viaţă în care omul este confruntat cu propria concepţie despre viaţă, cu propria credinţă,

moştenită de la părinţi, de la biserică sau de la societate, pe care o reanalizează şi o reevaluează şi decide fie să o urmeze, fie să o abandoneze. Isus, ca om, a urmat acelaşi parcurs prin postul de 40 de zile în pustie. Întâlnirea cu Dumnezeu este întotdeauna urmată de întâlnirea cu Diavolul. Ispitele Diavolului la terminarea postului lui Isus sunt foarte semnificative cu ce aşteaptă Diavolul de la om.

În prima ispită, Diavolul Îi propune pâinea obţinută din piatră. Dumnezeu a stabilit o lege chiar de la Creaţie: „Prin sudoarea frunţii tale să-ţi câştigi pâinea." Diavolul învaţă o cale mult mai uşoară, aceea a violenţei, a sabiei, a glonţului sau a tunului, însă a mânca pâinea aceasta nu numai că nu ţine de foame, ci îţi aduce moartea.

În a doua ispită, Diavolul propune o relaţie cu Dumnezeu inversată, în care nu omul se pune în slujba lui Dumnezeu, ci Dumnezeu se pune în slujba omului. Nu omul trebuie să facă voia lui Dumnezeu, ci Dumnezeu trebuie să facă voia omului, aşa cum a fost situaţia lui Samson. Există oameni care fac tot posibilul pentru a fi obiectul unei minuni, se pun în mod voluntar în situaţii dificile, pentru a-L obliga pe Dumnezeu să intervină în mod miraculos. Acest tip de relaţie cu Dumnezeu este nesănătoasă şi nu poate să dureze. Din nefericire, bisericile promovează frecvent acest tip de relaţie, prin popularizarea unor evenimente ce ar constitui intervenţii miraculoase ale lui Dumnezeu. Nu că Dumnezeu nu ar face miracole, dar nu le face pentru a ne aduce proba că El există. Majoritatea creştinilor pot evoca momente din viaţa lor pe care nu le pot explica decât ca un miracol din partea lui Dumnezeu, dar aceste evenimente nu au valoare decât pentru persoana în cauză, iar a le populariza mi se pare cel puţin inutil, dacă nu chiar prejudiciabil pentru unele persoane ce şi-ar putea forma o credinţă greşită în relaţia lor cu Dumnezeu.

În a treia ispită, Diavolul Îi prezintă lui Isus toate bogăţiile acestei lumi, cu condiţia să i se închine lui. Orice cadou pe care-l face Diavolul este un cadou otrăvit, fie că este puterea politică, puterea banului, puterea în biserică. Orice putere în afară de aceea de a servi te aduce în compania porcilor, aşa cum l-a dus pe fiul risipitor. Isus a făcut alegerea de a-L servi pe Dumnezeu şi pe semenii săi.

Acest moment de răscruce în viaţa omului, care este reprezentat de traversarea deşertului, poate schimba cursul vieţii omului în sensul opus, sau să iasă întărit în concepţia pe care a avut-o anterior.

Am cunoscut pe cineva crescut în familie de creştini, care a părăsit România pe timpul regimului comunist cu riscuri inimaginabile şi, odată ajuns în Occident, a abandonat toate principiile pe care le respectase şi pentru care fusese persecutat. „Traversarea deşertului" a fost pentru el reorientarea vieţii lui spre ceea ce oferă Diavolul. În discuţie cu el, am vrut să aflu ce l-a determinat spre o asemenea schimbare. Arunca vina chiar pe educaţia părinţilor. Ajuns în ţara libertăţii a devenit un admirator al libertăţii pe care i-o dădea alcoolul (pe care ar fi avut-o şi în România), aşa încât toţi banii se duceau pe alcool, inclusiv salariul soţiei şi banii destinaţi pentru hrana copilului, încât soţia a fost nevoită să-l părăsească. Biblia ar fi descris această situaţie ca fiind în compania porcilor. Ultima dată l-am văzut la spital, unde fusese internat în comă alcoolică. Am încercat să-l fac să înţeleagă că viaţa are valoare şi merită trăită. Medicul l-a prevenit că dacă mai bea nu va supravieţui, ceea ce s-a adeverit. La numai 40 de ani, în ţara libertăţii, a murit ca sclav al demonului alcoolului.

În ceea ce mă priveşte, consider că am avut o şansă deosebită de a mă naşte şi a fi educat într-o familie creştină. Mi-am zis frecvent că dacă religia

m-ar fi ajutat numai să fiu ferit de demonul alcoolului, şi numai pentru aceasta merita trăită.

Prietenul meu Fănel, deşi educat şi crescut ateu, a devenit creştin şi regret că nu am avut nicio contribuţie la convertirea lui, dar chiar atunci când nu ne facem datoria, Dumnezeu pregăteşte ocazii pentru ca cel ce este dispus să-L accepte să o poată face. Asta nu înseamnă că la ziua judecăţii nu vom fi traşi la răspundere pentru toate ocaziile pierdute, neglijate sau refuzate de a-L face cunoscut pe Dumnezeu. Traversarea deşertului pentru el a fost perioada din Statele Unite, unde a reevaluat şi reorientat crezul lui, acceptând relaţia cu Dumnezeu. Păstrez ca amintire de la ultima noastră întâlnire exemplul lui de adevărat creştin, acela de a pune în aplicare principiul lui Isus în relaţiile cu semenii, şi m-am întrebat deseori dacă eu aş fi procedat în acelaşi fel cu şeful şi fostul şef dacă aş fi fost în locul lui.

Samson este în egală măsură un produs al educaţiei părinţilor şi un rezultat al propriei alegeri. Mesajele trimise de Dumnezeu au fost suficient de grăitoare pentru a-i deschide ochii, dacă ar fi acceptat să o facă. Crimele şi sinuciderea lui Samson exprimă ideea că viaţa, din punctul lui de vedere, este lipsită de valoare şi, în cele din urmă, nu merită trăită. Din punctul de vedere al lui Samson, soluţia la problemele lui cu filistenii este moartea, atât a lui, cât şi a filistenilor. Nu este dificil de înţeles că această soluţie Diavolul o propune de fiecare dată când există neînţelegeri între oameni şi este această ideologie ce generează războaiele: nu mai există oameni, nu mai există probleme.

Dacă naşterea lui Samson are multe asemănări cu naşterea lui Isus, vieţile lor sunt complet diferite. Ce se poate spune însă de moartea lor, este vreo asemănare între moartea celor doi? Faptul că moartea lui Samson este o sinucidere nu lasă nicio îndoială, cât despre Isus se face frecvent afirmaţia

că „Isus a venit pe lume să moara pentru păcatele noastre”, această afirmaţie nu lasă ea să se înţeleagă că Isus a renunţat la viaţă şi a ales moartea, asemenea lui Samson?

După cum viaţa lui Isus a fost diametral opusă vieţii lui Samson, tot astfel şi moartea lui Isus nu are nimic de-a face cu sinuciderea lui Samson. În ultima acţiune a lui Samson în distrugerea Templului lui Dagon, Samson este responsabil de moartea filistenilor, dar filistenii nu pot fi făcuţi responsabili de moartea lui, căci moare prin propria acţiune. Samson îşi exprimă în mod clar alegerea de a muri.

Trebuie remarcat că în Grădina Ghetsimani expresia folosită de Isus: *Tată, dacă este cu putinţă, depărtează de la Mine paharul acesta! Totuşi nu cum voiesc Eu, ci cum voieşti Tu* (Matei 26:39). Isus alege viaţa, dar nu refuză să înfrunte moartea. După învăţătura Bibliei, păcatul, mai devreme sau mai târziu, aduce moartea. Isus nu a făcut niciun păcat, deci nu poate fi acuzat în niciun fel că vreo acţiune de-a Lui a putut produce moartea cuiva, ba dimpotrivă, tot ce a făcut Isus a fost în sprijinul vieţii. Aşa cum nevinovăţia lui Isus este o evidenţă, tot astfel vinovăţia celor ce l-au acuzat, condamnat şi executat nu lasă niciun dubiu, ceea ce ne duce la o singură concluzie: atât viaţa, cât şi moartea lui Isus sunt diametral opuse vieţii şi morţii lui Samson.

Isus ne-a făcut cunoscută o dimensiune a vieţii care ne face „asemenea lui Dumnezeu”.

Deşi Biblia nu este foarte explicită cu privire la cum va fi viaţa viitoare, spune însă explicit că va fi o judecată, şi accesul la acea viaţă este bazat pe modul în care suntem judecaţi de Dumnezeu. De aceea, cel mai important lucru în viaţă este să ne însuşim modul lui Dumnezeu de a gândi, mai întâi pentru a citi Biblia corect şi a învăţa din ea ceea ce a intenţionat Dumnezeu când Biblia a fost scrisă, şi apoi ca să ne putem analiza propriile noastre

convingeri şi comportamente, pentru a avea speranţa că Dumnezeu aprobă viaţa pe care ne-a dat-o în lumea aceasta, şi merită să ne-o redea într-o lume viitoare, deoarece am demonstrat că ceea ce primim de la El folosim aşa cum ar dori El.

Puterea lui Samson a fost distructivă şi, ca orice putere distructivă, a fălcii de măgar, a sabiei, a tunului sau bombelor ghidate cu laser, nu vine de la Dumnezeu, ci este inspirată de Diavol. Învăţătura acestei povestiri este că această putere este nu numai distructivă, ci şi autodistructivă. Faptul că Samson moare prin propria putere exprimă ideea că această putere se întoarce împotriva celui ce o exercită.

Două chipuri ne sunt prezentate în opoziţie unul faţă de celălalt: chipul construit de om, un chip al urii, violenţei şi stăpânirii, care este adorat de omenire, în opoziţie cu chipul lui Dumnezeu, ce exprimă iubirea şi slujirea, exprimat în Isus. Atunci când cele două sunt propuse omenirii pentru alegere, cu care oamenii aleg să trăiască? Oamenii aleg chipul violenţei, reprezentat de Samson sau de Baraba, iar chipul lui Dumnezeu îl trimit la moarte.

Isus nu a venit în lume să moară, ci a venit să trăiască. Cred că trebuie să ne revizuim sloganurile reducţioniste care, folosite de-a lungul timpului în orice context, au devenit lipsite de sens şi uneori creează chiar confuzie. Puterea lui Isus a fost puterea iubirii pusă în slujba semenilor, conform principiului: „Ceea ce voiţi să vă facă vouă oamenii, faceţi-le şi voi la fel.” Isus nu a căutat în niciun moment moartea, ci a încercat să o evite atât cât a fost posibil, căci lucrarea Lui de a-i instrui pe ucenici nu a fost terminată nici la moartea Lui. Este evident că ucenicii nu L-au înţeles în timpul vieţii, ci învăţăturile Lui au căpătat adevăratul sens numai după ce Isus nu a mai fost printre ei. Isus nu a căutat moartea, ci a înfruntat-o, conform învăţăturii Lui, „*nu vă temeţi*

de cei ce ucid trupul, dar care nu pot ucide sufletul”, şi dacă Isus nu ar fi înfruntat moartea, Adevărul, cu care El s-a identificat, nu ar mai fi ajuns la noi. Diavolul a făcut tot posibilul să-L omoare înainte de vreme, şi de aceea nu avem Evanghelia scrisă de Isus, pentru că tot ce a putut face Isus în timpul scurt care I-a fost lăsat a fost să înscrie Evanghelia în mintea şi inima ucenicilor, oameni simpli, fără studii, dar devotaţi până la moarte. Nu este întâmplător că cei ce l-au ucis efectiv pe Isus au fost romanii, echivalentul filistenilor din povestirea lui Samson, ceea ce exprimă încă o dată faptul că moartea lui Isus a fost o crimă înainte de a fi un sacrificiu, şi în niciun caz o jertfă ispăşitoare. Dacă Isus ar fi scris o Evanghelie, ar fi fost distrusă fără nicio îndoială, dar Isus a scris Evanghelia în mintea şi inima ucenicilor, care au apărat-o şi ei cu preţul vieţii lor. Şi acest adevăr ar fi dispărut cu ei dacă ei nu l-ar fi transmis altora. Acest Adevăr nu ar fi ajuns la noi dacă nu ar fi fost miile de martiri de-a lungul timpului care au suferit torturi inimaginabile, au fost omorâţi ca spectacol în arene de circ sau au fost arşi pe rug, ca noi să putem avea acest Adevăr. Ne este oare îngăduit să spunem că acest Adevăr nu mai trebuie trăit, pentru că dacă L-a trăit Isus a fost suficient? Civilizaţia occidentală a abandonat valorile creştinismului, exact acele valori care au făcut măreţia ei, o constat mereu în jurul meu, chiar uneori în discuţia cu pacienţii. Recent, am avut o pacientă care a venit pentru că o supărau ochii şi mi-a mărturisit că în ultimul timp plângea foarte mult pentru că şi-a pierdut tatăl. Am schimbat câteva cuvinte şi i-am sugerat că singura mângâiere într-o astfel de situaţie este credinţa în Dumnezeu, însă mi-a mărturisit că ea nu crede în Dumnezeu. De ce s-a ajuns aici? Ascult frecvent predici pe internet şi nu înţeleg cum pastori care şi-au făcut din studiul Bibliei o profesie pot să aducă elogii unor personaje biblice ce promovează

violenţa şi omorurile fără niciun discernământ, când învăţăturile lui Isus sunt atât de clar exprimate: că violenţa vine de la Diavol. Nu este nevoie să citeşti Biblia ca să înţelegi că violenţa nu rezolvă nicio problemă, şi cum pot oamenii să accepte un Dumnezeu al violenţei, aşa cum a fost şi este prezentat chiar de creştini?

Dacă bisericile sunt din ce în ce mai goale este şi din cauza incoerenţelor pe care le prezintă şi a incapacităţii de a se adapta şi a răspunde nevoilor societăţii moderne. Atunci când o biserică se închide în dogme şi-a construit deja sicriul pentru înmormântare. Dacă Israelul din vechime poate fi acuzat că a ascuns Legea morală în chivot pentru a nu fi respectată, creştinismul de astăzi cred că va fi acuzat că a ascuns aceeaşi Lege în moartea lui Isus şi cu acelaşi rezultat.

Dacă aş fi întrebat cum se obţin Împărăţia cerurilor şi viaţa veşnică, aş spune fără ezitare că nimeni nu le poate obţine nici prin fapte, nici prin credinţă, nici prin amândouă reunite, pentru simplul motiv că ele nu se obţin, ci sunt un dar al lui Dumnezeu. În parabola talanţilor, trebuie remarcat faptul că stăpânul nu le face nicio promisiune atunci când pleacă şi le împarte talanţii servitorilor. Cei ce au primit talanţii nu sunt parteneri de afaceri cu stăpânul, ci servitorii lui. Datoria lor este să împlinească voinţa stăpânului necondiţionat. Împărăţia cerurilor şi viaţa veşnică nu sunt treaba noastră, chiar dacă ne interesează, ci a lui Dumnezeu, şi nu trebuie să fie preocuparea noastră. Ceea ce trebuie să ştim şi să ne preocupe este că va fi o judecată, care este foarte clar exprimată în Biblie, şi fiecare va fi judecat în funcţie de cum a împlinit sau nu voia stăpânului. Învăţătura lui Isus, ce este reprezentată de talanţii din parabolă, poate permite celor ce o trăiesc şi o împlinesc să câştige alţi talanţi.

La ziua judecăţii, toţi servitorii vor trăi o surpriză.

Va fi o categorie care va veni cu talanţii câştigaţi şi, deşi era numai datoria lor să-i pună în lucru, vor trăi surpriza că stăpânul îi va recompensa şi le va zice: „Intră în bucuria stăpânului tău."

Alţii vor veni cu talantul dat, adică cu învăţătura şi jertfa lui Isus (cea din urmă ca fiind suficientă, iar prima nefiind nevoie să mai fie trăită), ca fiind suficiente, aşa că vor avea surpriza ca, în loc de „intra în bucuria stăpânului tău" să audă: *Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic care a fost pregătit Diavolului şi îngerilor lui!* (Matei 25:41)

Viaţa şi moartea lui Isus reprezintă talanţii care ne-au fost daţi. Viaţa, pentru că fără exemplul Lui de cum trebuie trăit nu am fi avut o imagine perfectă a „chipului lui Dumnezeu" pe care trebuie să-l construim în noi şi după care vom fi judecaţi. Învăţătura şi viaţa Lui sunt o comoară inestimabilă care ne-a fost dată, din care fiecare fructifică după capacitatea şi posibilitatea lui, iar la ziua judecăţii fiecare va veni nu cu învăţătura, viaţa şi moartea lui Isus, ci cu talanţii câştigaţi cu această învăţătură, exprimată prin viaţa Lui şi apărată cu moartea Lui.

Era moartea lui Isus o necesitate? Iubesc prea mult viaţa Lui pentru a spune că moartea Lui ca sacrificiu era o necesitate, aşa cum nu găsesc o necesitate moartea nimănui. Crima făcută faţă de Isus, păcatul făcut împotriva Celui fără de păcat arată până unde merge răul atunci când omul se pune în slujba lui. Suferinţa şi moartea pe cruce ne învaţă că adevărul care duce la viaţă este de o valoare inestimabilă, care merge dincolo de existenţa noastră pe acest pământ. Isus ar fi putut pleca din Ierusalim, căci ştia că Iuda Îl va vinde, dar a preferat să înfrunte moartea fără de care exemplul Lui nu ar fi fost desăvârşit. Fără sacrificiul Lui, noi nu am fi înţeles care este preţul cu care trebuie să apărăm adevărul exprimat şi trăit de Isus, şi prin exemplul Lui noi suntem fără scuză

în faţa păcatului. În acest sens înţeleg eu cuvintele: „El şi-a dat viaţa pentru noi şi a murit pentru păcatele noastre”, pentru a ne da exemplu şi soluţie la problema păcatului.

Viaţa şi moartea lui Isus sunt salvatoare pentru noi şi numai prin El noi putem fi mântuiţi. De asemenea, în acest sens putem spune că Isus S-a oferit ca miel de jertfă pentru salvarea noastră.

Omul, singura creatură care are capacitatea de a înţelege binele şi răul, este capabil de eforturi şi sacrificii inimaginabile pentru a prelungi viaţa unui muribund, din dragoste faţă de semenul său, dar, în acelaşi timp, este capabil de a distruge vieţile a milioane de oameni când este stăpânit de ură, răzbunare şi când se pune în slujba răului. Nici animalele nu sunt capabile de violenţa de care sunt capabili oamenii, căci nu există niciun animal care să facă război împotriva altui animal sau împotriva semenilor lui, ce poate merge până la exterminarea totală a semenului. Ce scuză vom avea noi în faţa lui Dumnezeu de răul pe care-l facem când până şi animalele ne pot judeca?

Trăim într-o lume a răului. Creştem cu influenţele rele, dar avem capacitatea de a înţelege răul şi a alege binele. Ce adevăr lăsăm noi generaţiilor viitoare? Este suficient să privim la preţul pe care-l punem pentru a-l apăra.

Un adevăr pentru care nu merită să mori nu merită să-l trăieşti.

Am scris în această carte o parte din gândurile pe care aş fi vrut să le împărtăşesc cu prietenul meu, Fănel, a cărui moarte prematură, asociată cu neglijenţa mea de nescuzat, a făcut acest lucru imposibil. Aceste gânduri le adresez prietenilor cunoscuţi şi necunoscuţi care sunt interesaţi de învăţăturile Bibliei şi preocupaţi de relaţia lor cu Dumnezeu.

. În original, *vărgată*, în mai multe culori.

. De amintit că iebusiţii erau descendenţii lui Canaan, fiul lui Ham şi nepotul lui Noe, cel care este blestemat de Noe, în urma beţiei lui, pentru a fi sclavul fraţilor lui. Ei au construit Iebusul, care va deveni, mai târziu, Ierusalim, cu ocazia

cuceririi lui de către David.

. Literal – stăpânii

. *Souffre douleur* este o expresie în limba franceză care desemnează o persoană ce devine victimă a tuturor răutăţilor din partea anturajului, în mod cu totul nejustificat.

. *Imaculata concepţie*, dogmă catolică, instituită de papa Pius al IX-lea, prin bula *Ineffabilis Deus* (1854), care susţine că Maria, mama lui Isus, nu a cunoscut păcatul originar – referire la mâncarea din pomul cunoştinţei binelui şi răului.

Acest crez are origini mai vechi, începând cu secolul al IV-lea prin scrierile lui Éphrem Syrianul şi Augustin d'Hippone, numit şi Sfântul Augustin, crez ce a câştigat teren de-a lungul timpului, dar nu şi fără contestaţii. De amintit asasinarea arhiepiscopului de Paris la doi ani după instituirea dogmei de către un preot catolic ostil acestei dogme şi destituit, care a strigat: „Jos zeiţa", în timp ce l-a înjunghiat pe arhiepiscop în biserică. A fost condamnat la moarte şi executat două săptămâni mai târziu.

Această dogmă este întărită în urma unui eveniment care a avut loc la 4 ani după ce a fost dată (25 martie 1958), când o fetiţă de ١٢ ani, analfabetă, a avut o viziune în grota de la Lourdes (Hautes Pirénées – Franţa), unde o femeie i s-a arătat şi a spus: *Que soy era immaculada concepcion* (Eu sunt *Imaculata concepţie*). Fetiţa a devenit Sfânta Bernadette, iar grota de la Lourdes a devenit unul dintre cele mai importante locuri de pelerinaj ale Bisericii Catolice.

Biserica Ortodoxă şi Biserica Protestantă consideră că dogma Bisericii Catolice contrazice învăţătura Bibliei, conform căreia numai Isus este fără păcat.

. *Le repos du guerrier,* sau „odihna războinicului", este o expresia în limba franceză de la începutul secolului al XIX-lea, care face aluzie la activităţile amoroase ale omului care vine din război şi se odihneşte în braţele iubitei sale. Nietzsche a folosit primul această expresie la sfârşitul secolul al XIX-lea pentru a defini obligaţiile omului şi ale femeii printr-o frază celebră, care afirmă: „Bărbatul trebuie crescut pentru război, iar femeia pentru delectarea războinicului, în rest totul este nebunie."

Table of Contents

Introducere
Libertate, trăiască libertatea!
Libertate, grea este responsabilitatea ta!
Sclavie, dulce sclavie!
Judecători fără legi
Dumnezeu caută o soluţie
Justiția lui Samson
Orbul care-şi pierde vederea
Decât să trăiesc cu voi, mai bine să mor cu voi
Răul nu se suprimă prin violență, ci prin facerea de bine
Samson, un simbol
Căsătoria
Prostituţia
Divorţul sau Sărutul morţii
Moștenirea lui Israel
Moștenirea creștinului
Păcatul împotriva Duhului Sfânt
După chipul lui Dumnezeu
Enigma lui Samson
În loc de încheiere

Table of Contents

Introducere
Libertate, trăiască libertatea!
Libertate, grea este responsabilitatea ta!
Sclavie, dulce sclavie!
Judecători fără legi
Dumnezeu caută o soluţie
Justiţia lui Samson
Orbul care-şi pierde vederea
Decât să trăiesc cu voi, mai bine să mor cu voi
Răul nu se suprimă prin violenţă, ci prin facerea de bine
Samson, un simbol
Căsătoria
Prostituţia
Divorţul sau Sărutul morţii
Moştenirea lui Israel
Moştenirea creştinului
Păcatul împotriva Duhului Sfânt
După chipul lui Dumnezeu
Enigma lui Samson
În loc de încheiere

Table of Contents

Introducere	5
Libertate, trăiască libertatea!	7
Libertate, grea este responsabilitatea ta!	27
Sclavie, dulce sclavie!	38
Judecători fără legi	49
Dumnezeu caută o soluţie	52
Justiţia lui Samson	62
Orbul care-şi pierde vederea	67
Decât să trăiesc cu voi, mai bine să mor cu voi	75
Răul nu se suprimă prin violenţă, ci prin facerea de bine	81
Samson, un simbol	87
Căsătoria	93
Prostituţia	97
Divorţul sau Sărutul morţii	102
Moştenirea lui Israel	125
Moştenirea creştinului	136
Păcatul împotriva Duhului Sfânt	150
După chipul lui Dumnezeu	163
Enigma lui Samson	169
În loc de încheiere	183